Ålands landskapsregering

Förslag till Ålands budget för år 2020

Innehåll

Allmän motivering **5**

Detaljmotivering - Verksamhet **35**
100 Lagtinget **36**
101 Lagtinget 37
111 Lagtingets kansli 38
112 Lagtingets övriga utgifter 39
120 Landskapsrevisionen 40
130 Ålands delegation i Nordiska rådet 41
200 Landskapsregeringen och regeringskansliet **42**
200 Lantrådet och landskapsregeringens ledamöter 42
210 Regeringskansliet 43
215 Kommunikationsverksamhet 46
220 Främjande av jämställdheten 47
225 Främjande av integration 49
230 Valkostnader 50
240 Brand- och räddningsväsendet 51
250 Personalarbete och arbetsmiljö 51
252 Serviceverksamhet 53
260 Landskapsregeringens övriga inkomster och utgifter 53
265 Konsumentskydd 56
270 Radio- och TV-verksamhet 56
280 Lagberedningen 57
300 Finansavdelningens förvaltningsområde **58**
300 Allmän förvaltning 59
380 Pensioner och pensionsavgifter 61
390 Gemensamma förvaltningskostnader 63
400 Social- och miljöavdelningens förvaltningsområde **65**
400 Allmän förvaltning 66
410 Övriga sociala uppgifter 67
420 Övriga hälso- och sjukvårdsuppgifter 68
430 Allmän miljövård 69
440 Naturvård 69
450 Vattenförsörjning och vattenvård 70
460 Cirkulär ekonomi 72
470 Miljöhälsovård 72
500 Utbildnings- och kulturavdelningens förvaltningsområde **75**
500 Allmän förvaltning 76
505 Biblioteksverksamhet 77
510 Allmän ungdoms-, idrotts- och kulturverksamhet 78
515 Penningautomatmedel för ungdomsarbete och idrott 79
516 Penningautomatmedel för kulturell verksamhet 79
535 Utbildningsverksamhet 80
540 Kulturarvs- och museiverksamhet 83
600 Näringsavdelningens förvaltningsområde **86**
600 Allmän förvaltning 87
610 Näringslivets främjande 88
615 Främjande av livsmedelsproduktion 91
621 Europeiska Unionen - ERUF och ESF, 2014-2020 92

640 Främjande av skogsbruket ... 92
650 Jakt- och viltvård ... 93
670 Främjande av fiskerinäringen ... 94
700 Infrastrukturavdelningens förvaltningsområde ... 96
700 Allmän förvaltning ... 97
710 Planläggnings- och byggnadsväsendet ... 98
720 Elsäkerhet och energi ... 99
740 Ålandstrafiken ... 101
745 Oljeskydd ... 102
750 Kostnader för sjötrafik ... 102
760 Kostnader för väghållning ... 105
8 Myndigheter samt fristående enheter ... 107
820 Ålands statistik- och utredningsbyrå ... 107
822 Datainspektionen ... 109
823 Ålands energimyndighet ... 110
825 Ålands polismyndighet ... 111
826 Ålands ombudsmannamyndighet ... 113
827 Lotteriinspektionen ... 115
831 Upphandlingsinspektionen ... 116
840 Ålands hälso- och sjukvård ... 117
848 Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet ... 123
850 Högskolan på Åland ... 125
851 Ålands folkhögskola ... 128
852 Ålands musikinstitut ... 130
855 Ålands gymnasium ... 132
856 Ålands sjösäkerhetscentrum ... 134
860 Ålands arbetsmarknads- och studieservicemyndighet ... 136
865 Ålands fiskodling, Guttorp ... 138
870 Fordonsmyndigheten ... 139
871 Rederiverksamhet ... 141
872 Vägunderhållsverksamhet ... 142
873 Verkstad och lager ... 144

Detaljmotivering - Överföringar ... 145
100 Lagtinget ... 146
112 Lagtingets övriga utgifter ... 146
200 Landskapsregeringen och regeringskansliet ... 147
230 Valkostnader ... 147
232 Understödjande av politisk verksamhet ... 147
240 Brand- och räddningsväsendet ... 147
270 Radio- och TV-verksamhet ... 148
300 Finansavdelningens förvaltningsområde ... 149
330 Landskapsandelar och stöd till kommunerna ... 149
340 Särskilda understöd, lån och investeringar ... 150
350 Penningautomatmedel ... 150
400 Social- och miljöavdelningens förvaltningsområde ... 153
410 Övriga sociala uppgifter ... 153
415 Kommunernas socialvårdsområde ... 154
420 Övriga hälso- och sjukvårdsuppgifter ... 155
440 Naturvård ... 155
445 Penningautomatmedel för social och miljöverksamhet ... 155
450 Vattenförsörjning och vattenvård ... 156

460 Cirkulär ekonomi ... 157
500 Utbildnings- och kulturavdelningens förvaltningsområde ... 158
502 Studiestöd ... 158
505 Biblioteksverksamhet ... 158
510 Allmän ungdoms-, idrotts- och kulturverksamhet ... 159
515 Penningautomatmedel för ungdomsarbete och idrott ... 159
516 Penningautomatmedel för kulturell verksamhet ... 160
520 Landskapsandelar och stöd för grundskolan ... 161
600 Näringsavdelningens förvaltningsområde ... 162
610 Näringslivets främjande ... 162
615 Främjande av livsmedelsproduktion ... 163
621 Europeiska Unionen - ERUF och ESF, 2014 - 2020 ... 165
623 Europeiska Unionen - program för landsbygdens utveckling, EJFLU, 2014 - 2020 ... 167
625 Europeiska Unionen - Europeiska havs- och fiskerifonden, EHFF, 2014 - 2020 ... 169
640 Främjande av skogsbruket ... 170
650 Jakt- och viltvård ... 170
670 Främjande av fiskerinäringen ... 171
700 Infrastrukturavdelningens förvaltningsområde ... 172
715 Bostäder och byggande ... 172
720 Elsäkerhet och energi ... 173
747 Övrig trafik ... 174
751 Kostnader för sjötrafik ... 175
8 Myndigheter samt fristående enheter ... 176
850 Högskolan på Åland ... 176
860 Ålands arbetsmarknads- och studieservicemyndighet ... 176
Ofördelad minskning överföringskostnader ... 178
889 Återförda anslag ... 178

Detaljmotivering - Skattefinansiering, finansiella poster och resultaträkningsposter ... 179
890 Skatter och avgifter av skattenatur, inkomster av lån och finansiella poster ... 180
890 Skatter och inkomster av skattenatur ... 180
892 Finansiella poster ... 181
893 Avskrivningar, nedskrivningar och justeringsposter ... 184

Detaljmotivering - Investeringar, lån och övriga finansinvesteringar ... 185
100 Lagtinget ... 186
9111 Lagtingets kansli ... 186
200 Landskapsregeringen och regeringskansliet ... 187
9252 Serviceverksamhet ... 187
300 Finansavdelningens förvaltningsområde ... 188
9340 Särskilda understöd, lån och investeringar ... 188
9350 Penningautomatmedel ... 188
9390 Gemensamma förvaltningskostnader ... 189
400 Social- och miljöavdelningens förvaltningsområde ... 190
9440 Naturvård ... 190
500 Utbildnings- och kulturavdelningens förvaltningsområde ... 191
9540 Kulturarvs- och museiverksamhet ... 191
600 Näringsavdelningens förvaltningsområde ... 192
9621 Europeiska Unionen - ERUF och ESF, 2014 - 2020 ... 192
9640 Främjande av skogsbruket ... 192
9670 Främjande av fiskerinäringen ... 192
700 Infrastrukturavdelningens förvaltningsområde ... 193
9745 Oljeskydd ... 193

9750 Kostnader för sjötrafik 193
9760 Kostnader för väghållning 194
8 Myndigheter samt fristående enheter 196
9825 Ålands polismyndighet 196
9840 Ålands hälso- och sjukvård 196
9848 Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet 197
9850 Högskolan på Åland 197
9855 Ålands gymnasium 198
9856 Ålands sjösäkerhetscentrum 198
9860 Ålands arbetsmarknads- och studieservicemyndighet 198

Finansieringslån 200

Bilagor
Bilaga 1: Sifferstat 1
Bilaga 2: Utveckling och hållbarhet i budgeten 1
Bilaga 3: Översikt över landskapets investeringsplaner 2019 - 2021 1
Bilaga 4: Ekonomisk översikt hösten 2019 1
Bilaga 5: Kvinnor och män i de åländska kommunerna 1

Ålands landskapsregering

BUDGETFÖRSLAG nr 1/2019-2020

Förslag till Ålands budget för år 2020
Datum
2019-10-22

Till Ålands lagting

Allmän motivering

OMSTÄLLNING PÅGÅR

En bärkraftig samhällsutveckling bygger vidare på det åländska samhällets ursprung och historia. Självstyrelsen har gett och ger oss en känsla av och verktyg för att själva kunna påverka vår framtid. Att bo och verka på en ö medför både möjligheter och begränsningar.

Klimatkrisen och miljöhoten, hållbar tillväxt och behovet av attraktionskraft förutsätter omställning och en ständig utveckling. Åland ska vara attraktivt för ålänningar och potentiella inflyttare, för investeringar och som destination. Turismen är som bäst ett skyltfönster för inflyttningen. Åland består av landsbygd, skärgård och centralort som ska fungera som en funktionell helhet.

Vårt näringsliv verkar framgångsrikt både lokalt och internationellt men det är inget som kan tas för givet och tydliga signaler finns på avmattning. Landskapsregeringen ser betydande utmaningar, inom såväl den offentliga som den privata ekonomin under de kommande åren. Näringslivets verksamhetsförutsättningar är en av nycklarna till omställning.

En samspelt, serviceinriktad och ekonomiskt stabil offentlig sektor, vid sidan av den privata sektorn, spelar en viktig roll som samhällsbyggare. Dessutom erbjuder både näringslivet och offentlig sektor kvalificerade och utvecklande arbetsmöjligheter. Ålands befolkning växer stadigt vilket är mycket positivt samtidigt som det ställer ökade krav på allt från samhällsservice till boendemiljöer.

UTVECKLING OCH HÅLLBARHET

EU-kommissionen har utsett *Utvecklings- och hållbarhetsagenda för Åland* och nätverket bärkraft.ax till vinnare i en av de sju kategorierna i *European Sustainability Award 2019*. Priset delades ut i april i samband med en högnivåkonferens med EU-kommissionens vice ordföranden Frans Timmermans och Jyrki Katainen som värdar.

Det faktum att alla samhällets sektorer och många privatpersoner först deltog i framtagandet av utvecklings- och hållbarhetsagendan och nu deltar i dess genomförande var den främsta anledningen till att Åland utsågs till vinnare. Således är det många, kommuner, företag, myndigheter, föreningar, landskapsförvaltningen och privatpersoner, som med en mångfald av insatser under flera år bidragit till att Åland nu premierats.

Som mottagare av priset förväntar sig EU-kommissionen att Åland agerar ambassadör för en hållbar samhällsutveckling i Europa. Det internationella intresset för Ålands utvecklings- och hållbarhetsarbete var betydande sedan tidigare och har förstärkts ytterligare i och med priset.

Landskapsregeringen, med dess förvaltning och myndigheter, avser att under år 2020 fortsätta agera som kraftfull katalysator och koordinator för förverkligandet av såväl visionen för Åland som de sju strategiska utvecklingsmålen. Detta sker i linje med redogörelsen i det tredje kapitlet i meddelande 6/2017-2018 till lagtinget. Vidare tar det fortsatta arbetet sin utgångspunkt i de data och rekommendationer som framkommer i utvecklings- och hållbarhetsagendans Statusrapport 3 från juni 2019.

Visionen, *Alla kan blomstra i ett bärkraftigt samhälle på fredens öar*, och de sju strategiska utvecklingsmålen ligger till grund för riktningen i förslaget till landskapets budget för år 2020.

1. Välmående människor vars inneboende resurser växer

2. Alla känner tillit och har verkliga möjligheter att vara delaktiga i samhället

3. Allt vatten har god kvalitet

4. Ekosystem i balans och biologisk mångfald

5. Attraktionskraft för boende, besökare och företag

6. Markant högre andel energi från förnyelsebara källor och ökad energieffektivitet

7. Hållbara och medvetna konsumtions- och produktionsmönster

Avsikten är att det, där det bedömts relevant, i motiveringstexterna framgår på vilket sätt de föreslagna åtgärderna bidrar till uppnåendet av ett eller flera av de strategiska utvecklingsmålen – på kort och lång sikt. Dessa åtgärder sammanfattas utgående från respektive strategiskt utvecklingsmål i bilaga 2. Processer och metoder för insamling av information och uppföljning, vilket avses framgå i landskapets årsredovisning, är under fortsatt vidareutveckling.

Arbetsgruppen för koordinering och rapportering, där ett flertal av landskapsförvaltningens tjänstemän deltar, har under det senaste året etablerats inom ramen för nätverket bärkraft.ax. Arbetsgruppen förväntas att under år 2020 ytterligare förstärka såväl genomförandet som rapporteringen av implementeringen av de sju strategiska utvecklingsmålen. Arbetsgruppens uppdrag är fastställt av *utvecklings- och hållbarhetsrådet*.

Som framgår ovan har det breda samhällsgemensamma arbetet med utvecklings- och hållbarhetsagendan varit så pass framgångsrikt att det uppmärksammats av EU-kommissionen. För att stöda det samhällsgemensamma arbetet ytterligare avser landskapsregeringen att under år 2020 föra en dialog med alla kommuner i syfte att försöka etablera ömsesidiga, dynamiska och långsiktiga samverkansformer mellan kommunerna och landskapsförvaltningen.

Inom EU, Norden och i Finland pågår implementeringen av FN:s Agenda 2030. Förverkligandet av Ålands utvecklings- och hållbarhetsagenda är beroende av att alla länder runt Östersjön implementerar Agenda 2030. ”Vår vision 2030”, den av de nordiska statsministrarna antagna visionen för Norden, som uttalar att ”Norden ska vara världens mest hållbara och integrerade region år 2030” bidrar till att detta sker. Landskapsregeringen avser att fortsätta vara en aktiv samarbetspartner inom såväl *Finlands kommission för hållbar utveckling, Nordiska ministerrådets förverkligande av ”Vår vision 2030”/det nordiska programmet för Agenda 2030 (”Generation 2030”), HELCOM som inom EU*.

SJÄLVSTYRELSEUTVECKLING

Den parlamentariskt sammansatta Ålandskommittén 2013 avlämnade sitt betänkande den 16 juni 2017. Den 20 mars 2018 färdigställdes den s.k. Jääskinen arbetsgruppens slutrapport.

Under oktober 2018 konstaterades i samförstånd med riksregeringen att arbetet med revisionen måste få mer tid. I och med detta har arbetet fortsatt.

Landskapsregeringen hördes i samband med att statsminister Rinnes regeringsprogram skrevs. Av regeringsprogrammet framgår bl.a. följande: ”Ålands självstyrelse ska utvecklas och värnas om i gott samarbete med Åland. Reformen av Ålands självstyrelse fortsätter. Samordningen av Ålandsfrågor ska utvecklas.”.

En grundförutsättning för en fungerande autonomilösning är enligt landskapsregeringens uppfattning ett ekonomiskt system som säkerställer att Åland kan uppfylla sina i självstyrelselagen angivna uppgifter och därmed att Finland uppfyller sina åtaganden i enlighet med Ålandsöverenskommelsen. Systemet bör samtidigt som det beaktar landskapets behov även främja att en sund ekonomisk politik bedrivs i landskapet och fungera väl oberoende av reformer i riket.

Med denna målsättning som bas har statsrådet och landskapsregeringen utarbetat ett förslag till nytt ekonomiskt system i form av en regeringsproposition med förslag om ändring av självstyrelselagen för Åland (RP 320/2018 rd) som den tidigare riksdagen behandlat och godkänt. Propositionen ska även behandlas av den riksdag som tillträdde efter riksdagsvalet. Förslaget kräver kvalificerad majoritet i riksdagen. I enlighet med stadgandena i självstyrelselagen har propositionen överförts till lagtinget för inhämtande av bifall.

Landskapsregeringen konstaterar att det faktum att rikets landskaps- och vårdreform inte antogs leder till att den planerade statliga intäktshöjningen av mervärdesskatten uppgående till 1,6 miljarder euro bortfaller, vilken höjning beaktades då avräkningsgrunden i det nya systemet dimensionerades. Bortfallet måste kompenseras med en höjning av avräkningsgrunden med två punkter för att utfallet av propositionen ska bli den som avsågs då den avläts till riksdagen, se nedan.

(miljoner euro, fasta 2017 års priser)					Preliminärt per 7.9.2019	Medeltal: 5 år
Avräkningsgrund ändrad självstyrelselag	**2014**	**2015**	**2016**	**2017**	**2018**	**2014-2018**
Avräkningsgrund 0,45 % ger:	3,1	2,0	4,2	3,2	2,3	3,0
Avräkningsgrund 0,46 % ger:	6,8	5,8	7,9	7,0	6,3	6,8
Avräkningsgrund 0,47 % ger:	10,5	9,6	11,7	10,8	10,4	10,6

Landskapsregeringen har begärt att garantier i form av en proposition om ändring av avräkningsgrunden i den av lagtinget ännu inte antagna ändringen av självstyrelselagen (RP 320/2018 rd) utarbetas och tillställs riksdagen för behandling. Avräkningsgrunden skulle på så sätt ändras till 0,47 procent. *Ändringen av avräkningsgrunden skulle villkoras så att den förutsätter antagande av ändringen av självstyrelselagen*. Landskapsregeringen anser att en sådan proposition även torde kunna slutbehandlas i grundlagsutskottet, för att därefter invänta stadfästande av ändringen av självstyrelselagen innan den slutbehandlas i riksdagens plenum. Landskapsregeringen har framfört detta men något ställningstagande till förfaringssättet har ännu inte erhållits.

Landskapsregeringen anser att lagtinget inte bör ge sitt bifall till det ekonomiska systemet om inte avräkningsgrunden höjs till 0,47 procent eftersom enbart det motsvarar den överenskomna nivån och tryggheten i systemet med beaktande av fluktuationer i inkomstnivån.

I fråga om totalrevisionen av självstyrelselagen började arbetet på nytt under sommaren och den tidiga hösten för att under oktober ta en paus i väntan på hur det ekonomiska systemet utvecklas. I samband med totalrevisionen är landskapsregeringen särskilt angelägen att klargöra och stärka självstyrelselagens ställning i förhållande till grundlagen och lösa frågorna om de gemensamma resurserna såsom fiskekvoter. Därtill är det viktigt att i en kommande självstyrelselag säkerställa att ett system för övertagande får ett materiellt innehåll som även fungerar i praktiken.

Landskapsregeringen anser slutligen att det är viktigt att arbeta vidare med att utveckla självstyrelsen inom ramen för de möjligheter den nuvarande självstyrelselagen erbjuder. Landskapsregeringen anser att ett led i detta är att tillse att lagstiftningen inom landskapets behörighetsområden är uppdaterad och av god kvalité samt att man under lagberedningen har tillräckliga möjligheter att överväga lösningar som även i praktiken är anpassade till förhållandena i det åländska samhället.

Det svenska språket och självstyrelsen

Det svenska språkets ställning är en av grundpelarna för självstyrelsesystemets uppbyggnad. Garantier för bibehållandet av det svenska språket, var då Ålandsfrågan avgjordes på 1920-talet, en förutsättning för Ålands statstillhörighet. Det svenska språkets ställning på Åland klargörs i självstyrelselagen men utmaningarna består i att säkerställa att det ska vara möjligt att leva och arbeta på svenska på Åland i ett allt mer finskspråkigt Finland. Det är därför viktigt att på alla sätt säkerställa att alla anvisningar, regelverk, obligatoriska utbildningar för olika yrkeskategorier m.m. finns lättillgängligt på svenska.

Landskapsregeringen hyser förhoppningar om att den språkliga situationen kommer att förbättras under mandatperioden eftersom det anges i statsminister Rinnes regeringsprogram att: ”Alla statliga anvisningar och föreskrifter ska utfärdas också på svenska till den del som de också gäller Åland. Därtill ska ett språkpolitiskt program utarbetas”.

Landskapsregeringens språkråd har en viktig funktion att samla, koordinera och analysera tillvägagångssätt för att värna det svenska språket på Åland.

EKONOMISK POLITIK

Allmänt om det ekonomiska läget

Den korta finska konjunkturuppgången mattas nu av. Uppgången har drivits av industrin och tycks inte ha fått något stort genomslag på Åland, med sin servicebaserade ekonomi. Det är möjligt att vi framöver därför inte heller kommer att se en lika stor tillväxtnedgång på Åland som vi väntar oss på fastlandet.

ÅSUB:s prognos säger att tillväxten i både det privata näringslivet och i den offentliga sektorn är svagt positiv år 2019, vilket resulterar i en tillväxtprognos för BNP på 0,9 procent.

Inflationen beräknas hamna på 1,0 procent och *arbetslösheten* kring 3,4 procent. Den *privata konsumtionens tillväxt* ökar något åren 2019 och 2020.

De åländska kommunernas *samfundsskatter* för år 2018 förväntas ha ökat med cirka 6,5 procent. År 2019 beräknas summan av *klumpsumman* och *skattegottgörelsen* bli 254 miljoner euro (262 miljoner år 2018) och sedan öka till 258 miljoner euro år 2020.

Trendtillväxten för omsättningen i det privata näringslivet beräknas sjunka år 2019 (-0,3 procent) medan *lönesummans trendtillväxt* stiger med cirka 3,2 procent. Prispress och ofördelaktiga valutakurser tränger passagerarrederierna samtidigt som tankerverksamhetens internationella villkor ser tuffa ut. Goda passagerarsiffror och det oförändrade sjöfartsstödet utgör emellertid ljusglimtar för branschen. Omsättningen inom *transportbranschen* som helhet väntas vara så gott som

oförändrad jämfört med år 2018. Omsättningens trendtillväxt för *hotell- och restaurangbranschen* väntas bli 2,1 procent, vilket är lägre än tioårsmedelvärdet, men ändå bättre än den allmänna tillväxten i ekonomin. Inom *handelsbranschen* ser omsättningen ut att sjunka år 2019.

Den internationellt inriktade *försäkringsverksamhetens* marknader har varit pressade, men under år 2019 väntas premienivåerna stiga till något mer fördelaktiga nivåer. *Bankernas* sammanvägda rörelseresultat ser ut att kunna bli ungefär i nivå med år 2018. Det osäkra börsläget och de sjunkande räntorna innebär dock en stor osäkerhet i bankernas resultatprognoser. Omsättningen inom branschen *företagstjänster* väntas minska för andra året i rad. *Personliga tjänster* utvecklas åt andra hållet, med en rejäl uppgång i tillväxten år 2019. Detta samtidigt som branschens lönesumma minskar för första gången i ÅSUB:s tidsserier.

Omsättningstillväxten för den åländska *livsmedelsindustrin* ser ut att bli svag, medan omsättningen i den *övriga industrin* ser ut att återhämta sig efter att ha minskat år2018.

Byggbranschens omsättning ser ut att öka för andra året i rad. Preliminär statistik visar att mängden beviljade bygglov minskat, men att siffrorna för påbörjade byggnadsprojekt än så länge tycks hållas uppe.

Efter fjolårets extrema torka väntas år 2019 bättre skördar inom lantbruket. Den del av *primärnäringarna* som är momsbelagd, främst äppel- och fiskodling får en fortsatt god omsättningstillväxt.

Stabilitet

I grundbudgeten för år 2019 beskrev landskapsregeringen nödvändigheten i att skapa hållbarhet i landskapsekonomin och därmed behovet av att bygga upp en finansiell buffert för att kunna hantera framtida lågkonjunkturer.

Landskapsregeringen har därför inlett ett reformarbete med syfte att skapa ett system som långsiktigt stabiliserar finanserna och samtidigt skapar förutsättningar för att skapa en hållbar tillväxt på Åland. För att det ska vara möjligt att skapa ett helhetsperspektiv avseende landskapets ekonomi är det i detta arbete nödvändigt att involvera hanteringen av avkastningen och uttaget av vinster ur Ålands penningautomatförening.

Hanteringen av stabiliteten utgör en central del av landskapets budgetekonomi. Att minska lagtingets budgetmakt avseende stabiliseringen av landskapets ekonomi genom någon form av fond utanför budgeten är inte önskvärt och knappast ens möjligt, eftersom en sådan åtgärd skulle frånta lagtinget dess makt över budgeten.

Landskapsregeringen har i samband med avskaffandet av den så kallade ”pafsnurran” i tredje tilläggsbudgeten för år 2018 redan påbörjat uppbyggnaden av en ekonomisk buffert i form av en reservering i balansräkningen. Denna reservering uppgår för närvarande till 20,6 miljoner euro.

Landskapsregeringen ser ett behov av att redan under år 2020 stabilisera Ålands budget. Landskapsregeringen föreslår därför att 5 miljoner euro av reserveringen, efter att ett nytt regelverk antagits, ska kunna användas under året i detta syfte.

Tillväxt och hållbarhet

Landskapsregeringen har under hösten 2019 tillsatt en parlamentarisk kommitté för att utreda behovet av att skapa en tillväxt- och hållbarhetsfond. I sitt arbete ska kommittén särskilt bedöma ändamålsenligheten i att inrätta fonden såsom en fond utanför budget med beaktande av 55 § i Lagtingsordningen. Kommittén ska slutföra sitt arbete och överlämna sitt betänkande till landskapsregeringen senast vid halvårsskiftet 2020.

Därefter avser landskapsregeringen att avlämna ett förslag till reglering av systemet, både på lag- och förordningsnivå samt att komplettera systemet med övriga nödvändiga styrdokument.

Frågan om ändamålsenligheten i att bilda en fond utanför budgeten kommer att läggas särskild vikt vid. I framställningen till ny finansförvaltningslag (framställning nr 21/2009 - 2010), beskrivs i samband med det resonemang som fördes rörande en utjämningsreservering, den speciella problematik som uppstår då en fond utanför budgeten övervägs. En sådan fond inrättas genom en lag som ska godkännas med kvalificerad majoritet, eftersom den minskar lagtingets budgetmakt.

Hanteringen av medel för tillväxt och hållbarhet kan struktureras organisatoriskt på flera olika sätt. Om lagtinget finner det ändamålsenligt kan man lagstifta om att bilda en fond utanför budgeten. Alternativt kan medlen bibehållas som en reservering i balansen, kompletterat med ett tydligt regelverk för hur och av vem de olika delarna hanteras. På detta vis kunde en intern ”fond” inom budgetekonomin skapas.

Avsikten är att stärka reserveringen med ytterligare 50 miljoner euro varav 25 miljoner euro föreslås i denna budget, se moment 89250.

Landskapet och kommunerna

Med utgångspunkt i de ekonomiska prognoser som finns för riket, landskapet och kommunerna och med beaktande av de stora strukturella och demografiska utmaningar kommunerna står inför ser landskapsregeringen det som nödvändigt att reformarbetet gällande den framtida kommunstrukturen på Åland förs vidare. Landskapsregeringen fortsätter arbetet med reformen i enlighet med kommunstrukturlagen (2019:29) för Åland genom att tillhandahålla processtöd till kommunerna för att verkställa och uppnå reformlagens syfte och krav.

Landskapsregeringen kompenserar till viss del kommunerna för olika ändringar i statsbudgeten som påverkar kommunernas skatteinkomster. Landskapsregeringen avser att behålla grundavdraget på nuvarande nivå, vilket inte innebär någon ändring av kommunernas ekonomi. Landskapsregeringen avser att höja pensionsinkomstavdraget i kommunalbeskattningen, vilket förväntas minska kommunernas skatteintäkter med 86.000 euro. Grundavdraget och pensionsinkomstavdraget i kommunalbeskattningen är åländsk behörighet.

Förslaget till statsbudget för år 2020 innehåller förändringar som påverkar de åländska kommunerna. Dessa är förändringar i pensionsinkomstavdraget i statsbeskattningen, den progressiva skatteskalan, arbetsinkomstavdraget, avdragsrätten på bolån och hushållsavdraget. Ändringarna har en förväntad effekt på minskade skatteinkomster för kommunerna om 957.000 euro.

Landskapsregeringen föreslår att kommunerna kompenseras med 500.000 euro år 2020 för de sammanlagda skatteförändringarna enligt ovan.

Som tidigare aviserats har samarbetsstödet höjts med 200.000 euro som kompensation för genomförda skatteförändringar år 2019. Kommunerna har tidigare kompenserats för statens konkurrenskraftspaket, vilket inte längre är i kraft och därmed har även kompensationen utgått.

Landskapsregeringen förlänger dessutom det extra stöd om sammanlagt 100.000 euro per år som överförts till kommunerna för medborgarinstitutet till att gälla även år 2020.

I budgetförslaget ingår dessutom stöd till kommunerna för extra stödundervisning i svenska om sammanlagt 700.000 euro för grundskola och barnomsorg.

Landskapsregeringen avser att under år 2020 ta fram kriterier för när en kommun är i ekonomisk kris. Dessa kriterier kommer att ligga som grund för en komplettering av kommunallagen med ett förfarande för kriskommuner.

Landskapsregeringen konstaterar att en justering av lagen om landskapsandelar till kommunerna kan komma att behövas med anledning av kommunreformen, den nya grundskolelagen, den nya socialvårdslagstiftningen och påverkan av hur kommunerna kommer överens om en ekonomisk utjämning i avtalet om kommunernas socialtjänst.

It-samordning

Landskapsregeringen fortsätter att främja det offentliga Ålands it-samarbete inom investeringar, utveckling, upphandling, drift, support, kompetens och affärsmässig förvaltning för myndighetsgemensam it. Ett väl utvecklat samarbete är en förutsättning för att Åland ska ha möjlighet att engagera de resurser och specialistkompetenser som krävs om Åland ska digitalisera i motsvarande takt och omfattning som omgivande regioner, trots de småskaliga förhållandena.

Landskapsregeringen driver därför ett treårigt program för it-samordning som från början inkluderade tre delprojekt: 1) strategisk kunddialog, med särskilt fokus på Ålands gymnasium och ÅHS, där man ska ta fram egna planer för att samordna sin it-utveckling genom Åda Ab, 2) teknisk samordning för gemensamma it-investeringar/utveckling samt 3) skapa förutsättningar hos Åda Ab att tillgodose hela offentliga Ålands it-behov.

Som ett resultat av programmet planeras två nya delprojekt under år 2020, som är samordningsprogrammets sista år: 4) överföring av ÅHS bas-it till Åda Ab och 5) skapa förutsättningar på landskapsregeringen. Skapa förutsättningar på landskapsregeringen syftar till att bland annat utveckla beställarorganisationen gentemot underställda myndigheter och att utveckla digitala arbetssätt.

Syftet med samordningen är att möjliggöra för landskapsmyndigheternas ledning och medarbetare att koncentrera sin tid och kompetens till kärnverksamheten samt beställarrollen. När proaktivt it-stöd finns får myndigheterna bättre möjligheter att arbeta med verksamhetens beställare och även att säkerställa it-satsningar som svarar mot behoven av ökad kvalitet och effektivitet.

Finansiering

Ålandsdelegationen har fastställt förskottet på avräkningsbeloppet för år 2020 till 250.147.000 euro att jämföra mot förskottet på avräkningsbeloppet för år 2019 som uppgår till 242.640.000 euro. Enligt statens plan för de offentliga finanserna 2020 – 2023, vilken uppdaterats i oktober 2019, beräknas statens inkomster att öka från år 2020 till år 2021 med drygt en miljard euro.

Skattegottgörelsen för skatteår 2018 som erhålls under år 2020 bedöms, utgående från förhandsuppgifter om beskattningen, uppgå till ca 8,1 miljoner euro. Beloppet är därmed drygt 3,6 miljoner euro lägre än beloppet för skatteår 2017. Skattegottgörelsen minskar för tredje året i rad.

Avkastningen av Ålands penningautomatförenings verksamhet beräknas uppgå till 15 miljoner euro att jämföra mot 21 miljoner euro år 2019. Utöver dessa 15 miljoner euro görs under år 2020 ett extra

uttag om 25 miljoner euro av tidigare vinstmedel. Detta extra uttag reserveras. Se avsnittet om tillväxt- och stabiliseringsfond.

Resultaträkning

Nedan visas resultaträkningen i enlighet med budgetförslaget för år 2020. Som jämförelse visas bokslutet för år 2018, grundbudgeten för år 2019 samt tilläggsbudgeter 2019 (första och andra tilläggsbudgeten).

Det bör noteras att budgetanslag är bindande på totalnivå och inte på enskilda intäkts- och kostnadsslag, varför fördelningen mellan olika intäkts- och kostnadsposter i resultaträkningen ännu kan komma att ändras. Det kan även noteras att detaljeringsgraden i underlaget för budgeteringen har varierat och fördelningen mellan olika intäkts- och kostnadsslag till viss del är schablonmässig. Interna poster har till vissa delar eliminerats.

Beträffande posten ”Ökning eller minskning av reserver” i tabellen nedan se detaljmotiveringen till momenten 89250 och 89300 samt avsnittet om ”Tillväxt och stabilitet” i allmänna motiveringen.

Sammandrag	Bokslut 2018	Budget 2019	TB 2019	Förslag 2020
Försäljningsintäkter	10 213 412	13 057 963		9 607 645
Avgiftsintäkter	9 510 331	9 111 300	-31 000	9 316 225
Erhållna bidrag	1 385 622	1 205 000	50 000	975 400
Övr verksamh intäkt	1 206 095	800 745		1 007 730
Summa Verksamhetens intäkter	**22 315 460**	**24 175 007**	**19 000**	**20 907 000**
Löner o arvoden	-86 512 778	-88 159 502	70 223	-92 709 986
Pensionskostnader	-15 367 672	-16 055 244	12 765	-16 883 200
Övr lönebikostnader	-1 123 481	-1 260 852	1 012	- 990 945
Summa Lönebikostnader	**-16 491 153**	**-17 316 096**	**13 777**	**-17 874 145**
Personalersättningar	1 237 705	881 220		1 009 932
Summa Personalkostnader	**- 101 081 452**	**- 104 217 760**	**84 000**	**- 109 353 194**
Köp av tjänster	-49 203 414	-56 584 356	- 805 000	-53 476 968
Material förnödenh	-19 271 709	-18 309 655	-27 000	-18 986 544
Övr verksamh kostn	-23 484 975	-24 591 237	-8 000	-25 700 295
Summa Verksamhetens kostnader	**- 193 041 550**	**- 203 703 008**	**- 756 000**	**- 207 517 000**
Pensionsintäkter	16 000 000	17 700 000		19 100 000
Pensionskostnader	-33 474 056	-35 200 000		-37 260 000
Summa Pensioner	**-17 474 056**	**-17 500 000**		**-18 160 000**
Summa Pensionsint o kostn	**-17 474 056**	**-17 500 000**		**-18 160 000**
Överföring fr EU	3 773 173	4 256 000		4 176 000
Återbet av överf	26 855	50 000		55 000
Övr ink o kap överf	440 891	413 000		393 000
Summa Intäkt ink o kap	**4 240 920**	**4 719 000**		**4 624 000**
Summa Intäkt ink o kap öv	**4 240 920**	**4 719 000**		**4 624 000**
Undervisn kultur idr	-15 687 999	-11 655 000	-12 000	-12 106 000
Soc hälsovård utksk	-39 171 263	-39 089 000	- 260 000	-40 088 000
Arbetsmarknad	- 208 355	- 300 000		- 330 000
Bostadsproduktion	- 246 489	- 330 000		- 250 000
Primärnäringar	-10 224 966	-11 923 000		-11 680 000
Övrigt näringsliv	-5 191 767	-5 218 000	- 139 000	-6 227 000

Sammandrag	Bokslut 2018	Budget 2019	TB 2019	Förslag 2020
Allmänna stöd	-17 464 840	-18 981 000		-18 361 000
Övriga ink kap överf	-8 832 766	-9 528 000	-1 000 000	-9 029 000
Summa Utgift ink o kap öv	**-97 028 444**	**-97 024 000**	**-1 411 000**	**-98 071 000**
Summa Kostn ink o kap öv	**-97 028 444**	**-97 024 000**	**-1 411 000**	**-98 071 000**
Summa Verksamhetsbidrag	**- 280 987 671**	**- 289 333 001**	**-2 148 000**	**- 298 217 000**
Intäkter skattenatur	273 003 684	268 280 000	- 571 000	271 487 000
Summa Skatteinkomster	**273 003 684**	**268 280 000**	**- 571 000**	**271 487 000**
Ränteintäkter	783 399	739 000		666 000
Övr finansiella int	32 899 390	28 250 000		46 149 000
Räntekostnader	-4 463	-11 000		-11 000
Övr finansiella kost	- 576 200	- 276 000		- 166 000
Summa Finansiella intäkter och kostnader	**33 102 127**	**28 702 000**		**46 638 000**
Summa Årsbidrag	**25 118 140**	**7 648 999**	**-2 719 000**	**19 908 000**
Avskrivn enl plan	-8 802 311	-9 600 000		-10 000 000
Summa Av- och nedskrivningar	**-8 802 311**	**-9 600 000**		**-10 000 000**
Extraordinära intäkt	24 281 402			
Extraordinära kostn		0		
Summa Extraordinära poster	**24 281 402**	**0**		
Summa Räkenskapsperiodens resultat	**40 597 231**	**-1 951 001**	**-2 719 000**	**9 908 000**
Ökning eller minskning av reserver	-9 663 904			-19 840 000
Summa Räkenskapsperiodens under- eller överskott	**30 933 328**	**-1 951 001**	**-2 719 000**	**-9 932 000**

Balansposter och finansieringsanalys

I föreliggande budgetförslag upptas anslag för investeringar och övriga finansinvesteringar till ett nettobelopp om knappt 26,8 miljoner euro att jämföra mot ca 23,2 miljoner euro i grundbudgeten för år 2019. På grund av olika orsaker har i likviditetsberäkningen antagits att drygt 6 miljoner euro av anslag för infrastrukturinvesteringar från år 2019 förverkligas först under år 2020. Årsbidraget eller kassaflödet i verksamheten uppgår enligt budgetförslaget till drygt 19,9 miljoner euro.

FINANSIERINGSANALYS BUDGETFÖRSLAG 2020

	Grundbudget 2019 *)	Tb 1 o. 2/2019	Totalt 2019	Förslag 2020 *)
Kassaflödet i verksamheten	7 649 000	-2 719 000	4 930 000	19 908 000
Kassaflödet för investeringarnas del	-17 034 000	-555 000	-17 589 000	-34 817 000
Kassaflödet för finansieringens del	-3 827 000	55 000	-3 772 000	1 848 000
Förändring av likvida medel	**-13 212 000**	**-3 219 000**	**-16 431 000**	**-13 061 000**

*) OBS totalen har minskats med drygt 6 miljoner euro år 2019 avseende reservationsanslag för infrastrukturinvesteringar där förverkligande förskjutits tidsmässigt. Motsvarande ökning har gjorts år 2020.

Per utgången av augusti 2019 uppgick de likvida medlen till knappt 52 miljoner euro exklusive Fastighetsverket och knappt 66 miljoner euro inklusive Fastighetsverket. Vid tidpunkten för

beredningen av budgetförslaget bedöms likviditeten exklusive Fastighetsverket uppgå till ca 46 miljoner euro vid slutet av år 2019 och kring 33 miljoner euro i slutet av år 2020. Likviditeten i Fastighetsverket beräknas uppgå till ca 20 miljoner euro i slutet av år 2019 och till i stort sett samma nivå i slutet av år 2020. Dock kan konstateras att den framtida utvecklingen av likviditeten till stor del är beroende av när de större investeringarna går över i förverkligande-/byggfasen, exempelvis delprojekten inom kortrutt och övriga infrastrukturinvesteringar samt it-investeringar. Därutöver ska byggandet av polishuset finansieras av Fastighetsverket. Betydelse har även om större lån beviljas ur penningautomatmedel inom ramen för under tidigare år budgeterade anslag. Vid tidpunkten för uppgörandet av föreliggande budgetförslag är inga större lån ur penningautomatmedel kända. Avkastning ur penningautomatmedel som har reserverats ingår i likviditetsberäkningarna. Finansierings- och placeringsplanen för upprätthållande av tillräcklig likviditet uppdateras årligen efter att lagtinget har fattat beslut om budgeten för det aktuella budgetåret. Med beaktande av ovanstående bedömer landskapsregeringen att det inte finns behov av låntagning under år 2020.

I enlighet med första tilläggsbudgeten för år 2017 är landskapsregeringens avsikt att lösa det ökade likviditetsbehovet till följd av förverkligandet av investeringarna för kortrutt med låntagning. I och med att Ålandsdelegationen avslog den anhållan om extra anslag för att säkerställa landskapets framtida infrastrukturella funktioner kommer likviditeten att minska kraftigt när de infrastrukturella investeringarna övergår i förverkligandefasen.

Nivån på grundfinansieringen i ett eventuellt nytt ekonomiskt system är av avgörande betydelse för landskapets framtida rörelseutrymme inom budgetekonomin. Se även avsnittet om Självstyrelseutveckling ovan.

Landskapsregeringen bedömer att upptagning av lån kan bli aktuellt under år 2021. Tidpunkten är dock till stor del beroende av utfallet av ovanstående faktorer.

Fullmakter

Lagtingsordningens 54 § 4 mom. lyder:

”I budgeten kan beviljas en till beloppet och ändamålet avgränsad fullmakt att under finansåret ingå förbindelser om utgifter för vilka anslag tas in i budgetarna för de följande finansåren (2012/71)”.

Med beaktande av den lydelse som bestämmelsen har kan det ses som att huvudtanken torde varit att få en kodifierad grund för huvudsakligen den budgetpraxis som redan tillämpats för investeringsprojekt. De fullmakter som redan tidigare funnits med stöd av speciallagstiftning påverkas inte av lagtingsordningens bestämmelse.

Förändringar i fullmaktsskrivningar i budgetförslag

Fullmakterna tydliggörs i budgetförslag genom att de framkommer under en särskild rubrik ”Fullmakt”. Detta har delvis redan införts, men i och med att det finns fullmakter som funnits med sedan länge och som bottnar i annan lagstiftning än lagtingsordningens bestämmelse har alla ännu inte samlats under en särskild rubrik. När detta är uppfyllt är det lätt att filtrera ut alla fullmakter som ingår i budgetförslag och dessa skulle även kunna lyftas fram i en särskild bilaga med hänvisning till momenten var det finns fullmaktsskrivningar.

Fullmakterna behöver i vissa fall förtydligas:

- så att fullmakt/anslag som rör en investering alltid ska innefatta uppskattningar om de årliga driftskostnaderna som är förknippade med investeringen
- så att varje beställning av verksamhet/sjötrafik baserar sig på en fullmakt.

  Fullmakten kan då innehålla uppgifter om:

  - vilken upphandling/entreprenad det handlar om
  - hur dagens verksamhet/trafik sköts, vilken kapacitet finns, vad är den årliga kostnaden
  - ev. omläggningar i verksamheten/trafiken beskrivs
  - för vilken tidsperiod upphandlingen görs
  - till vilken kapacitetsnivå, vilken typ av exempelvis fartyg söks vid en totalentreprenad t.ex. nytt, begagnat, kapacitet, typ, miljökrav
  - vad den årliga kostnaden beräknas till, hur stor förändringen är jämfört med idag.

En och samma fullmakt kan gälla för en enskild eller flera upphandlingar/entreprenader.

Tydligheten i fullmaktsskrivningarna bör fokusera på förändringar och omläggningar i verksamhet och de entreprenader/upphandlingar som är förknippade med dem.

I princip all verksamhet innehåller verkställighet där upphandlingar görs och man ingår avtal om framtida kostnader och till denna del finns det inget mervärde i att använda fullmaktsinstrumentet på annat sätt än idag. Om det planeras en omläggning som man kan förvänta sig att medför en utökning av kostnaderna utöver en normal indexförändring så ska man begära fullmakt för det, men i övrigt bör det ingå som en del i landskapsregeringens verkställighet av budgeten.

För exempelvis totalentreprenader som planeras bör det däremot ges djupare information eftersom en totalentreprenad görs istället för en investering i egen regi.

Tidsspannet för vilket en upphandling görs kan anges i informationssyfte. Om det endast handlar om förnyande/upprätthållande av befintlig verksamhet/trafik handlar upphandlingen om ren verkställighet där man ska förhålla sig till de regelverk som finns och så att det totalekonomiskt görs på för landskapets del bästa sätt.

Det torde vara bättre att ange en uppskattning/kalkylerad nivå på den årliga framtida kostnaden än totalkostnaden för hela entreprenadtiden. Entreprenadtider kan variera och det blir därför svårt att sätta ett totalbelopp för en längre tidsperiod i sitt rätta sammanhang. I budgeterna tas det in årliga anslag för verksamheter och med det bakomliggande antagandet att den årliga kostnaden finns kvar tills man tar beslut om att göra ändringar i den verksamheten. Löptiden för en totalentreprenad för ett nytt fartyg kan vara så lång som 15 år och man kan anta att trafiken ska finnas kvar även efter det eller tills något annat har bestämts. Här kan man jämföra med den framtida årliga hyreskostnaden för byggnadsinvesteringar som görs i fastighetsverkets regi.

Ett avtal om en totalentreprenad kan innehålla en option som ger rätten att köpa fartyget/objektet efter entreprenadtiden. En dylik option kan inte omfattas av en fullmaktsskrivning utan, om det blir aktuellt att realisera optionen efter entreprenadtiden, ska det upptas ett investeringsanslag i landskapets budget.

Det relevanta för lagtinget att ta ställning till är om ett fartyg ska ägas av landskapet eller om det ska upphandlas som totalentreprenad. I informationssyfte bör då den årliga kalkylerade kostnaden anges för de olika alternativen.

De kalkylerade kostnaderna måste ses som indikativa eftersom de är slutligt kända först när en upphandling har gjorts.

Med beaktande av att lagtinget beslutar om Ålands budget för ett kalenderår i sänder (finansår) bör en fullmakts giltighetstid vara ettårig och följa finansåret. Observera att upphandlingar i vissa fall slutförs efter finansårets utgång.

DEMOKRATIUTVECKLING, INTEGRATION OCH TILLIT

Integration

Behovet av information, kommunikation och andra integrationsfrämjande åtgärder i ett tidigt skede till dem som flyttar till Åland blir avgörande för tidig delaktighet och inkludering i samhället och för möjligheterna att tillvara inflyttades kunskaper, kompetens och erfarenheter. Allt detta förutsätter ett aktivt samarbete med relevanta aktörer i hela det åländska samhället. Informationskontoret ”Kompassen” spelar i detta sammanhang en viktig roll som stöd för inflyttade i olika frågor.

AMIF-projektet ”En säker hamn” följer antagen projektplan och under året produceras flera informationsfilmer, webbplatsen www.integration.ax uppdateras och språkcaféer, utbildning och annan utåtriktad verksamhet fortgår och utvecklas. Nyetablering av samhälls- och hälsokommunikatörer sker vilka kommer att erhålla utbildning med målsättning att kunna utgöra stöd för kvotflyktingar genom att bland annat tillhandahålla information på flyktingarnas modersmål. I enlighet med landskapsregeringens program och landskapslagen om främjande av integration har utbildningen därutöver även erbjudits till flera språkgrupper. Efter utbildningen är målet att det offentliga Åland ska kunna erbjuda samhälls- och hälsoinformation till en bredare målgrupp än tidigare.

Ålands landskapsregering har kontinuerligt utvärderat och följt upp landskapets integrationsfrämjande program och kommer, med stöd av en referensgrupp och andra samarbetspartners, att utarbeta ett nytt integrationsfrämjande program under året.

Ungdoms- och demokratiprojektet

Landskapsregeringen vidtar åtgärder för att integrera ett barnrätts- och ungdomsperspektiv i den egna verksamheten med målsättningen att ge flickor och pojkar samt unga kvinnor och män inflytande och delaktighet i syfte att säkra hållbara underlag till beslut som påverkar barns och ungdomars situation i samhället. FN:s konvention om barns rättigheter utgör en av grundstenarna för detta arbete tillika med kunskapen om och erfarenheter av att barn- och ungdomsarbete inte kan bedrivas isolerat utan måste få genomslag på alla politikområden och i det dagliga arbetet. Förutsättningarna för att möjliggöra barns och ungas delaktighet ska utvecklas under året genom skapandet av nya forum, verktyg och metoder.

Kommunikation

Inom landskapsregeringen har ett behov av förädling av organisationens regelbundna, strategiska och långsiktiga kommunikationsarbete identifierats.

För att kunna kommunicera ut landskapsregeringens varumärke krävs ett grundläggande strategiskt arbete. Detta underlättar både den externa och interna förståelsen för vad landskapsregeringen står för och vart den strävar. Det strategiska arbetet kräver långsiktig, kunskapsbaserad och målmedveten planering gällande den externa och den interna kommunikationen och därför förstärks resurserna kring detta.

Tillit

För att man ska kunna känna tillit behöver människan känna sig trygg i samhället. Under år 2020 görs satsningar på att förstärka polisens resurser och öka polisens närvaro och tillgänglighet i samhället. Polisen deltar aktivt i tväradministrativa insatser inom området våld i nära relationer. Polisen arbetar effektivt för att minska tillgången på narkotika. Det nya alarmsystemet, Ålarm, tas i bruk där nödsamtal och- meddelanden ska hanteras på ett effektivt sätt. Arbetet med byggandet av det nya polishuset utgår från polisens behov och följs löpande upp. För att trygga kompetensförsörjningen i samband med pensioneringar genomgår fem poliser underbefälsutbildning och tillståndsenheten förstärks.

JÄMSTÄLLDHETS- OCH JÄMLIKHETSPOLITIK

Jämställdhetsarbetet har en särskild relevans att bidra till landskapets Agenda för jämställdhet och dess måluppfyllelse eftersom jämställdhet är en förutsättning för hållbar utveckling. Jämställdhet handlar om kön, makt, rättvisa, frihet och demokrati men är också en drivkraft för tillväxt, hållbar utveckling och kvalitet i verksamheten.

Landskapsregeringen konstaterar att en enhetlig struktur för styrdokument av övergripande karaktär är att föredra likt Utvecklings- och hållbarhetsagenda för Åland. Landskapsregeringens Agenda för jämställdhet (2019-2030) förtydligar ramverket för jämställdhet. Förverkligandet av agendan konkretiseras i landskapets budget.

Det övergripande målet för jämställdhetspolitiken och jämställdhetsarbetet på Åland är att kvinnor och män ska ha samma frihet och makt att forma samhället och sina egna liv och att bidra till samhällets utveckling. Strategiska inriktningar är jämn fördelning av makt och inflytande, ekonomisk jämställdhet, jämställd utbildning, jämn fördelning av det oavlönade hem- och omsorgsarbetet, jämställd hälsa och att mäns våld mot kvinnor ska upphöra.

Agendan utgår från att kvinnor och män, flickor och pojkar inte är enhetliga grupper utan att analyser av olika maktordningar har stor betydelse för träffsäkerhet och genomslag för jämställdhet.

Hbtqia-frågor

Ett strategiskt arbete med hbtqia-frågor måste ske systematiskt och målinriktat och landskapsregeringen har därför utarbetat en handlingsplan för hbtqia-personers lika villkor i det åländska samhället (2019-2025). Syftet med handlingsplanen är att ge hbtqia-personer på Åland en röst genom att belysa specifika frågor, lyfta relevant lagstiftning och identifiera olika aktörer med relevans för att främja jämlikhet och delaktighet. Handlingsplanen är ett verktyg för att göra samhället mer tillgängligt, tryggt och inkluderande för hbtqia-personer samt fungera som stöd vid planering och utformning av verksamheter.

Landskapsregeringen kommer under året att erbjuda utbildning och kompetensutveckling för olika målgrupper som ett led i förverkligandet av handlingsplanen.

Nolltolerans mot våld i nära relationer

Fokusområden under året är mäns våld mot kvinnor och våld i nära relationer, män och maskulinitet samt hälsa och livskvalitet. Regeringens mål är nolltolerans mot våld vilket kräver åtgärder för att förebygga, upptäcka och motverka våld. Arbetet med att utarbeta Agenda mot våld i nära relationer 2019-2030 pågår. Genom en långsiktig strategi och ett riktat åtgärdsprogram lägger landsskapsregeringen grunden till ett mer målinriktat och samordnat arbete mot våld i nära relationer och mäns våld mot kvinnor. Särskilt angeläget är att utveckla våldsförebyggande insatser.

SOCIAL OMSORG

Social trygghet för alla

Målet för socialpolitiken är alla människors lika rätt till trygghet under livets alla skeenden. Landskapsregeringen verkar för att alla ska ha tillgång till likvärdiga sociala omsorger och stödinsatser. I enlighet med LL (1993:71) om planering av socialvården antar landskapsregeringen årligen en socialvårdsplan som innehåller riktgivande mål och anvisningar till kommunerna för ordnandet av socialvården i landskapet under de fem följande åren.

Kommunernas socialtjänst (KST) inleder sin verksamhet 1.1.2021 och landskapsregeringen bistår i enlighet med lag (LL 2016:2) vid planeringen och förverkligandet av samarbetet. Syftet med en samordnad socialtjänst är att främja en likvärdig service, en effektiv användning av resurserna, en samlad kompetens och en ökad specialisering inom personalen, en större integritet, en stärkt anonymitet och ett gott rättsskydd.

Ett omfattande uppdrag är den kompetensutveckling som krävs för verkställande av den föreslagna, nya socialvårdslagstiftningen. Föreslaget ikraftträdelsedatum är 1.1.2021 och i lagstiftningspaketet ingår socialvårdslagen och de lagar som sammanhänger med den såsom äldrelagen, lagen om yrkesbehörighet inom socialvården samt klienthandlingslagen. För att bidra till detta avser landskapsregeringen ordna informations- och fortbildningstillfällen.

Landskapsregeringen fortsätter utveckla lagstiftningen med beaktande av de utmaningar socialpolitiken och välfärdsmodellerna står inför. I det här arbetet ingår bestämmelser om stärkt självbestämmanderätt, ny funktionshinderlagstiftning, ny klientavgiftslagstiftning samt lagstiftning angående elektroniska tjänster. Målet är en hållbar välfärd genom fokus på tidiga, förebyggande insatser, sektorsövergripande samarbete och ökad klientorientering bland annat genom nyttjande av välfärds- och annan teknik. Landskapsregeringen avser bl.a. ta fram underlag för förnyande av klientavgiftslagstiftningen inom socialvården så att den motsvarar de målsättningar som ställs för socialvården om att inga hushåll ska leva i en utsatt ekonomisk position. Användare av både socialvårds- och hälso- och sjukvårdstjänster ska inte drabbas oskäligt av att avgifterna för tjänsterna betalas till olika huvudmän eller av att fastställandet av avgifter kommer att göras av såväl kommunernas socialtjänst som enskild kommun.

Barn, familjer och vuxna

Utbildning och arbete är de viktigaste faktorerna för att minska social marginalisering. För att åstadkomma ett effektivt arbete för att främja välfärd och bekämpa fattigdom krävs insatser inom olika politikområden, såsom sysselsättnings-, bostads-, infrastruktur- och utbildningspolitiken. Ökad klientorientering och tidiga insatser är områden som ligger i fokus för den nya kommande socialvårdslagstiftningen som ett led i att stärka klienternas egen livskompetens och möjliggöra egen försörjning. Målet är att stärka familjers egna resurser utifrån deras individuella behov och med tanke på barnets bästa möjliggöra positiva förändringar på lång sikt genom tidiga stödinsatser.

En förutsättning för ett samhälle där alla känner tillit och kan vara delaktiga är att de grundläggande behoven tillgodoses. Landskapsregeringen följer utvecklingen beträffande behovet av utkomststöd och allmänt bostadsbidrag. Landskapsregeringen stöder implementeringen av den nya socialvårdslagen med fokus på förebyggande socialarbete med målsättning att minska på behovet av långvarigt utkomststöd och främja förmågan att försörja sig själv samt målet att utveckla välfungerande samarbetsformer över sektorsgränserna där medborgarna är välinformerade om sina rättigheter till stöd och service.

Landskapsregeringen avser ytterligare stärka det förebyggande arbetet genom utarbetande av förslag till en ny lag om social kreditgivning. Social kreditgivning kan fungera som ett verktyg i arbetet mot ekonomisk utsatthet.

För att uppnå ett samhälle där alla känner tillit och är delaktiga krävs också ett aktivt arbete för att avskaffa alla former av fysiskt, psykiskt, sexuellt och verbalt våld och övergrepp. En del av detta arbete är att garantera stöd åt dem som utsätts för våld i nära relationer. Landskapsregeringen sörjer sedan år 2016 för att det finns tillgång till tillräckliga skyddshemstjänster för invånare i hela landskapet. Landskapsregeringen ansvarar för styrningen av skyddshemsverksamheten och samordningen av skyddshemstjänsterna. Den nya kommande socialvårdslagen tydliggör kommunernas ansvar för att ordna socialservice för stödbehov på grund av närstående- och familjevåld.

Äldre och äldreomsorg

Landskapsregeringens målsättning är att främja koordinerade individuellt behovsanpassade socialvårds- och hälso- och sjukvårdstjänster av god kvalitet och en jämlik servicenivå. Tjänster som utförs av socialvården och ÅHS ska i större utsträckning planeras och genomföras så att de bildar en funktionell helhet som erbjuds i rätt tid. För att stärka servicenivån i hemliknande förhållanden, tillgången till nära människorelationer och främja äldres grundtrygghet avser landskapsregeringen stärka ställningen för individuellt behovsanpassad vård av äldre. Landskapsregeringen ser också över möjligheten att stärka lagstiftningen angående digitala tjänster inom socialvården för att därmed bidra till utveckling av nya tjänster som är tillgängliga över hela Åland.

Tillgänglighet och funktionshindersservice

Landskapsregeringen vidtar åtgärder för att förbättra tillgängligheten och livsvillkoren för alla i samhället oavsett funktionsförmåga genom ”Ett tillgängligt Åland” åtgärdsprogram för Ålands landskapsregerings funktionshinderspolitik 2017 – 2020 och ”Handlingsplanen för nordiskt samarbete om funktionshinder 2018–2022”. Rådet för personer med funktionsnedsättning för landskapet Åland avses främja, följa och påverka verksamheten på olika områden. Ålands landskapsregering är delaktiga i Rådet för nordiskt samarbete om funktionshinder och i den nationella Delegationen för rättigheter för personer med funktionsnedsättning. Landskapsregeringen avser förnya lagstiftning vilken har till syfte att trygga funktionshindersservice och klientavgifter på lika villkor oavsett funktionsnedsättning, förbättra ställningen för familjevård av personer med funktionsnedsättning, stärka självbestämmanderätten och arbetslivsdelaktigheten.

Arbete mot alkohol, narkotika, dopning, tobak och spel

Att förebygga risk- och missbruk av alkohol, narkotika, doping, tobak och spel (ANDTS) genom preventiva och hälsofrämjande insatser är en viktig del i att skapa förutsättningar för välmående och delaktighet. Ändamålsenliga vård- och stödinsatser och insatser för att minimera skadeverkningar främjar även dessa målsättningar.

Landskapsregeringens ANDTS-politiska program för åren 2017 - 2020 innehåller övergripande politiska målsättningar och formulerar åtgärder på ANDTS-området som avdelningar vid landskapsregeringen och landskapsmyndigheterna planerar under programtiden.

Landskapsregeringen fortsätter att stöda samordningsfokuserade och rusmedelsförebyggande insatser och att främja ansvarsfull alkoholservering.

Landskapsregeringen idkar erfarenhetsutbyte i rusmedelspolitiska frågor med de nordiska länderna och de övriga självstyrande områdena för att stärka det nordiska samarbetet på området och främja kunskapsbaserad beredning.

HÄLSO- OCH SJUKVÅRD

I syfte att reglera vilka screeningar den offentliga hälso- och sjukvården ska ordna antas en förordning om screening som grundar sig på medicinsk och hälsoekonomisk evidens för när det är motiverat att införa screening.

Utgående från målsättningarna i tandvårdsprogrammet bereds ett system med begränsad tandvårdssedel riktat till dem som har rätt till och mottar hälsofrämjande besök för äldre. Avsikten med tandvårdssedeln är att till ett bestämt värde erbjuda grundläggande undersökning valfritt inom privat eller offentlig tandvård. Vidare utreds tillsammans med ÅHS och den privata tandvårdssektorn möjligheterna att förbättra statistiken om tandhälsa och tandvård. Fortbildningstillfällen som förebygger god mun- och tandhälsa för äldre organiseras i samarbete med ÅHS:s tandklinik.

För att främja skärgårdsbefolkningens välmående och tillgång till vård organiserar landskapsregeringen seminarier och föreläsningar och kartlägger nuvarande digitala tjänster i syfte att i samarbete med ÅHS ta i bruk nya digitala hjälpmedel.

Tillsammans med ÅHS och Institutet för hälsa och välfärd ordnas seminarium för att hjälpa ålänningarna att bli tobaksfria.

Barns och ungas välmående följs upp och tillsammans med utbildnings- och kulturavdelningen koordineras insatser för förbättrat välmående.

Hälso- och sjukvårdsbyrån följer hälso- och sjukvårdsreformen i riket och en utredning om lagstiftningsbehörighet ifråga om privat hälso- och sjukvård påbörjas.

MILJÖ

Miljöarbetets övergripande målsättning är ett ansvarsfullt och hållbart användande av tillgångarna för att bevara naturen och livsbetingelserna för människan som en del av naturen. Miljöarbetet är därför en central del i förverkligandet av utvecklings- och hållbarhetsagendan. Under året kommer satsningar att göras för att informera om miljölagstiftningen och ökad miljömedvetenhet.

Livskraftig natur

Många biotoper som förekommer på Åland är idag hotade och allt flera arter visar minskande populationstrender. Målsättningen för naturvården är att genom olika typer av biotopskydd samt skyddsåtgärder för hotade och sårbara arter, bevara och återskapa biologisk mångfald i form av livskraftiga populationer av våra ursprungsarter såväl på land som i den marina miljön samt att skydda både naturliga livsmiljöer och sådana artrika kulturmiljöer som har skapats av det traditionella jord- och skogsbruket. Det genetiska arvet som utgörs såväl av våra odlingsväxters vilda släktingar, som av de gamla varianterna av dagens kulturväxter, är en viktig del av den genetiska mångfalden och förutsättningarna för anpassningen till ett föränderligt klimat.

Genomförandet av Natura 2000-programmet har en fortsatt hög prioritet, tillika som även andra viktiga områden behöver skyddas. Målsättningen är att på olika sätt skydda minst 10 % av kust- och havsområden både enligt konventionen om biologisk mångfald och Ålands utvecklings- och hållbarhetsagenda. Samtidigt utökas även områden som är lämpliga för rekreation. Ett av fokusområdena är ett långsiktigt skydd för prioriterade skogsbiotoper, med beaktande av principerna för hållbart skogsbruk. Det är viktigt att arbeta med återskapande av olika biotoper vars status har blivit kritisk, exempelvis behövs restaureringsåtgärder i våtmarks- och vårdbiotoper. Utgående från inventeringar görs förvaltningsplaner för utvalda arter och biotoper för att bättre kunna vidta relevanta skyddsåtgärder. Arbetet med kartläggning och åtgärder mot främmande invasiva arter fortsätter.

Rent vatten

Syftet med vattenvården är att uppnå god status och förhindra försämring i sjöar, grundvatten, kust- och havsområden. Centrala styrmedel är gällande förvaltningsplan och åtgärdsprogram för åren 2016 - 2021 med många åtgärder mot övergödning. Förslag till ny förvaltningsplan och nytt åtgärdsprogram tas fram under år 2020 med avsikten att antas senast i december 2021.

Under året slutförs arbetet med en ny modern vattenlag. Syftet är ett tydligt regelverk för att uppnå god status och främja en långsiktig hållbar utveckling.

För att säkerställa god kvalitet i befintliga och nya vattentäkter och tillgång till dricksvatten av god kvalitet fortsätter arbetet med att ta fram detaljerade skyddsföreskrifter för de olika täkterna.

VA-arbetet vidareutvecklas utgående från den första versionen av VA-planen som tagits fram. VA-samarbetet kommer fortsättningsvis att uppmuntras så att gemensamma kommunövergripande åtgärder kan genomföras. Arbetet med en åländsk vattentjänstlag påbörjas.

Det internationella samarbetet bedrivs genom deltagande i HELCOM:s arbete med ett nytt åtgärdsprogram för Östersjön, i den nordiska Hav- och kustarbetsgruppen samt genom deltagande i ett antal internationella samarbetsprojekt.

I EU-projektet Coast4us fortsätter den lokala samverkan för bättre vattenmiljöer och en långsiktigt hållbar kustzonsplanering och förvaltning. I projektet skapas hållbara kustzonsplaner riktat mot övergödning, klimatanpassning och biologisk mångfald. Genom ett nytt Central Baltic projekt planeras innovativa metoder och aktiviteter mot övergödning genomföras under åren 2020 - 2022. I Seabased testas innovativa åtgärder som på olika sätt kan kompensera för näringsutsläpp. Inom ramen för det lagstadgade arbetet med en havsplan planerar landskapsregeringen deltagande i ett EU-projektet MSP2life där Åland samarbetar med de omkringliggande Östersjöländerna.

Cirkulär ekonomi

För att nå ett hållbart samhälle måste vi övergå till en cirkulär ekonomi. Det är viktigt att produkter designas så att de går att reparera och återanvända. Det är nödvändigt att använda de resurser som finns i omlopp och inte ständigt förbruka nya material. Offentlig sektor har stora möjligheter att påverka utvecklingen genom att ställa krav vid upphandling. Exempelvis kan krav ställas på längre livslängd, d.v.s. att produkterna ska gå att reparera eller ska gå att återanvända, krav på återvunna eller förnybara material, krav på att miljö- och hälsofarliga material ska undvikas. Material som innehåller farliga ämnen ska fasas ut ur kretsloppet och tas omhand på ett säkert sätt. Nya arbetstillfällen skapas i en cirkulär ekonomi genom att elektronik repareras, skor lagas, kläder sys om etc. Landskapets avfallsplan ska revideras när de kommunala uppdaterade renhållningsplanerna inkommit.

Landskapsregeringen kommer under året att arbeta för att minska engångsplaster inom förvaltningen. Fokusområdena är plaståtervinning, minskad nedskräpning, kunskapsuppbyggnad, minskad plastanvändning och utfasning av giftig samt onödig plast. Arbetet mot mikroplaster i naturen är viktigt för att skydda sjöar, hav, dricksvatten, fiskar, djur och människors hälsa.

God miljöhälsa

Miljöhälsovårdens övergripande målsättning är att garantera säkerhet och kvalitet för animaliska livsmedel, främja en god djurhälsa och välfärd genom övervakning och bekämpning av djursjukdomar. Under året kommer landskapsregeringen att fortsätta övervakningen av varroakvalster på bin med utökade provtagningar för att bevara landskapets varroafria status. Bekämpning av viral hemorrhagisk septikemi (VHS) i odlad fisk kommer att genomföras enligt Ålands utrotningsprogram för VHS och i samband med det planeras provtagningar under år 2020. Förekomsten av främmande ämnen i animaliska livsmedel såsom antibiotika, hormoner och färgämnen kommer att undersökas genom det årliga övervakningsprogrammet.

Under året utreds vilka veterinära förvaltningsuppgifter som ska handhas av landskapsregeringen med beaktande av gränsdragning till riket och ÅMHM. Landskapsregeringen ska utarbeta beredskapsplaner för bekämpande av smittsamma djursjukdomar som kan skapa allvarliga konsekvenser för samhället och i samband med det ska beredskapslagret upprätthållas. Det systematiska samarbetet kommer att vidareutvecklas mellan landskapsregeringen och ÅMHM, privata veterinärer samt andra myndigheter och aktörer för att garantera säkerhet och kvalitet för livsmedel, främja djurens hälsa och välfärd som bidrar till ett hållbart samhälle. Allmänheten informeras om risker med smittsamma djursjukdomar och zoonoser särskilt i samband med import av levande djur till Åland.

UTBILDNINGS- OCH KULTURPOLITIK

Kravet på hållbar utveckling omfattar även kunskapstriangeln i vilken forskning, utbildning och innovation utgör bärande begrepp. En integration mellan dem i utbildningssystemet genererar kunskapstillväxt som i tillämpad form stimulerarar bl.a. näringslivet. Landskapsregeringen har i det utbildningspolitiska programmet, Utbildning 2025, fokuserat på framtida utmaningar främst gällande hållbarhet, flexibilitet, digitalisering, jämställdhet och jämlikhet, entreprenörskap och integration.

Kultur ger livskraft. Landskapsregeringens övergripande målsättning är att de konstnärliga uttrycken kan utvecklas och stödjas genom åtgärder för att förmedlande av konst och kultur når så många olika grupper som möjligt. Vid transformering till ett hållbart samhälle visar kulturen på möjligheter att bana nya vägar framåt. Kultur är den fjärde pelaren som balanserar och samverkar mellan de sociala, miljömässiga och ekonomiska dimensionerna där kulturen dels har ett egenvärde, dels en vägledande roll.

Grundskolan

Utbildning ska främja välmående och ge redskap som är nödvändiga. Samarbetet mellan barnomsorg och skola förstärks under året genom landskapsregeringens implementering av förslaget till ny landskapslag om barnomsorg och grundskola, LF 28/2018-2019, som är tänkt att träda ikraft 1.1.2021. Barnomsorgen inklusive förundervisningen överflyttas därmed till utbildningsförvaltningen.

Nya läroplaner för grundskolan och för förundervisningen är under arbete. Barnomsorgen och skolan ska ge en stabil plattform för ett kontinuerligt lärande samt nya invånares integration i det åländska samhället. Flickors och pojkars individuella behov och förutsättningar, begåvning och olikheter ska beaktas i undervisning och övrig verksamhet som sker i skolan. Förmågan att tolka, producera och värdera olika teckenvärldar i olika miljöer (multilitteracitet) vid sidan av de mer traditionella basfärdigheterna och digital kompetens ska betonas i takt med elevernas ålder och mognad. Pedagogiska metoder som stöder lärandet med hjälp av programmering undersöks, tas fram och utvecklas.

Grundskolornas huvudmän, kommunerna, har i uppgift att i enlighet med centrala styrdokument stöda flickors och pojkars trygghet och välmående i skolvardagen. För elever med särskilda

svårigheter ska stödåtgärder verkställas i ett tidigt skede. Nya verksamhetsformer inom grundskoleutbildningen och ett system för att underlätta nyrekrytering av skolpsykologer byggs upp.

Gymnasienivån och vuxenutbildningen

Förändringar i omvärlden ställer krav på revidering av gymnasielagen.

Ålands gymnasium i allmänhet och Ålands yrkesgymnasium i synnerhet utgör centrala resurser som kvalitetssäkrare på den åländska arbetskraftsmarknaden medan Ålands lyceums roll är att ge studeranden konkurrenskraftiga redskap för fortsatta studier vid universitet och högskolor. Utbildningsvägarna ska vara öppna och leda till anställningsbarhet eller studier på högre nivå.

Ålands gymnasium ska upprätthålla och utveckla ett flexibelt utbildningsutbud som ska svara mot den framtida arbetsmarknadens mångfasetterade behov. En flexibel vuxenutbildning och en utbyggd kompetensvägledning för unga och vuxna genom ”Visa vägen” är grundförutsättningar för den framtida kompetensförsörjningen i landskapet. Det utbildningspolitiska programmet följs upp.

Högskolan

Högskolan på Åland ska fungera som motor för Åland, dess näringsliv och offentliga sektor genom sina utbildningar och sitt forsknings- och utvecklingsarbete. Högskolan har en viktig funktion i att tillgodose självstyrelsens behov av kompetens på högre nivå. Kunskapstillväxten ska genom tillämpningar och omsättning i näringarna utveckla samhället i en hållbar riktning. Högskolans styrkeområden ligger såväl inom den tekniska och digitala sidan som tjänste- och serviceproduktion. Den öppna högskolan ska erbjuda fullgoda möjligheter för ålänningar till fortbildning och kompetenshöjande utbildning.

Högskolan bedriver yrkesinriktad utbildning som motsvarar behovet och efterfrågas i det åländska samhället. Högskolans utbildningsutbud ska möjliggöra flexibla studievägar med reella val för studerande. Verksamheten ska bidra till att skapa nya jobb och öka inflyttningen till Åland. Högskolan ska utveckla samarbete med relevanta universitet och yrkeshögskolor i närområdet samt med det åländska näringslivet. Högskolans tillämpade forskning ska stöda utbildningen och utvecklingen inom arbetslivet.

Landskapsregeringens styrning av högskolan, högskolans organisationsstruktur och forskningsverksamhet är under utveckling under året. Revidering av högskolelagen inleds.

Sjöfartsutbildningen

Sjöfartsutbildningen på Åland behöver utvecklas. Alandica Shipping Academy (ASA) utgör den nya samarbetsorganisationen och marknadsföringsnamnet på den samlade åländska sjöfartsutbildningen, som består av de tre utbildningsenheterna Högskolan på Åland, Ålands Sjösäkerhetscentrum och Ålands gymnasium. ASA leds av en styrgrupp med representanter från de tre enheterna samt landskapsregeringen. En projektledare leder den operativa verksamheten gällande samordning och marknadsföring.

Kultur, kulturarv och arkiv

Kultur har alltid varit en stor del av det officiella nordiska arbetet. Det nordiska samarbetet syftar till att förstärka nordiska och regionala intressen och värderingar samt att gynna ett starkare Norden i världen. Åland medverkar i framtagandet av ett nytt nordiskt kulturpolitiskt samarbetsprogram för prioriteringar och strategier för åren 2021–2024. Nästa nordiska kultursatsning utanför Norden kommer att äga rum i Kanada år 2021 och ska uppmärksamma konstnärlig innovation, inkludering och hållbarhet. Åland kommer också att delta i kulturprogram i Bryssel för att stärka närvaron av nordisk kultur och konst i Europa, vid Centre for Fine Arts Bozar. Det nordiska museichefsmötet ska hållas i Seattle för att knyta kontakter med The Nordic Museum. Meningen med Ålands deltagande är att lyfta fram Åland i deras museisamling.

Arbetet med ett nytt kulturpolitiskt program påbörjas för att peka ut den framtida riktningen för landskapets kulturpolitik. Det ska ses som ett medel för att arbeta strategiskt och hållbart med de kulturella resurserna så att de gynnar samhällsutvecklingen. Det kulturpolitiska programmet ska ses som ett stöd för de beslut när det gäller de prioriteringar som ska göras så att alla innevånare kan ta del av och skapa kultur.

Kulturella och kreativa näringar växer där efterfrågan på konst, kulturprodukter och tjänster ökar. Landskapsregeringen vill skapa goda förutsättningar för en näringsutveckling där nya verksamheter ska ha utrymme att växa fram. Kulturbyrån får i uppdrag tillsammans med näringsavdelningen att titta närmare på behovet av att utveckla entreprenörskapet inom kulturella och kreativa näringar samt samverkan mellan kultur och näringsliv. Meningen är att synliggöra de kulturella och kreativa näringarnas betydelse för ekonomisk tillväxt, sysselsättning och konkurrenskraft.

Ålands kulturdelegation medverkar till att de kulturpolitiska målen uppfylls och beslutar om fördelning av stipendier och understöd till kulturarbetare och organisationer. Under året ska Ålands kulturdelegations status som myndighet tydliggöras genom en revidering av lagstiftning.

Under året får gästbostaden ute i Eckerö Post- och tullhus nya utrymmen. Gästbostadsverksamheten är en växande verksamhet och behov av flervistelsestipendier ökar. Detta för att främja konstnärligt skapande i en annan miljö för fördjupande av konstnärliga idéer. Under året ska en långsiktig strategi tas fram för verksamheten och hur den ska utvecklas.

Biblioteken är än idag kärnan i den kommunala kulturverksamheten och den enda kulturverksamhet som är lagstadgad. Biblioteken är en offentlig arena som bidrar till öppna, demokratiska samhällen genom kunskapsförmedling och fri åsiktsbildning. Under året förnyas Centralbiblioteksavtalet mellan landskapsregeringen och Mariehamns stad vars syfte är att främja och utveckla den allmänna biblioteksverksamheten i landskapet. Under året bör bibliotekslagen förnyas för att få en lagstiftning som bl.a. tar hänsyn till de senaste årens IT-utveckling.

Åland Film Commission fortsätter arbetet med att stärka Åland som inspelningsplats, främst genom att göra Åland mer internationellt känt. Den antagna filmstrategin har gjort att intresset för Åland som inspelningsplats ökat markant. Behovet av arbetskraft kopplat till filmbranschen och inspelningar på plats ökar. Målet är att öka antalet potentiella professionella filmarbetare inom landskapet genom utbildning av vissa yrkesgrupper inom frisör-, krögar-, musiker- och elektrikerkårerna.

Arbetet med att förverkliga självstyrelsejubiléet Åland 100 år intensifieras. Ramen för landskapsregeringens och det mera officiella firandet är satt från och med den 9 juni 2021 till 9 juni 2022 och tänkt att engagera samtliga ålänningar samt även uppmärksammas av de nordiska grannländerna. Under året koordineras förberedelserna och arbetet med programinnehåll tillsammans med förvaltning, olika nätverk och partners från näringsliv, tredje sektorn och andra medaktörer.

Landskapsregeringen har beslutat att besökscentret i Bomarsund utgör en del i firandet av Åland 100 år. Under året påbörjas planeringen av byggandet av besökscentret med tillhörande infrastruktur och dess innehåll, förmedling av platsens historiska grund till Ålands unika ställning.

Landskapsregeringen vill förädla besöksupplevelsen genom att investeringar i de besöksmål som förvaltas av Ålands museum som också är till gagn för turistnäringen och företagande inom andra samhällsområden. Verksamheten vid Eckerö post- och tullhus ska utökas för att möjliggöra uppvisande av konsthantverk och design samt ge utrymme till den nya åländska samlingen inom området.

Landskapsregeringen vill främja utvecklingen på museiområdet ytterligare genom att ta ett steg vidare i organisationsutvecklingen från år 2016 och arbeta för att Ålands Museum får en mer fristående roll gentemot allmänna förvaltningen.

Ålands museum behöver ändamålsenliga och säkra utrymmen för sin föremålsförvaltning samt utställningsrekvisita. Under året utreds hur både logistik och utrymmen kan effektiviseras genom att ingå ett samarbete med Åland Post Ab.

Omställningar i levnadssätt och en hög exploateringstakt innebär att många traditionella bebyggelsemiljöer och dess kulturvärden riskerar att försvinna eller förvanskas. Landskapsregeringens arbete med fysisk strukturutveckling som tar fasta på hållbar markanvändning där arbetet med att fånga upp landskapens kärnvärden och se kulturmiljöer i ett helhetsperspektiv ingår. Meningen är att lyfta fram det mest särpräglade av Ålands kulturlandskap för att kunna verka för Ålands självstyrelsepolitiska strävanden så att deras unika särprägel och värden upprätthålls. Under året påbörjas arbetet med att upprätta dokument för utpekande av landskapsintressen.

För att uppnå antagna hållbarhetsmål vill landskapsregeringen införa ett byggnadsvårdsbidrag/restaureringsbidrag som riktar sig mot privatpersoner och föreningar för att höja den allmänna ambitionen att bevara det bebyggda kulturarvet, genom att främja ett hållbart konsumtionsmönster inom byggnadssektorn och därmed en mer cirkulär ekonomi.

Landskapsarkivet fortsätter att utveckla dokument- och e-förvaltningen genom bl.a. arkivplaner. Likaså fortsätter arbetet med att öka tillgängligheten till digitalt arkivmaterial i allmänhet. Prioriterade områden är digitala tjänster vad beträffar dagstidningar och därutöver vissa privata arkiv med fokus på material, som är föremål för ett internationellt intresse. Digitaliseringen ses som ett verktyg för att effektivisera och förenkla för medborgare, förvaltning och företagare.

Idrott och främjande av fysiska aktiviteter

Under år 2017 utarbetade landskapsregeringen Program för idrott, motion, hälsa och en aktiv fritid. Det sakkunniga Rådet för idrott, motion och hälsa har uppdraget att förverkliga programmet som har en stark betoning på Ålands utvecklings- och hållbarhetsagenda. Under år 2019 har rådet främst fokuserat på utvecklandet av en idrottsportal. Arbetet fortgår under år 2020.

Under hösten 2019 har rådet inlett planering av projektet Motion på recept. Satsningen går ut på att stöda personer som av olika anledningar behöver vara mera fysiskt aktiva. Motion på recept är tänkt att inledas år 2020. Inför år 2020 har även riktlinjer framtagits för stöd till idrottsföreningarnas satsningar på barn med särskilda behov.

Med anledning av Ålands självstyrelses 100 årsjubileum avser landskapsregeringen att uppmärksamma idrott, motion och hälsa. Under åren 2021 och 2022 budgeteras särskilda medel för detta ändamål. Landskapsregeringen uppmanar organisationer och föreningar att komma med i firandet och inleda planeringen av jubileumsevenemang och -aktiviteter under år 2020.

Landskapsregeringen avser också revidera idrottslagen under år 2020.

NÄRINGS-, ARBETSMARKNADS- OCH REGIONALPOLITIK

Hållbart näringsliv

Målsättningen med näringspolitiken är bärkraftiga företag, en hög sysselsättningsgrad, ökad skattekraft och en hållbar ekonomisk tillväxt. Närings- och sysselsättningspolitik går hand i hand genom att goda förutsättningar för företagens utveckling ger fler jobb vilket är grunden för välstånd. Långsiktighet och förutsägbarhet skapar stabilitet för företagsverksamheten.

I landskapsregeringens arbete med att skapa gynnsamma villkor för företagande ingår insatser ifråga om entreprenörskap, att det ska vara enkelt att starta upp ett företag, att det finns tillgång till kapital för företagens utveckling samt att det finns tillgång till arbetskraft och kompetensförsörjning.

Tillväxtpolitik

Tillväxten i den åländska ekonomin mäts genom den årliga förändringen av det samlade förädlingsvärdet i både privat och offentlig sektor. Viktiga komponenter i en politik som stimulerar näringslivets långsiktigt hållbara ekonomiska tillväxt är företagens möjligheter att exportera varor och tjänster, kapitalförsörjning till investeringar i innovationer, kompetens till ökad produktivitet och ett positivt företagsklimat som uppmuntrar entreprenörskap och underlättar omstrukturering till verksamheter med bättre lönsamhet.

Den långsammare tillväxttakten i den åländska ekonomin sedan finanskrisen analyseras nu mot bakgrund av de globala megatrender som kan urskiljas: teknisk utveckling, förändringar i konsumentbeteende till följd av ändrad befolkningsstruktur, klimatförändringar som leder till ändrad politik och den globala omfördelningen av ekonomisk makt. Alla dessa trender påverkar de åländska företagen som till stor del är exponerade mot omvärlden. Underlaget ska användas till utformning av åtgärder som främjar framväxten av fler högproduktiva exportföretag och då bör även administrationen kring handeln underlättas och företagens övriga produktionsvillkor vara konkurrenskraftiga. Arbetet med en förenkling av regelverken fortsätter. Helhetseffekten av avdragen inom kommunalbeskattningen bedöms vara gynnsam för tillväxten.

Ett led i arbetet med Utvecklings- och hållbarhetsagendans strategiska utvecklingsmål 5 är att ta ett integrerat grepp på tätortsfrågorna kollektivtrafik och användningen av den fysiska markresursen.

Den åländska besöksnäringen inklusive sjöturismen utgör hela 18 procent av förädlingsvärdet. Det har skett en tydlig omstrukturering inom den landbaserade turismen även om antalet inresande till Åland varit stabilt likaså de kommersiella övernattningarna i olika logityper. Antal övernattningar i stugbyar och camping minskar medan övernattningar i eget fritidshus har ökat. Hotellgästerna står numera för den största andelen av landkonsumtionen och flera stuganläggningar är borttagna från marknaden. Turismens utmaningar är svag lönsamhet, att gästerna förväntar sig elektroniska tjänster, söker maximal flexibilitet och bokar senare och stannar kortare tid. Golfgästernas dygnskonsumtion är fortfarande högst. Satsningen på evenemangsturism som startar upp bidrar till att utveckla nya säsonger. Det krävs en tydlig implementation av varumärkesplattformen och nischad marknadsföring med erbjudanden om reseanledningar. De offensiva satsningarna på bl.a. MatÅland, modernisering och standardhöjning av de åländska gästhamnarna och vandringsleder för naturupplevelser lyfter besöksnäringen.

Under år 2020 färdigställs landskapsregeringens förslag till de nya EU-medfinansierade närings- och sysselsättningspolitiska programmen med finansiering från Europeiska regionala utvecklingsfonden, Eruf, och Europeiska Socialfonden, ESF, samt programmet för gränsöverskridande internationellt samarbete, Interreg för perioden 2021 – 2027. I utformningen av programförslagen integreras utvecklings- och hållbarhetsagendans strategiska utvecklingsmål och då framförallt mål 2, 5 och 7 genom att stärka de små och medelstora företagens tillväxt och konkurrenskraft, att säkerställa tillgången till kompetent arbetskraft, stärka yrkeskompetens, innovationskraft och kreativ kompetens

i arbetskraften, förbättra tillgången till sysselsättning för alla arbetssökande och förbättra utbildningens arbetslivsorientering.

Sjöfart

Landskapsregeringens målsättning är att trygga en konkurrenskraftig sjöfart under åländsk och finländsk flagg. En hållbar utveckling av sjöfarten uppnås bl.a. genom internationella avtal och förpliktelser med om möjligt global giltighet. Den åländska sjöfartsutbildningen ska hålla en hög kvalitet och utvecklas för att förse sjöfarten med god kompetens och drivkraft att ta sig an förändrade utmaningar. Vid sidan av rederiverksamheten finns ett betydande internationellt verksamt maritimt kluster med en mångfald av inriktningar. Landskapsregeringen medverkar i Sjöfartens Dag som hålls den 13 - 14 maj 2020 och som genom åren har växt till en stor succé som samlar flera hundra personer med maritim koppling och gjort Åland till en maritim mötesplats att räkna med.

Sjöfartens aktiva miljöarbete samordnas inom ramen för IMO (International Maritime Organization) och i EU för närområdet. Den 1.1.2020 träder den globala begränsningen av svavelhalten i marint bränsle i kraft, vilken redan har gällt i Östersjön sedan år 2015. Sjöfartens koldioxidutsläpp mäts och följs upp på fartygsspecifik nivå genom ett omfattande utsläppsuppföljningssystem. Resultaten rapporteras till både EU och IMO. Systemet möjliggör en uppföljning av de verkliga, realiserade utsläppen och har varit i bruk globalt från början av år 2019. IMO har fattat beslut om att minska sjöfartens koldioxidutsläpp för transportarbete ton/kilometer med minst 40 procent senast år 2030 och 70 procent senast år 2050, jämfört med nivån år 2008. Den absoluta mängden koldioxidutsläpp – trots ökad trafikmängd – ska minskas med 50 procent senast år 2050 och efter det fortsätter minskningen gradvis till en total eliminering. Kraven på reducerade koldioxidutsläpp kommer att vara utmanande för våra rederier men samtidigt är det nödvändigt att också sjöfartssektorn bidrar till den nödvändiga förbrukningsminskningen av fossila bränslen.

Jordbruk och livsmedel

Landskapsregeringens målsättning är att stimulera en hållbar, ekonomisk och smart utveckling av det åländska lantbruket och livsmedelsindustrin. I vår omvärld marginaliseras råvaruproduktionen och lantbruket men landskapsregeringens målsättning är att på Åland ska lantbruket kopplat till den lokala livsmedelsindustrin inte bara bevaras utan också utvecklas på ett hållbart sätt så att branschen skapar en långsiktig bärkraft som en del av ett hållbart samhälle. Näringen är komplext uppbyggd och påverkas mycket av svårpåverkbara faktorer som klimat, marknadsfluktuationer och inte minst politiska beslut på europeisk nivå. De för närvarande två största utmaningarna att hantera inom jordbruket är lönsamheten för att skapa en långsiktig bärkraft och jordbrukets förmåga till motståndskraft för utmaningar som klimatförändringar och marknadsförändringar för med sig.
Ett aktivt jordbruk kommer att vara en betydelsefull aktör i arbetet med att begränsa klimatförändringar då jordbruket, med rätt metoder, kan binda stora mängder koldioxid samtidigt som odlingsförutsättningar och förutsättningarna för ökad produktivitet förbättras.

Under året kommer landskapsregeringen fortsatt ha tre övergripande fokusområden. Det första är avslutande av landsbygdsprogrammet 2014 – 2020 där landskapsregeringens uppgift är att genomföra programmet effektivt och fördela de återstående resurserna i linje med de övergripande målsättningarna. Det andra området är genomförande av den hållbara livsmedelsstrategin. Strategin startade som ett initiativ från näringen och verkställs i en organisationsmodell tillsammans med aktörerna från näringen inom både fisk och jordbruk, rådgivning och myndighet. Det tredje fokusområdet är utvecklande av nya åtgärder för näringen för det kommande stödprogrammet 2021 – 2027 i linje med landskapsregeringens målsättningar och näringens behov. Arbetet har inletts med definierande av de specifika behov som finns för att utveckla det åländska lantbruket. Även villkoren

för den rådgivning till primärsektorn som finansieras av landskapsregeringen kommer att förnyas för den nya programperioden.

Verksamheten har beröringspunkter med flertalet av Utvecklings- och hållbarhetsagendans sju strategiska utvecklingsmål. Landsbygdsprogrammet och övrig verksamhet bidrar inom områden som förbättrande av vattenkvalitet, bevarande och utvecklande av biodiversitet samt att förbättra utbudet av hållbart producerade livsmedel.

Fiskevård och fiskerinäringen

Landskapsregeringens övergripande målsättning är att fiskerinäringen ska vara konkurrenskraftig, ekonomiskt lönsam samt ekologiskt och socialt hållbar. De fiskbestånd och ekosystem som nyttjas av näringen ska skyddas och vårdas för att även i framtiden kunna tillhandahålla närproducerad råvara för livsmedel av hög kvalitet. Arbetet med att nå målsättningen fortsätter inom ramen för Europeiska havs- och fiskerifondens operativa program. Under år 2020 intensifieras arbetet med att ta fram ett nytt havs- och fiskerifondsprogram för 2021 - 2027.

Fiskemöjligheterna för år 2020, för vilka riktlinjer fastställs årligen på EU-nivå, kommer att minska avsevärt för de kvoterade arterna (lax, strömming, vassbuk och torsk) och kan även medföra att landskapsregeringen behöver reglera nyttjandet av landskapets andel av kvoterna i större utsträckning än tidigare.

Vid årsskiftet 2019 - 2020 avslutas det fiskevårdsprojekt som landskapsregeringen har drivit, med Ålands fiskodling, Guttorp, som huvudman. Resultatet från projektet kommer att utvärderas för att bedöma hur det breddade fiskevårdsarbetet ska bedrivas framledes.

Landskapsregeringens arbete för att främja fiskerinäringen och vårda fiskbestånden stöder förverkligandet av de strategiska utvecklingsmålen 3, 4, 5, 6 och 7 bland annat genom att befrämja en konkurrenskraftig näring samt bidra till åtgärder som syftar till att gynna den biologiska mångfalden och vattenmiljön.

Skogsbruk

Landskapsregeringens övergripande målsättning är att upprätthålla och vidareutveckla ett hållbart skogsbruk där skogen får en allt större roll inom bioekonomin, klimatpolitiken och i strävan för en hållbar utveckling i hela samhället.

Stormen Alfrida som drabbade Åland den 2 januari 2019 med vindstyrkor på 42,6 m/s i byarna ledde till betydande skador i skogarna. Uppskattningsvis 0,8 - 1 miljon m^3 virke fälldes eller skadades i stormen, vilket motsvarar fyra normala årsavverkningar. Skadorna är spridda över hela Åland, men omfattningen har varit lindrigare i den östra skärgården. De största skadorna finner man i skötta gallringsskogar samt i fröträdsställningar. Den åländska skogen består till 45 procent av produktiva bestånd i åldern 21 - 60 år och stormen kommer därmed att ha inverkan på den totala tillväxten i skogarna under en lång tid. Vissa skogsägare har drabbats extra hårt och fått stora delar av sin skog helt förstörd. Det faktum att skadorna är så spridda gör även upparbetningen svår, tidskrävande och kostsam. Detsamma gäller svårigheten att uppskatta den totala omfattningen. För att hjälpa drabbade skogsägare föreslår landskapsregeringen ett stöd för återväxtarbetet de kommande åren. Stödet avses omfatta bidrag för förnyelseåtgärder (markberedning, plantor och plantering).

De omfattande stormskadorna har förutom ekonomiska förluster även varit mentalt påfrestande för många skogsägare då man sett sitt livsverk förstöras. En välfungerande rådgivningsverksamhet och landskapets understöd för skogsbruksåtgärder är därför viktiga incitament för att aktivera och motivera skogsägarna till ett fortsatt hållbart och kvalitetsinriktat skogsbrukande.

Programmet ”SkogsÅland2027”, som omfattats av Ålands lagting, utgör ett sektorspecifikt bidrag till Utvecklings- och hållbarhetsagendan för Åland. Programmet innefattar ett flertal målsättningar för

såväl skogens nyttjande som bevarande, där en förbättrad lönsamhet inom skogsnäringen är en förutsättning för ett fortsatt aktivt och hållbart skogsbruk på Åland. På grund av stormen Alfrida har landskapsregeringen och skogsnäringen fått lägga om sin verksamhet för att möjliggöra uppredningsarbetet och återställandet av skogsresurserna, vilket bl.a. inneburit att målsättningarna i skogsprogrammet inte kunnat prioriteras under år 2019.

Under de närmaste åren bör fokus ligga på förnyelsen av de skadade ytorna och på en ökad användning av trä i byggnationer för att ta tillvara på så mycket som möjligt av råvaran. Vidare är tillgången till aktuell skogsdata mycket viktig för att främja den privata skogsnäringen och för att behålla skogscertifieringen. Stormen innebar samtidigt att den skogliga datan i portalen MinSkog och resultaten från riksskogstaxeringen blivit inaktuella över en natt. Landskapsregeringen har därför ett stort arbete framför sig att uppdatera uppgifterna i portalen MinSkog samt att vidareutveckla GIS-tjänster och GIS-baserad ärendehantering.

Jakt- och viltvård

Landskapsregeringens ska verka för en god jaktkultur med aktiv viltvård, bra möjligheter till övningsskytte och sunda viltstammar i landskapet. Landskapsregeringen ska säkerställa att jaktbart vilt förvaltas på ett hållbart sätt och att invasiva arters utbredning begränsas. Prioriterade projekt är arbetet med sjöfågelförvaltningen, vårjakten, invasiva arter, förnyelsen av jägarexamen och verksamheten kring eftersök av trafikskadat vilt. Nytillkomna och potentiellt invandrande arter föranleder också nya arbetsuppgifter.

Arbetsmarknad

Huvuduppgiften för landskapets arbetsmarknadspolitiska verksamhet är att effektivt och ändamålsenligt sammanföra den som söker arbete med den som söker arbetskraft, att främja sysselsättning och kompetensutveckling, att främja en regionalt balanserad utveckling av arbetsmarknaden, att verka för kvinnors och mäns rätt till arbete på lika villkor, att motverka diskriminering på arbetsmarknaden, att underlätta för personer med svag ställning på arbetsmarknaden att få arbete och förhindra utslagning från arbetsmarknaden samt att motverka långa tider utan reguljärt arbete.

Verksamheten vid AMS bidrar till att uppnå strategiskt utvecklingsmål 2. Målet är att få alla ungdomar som saknar en yrkesexamen att skaffa sig en sådan och att inflyttade med inga eller bristfälliga kunskaper i svenska ska studera SFI (svenska för inflyttade) eller få ett arbete som de kan försörja sig på samt att personer med olika funktionsvariationer ska komma i arbete på den öppna arbetsmarknaden eller om det inte lyckas att de ska få en meningsfull sysselsättning inom ramen för verksamhet och arbetsverksamhet i sysselsättningssyfte för personer med funktionsnedsättning.

Det relativa arbetslöshetstalet är totalt sett fortsättningsvis på en låg nivå. Den förändring som kan skönjas är att skillnaden mellan män och kvinnor ökar så att arbetslöshetsnivån för män är högre och det ses tydligast bland unga män under 25 år. Från år 2020 höjs nivån på arbetslöshetsförmånerna.

Den utvärdering av verksamheten vid AMS som pågår involverar såväl personal vid AMS som olika kundgrupper och samarbetsparter. Syftet är att ge underlag för utveckling och förbättring av de olika tjänster som tillhandahålls av myndigheten.

Skärgården

Delaktighet och inflytande i samhällsbyggande frågor är särskilt viktiga för regionen med en kontinuerlig och inkluderande dialog vilken möjliggörs genom den av landskapsregeringen tillsatta skärgårdsnämnden. Arbetet bidrar till utvecklings- och hållbarhetsagendans strategiskt utvecklingsmål 2. Driftsavtalet med föreningen Företagsam skärgård föreslås fortsätta och innefattar även att representera Åland i Nordiska Ministerrådets Skärgårdssamarbete.

Genom en riktad finansiering till de året runt öppna skärgårdsbutikerna stöder landskapsregeringen en grundläggande service i skärgårdsregionen, vilket är en förutsättning för attraktionskraften för boende, besökare och företag i linje med strategiskt utvecklingsmål 5. Det tillfälligt riktade driftsstödet för färskvarutransporter till butikerna i skärgården som beviljades under år 2019 fortsätter delvis under år 2020 för berörda butiker på södra linjen för att därefter överföras tillbaka till infrastrukturavdelningen och omfattas av en ny upphandlingsprocess.

HÅLLBAR SAMHÄLLSTEKNIK

Landskapsregeringen har som ambition att åstadkomma en samhällsförändring som leder till ett mer hållbart samhälle. Bygg- och energiteamet vid infrastrukturavdelningen har en central roll i detta arbete då de har huvudansvaret för energi-, plan- och byggfrågor. Teamet arbetar kontinuerligt med att planera och genomföra strategiska insatser för att samhället ska närma sig hållbarhetsagendans mål 5, 6 och 7, vilka omfattar attraktionskraft, energiomställning och hållbar konsumtion och produktion.

I nära samarbete med kommuner och andra aktörer läggs grunden för en omställning från beroende av fossila energikällor till ökat användande av lokalt producerad och förnyelsebar energi. Genom kommunikation och aktivt nätverksarbete förankras hållbarhetsarbetet i hela samhället. Ett väl fungerande samarbete med byggsektorn arbetar mot utvecklingsmål 5. En viktig del i detta arbete är att utveckla och förankra programmet för fysisk strukturutveckling hos övriga aktörer.

ENERGI- OCH KLIMATPOLITIK

Det åländska distributionsnätet

Ålands Elandelslag som ansvarar för eldistributionen i den åländska skärgården och på landsbygden kunde efter stormens bedarrande konstatera att dess styrka var av den karaktär som tidigare inte observerats i modern tid. Stora delar av Ålands Elandelslags distributionsnät var utslaget och omfattningen av skadorna var stora. Mariehamns Elnät Ab hade skador främst i södra skärgården och klarade sig efter förhållandena bra. Även Kraftnät Ålands transmissionsnät klarade sig med små skador. Alla tillgängliga resurser kallades in och utöver dessa hämtades resurser in både från svenska och finska sidan. Då stormen främst drabbat kustregionerna på båda sidor om Åland fanns kapacitet att tillgå och som mest arbetade ett hundratal personer med linjerna. Prioriteringsfrågan var en utmaning, men målsättningen var att få tillförsel till de mest tätbebyggda områdena först. Även logistik gällande materiel, arbetsledning och traktering krävde resurser som måste hanteras. I flera fall hade de inhyrda arbetslagen med sig egen arbetsledare och kunde därför arbeta effektivt då de fått information om förutsättningarna på platsen där de skulle reda upp. Efter en mycket intensiv arbetsvecka var största delen av 10 kV nätet spänningssatt och de flesta fastboende hushållen hade strömmen åter. Sommarstugor och enskilt belägna byggnader återfick strömmen i sämsta fall efter upp till en månad. Arbetet med att sammanställa kostnaderna för återställandet är ännu inte slutfört.

Utgående från de synnerligen omfattande skador stormen Alfrida förorsakade står det klart att Alfrida bör betraktas som en naturkatastrof. Kostnaderna för att återställa det åländska distributionsnätet har varit betydande, speciellt eftersom det varit ytterst nödvändigt att återställa eldistributionen i landskapet så snabbt det bara varit möjligt. Detta är kostnader som det i enlighet med bestämmelsen i självstyrelselagens 51 § inte är skäligt att landskapet ska bära. I enlighet med detta avser landskapsregeringen därför att under år 2020 göra en framställning till Ålandsdelegationen om ersättning för de mycket betydande skador Alfrida förorsakade på den samhällsviktiga infrastrukturen i landskapet.

Förnyelsebara energikällor och -effektivering

Ökad användning av lokalt producerade förnyelsebara energikällor är nödvändigt för att samhället ska klara omställningen från fossila bränslen. En av EU:s långsiktiga målsättningar gällande klimat- och energiåtgärder är att minska utsläppen av klimatpåverkande växthusgaser, bl.a. koldioxidutsläppen med 40 % till år 2030, jämfört med 1990 års nivå. I Energi- och klimatstrategin formuleras hur och till vilken del Åland kan bidra till åtagandet. Det långsiktiga arbetet med att nå målsättningarna fortsätter med ökad intensitet.

På basis av strategin har stöd för konvertering till förnyelsebar energi inom hushåll och företag införts, vilka fortsätter under år 2020. Stöd ges även till kommunernas arbete med att bli mer koldioxidneutrala och spara energiresurser. Biodiesel kommer även fortsättningsvis, där det är möjligt, användas i landskapets fordon och i den av landskapet understödda kollektivtrafiken. Nya tekniker i kombination med utbyggnad av när- och fjärrvärmesystem bidrar till bättre förutsättningar för nyttjandet av biobränslen. I enlighet med tidigare beslut och i samarbete med näringslivet stödjer landskapsregeringen även förverkligandet av Ålands första biogasanläggning.

Produktionen av el från solceller ökar kontinuerligt, men huvuddelen av produktionen kommer från hushållens produktion för eget bruk. För att nå upp till Energi- och klimatstrategins målsättning, med en installerad effekt om 17 MW år 2030, räcker det inte med att hushållen ensamma står för nyinstallationerna utan det kommer att vara nödvändigt att etablera några större solcells-anläggningar som även levererar el till elnätet. En stödordning tas fram för att möjliggöra detta.

Det nuvarande stödsystemet till den befintliga åländska vindkraftsproduktionen inleddes år 2016 och fortsätter fram till och med år 2022. Under hösten 2019 slutförs en upphandling av elproduktion från nybyggda vindkraftverk vars kostnadseffekt kommer att synas i budgeten först år 2021.

Bygg- och energiteamet samverkar med övriga förvaltningen, kommuner och andra samhällsaktörer i arbetet med att skapa en hållbar utveckling. En viktig samarbetspartner är Flexens Oy Ab som med stöd från landskapsregeringen startat sitt arbete med att utveckla demoplattformen Smart Energy Åland. Ambitionen är att ta fram nya innovativa energisystem och effektivisera användningen av befintlig infrastruktur inom energiområdet.

BOSTÄDER OCH BYGGANDE

Målsättningarna för bostadspolitiken är att verka för en god tillgång på ändamålsenliga bostäder för olika målgrupper och i olika regioner samt skapa förutsättningar för ett bostadsbestånd som ger möjlighet till ett hälsosamt och miljömässigt hållbart boende. För att uppnå dessa målsättningar används olika stödformer vars uppgift är att stimulera till ändamålsenliga investeringar i nybyggda bostäder samt reparationer av och energieffektiviserande åtgärder i det befintliga bostadsbeståndet.

Uppvärmning av byggnader står för en stor del av den totala energi som förbrukas varje år, energieffektiviserande åtgärder i byggnader som en del av Energi- och klimatstrategin är en förutsättning för att nå de övergripande klimatmålen på EU-nivå och global nivå. Införlivandet av det omarbetade EU-direktivet om byggnaders energiprestanda kommer att ställa högre krav vid renovering och nybyggande och lyfter frågan om hur det åländska byggandet kan bli mer hållbart. De allt striktare kraven kommer sammantaget att medföra stora utmaningar för hela samhället och landskapsregeringen har förutom den lagstiftande rollen även en viktig stödjande och rådgivande funktion i detta.

INFRASTRUKTUR- OCH TRANSPORTPOLITIK

Trafikverk

Landskapsregeringen inleder lagstiftningsarbetet för att bilda ett trafikverk, vars uppdrag är att underhålla och utveckla landskapets infrastruktur och kommunikationer. Syftet med reformen är att renodla centralförvaltningens uppgifter och genom detta förenkla styrningen, samtidigt som bättre möjligheter ges till att leda infrastruktur- och trafikfrågorna med långsiktighet och effektivitet.

Trafiksäkerhet

Trafiksäkerhetsarbetet är centralt inom det trafikpolitiska området. Under år 2020 fortsätter arbetet att med samordnande insatser skapa en säkrare trafikmiljö med det långsiktiga målet att nå så nära noll-visionen som möjligt, d.v.s. inga svåra olyckor eller dödsfall i trafiken. Trafiksäkerhetsfrämjande insatser genomförs i trafiknätet, den fysiska planeringen förbättras ytterligare och arbetet med att öka kunskapen bland trafikanterna fortsätter. Trafiksäkerhetsperspektivet finns även med vid utbyggnaden av gång- och cykelnätet längs huvudvägarna och säkerheten för oskyddade trafikanter ses över i samband med renovering av broar och färjfästen. Trafiksäkerhetsarbetet, där landskapsregeringen har den samordnande rollen, sker i samarbete med många olika aktörer.

Kollektivtrafik

För att nå hållbarhetsagendans sjätte mål behöver transporterna bli mer effektiva genom att användandet av kollektivtrafik ökar. För att få fler att välja kollektiva färdmedel behövs en ändamålsenlig, väl utbyggd och tillgänglig kollektivtrafik. Då en ny kollektivtrafiklag trätt i kraft under år 2019, där landskapsregeringen ges myndighetsansvaret för att fastställa servicenivå och omfattningen av kollektivtrafiken, ska ett nytt trafikförsörjningsprogram utarbetas. Landskapsregeringen påbörjar år 2020 arbetet med att utreda hur den framtida kollektivtrafiken kan utformas för att bäst möta framtidens behov och vara ett konkurrenskraftigt alternativ till bilen.

Tonnage

En långsiktigt stabil bastrafik är en förutsättning för en levande skärgård. Landskapets tonnage är ålderstiget, har svårigheter att möta dagens behov och önskemål om minskad miljöpåverkan samt kräver allt större underhållsresurser. Det systematiska underhållet fortsätter därför och befintligt tonnage uppdateras enligt nya regelverk för att upprätthålla befintlig flotta i gångbart skick. För att bättre kunna möta dagens behov och stödja utvecklingen mot ett hållbarare samhälle har anbud antagits rörande en ny hybridfärja med eldrift på totalentreprenad för Föglölinjen och upphandling av totalentreprenader med nya miljövänligare fartyg på några mindre linjer är under arbete.

Kortrutt

Arbetet med kortrutten fortsätter enligt den strategi landskapsregeringen presenterade i meddelande nr 6/2013 - 2014 till lagtinget och första tilläggsbudgeten för år 2017. Målsättningen med kortruttsprojektet är att skapa en trygg förutsägbar trafik som beaktar de bofastas, näringslivets och fritidsboendets behov samtidigt som kostnaderna för skärgårdens transportförsörjning inte ska öka.

Entreprenaden för bro-, hamn- och vägbyggnad på västra Föglö inleds senhösten 2019 och beräknas fortsätta till mars 2022. Farledsplanen för farleden till den nya hamnen på Mellanholm fastställdes hösten 2019. Entreprenaden med utbytet av bron över Brändöström inleddes hösten 2019 och beräknas vara klar sommaren 2021. För utbyggnaden av ny hamn på östra Föglö har vägplanen samt farledsplaner för trafiken till Kökar och Sottunga fastställts. Arbetet fortsätter med att upphandla entreprenaderna.

PERSONALPOLITIK

Landskapsförvaltningen ska vara en jämställd och jämlik arbetsplats utan orättfärdiga skillnader med hög tolerans där de anställda känner tillit och förtroende till varandra och är delaktiga i förvaltningens utveckling.

Åtgärder och insatser utgår från antagna riktlinjer och handlingsprogram vilka grundar sig på allmänna förvaltningens värdegrund och utvecklings- och hållbarhetsagendans vision och de sju strategiska målen med ett integrerat, jämställt och likabehandlings perspektiv. Personalens engagemang och eget ansvar är avgörande för upprätthållandet och utvecklandet av en hållbar förvaltning som verkar för det åländska samhällets bästa.

Landskapsregeringen bedriver en restriktiv anställningspolitik och följer antagna riktlinjer som säkerställer ett ansöknings- och urvalsförfarande som garanterar en professionell, jämställd och likvärdig behandling av alla sökande. Landskapsregeringen erbjuder också fortsättningsvis praktikplatser till högskolestuderande som bland annat ett led i det långsiktiga rekryteringsarbetet.

En lönepolitik som bygger på objektiva kriterier och transparens bidrar till att minimera omotiverade löneskillnader mellan kvinnor och män.

Landskapsregeringen strävar till att erbjuda anställningstrygghet och bra personalförmåner för att kunna rekrytera och behålla professionell och motiverad personal. De anställda erbjuds olika förmåner som avser att främja både fysisk-, psykisk- och social hälsa samt förebygger alla kategorier av ohälsa. Arbetsmiljön kartläggs och utvecklas i samband med kontinuerliga medarbetarundersökningar i syfte att förebygga problem i ett tidigt skede och minska risken för ohälsa och sjukskrivningar. Landskapsregeringen samarbetar även med företagshälsovården utgående från ett handlingsprogram för främjandet av arbetsförmågan och uppföljning av sjukfrånvaro. Olika friskvårdsinsatser och subventionerade kultur- och motionsaktiviteter, föreläsningar och kampanjer bidrar till bättre hälsa och tillika bättre trivsel.

Kommunikation är ett brett och mångfacetterat område som kräver ett tydligt mandat av utföraren. Förutsättningarna för en hållbar intern och extern kommunikation fordrar aktiv och medveten samverkan med berörda aktörer. All kommunikation utgår från vår värdegrund. En stark organisationsidentitet bidrar till självuppfattningen och underlättar både internt och externt att förstå vad organisationen är, vad den står för och vart den strävar. Varumärket bidrar till vår profilering i det åländska samhället och i landskapsregeringens externa kontakter.

Budgeten och löneutgifterna

Kollektivavtalen för de flesta yrkesgrupperna löper t.o.m. 31.3.2020. Vid budgetlöneberäkningen inom allmänna förvaltningen samt underlydande myndigheter har beaktats en lönejustering om 1%.

Som en del av löneutvecklingsprogrammet finns i gällande avtal dels en pott om 1,35 % av grundlönerna dels en pott om 400.000 euro att fördela fr.o.m. 1.1.2020. Syftet är att medlen ska användas för att harmonisera ålders- och erfarenhetstilläggen samt minimigrundlönerna samt infoga resterande årsförhöjningar i grundlönen inom undervisningssektorn. 100.000 euro av 1,35 % potten har redan använts till att infoga årsförhöjningarna i grundlönen vid Ålands folkhögskola, Ålands musikinstitut och Högskolan på Åland samt för att göra vissa justeringar av grundlönen för förmän och chefer. Periodarbetssystemet ska ses över och kostnaden tas från 1,35 % potten.

Pensionspremierna enligt LL (1995:71) om landskapet Ålands pensionsfond har beräknats enligt 18,2 % av de av förskottsinnehållning underkastade löneutgifterna, vilket är samma nivå som år 2019. De som nyanställts efter den 1.1.2008 försäkras i ett privat arbetspensionsbolag. De direkta sociala

avgifterna är 1,07 % för år 2020 och motsvarande avgift var 1,43 % för år 2019. År 2020 återgår semesterpremien till att utbetalas till 100 %, från att ha varit 70 % under några år som en del av konkurrenskraftsavtalet.

Enligt tjänstemannalagen (2013:45) görs inrättande och indragning av tjänster genom en behovsprövning och för de externa myndigheterna avger avtalsbyrån ett utlåtande om förslaget. Genom att landskapsregeringen inom fastställda ramar för verksamheten kan fatta beslut om tjänsteregleringarna skapas ett flexiblare system utan att tjänsteinnehavarnas rättsliga ställning i förhållande till arbetsgivaren i sak förändras.

Inkomst i form av dagpenningar som inflyter vid en anställds tjänstledighet med lön på grund av sjukdom, moderskaps- eller faderskapsledighet har i budgetförslaget beaktats netto under respektive moment för personalutgifter. Nettoföringen av dagpenningar innebär samtidigt att kostnader för eventuella vikarier i nämnda fall ska belasta respektive moment för personalutgifter.

Med hänvisning till ovanstående får landskapsregeringen vördsamt föreslå

att lagtinget antar följande förslag till Ålands budget för år 2020 samt bemyndigar landskapsregeringen att uppta för budgetens förverkligande erforderliga lån.

Mariehamn den 22 oktober 2019

L a n t r å d Katrin Sjögren

Minister Mats Perämaa

Bilagor:

1. Sifferstat
2. Utveckling och hållbarhet i budgeten
3. Översikt över landskapets investeringsplaner 2019 - 2021
4. Ekonomisk översikt hösten 2019
5. Kvinnor och män i de åländska kommunerna

Detaljmotivering - Verksamhet

Detaljmotiveringsavsnitten är indelade så att först visas allmänna förvaltningens avdelningar, därefter myndigheter och fristående enheter.

I verksamhetsavsnittet ingår inkomster och utgifter för landskapets egen verksamhet som antingen bedrivs i egen regi eller genom upphandling av tjänster. Exempel på sådana utgifter är löner och lönebikostnader, köp av varor och tjänster samt anskaffning av maskiner och inventarier under 50.000 euro. Posterna ingår i resultaträkningen.

I såväl detaljmotiveringen som sifferstaten betecknas förslagsanslag med (F), vanliga reservationsanslag med (R) och EU-programanslag med (R-EU).

Förslagsanslag används främst för lagbundna utgifter vars omfattning är svår att bedöma. De får överskridas om det är nödvändigt för att uppfylla det aktuella anslagets ändamål.

Reservationsanslag används för utgifter som sträcker sig över flera år, dock högst 4 år. Dessa får inte överskridas, men oanvänd del kan överföras till senare budgetår. Anslagstypen används främst för investeringar, lån och övriga finansinvesteringar, men även för vissa anslag för överföringsutgifter där det är av vikt att ett årsskifte inte ska vara ett hinder för verkställandet.

Ett reservationsanslag som är avsett att finansiera ett EU-program, betecknas (R-EU), kan användas till dess att programmet avslutats samt får överskridas om det är nödvändigt för att uppfylla det aktuella anslagets ändamål.

Anslag utan beteckning är årliga och får inte överskridas eller överföras till ett senare budgetår.

För varje moment anges uppgifter om motsvarande anslag i senaste bokslut och budgeten för pågående år, inklusive de justeringar som gjorts i tilläggsbudget. Rörande bokslutsuppgifterna bör det noteras att uppgifterna som visas är framtagna med kontointervall för verksamhetens intäkts- och kostnadskonton, överföringarnas intäkts- och kostnadskonton o.s.v. Detta innebär att om ett anslag i överföringsavsnittet har påförts verksamhetsintäkter eller -kostnader ingår inte dessa belopp i bokslutsuppgifterna i överföringsavsnittet.

Om ett anslag tidigare inte varit upptaget i budgeten anges detta med texten "Momentet nytt" i detaljmotiveringen. Då ett moment utgår ur budgeten anges detta i detaljmotiveringen.

Ett anslags bindningsnivå framkommer av detaljmotiveringen för respektive moment. Budgetmomentnumreringen är lika såväl för inkomster som för utgifter. Budgeten uppgörs så att den som huvudregel är bindande på bruttonivå, d.v.s. inkomster och utgifter skilt för sig. Om det finns särskild anledning kan nettobudgetering undantagsvis tillämpas. Undantaget framgår då klart i motiveringen med en hänvisning till finansförvaltningslagen (2012:69, 6 §). Budgeten uppgörs i mervärdesskattehänseende netto, d.v.s. så att mervärdesskatten inom gottgörelsesystemet inte belastar respektive budgetmoment. Endast icke avdragbar mervärdesskatt så som representation, eller kostnader för uthyrningsfastigheter ska belasta budgeten. För att tydliggöra behovet av finansiering med budgetmedel visas inkomster som positiva tal och utgifter som negativa tal. Anslagen under momenten visas endast som totalanslag.

100 Lagtinget

Tabellerna nedan är en sammanställning av sifferbudgeten inom lagtingets förvaltningsområde. Den första tabellen visar uppgifter för lagtinget medan den andra tabellen visar kansliets verksamhet. Beloppen är exklusive lagtinget underlydande myndigheter eftersom de beloppen visas separat under respektive myndighet. Sammanställningen visar totalerna av såväl verksamhetsanslagen som redovisas i föreliggande avsnitt som överföringsanslagen som redovisas i överföringsavsnittet. I kolumnerna framgår utfallssiffror för senaste bokslut, grundbudgeten för innevarande år, tilläggsbudget för innevarande år respektive förslaget till budget för kommande år. Dessutom visas utvecklingen per budgetmoment för en fyraårsperiod.

Sammandrag	Bokslut 2018	Budget 2019	TB 2019	Förslag 2020
Övr verksamh intäkt	512			
Summa Verksamhetens intäkter	**512**			
Löner o arvoden	-1 482 968	-1 462 058	-75 232	-2 068 638
Pensionskostnader	- 269 822	- 266 094	-13 692	- 376 492
Övr lönebikostnader	-20 466	-20 907	-1 076	-22 134
Summa Lönebikostnader	**- 290 288**	**- 287 002**	**-14 768**	**- 398 627**
Personalersättningar	3 866			
Summa Personalkostnader	**-1 779 315**	**-1 749 059**	**-90 000**	**-2 467 265**
Köp av tjänster	-72 895	-73 000		-83 735
Material förnödenh	-2 209	-60 000		-58 000
Övr verksamh kostn	-9 353	-78 941		- 111 000
Summa Verksamhetens kostnader	**-1 863 772**	**-1 961 000**	**-90 000**	**-2 720 000**
Summa Verksamhetsbidrag	**-1 863 260**	**-1 961 000**	**-90 000**	**-2 720 000**
Räntekostnader	-16			
Summa Finansiella intäkter och kostnader	**-16**			
Summa Årsbidrag	**-1 863 276**	**-1 961 000**	**-90 000**	**-2 720 000**
Summa Räkenskapsperiodens resultat	**-1 863 276**	**-1 961 000**	**-90 000**	**-2 720 000**
Summa Räkenskapsperiodens under- eller överskott	**-1 863 276**	**-1 961 000**	**-90 000**	**-2 720 000**

Moment	Bokslut 2017	Bokslut 2018	Budget inkl. TB 2019	Förslag 2020
10100 Lagtinget, verksamhet	-1 875 852	-1 863 276	-1 961 000	-2 720 000

Sammandrag	Bokslut 2018	Budget 2019	TB 2019	Förslag 2020
Övr verksamh intäkt	65			
Summa Verksamhetens intäkter	**65**			
Löner o arvoden	- 482 195	- 469 458		- 478 905
Pensionskostnader	-88 078	-85 441		-87 161
Övr lönebikostnader	-6 920	-6 713		-5 124
Summa Lönebikostnader	**-94 998**	**-92 155**		**-92 285**
Summa Personalkostnader	**- 581 392**	**- 561 613**		**- 571 190**
Köp av tjänster	-92 625	- 110 200		- 160 200
Material förnödenh	-43 671	- 162 000		- 163 000
Övr verksamh kostn	- 596 017	- 734 187		- 735 610
Summa Verksamhetens kostnader	**-1 313 706**	**-1 568 000**		**-1 630 000**
Övriga ink kap överf	- 254 999	- 255 000		- 255 000
Summa Utgift ink o kap öv	**- 254 999**	**- 255 000**		**- 255 000**
Summa Kostn ink o kap öv	**- 254 999**	**- 255 000**		**- 255 000**
Summa Verksamhetsbidrag	**-1 568 639**	**-1 823 000**		**-1 885 000**

Sammandrag	Bokslut 2018	Budget 2019	TB 2019	Förslag 2020
Räntekostnader	-17			
Övr finansiella kost	-59			
Summa Finansiella intäkter och kostnader	**-76**			
Summa Årsbidrag	**-1 568 715**	**-1 823 000**		**-1 885 000**
Summa Räkenskapsperiodens resultat	**-1 568 715**	**-1 823 000**		**-1 885 000**
Summa Räkenskapsperiodens under- eller överskott	**-1 568 715**	**-1 823 000**		**-1 885 000**

Moment	Bokslut 2017	Bokslut 2018	Budget inkl. TB 2019	Förslag 2020
11100 Lagtingets kansli	-1 264 325	-1 185 320	-1 448 000	-1 510 000
11130 Lagtingets bibl, verksamhet	-20 287	-24 431	-25 000	-25 000
11210 BSPC, Östersjösamarbete	-25 035	-60 728	-25 000	-25 000
11220 Dispositionsmedel, lagting	-33 234	-43 237	-70 000	-70 000
11290 Till lagt.grupp disp för kansl	- 237 649	- 254 999	- 255 000	- 255 000
Summa 1100_7 Lagtinget, kansli	**-1 580 530**	**-1 568 715**	**-1 823 000**	**-1 885 000**

101 Lagtinget

Kärnverksamheten

Lagtinget utövar lagstiftnings-, budget- och kontrollmakt i enlighet med självstyrelselagen samt lagtings- och arbetsordningen. Det egentliga lagtingsarbetets omfattning beror på det antal ärenden som landskapsregeringen och republikens president överlämnar till lagtinget samt på i vilken utsträckning ledamöterna själva utövar sin initiativrätt. Ledamotskapet i lagtinget kräver även insatser från ledamöterna i form av grupparbete, nordiska och övriga internationella kontakter, kunskaps- och informationsinhämtning samt utbildning på olika områden.

Utåtriktad verksamhet

Med tanke på självstyrelsens utveckling är det angeläget att lagtinget och dess ledamöter skapar och upprätthåller kontakter till politiker utanför landskapet bland annat genom att ta emot besökare och företa studie- och arbetsresor. En särskilt viktig målgrupp är ledamöterna i Finlands riksdag.

E-demokrati – ett integrerat kommunikationssystem

Lagtinget eftersträvar en ökad öppenhet i förhållande till och i dialog med medborgarna. Målet är ett integrerat internetbaserat kommunikationssystem, e-demokrati, där det ska vara lättare att navigera i ett ärende och i realtid möjligt att följa lagtingets plenum via lagtingets webbplats. Projektet fortgår i enlighet med en av kanslikommissionen förnyad budgetplan.

Ett nyvalt lagting

Val till lagtinget hölls i oktober 2019 och det nya lagtinget samlades i början av november 2019. Lagtingsledamöternas arvoden och kostnadsersättningar fastställs av en av lagtinget oberoende arvodeskommission. Kommissionen beslöt den 10 maj 2019 att arvodet skulle höjas för det nya lagtingets ledamöter.

10100 Lagtinget, verksamhet

Sammandrag	Bokslut 2018	Budget 2019	TB 2019	Förslag 2020
Intäkter	512			
Kostnader	-1 863 772	-1 961 000	-90 000	-2 720 000
Anslag netto	-1 863 260	-1 961 000	-90 000	-2 720 000

Budgetmotivering

Föreslås ett anslag om 2.720.000 euro.

Utgifter

Under momentet upptas främst medel för lagtingsledamöternas arvoden och ersättningar samt för täckande av lagtingsledamöternas kostnader för resor till och från möten i lagtinget. I anslaget under momentet inryms även medel för talmannens representationsersättning.

Ersättningarna fastställs av en arvodeskommission i enlighet med landskapslagen om lagtingsledamöternas arvoden och kostnadsersättningar. Kommissionen beslöt den 10 maj 2019 att arvodet skulle höjas för det nya lagtingets ledamöter varför anslaget höjs i enlighet med beslutet.

Medel anslås liksom tidigare för en skattepliktig kommunikationsersättning om 120 euro per ledamot och månad för att täcka ledamöternas kostnader för mobilsamtal, datorförbindelser m.m. Ur anslaget betalas också de hälsovårds- och utbildningstjänster som ledamöterna erhåller samt utbildning för ledamöterna. I anslaget ingår även medel för att täcka kostnaderna för arvodeskommissionens medlemmar samt eventuella övriga utgifter för arvodeskommissionens verksamhet. Anslaget höjs med 5.000 euro för att möjliggöra ökade utbildningsinsatser för de nyvalda ledamöterna.

Anslaget beräknas även täcka ledamöternas kostnader för resor utanför Åland, dagtraktamenten och logiersättningar. Eftersom lagtinget är nyvalt under budgetåret höjs anslaget till denna del och medel anslås för studiebesök i parlamenten i Bryssel, Helsingfors och Stockholm. Med tanke på arbetet med framtagandet av en ny självstyrelselag är det viktigt att lagtingsgrupperna håller kontakt med riksdagsgrupperna varför kanslikommissionen tidigare har beslutat om en ersättning om 330 euro per ledamot. För att möjliggöra ytterligare ersättningar för kontakter med riksdagsledamöterna anslås medel för ändamålet.

Kostnaderna för medlemmarna i Nordiska rådet samt den parlamentariska Östersjökonferensen (BSPC) påförs separata moment.

111 Lagtingets kansli

11100 Lagtingets kansli, verksamhet

Sammandrag	Bokslut 2018	Budget 2019	TB 2019	Förslag 2020
Intäkter	65			
Kostnader	-1 185 310	-1 448 000		-1 510 000
Anslag netto	-1 185 245	-1 448 000		-1 510 000

Budgetmotivering

Föreslås ett anslag om 1.510.000 euro.

Inkomster

Lagtingets inkomster består huvudsakligen av avgifter för prenumeration av lagtingshandlingar. Eftersom de inkomster som inflyter är mycket små ligger anslaget på lägsta möjliga nivå.

Utgifter

I anslaget ingår avlöningsutgifter för den ordinarie kanslipersonalen samt medel för tillfälliga uppdrag vid tidvis förekommande arbetsanhopning. Vidare ingår i anslaget utgifter för kopiering, tryckning samt post- och teleavgifter, kontorsmaterial och servicearbeten, personalvård, personalens resor och fortbildning, sedvanlig förnyelse av kontors-, data- och teleutrustning för kansliet och lagtingsledamöterna samt representation på tjänstemannanivå.

Anslaget avser även kostnader för sakkunnigutlåtanden till utskott och övriga organ inom lagtinget samt för översättnings- och tolkningsuppdrag och liknande. Ur anslaget stöds även verksamheten i lagtingets veteranförening. Vidare kan medel ur anslaget användas för konstanskaffningar enligt beslut av kanslikommissionen.

Under budgetåret kommer lagtingets planering av självstyrelsens 100 årsjubileum att inledas. En stor del av planeringen och genomförandet kommer att kunna skötas av lagtingets egen personal men eftersom omfattningen av arrangemangen ännu är oklar anslås medel eventuell extra personal för uppdraget.

Under momentet upptas även 50.000 euro för ett projekt med anknytning till självstyrelsens 100-års jubileum.

Momentet belastas med en internhyra om ca 551.000 euro som gottskrivs fastighetsverket.

11130 Lagtingets bibliotek, verksamhet

Sammandrag	Bokslut 2018	Budget 2019	TB 2019	Förslag 2020
Intäkter				
Kostnader	-24 431	-25 000		-25 000
Anslag netto	-24 431	-25 000		-25 000

Budgetmotivering

Föreslås ett anslag om 25.000 euro.

Utgifter

Anslaget avser kostnader för inköp av litteratur och prenumerationer till lagtingets bibliotek, inbindning, datakatalogisering, informationssökning, anslutning till avgiftsbelagda databaser och användartjänster, fjärrlån, post- och tullavgifter, kontorsutgifter och övriga konsumtionsutgifter. I anslaget ingår även kostnader för scanning av gamla lagtingshandlingar.

112 Lagtingets övriga utgifter

Under kapitlet upptas medel bland annat för stöd av lagtingsgruppernas verksamhet samt för lagtingets representation.

En viktig förutsättning för att främja demokratin är att det ges tillräckliga och jämlika verksamhetsbetingelser för att bedriva politiskt arbete och politisk opinionsbildning. Ett fungerande samarbete inom ramen för de olika lagtingsgrupperna är tillsammans med kansliresurser här viktiga beståndsdelar. I detta syfte beviljas lagtingsgrupperna ett årligt anslag för att stöda gruppkansliernas arbete som service- och utredningsresurs för grupperna.

11210 Lagtingets Östersjösamarbete, BSPC, verksamhet

Sammandrag	Bokslut 2018	Budget 2019	TB 2019	Förslag 2020
Intäkter				
Kostnader	-60 728	-25 000		-25 000
Anslag netto	-60 728	-25 000		-25 000

Budgetmotivering

Föreslås ett anslag om 25.000 euro.

Utgifter

Lagtingets samarbete inom ramen för den parlamentariska Östersjökonferensen (BSPC) har blivit allt viktigare och ger lagtinget en god plattform att på jämbördig nivå tillsammans med övriga parlament runt Östersjön bidra till en positiv utveckling av regionen. Lagtinget deltar bland annat i den årliga konferensen, den ständiga kommitténs möten, olika arbetsgruppsmöten samt vid behov i sekretariatets möten. Därutöver kan BSPC:s ständiga kommitté utse rapportörer från lagtinget för olika temaområden som konferensen bevakar. Anslaget används främst för delegationens och sekretariatets resekostnader, arrangemang av olika möten och övriga omkostnader. Under år 2020 kommer delegationen att arrangera det avslutande arbetsmötet för arbetsgruppen för migration och integration.

11220 Dispositionsmedel

Sammandrag	Bokslut 2018	Budget 2019	TB 2019	Förslag 2020
Intäkter				
Kostnader	-43 237	-70 000		-70 000
Anslag netto	-43 237	-70 000		-70 000

Budgetmotivering

Föreslås ett anslag om 70.000 euro.

Utgifter

Anslaget avser medel för gästbesök, uppvaktningar, vissa resekostnader i anslutning till inbjudningar, arrangemang och motsvarande. Ur anslaget kan medel i enlighet med kanslikommissionens beslut utgå på ansökan från lagtingsgrupperna för arrangemang med anledning av besök av parlamentariker från Finlands riksdag. Anslaget är oförändrat i förhållande till år 2019 men kommer sannolikt att öka under jubileumsåren 2021-2022.

120 Landskapsrevisionen

Landskapsrevisionens granskning sker i form av årlig revision och effektivitetsrevision. Den årliga revisionen har till syfte att bedöma om årsredovisningen och den underliggande redovisningen är tillförlitliga och ger en rättvis bild av landskapets ekonomiska situation samt om ledning och förvaltning följer tillämpliga föreskrifter och beslut. Effektivitetsrevisionen har till syfte att bedöma om budgetmedlen har använts i enlighet med principerna om sparsamhet, effektivitet och ändamålsenlighet. Granskningen ska främja en sådan utveckling att landskapet med hänsyn till allmänna samhällsintressen får ett effektivt utbyte av sina insatser.

Landskapsrevisionen ansvarar även för granskningen av EU-stöd, vilka beviljas inom ramen för EU:s strukturfondsprogram på Åland, i enlighet med de krav som EU-kommissionen ställt.

12010 Landskapsrevisionen, verksamhet

Sammandrag	Bokslut 2018	Budget 2019	TB 2019	Förslag 2020
Intäkter				
Kostnader	- 177 370	- 220 000		- 220 000
Anslag netto	- 177 370	- 220 000		- 220 000

Budgetmotivering

Föreslås ett anslag om 220.000 euro.

Anslaget är baserat på ett förslag från Landskapsrevisionen.

Utgifter

Anslaget avser medel för myndighetens verksamhet såsom personalutgifter, administrativa utgifter, utbildning, tjänsteresor samt inköp av revisionstjänster och övriga experttjänster.

Landskapsrevisionens granskningsrapporter publiceras på landskapsrevisionens webbplats www.revisionen.ax.

130 Ålands delegation i Nordiska rådet

Verksamheten vid delegationen och delegationssekretariatet bedrivs med stöd av landskapslagen (1984:25) om Ålands representation i Nordiska rådet. Liksom föregående år sköts sekreteraruppgifter och kansligöromål vid delegationen av en utskottssekreterare respektive byråsekreterare vid lagtingets kansli.

13010 Ålands delegation i Nordiska rådet, verksamhet

Sammandrag	Bokslut 2018	Budget 2019	TB 2019	Förslag 2020
Intäkter				
Kostnader	-29 283	-34 000		-34 000
Anslag netto	-29 283	-34 000		-34 000

Budgetmotivering

Föreslås ett anslag om 34.000 euro.

Utgifter

Delegationen deltar i Nordiska rådets sessioner, utskottsmöten, olika arbetsgruppsmöten samt vid behov i sekretariatets möten. Anslaget utgörs främst av delegationens resekostnader, omkostnader och representation vid eventuella arrangemang av nordiska möten.

200 Landskapsregeringen och regeringskansliet

200 Lantrådet och landskapsregeringens ledamöter

Tabellen nedan är en sammanställning av sifferbudgeten inom avdelningens förvaltningsområde för lantrådet och landskapsregeringens ledamöter. Beloppen är exklusive avdelningen underlydande myndigheter eftersom de beloppen visas separat under respektive myndighet. Sammanställningen visar totalerna av såväl verksamhetsanslagen som redovisas i föreliggande avsnitt som överföringsanslagen som redovisas i överföringsavsnittet. I kolumnerna framgår utfallssiffror för senaste bokslut, grundbudgeten för innevarande år, tilläggsbudget för innevarande år respektive förslaget till budget för kommande år. Dessutom visas utvecklingen per budgetmoment för en fyraårsperiod.

Sammandrag	Bokslut 2018	Budget 2019	TB 2019	Förslag 2020
Övr verksamh intäkt	509			
Summa Verksamhetens intäkter	**509**			
Löner o arvoden	- 738 046	- 771 400		- 631 184
Pensionskostnader	- 134 630	- 140 395		- 114 875
Övr lönebikostnader	-10 578	-11 031		-6 754
Summa Lönebikostnader	**- 145 208**	**- 151 426**		**- 121 629**
Personalersättningar	753			
Summa Personalkostnader	**- 886 699**	**- 922 826**		**- 752 813**
Köp av tjänster	-81 165	-45 000		-35 187
Material förnödenh	-4 644	-5 000		
Övr verksamh kostn	-64 473	-89 174		- 174 000
Summa Verksamhetens kostnader	**-1 036 981**	**-1 062 000**		**- 962 000**
Summa Verksamhetsbidrag	**-1 036 473**	**-1 062 000**		**- 962 000**
Summa Årsbidrag	**-1 036 473**	**-1 062 000**		**- 962 000**
Summa Räkenskapsperiodens resultat	**-1 036 473**	**-1 062 000**		**- 962 000**
Summa Räkenskapsperiodens under- eller överskott	**-1 036 473**	**-1 062 000**		**- 962 000**

Moment	Bokslut 2017	Bokslut 2018	Budget inkl. TB 2019	Förslag 2020
20010 ÅLR, verksamhet	- 952 785	- 968 647	- 992 000	- 892 000
20020 ÅLR, dispositionsmedel, regeri	-61 069	-67 826	-70 000	-70 000
Summa 2000_7 ÅLR Regeringen	**-1 013 854**	**-1 036 473**	**-1 062 000**	**- 962 000**

För att handha landskapets allmänna styrelse och förvaltning tillsätter lagtinget, på sätt därom är stadgat i lagtingsordningen, en landskapsregering bestående av lantrådet och högst sju ledamöter. På landskapsregeringen ankommer att bevaka landskapets rätt och bästa samt att till verkställighet befordra lagtingets beslut och övriga förfoganden.

Landskapsregeringen bedriver verksamheten utgående från sitt regeringsprogram och strävar efter att i planeringen och beslutsfattandet beakta utvecklings- och hållbarhetsagendan för Åland utgående från den där ingående visionen och de sju strategiska utvecklingsmålen.

Landskapsregeringen och dess medlemmar biträds av landskapsregeringens allmänna förvaltning i de ärenden och andra uppgifter som ankommer på landskapsregeringen.

20010 Landskapsregeringen, verksamhet

Sammandrag	Bokslut 2018	Budget 2019	TB 2019	Förslag 2020
Intäkter	509			
Kostnader	- 969 156	- 992 000		- 892 000
Anslag netto	- 968 647	- 992 000		- 892 000

Budgetmotivering

Föreslås ett anslag om 892.000 euro.

Utgifter

Arvodet till landskapsregeringsledamöterna utgår enligt landskapslagen (1985:17 ändrad 2000/64) om arvode för medlem av Ålands [landskapsstyrelse]. Bestämmelserna om arvodering är föråldrade och behöver förnyas. Under momentet upptas även anslag för landskapsregeringsledamöternas resekostnader och övriga verksamhetsutgifter.

Anslag för avlönande av förvaltningschef och ministersekreterare samt deras resekostnader och övriga verksamhetsutgifter har överförts till moment 21010.

20020 Dispositionsmedel

Sammandrag	Bokslut 2018	Budget 2019	TB 2019	Förslag 2020
Intäkter				
Kostnader	-67 826	-70 000		-70 000
Anslag netto	-67 826	-70 000		-70 000

Budgetmotivering

Föreslås ett anslag om 70.000 euro.

Utgifter

Anslaget avser främst landskapsregeringens kostnader för kontakter med myndigheter och organisationer samt kostnader i samband med representationsuppdrag.

210 Regeringskansliet

Tabellen nedan är en sammanställning av sifferbudgeten inom avdelningens förvaltningsområde för såväl allmänna förvaltningen som fristående enheter. Beloppen är exklusive avdelningen underlydande myndigheter eftersom de beloppen visas separat under respektive myndighet. Sammanställningen visar totalerna av såväl verksamhetsanslagen som redovisas i föreliggande avsnitt som överföringsanslagen som redovisas i överföringsavsnittet. I kolumnerna framgår utfallssiffror för senaste bokslut, grundbudgeten för innevarande år, tilläggsbudget för innevarande år respektive förslaget till budget för kommande år.

Sammandrag	Bokslut 2018	Budget 2019	TB 2019	Förslag 2020
Försäljningsintäkter	76 534	276 863		80 000
Avgiftsintäkter	2 584 503	2 572 000		2 573 000
Erhållna bidrag	251 976			229 400
Övr verksamh intäkt	142 795	137 645		107 600
Summa Verksamhetens intäkter	**3 055 808**	**2 986 508**		**2 990 000**
Löner o arvoden	-1 824 813	-1 924 572		-2 080 251
Pensionskostnader	- 323 395	- 350 272		- 378 606
Övr lönebikostnader	-25 611	-27 521		-22 259
Summa Lönebikostnader	**- 349 006**	**- 377 793**		**- 400 864**
Personalersättningar	13 727			

Sammandrag	Bokslut 2018	Budget 2019	TB 2019	Förslag 2020
Summa Personalkostnader	**-2 163 185**	**-2 302 365**		**-2 481 116**
Köp av tjänster	-1 962 891	-1 913 767	- 102 000	-1 966 949
Material förnödenh	- 231 820	- 225 730		- 226 097
Övr verksamh kostn	- 110 537	- 485 645		-1 561 839
Summa Verksamhetens kostnader	**-4 468 433**	**-4 927 507**	**- 102 000**	**-6 236 001**
Övr ink o kap överf	167 678	148 000		178 000
Summa Intäkt ink o kap	**167 678**	**148 000**		**178 000**
Summa Intäkt ink o kap öv	**167 678**	**148 000**		**178 000**
Undervisn kultur idr	-10 000			
Övriga ink kap överf	-2 674 462	-2 498 000		-2 428 000
Summa Utgift ink o kap öv	**-2 684 462**	**-2 498 000**		**-2 428 000**
Summa Kostn ink o kap öv	**-2 684 462**	**-2 498 000**		**-2 428 000**
Summa Verksamhetsbidrag	**-3 929 410**	**-4 291 000**	**- 102 000**	**-5 496 001**
Räntekostnader	-2			
Övr finansiella kost	-18			
Summa Finansiella intäkter och kostnader	**-20**			
Summa Årsbidrag	**-3 929 430**	**-4 291 000**	**- 102 000**	**-5 496 001**
Extraordinära kostn		0		
Summa Extraordinära poster		**0**		
Summa Räkenskapsperiodens resultat	**-3 929 430**	**-4 291 000**	**- 102 000**	**-5 496 001**
Summa Räkenskapsperiodens under- eller överskott	**-3 929 430**	**-4 291 000**	**- 102 000**	**-5 496 001**

Moment	Bokslut 2017	Bokslut 2018	Budget inkl. TB 2019	Förslag 2020
21010 Regeringskansliet, verksamhet	-2 009 651	-2 201 224	-2 259 000	-3 687 000
21500 Kommunikationsverksamhet	-37 199	-37 372	-24 000	-24 000
21510 Ålandskontoret, Helsingfors	-55 775	-44 635	-73 000	-66 000
21520 Ålandskontoret, Stockholm	-6 088	0		
22000 Främjande av jämställdhet	-69 269	- 105 743	-75 000	-75 000
22500 Främjande av integration	-54 815	-51 079	-65 000	-65 000
23000 Lagtingsval	-10 790	-12 352	- 200 000	0
23200 Stöd till politisk verksamhet	-9 785	-16 825	-17 000	-17 000
24000 Brand- och räddning	-28 061	-20 552	-30 000	-30 000
24010 Landsk stöd materialanskaffn	- 189 742	- 410 773	- 270 000	- 220 000
25000 Utbildn,företagshälsov,arbetar	- 356 845	- 221 309	- 403 000	- 403 000
25210 Serviceverksamhet	- 317 812	- 303 020	- 304 000	- 315 000
26000 Regeringen övriga kostnader	- 216 048	- 325 061	- 375 000	- 375 000
26002 Central Baltic 2014-2020	-4 453	- 148	0	0
26003 Utvecklo tillväxtp hållb Åland	- 162 843	- 156 877	- 162 000	- 180 000
26004 Ålandsdelegationen	-6 422	-4 695	-12 000	-12 000
26500 Konsumentskydd	-17 863	-17 766	-22 000	-27 000
27000 Radio- o TV-verksamhet	-50 000	0	0	0
Summa 2100_7 Reg.kansliet allm by	**-3 603 462**	**-3 929 430**	**-4 291 000**	**-5 496 001**

Regeringskansliet handlägger författningsenliga frågor, offentlig förvaltning, externa relationer, allmän ordning och säkerhet, polisväsende, allmänna val, kommunalförvaltning, kommunikation, tillståndsfrågor, jämställdhet, hbtqia-frågor (homosexuella, bisexuella, transpersoner, queera,

intersexuella och asexuella), integration, radio och television, postväsendet, personalpolitik och personaladministrativt arbete samt interna servicefrågor.

Regeringskansliet är en viktig del i arbetet med förvaltningsövergripande utvecklings- och hållbarhetsfrågor. Verksamheter som personal, kommunikation, jämställdhet, integration, hbtqia, ungdoms- och demokratiarbete förverkligar utvecklings- och hållbarhetsagendans två första utvecklingsmål. Verksamheterna i Bryssel och i Helsingfors är delar i förverkligandet av agendans mål 5 medan serviceenheten bidrar till förverkligandet av mål 6 och 7.

Regeringskansliet bidrar under året med personella resurser och sakkunskap i det pågående utvecklingsarbetet med förvaltningsövergripande system.

Regeringskansliet har det övergripande ansvaret för allmänna förvaltningens kompetensutveckling samt för utvecklingen av det strategiska arbetet gällande intern och extern kommunikation.

Förvaltningens trovärdighet ökar genom tydlighet och struktur tillika som utförandet av arbetsuppgifter underlättas. Regeringskansliet har ett uppdrag då det gäller samordning samt för arbete med att skapa tydliga och enhetliga riktlinjer för centrala frågor i förvaltningen. Processen med att kvalitetssäkra underlag för beslut på alla nivåer i förvaltningen fortgår och kräver olika insatser med målsättning att skapa en transparent organisation med tydlig ansvars- och rollfördelning, uppdaterade handböcker samt möjlighet för handläggare att få stöd och hjälp i juridiska frågor.

Under året kartläggs ungdomspolitik och ungdomsarbete i närområdena. Kartläggningen ska ligga som grund för ett åländskt ungdomspolitiskt program med tydliga övergripande målsättningar, verksamhets- och utvecklingsområden. Landskapsregeringens ungdomspolitik ska fungera sektorövergripande och omfatta beslut och åtgärder som påverkar villkoren för unga åländska kvinnor och män inom områden som utbildning, arbete, boende, hälsa, fritid, kultur och inflytande.

Ett nytt integrationsfrämjande program utarbetas under året som uppföljning av resultaten från den planerade enkätundersökningen om att leva och bo på Åland som inflyttad. Undersökningen görs i samarbete med ÅSUB. Målsättningen är att fortsätta den pågående processen med att utveckla och förbättra integrationspolitiken och integrationsarbetet i landskapet.

Landskapsregeringens jämställdhetspolitik och jämställdhetsarbete utgår från "Agenda för jämställdhet 2019-2030" med fokus på mäns våld mot kvinnor och våld i nära relationer, män och maskulinitet samt kvinnors/flickors och mäns/pojkars hälsa och livskvalitet.

Regeringskansliet fortsätter utvecklingsarbetet med att skapa ett respektfullt, inkluderande och välkomnande arbetsklimat med målsättningen att förverkliga regeringskansliets vision "arbetsglädje och utveckling genom öppen och tydlig dialog".

21010 Regeringskansliet, verksamhet

Sammandrag	Bokslut 2018	Budget 2019	TB 2019	Förslag 2020
Intäkter	95 187	157 000		157 000
Kostnader	-2 296 411	-2 416 000	-70 000	-3 844 000
Anslag netto	-2 201 224	-2 259 000	-70 000	-3 687 000

Budgetmotivering

Föreslås inkomster om 157.000 euro och ett anslag om 3.844.000 euro. Se även moment 39099.

Inkomster

Inkomsterna avser försäljning av intyg, utdrag ur register, försäljning av böcker, broschyrer samt inkomster för avgiftsbelagda prestationer vid regeringskansliets allmänna byrå.

Dessutom ingår inkomster för hantering av olika skötsel- och serviceuppgifter för fastighetsverket samt ersättning från inrikesministeriet för tillsyn av penningtvätt gällande fastighetsförmedling.

Utgifter

I anslaget ingår kostnader för personal, tjänsteresor, prenumerationer, inköp och andra verksamhetsuppgifter samt representation. Anslaget inkluderar regeringskansliets utgifter för yrkesspecifik utbildning och inköp av experttjänster såsom Ålands specialrådgivare vid Finlands ständiga representation i Bryssel samt för utvecklingsarbete på regeringskansliet.

Kostnaderna för förvaltningschef och ministersekreterare överförs till regeringskansliet.

Anslaget ska täcka kostnader för AlandicaDebatt (50.000 euro), Almedalen (40.000 euro) och SuomiAreena (15.000 euro) samt för Ålandsakademin (6.000 euro), tillika kostnader för ungdoms- och demokratiprojektet samt utgifter för förverkligandet av kommunreformslagen och förverkligandet av gränsjusteringar rörande Järsö-Nåtö samt Ängö och Bussö (100.000 euro).

Anslaget ska även täcka kostnader för utbildning och kompetensutveckling för olika målgrupper i enlighet med landskapsregeringens handlingsplan 2019-2025 för lika villkor för hbtqia i det åländska samhället (10.000 euro).

I anslaget ingår 1.091.000 euro för hyreskostnader för kanslihuset och villa Gustaf Eriksson. Motsvarande anslag upptogs i budgeten för år 2019 under moment 39099.

215 Kommunikationsverksamhet

Personal- och kommunikationsenheten ska främja samverkan på olika nivåer genom saklig, relevant information och god kommunikation såväl inom förvaltningen som externt genom att utveckla och arbeta strategiskt med olika kommunikationskanaler och stöda förvaltningen i kontakten med media.

En välfungerande intern kommunikation som även beaktar bildspråkets betydelse, utgör en av grundstenarna för ett hållbart personalarbete och för en hållbar extern kommunikation. Kommunikationsfrågorna är särskilt aktuella inom utvecklings- och hållbarhetsagendans mål 1 och 2.

Landskapsregeringens målsättningar och styrdokument ligger som grund för det strategiska arbetet. Det strategiska arbetet består bland annat av att skapa en enhetlighet över vad som ska kommuniceras ut, både internt och externt och att stöda förvaltningen i kontakten med media.

Mål år 2020

- att tydliggöra roller och ansvar gällande alla kommunikationskanaler

- att göra en kartläggning över vilka nätverk och målgrupper landskapsregeringen ska arbeta mot, varför och på vilket sätt

- att skapa rutiner och struktur för de inom förvaltningen som arbetar praktiskt med kommunikation samt

- att arrangera utbildningar för förvaltningens personal inom: massmedias logik, kontakten med massmedia, sociala medier, juridik – offentlighetslagstiftningen, organisation, ett strategiskt förhållningssätt, intern information samt extern kommunikation.

Ålandskontoret i Helsingfors är landskapsregeringens informationskontor som samordnar kommunikation, information och kontakter mellan målgrupper på Åland, i Helsingfors och i övriga Finland.

Ålandskontoret samarbetar med den åländska riksdagsledamoten i olika frågor och har insyn i riksdagens arbete.

Mål år 2020

- stärka Ålandsbilden och synliggöra Åland i Finland

- utveckla Ålands deltagande i SuomiAreena

-utveckla kommunikationen och nätverksskapande mellan Ålands lagting och Finlands riksdag

- marknadsföra och skapa engagemang för AlandicaDebatt i Finland

- delta i planeringen av Åland 100 år genom förankring i de fastländska nätverken samt

- erbjuda praktikplats till högskolestuderande.

21500 Kommunikationsverksamhet

Sammandrag	Bokslut 2018	Budget 2019	TB 2019	Förslag 2020
Intäkter	24 481			11 000
Kostnader	-79 729	-24 000		-35 000
Anslag netto	-55 249	-24 000		-24 000

Budgetmotivering

Med hänvisning till 6 § finansförvaltningslagen (2012:69) föreslås ett nettoanslag om 24.000 euro.

Inkomster

Inkomsterna 11.000 euro avser ersättning för deltagande i Nordiska ministerrådets gränshinderråd vilka motsvarar kostnaderna i samband med deltagandet.

Utgifter

Nettoanslaget inkluderar kostnader för verksamheten i syfte att vidta åtgärder för att uppnå målsättningarna i budgeten.

21510 Ålandskontoret i Helsingfors, verksamhet

Sammandrag	Bokslut 2018	Budget 2019	TB 2019	Förslag 2020
Intäkter	2 826	3 000		3 000
Kostnader	-47 442	-76 000		-69 000
Anslag netto	-44 617	-73 000		-66 000

Budgetmotivering

Föreslås en inkomst om 3.000 euro och ett anslag om 69.000 euro.

Inkomster

Inkomsten består av hyresintäkter från Ålandsdelegationen för hyra av mötesrum. Hyran betalas av Justitieministeriet.

Utgifter

Anslaget avser verksamhetskostnader.

220 Främjande av jämställdheten

På Åland ska kvinnor och män, flickor och pojkar, ha lika rättigheter, möjligheter och skyldigheter. Jämställdhet handlar om kön, makt, rättvisa, frihet och demokrati men är också en drivkraft för tillväxt, hållbar utveckling och kvalitet i verksamheten. På Åland utvecklas arbetet med jämställdhet i vetskap om att det är positivt för hela samhället och alla medborgare.

Under året fortsätter implementeringen av Agenda för jämställdhet, detta för att utveckla och systematisera arbetet med jämställdhet. Syftet med en Agenda för jämställdhet är att skapa en helhetssyn och peka på viljeinriktning för att på ett tydligt sätt styra arbetet i en riktning som lever upp till de åtaganden gällande jämställdhet som finns i lagar och konventioner och för att bygga ett långsiktigt och dynamiskt samhälle på Åland. Agenda för jämställdhet utgår från Utvecklings- och hållbarhetsagenda för Åland och Agenda 2030.

Ett jämställt samhälle innebär att jämställdhetsperspektiv ska läggas på alla områden i samhället. Jämställdhetsintegrering är en strategi för att åstadkomma ett jämställt och bärkraftigt och långsiktigt hållbart samhälle. Jämställdhet skapas i varje vardaglig handling och genom beslut där både kvinnor och män deltar. Jämställdhetsintegrering är en strategi för att uppnå Agenda för jämställdhet. Strategin innebär att analyser av kvinnors och mäns, flickors och pojkars situation och villkor ska ingå i beslutsunderlag och konsekvenser av beslut ska analyseras ur ett jämställdhetsperspektiv. Jämställdhetsarbetet ska beakta maskulinitetsfrågor för att inte förstärka könsstereotypa föreställningar. Jämställdhetsarbetet på Åland är långsiktigt, kunskapsbaserat och målmedvetet.

Mål år 2020

- implementera agenda för jämställdhet
- kunskapshöjande insatser gällande jämställd hälsa
- stödja sektorernas arbete med att främja jämställdhet genom kunskapshöjande insatser samt
- delta i det nordiska samarbetet.

Nolltolerans mot våld i nära relationer

Ålands landskapsregerings arbete för jämställdhet ska bidra till det övergripande målet att kvinnor och män ska ha samma makt och frihet att forma samhället och sina egna liv och bidra till samhällets utveckling. En viktig del i arbetet att förverkliga det målet är ett aktivt arbete för nolltolerans mot våld i nära relationer.

Våld i nära relationer är en kränkning av mänskliga rättigheter. Åland har ställt sig bakom en rad internationella överenskommelser som rör mänskliga rättigheter och det är en del i landskapsregeringens internationella åtaganden för en bättre folkhälsa på global nivå.

Förekomsten av våld i nära relationer på Åland kartlades för första gången år 2017 och har presenterats i rapporten Våld i nära relationer 2017. Syftet var att kartlägga våldet som underlag för att fortsatt utveckla arbetet mot våld i nära relationer. Orsakerna till våld finns såväl på individ som på samhällsnivå och att minska våld i nära relationer kräver målmedvetna och systematiska arbetssätt.

Genom en långsiktig strategi och ett riktat åtgärdsprogram lägger landsskapsregeringen grunden till ett mer målinriktat och samordnat arbete mot våld i nära relationer. Särskilt angeläget är att utveckla våldsförebyggande insatser.

Mål år 2020

- regeringens strategi och ett riktat åtgärdsprogram 2020-2030
- ett utökat verkningsfullt förebyggande arbete mot våld i nära relationer
- förbättrad upptäckt av mäns våld mot kvinnor och våld i nära relationer samt
- förbättrad kunskap och metodutveckling inom området mäns våld mot kvinnor och våld i nära relationer särskilt med avseende till våldsprevention med särskilt fokus på kopplingen mellan maskulinitet och våld.

22000 Främjande av jämställdheten, verksamhet

Sammandrag	Bokslut 2018	Budget 2019	TB 2019	Förslag 2020
Intäkter	2 725			
Kostnader	- 108 468	-75 000		-75 000
Anslag netto	- 105 743	-75 000		-75 000

Budgetmotivering

Föreslås ett anslag om 75.000 euro.

Utgifter

Anslaget ska täcka kostnader för konkreta åtgärder och andra former av insatser i enlighet med Agenda för jämställdhet 2019-2030. Anslaget inkluderar även utgifter för upprätthållandet av Kvinnofridslinjen och samarbetet med Nationellt Centrum för Kvinnofrid samt utgifter för samarbete med Alternativ til Vold i Norge. Anslaget ska även täcka kostnader som uppstår genom det nordiska samarbetet.

225 Främjande av integration

Hållbarhetsagendans vision "Alla kan blomstra i ett bärkraftigt samhälle på fredens öar" förutsätter att Åland har en attraktionskraft som genererar såväl inflyttning som återinflyttning och som dessutom bidrar till att befolkningen stannar kvar. För att klara av landskapets framtida utmaningar lyfter Ålands landskapsregering inflyttning som en viktig nyckel. Integrationsfrågorna är särskilt aktuella inom agendans mål 1, 2, 5 och 7.

Den övergripande målsättningen i landskapsregeringens program för integrationsfrämjande är ett inkluderande samhälle där alla som bor på Åland har samma rättigheter, skyldigheter och möjligheter. Fokusområden är språk, utbildning, arbete och sysselsättning, hälsa och sjukvård samt främjande av delaktighet, goda relationer och förebyggande av främlingsfientlighet och diskriminering. Programmet lyfter behov av kunskap, samverkan och utbyte för att människorna ska må bra. Under året utarbetas ett nytt integrationsfrämjande program som baseras på resultaten från ÅSUB:s enkätundersökning som genomförs hösten 2019. Syftet är att utveckla och förbättra integrationspolitiken och det integrationsfrämjande arbetet inom landskapets verksamheter.

En stor del av integrationsarbetet görs inom ramen för ordinarie verksamhet inom barnomsorg, grundskola, utbildning, validering, vägledning, arbetsmarknadspolitik, sysselsättning samt hälso- och sjukvård. Landskapsregeringen fortsätter investeringen i språkundervisning för barn och vuxna samt informationen om olika kulturer genom olika åtgärder.

Det offentliga Åland erbjuder sedan tidigare information kring Åland och det åländska samhället bl.a. inom ramen för SFI-undervisningens samhällsorientering och informationskontoret Kompassen. Behovet av Kompassens verksamhet har ökat särskilt i relation till ärenden som berör Migrationsverket.

För att säkra ett fungerande, jämställt och tillgängligt system och för att bättre nå hållbarhetsagendans mål 2 där alla ska ha verkliga möjligheter att vara delaktiga, bör även nya åtgärder vidtas. Under höstterminen 2019-vintern 2020 utbildas samhälls- och hälsokommunikatörer på Åland inom ramen för projektet "En säker hamn". Utbildningen är på svenska och kursdeltagarna är inflyttade som representerar olika språkgrupper. Efter utbildningen kommer det offentliga Åland också kunna erbjuda kompetenshöjande åtgärder på olika språk bestående av grundläggande information kring såväl hälsorelaterade frågor som det åländska samhället, kulturen och miljön. Genom denna åtgärd når samhällsinformationen ut till en ny grupp av inflyttade personer såsom föräldralediga, pensionärer eller personer som arbetar, är sjukskrivna eller inte kan ta till sig information på svenska.

Föreningar har en viktig kompletterande roll vad gäller delaktighet, mångfald och goda relationer. Möjlighet att genomföra aktiva insatser för integration med stöd av penningautomatmedel fortgår år 2020, se moment 35000.

Landskapsregeringens stöd och samordning kring kommunernas flyktingmottagande fortsätter under år 2020 särskilt inom EU-projektet "En säker hamn". Projektet finansieras med stöd av EU:s Asyl-, Migrations- och Integrationsfond (AMIF). Med i projektet finns landskapsregeringen, ÅHS, kommuner och tredje sektorn. Projektet har ett nettoanslag som sträcker sig över hela projektperioden 2018-2021.

22500 Främjande av integration

Sammandrag	Bokslut 2018	Budget 2019	TB 2019	Förslag 2020
Intäkter	18 957	42 863		44 000
Kostnader	-70 035	- 107 863		- 109 000
Anslag netto	-51 079	-65 000		-65 000

Budgetmotivering

Föreslås, med hänvisning till finansförvaltningslagen (2012:69) § 6, ett nettoanslag om 65.000 euro.

Utgifter

Mål år 2020

- ett nytt integrationsfrämjande program

- samhälls- och hälsoinformation erbjuds på flera språk

- kompetensutveckling erbjuds kring integration och mångfald samt hur dessa frågor kan främjas eller lyftas inom arbetet hos myndigheter samt den offentliga och tredje sektorn

- integrationsfrämjande arbete hos tredje sektorn stärks

- information och användbara verktyg för att främja delaktighet och goda relationer samt motverka främlingsfientlighet och diskriminering

- referensgrupp med integrationsfrågor som fokusområde tillsätts

- informationskontor samt

- fortsatt samordning kring integration t.ex. kring flyktingmottagande inom EU-projektet "En säker hamn".

230 Valkostnader

Under anslaget budgeteras kostnader för anordnandet av lagtingsval och kommunalval. Under år 2020 hålls inga val men vissa förberedelser för kommande val kommer att pågå.

23000 Valkostnader

Sammandrag	Bokslut 2018	Budget 2019	TB 2019	Förslag 2020
Intäkter	2 950			
Kostnader	-15 302	- 150 000		0
Anslag netto	-12 352	- 150 000		0

Budgetmotivering

Föreslås inget anslag.

Utgifter

Föreslås detta år inget anslag.

240 Brand- och räddningsväsendet

Landskapsregeringen har det övergripande ansvaret för att den kommunala räddningsverksamheten i landskapet bedrivs effektivt och organiseras i enlighet med räddningslagen för landskapet Åland (2006:106). Det sker genom att landskapsregeringen leder och utövar tillsyn över räddningsverksamheten. Landskapsregeringen har tillsatt en räddningsdelegation som har till uppgift att biträda landskapsregeringen i ärenden som rör räddningsverksamheten och bekämpningen av miljöskador i landskapet.

24000 Brand- och räddningsväsendet, verksamhet

Sammandrag	Bokslut 2018	Budget 2019	TB 2019	Förslag 2020
Intäkter	281	2 000		2 000
Kostnader	-7 200	-32 000		-32 000
Anslag netto	-6 919	-30 000		-30 000

Budgetmotivering

Föreslås inkomster om 2.000 euro och ett anslag om 32.000 euro.

Inkomster

Föreslås inkomster om 2.000 euro.

Utgifter

Landskapsregeringens målsättningar är att

- skapa förutsättningar för kurser, information, planering och övningar för myndigheter och personal som deltar i räddningsverksamhet och beredskapsarbete

- upprätthålla en räddningsdelegation för räddningsverksamhet med uppgift att följa med i utvecklingen på området och ta initiativ till utveckling inom området samt att samordna räddningsväsendet

- tillsammans med Statens Ämbetsverk på Åland upprätthålla en organisation för befolkningsskyddet samt utföra och initiera förberedelser för förhållanden och händelser som avviker från det normala

- utföra utredningar och utarbeta regelverk med syfte att förbättra säkerheten i samhället och effektiviteten hos räddningsmyndigheterna samt

- genomföra anskaffningar av utrustning och bekosta utförande av uppgifter för räddningsverksamhet, befolkningsskydd och säkerhet där särskilda motiv finns.

250 Personalarbete och arbetsmiljö

Landskapsregeringens största tillgång är dess professionella och motiverade personal. Personal- och kommunikationsenheten är en stab som stöder chefer och medarbetare i landskapsförvaltningen i olika personal-, arbetsgivar- och kommunikationsfrågor.

Personalfrågorna är särskilt aktuella inom utvecklings- och hållbarhetsagendans mål 1 och 2.

Den övergripande målsättningen med personalarbetet är att bygga en långsiktigt stabil och dynamisk arbetsplats där de anställda står i centrum.

Personal- och kommunikationsenhetens målsättning är att öppna upp för samverkan över gränserna och bidra till att varje medarbetare kan nyttja sin kompetens och fulla potential.

Personal- och kommunikationsenheten har det övergripande och samordnande ansvaret för allmänna förvaltningens kompetensutveckling. All kompetensutveckling utgår från regeringsprogrammet, organisationens behov och verksamhetsplan. Målsättningen är att genomföra utbildningar enligt den fastslagna utbildningsplanen för år 2020. Varje avdelning har dock ett särskilt

ansvar för den egna personalens yrkesspecifika kompetensutveckling för att i enlighet med arbetsgivaransvaret se till att arbetstagarna har den kompetens som krävs för att utföra sina specifika arbetsuppgifter.

Personal- och kommunikationsenheten ansvarar för företagshälsovården för hela landskapsregeringens personal, förutom ÅHS. Fokus är på den förebyggande företagshälsovården även om personalen också erbjuds sjukvård på allmänläkarnivå. Målet för år 2020 är att öka de förebyggande hälsovårdsinsatserna främst vad gäller den psykiska ohälsan, minska antalet sjukfrånvarodagar och sänka sjukvårdskostnaderna jämfört med år 2019.

Personal- och kommunikationsenheten ansvarar för friskvård och arbetsmiljö för allmänna förvaltningens personal. I syfte att upprätthålla och förbättra personalens hälsa och välbefinnande erbjuds anställda inom landskapsregeringen möjlighet till subventionerade motionsaktiviteter, kulturaktiviteter och subventionerad massage. Målsättningen för år 2020 är att få en högre nyttjandegrad av friskvårdsförmånerna.

För att upprätthålla och förbättra arbetsmiljön genomförs årligen olika mätningar och åtgärder både centralt och inom respektive avdelning/myndighet. Målsättningen är att öka svarsprocenten och medeltalet i mätningarna jämfört med tidigare år, samt att fortsätta erbjuda avdelningarna/myndigheterna stöd i olika åtgärder. För personalens trivsel är en annan målsättning att fortsätta erbjuda allmänna förvaltningens personal kaffe och en gemensam julfest med underlydande myndigheter.

25000 Utbildning, företagshälsovård, arbetarskydd, personalaktiviteter och personalpolitiska åtgärder

Sammandrag	Bokslut 2018	Budget 2019	TB 2019	Förslag 2020
Intäkter	243 424	204 645		195 000
Kostnader	- 466 358	- 607 645		- 598 000
Anslag netto	- 222 934	- 403 000		- 403 000

Budgetmotivering

Föreslås ett nettoanslag om 403.000 euro. Med hänvisning till 6 § finansförvaltningslagen (2012:69) får momentet gottskrivas med inkomster för utbildningar inom ramen för verksamheten.

Inkomster

Inkomsterna av gottskrivna ersättningar från Folkpensionsanstalten för lagstadgade kostnader för företagshälsovård och sjukvård har beräknats uppgå till ca 185.400 euro.

Inkomsterna från Nordiska ministerrådet, motsvarande utgifter för stipendier i samband med Nordiskt tjänstemannautbyte uppskattas till ca 9.600 euro.

Utgifter

Anslaget har beräknats för

- välbefinnande och trivsel på arbetsplatsen 64.000 euro.
- kompetensutveckling och lagstadgad utbildning 42.000 euro.
- subventionerad friskvård som träning, förebyggande massage och kultur 67.000 euro.

Av anslaget har 371.400 euro beräknats för lagstadgad företagshälsovård (Lag om företagshälsovård FFS 1383/2001) och sjukvård på allmänläkarnivå, första hjälpen material, personalvård och handledning.

För övriga utgifter som dataglasögon, inköp av tjänster, arbetarskyddets verksamhet och arvode till arbetarskyddsfullmäktige har beräknats 14.000 euro.

Nettoanslag för utgifter för stipendier i samband med Nordiskt tjänstemannautbyte uppskattas till ca 9.600 euro och motsvarar inkomster från Nordiska ministerrådet.

Ett anslag om 30.000 euro har reserverats för andra personalpolitiska åtgärder vars kostnader det inte är skäligt att belastar de olika enheterna inom förvaltningen där den berörda personalen arbetar eller har arbetat. I anslaget ingår kostnader för åtgärder som syftar till att tillgodose behovet av personal. Sådana åtgärder kan vara både kompetensutveckling för att kunna ta sig an nya arbetsuppgifter och omställningsåtgärder i samband med personalminskning. Kostnader för åtgärder som syftar till att upprätthålla arbetsförmågan eller underlätta återgången i arbetet efter lång sjukledighet samt andra liknande personaladministrativa arrangemang av i huvudsak tillfällig karaktär ingår också i anslaget.

252 Serviceverksamhet

Serviceenheten handhar allmänna förvaltningens servicefunktioner som innefattar telefoni, registratur och vaktmästeri.

Enheten kommer fortsättningsvis att se över sina processer och göra effektiviseringar där det är möjligt. Enheten kommer allt eftersom att ta fram hållbara mätetal för redovisning mot hållbarhetsmålen.

25210 Serviceverksamhet

Sammandrag	Bokslut 2018	Budget 2019	TB 2019	Förslag 2020
Intäkter	24 634	33 000		33 000
Kostnader	- 327 652	- 337 000		- 348 000
Anslag netto	- 303 018	- 304 000		- 315 000

Budgetmotivering

Föreslås en inkomst om 33.000 euro och ett anslag om 348.000 euro.

Inkomster

Inkomster avser försäljning av intyg och avgiftsbelagda prestationer samt för hantering och skötsel av serviceuppgifter för externa myndigheter.

Utgifter

Anslaget avser anskaffning och utbyte av möbler, inredningsmaterial, kontorsmaterial, post- och teletjänster samt underhåll, försäkringar och bränsle för fordon som hänför sig till enhetens fordonsansvar. Därtill ingår material som hänför sig till lokalvården.

260 Landskapsregeringens övriga inkomster och utgifter

26000 Landskapsregeringens övriga inkomster och utgifter

Sammandrag	Bokslut 2018	Budget 2019	TB 2019	Förslag 2020
Intäkter	600			
Kostnader	- 305 661	- 375 000	-32 000	- 375 000
Anslag netto	- 305 061	- 375 000	-32 000	- 375 000

Budgetmotivering

Föreslås ett anslag om 375.000 euro.

Utgifter

Under momentet föreslås ett anslag om 90.000 euro för arvoden och reseersättningar för lagstadgade delegationer och övriga av landskapsregeringen tillsatta kommittéer, kommissioner och sakkunniga för vilka anslag inte upptagits särskilt.

Därtill ingår anslag för utredningskostnader, utvecklingsprojekt och andra konsultinsatser. Anslaget kan även användas för deltagande i kostnader för utredningar som genomförs av annan, men som är i landskapets intresse. Momentet kan även belastas med kostnader för att utveckla allmänna förvaltningens styrning av underställda myndigheter.

Anslaget får belastas med eventuella kostnader för utredningar och sakkunnigutlåtanden som kan behövas för att täcka landskapets kostnader för den fortsatta beredningen av ett förslag till ny självstyrelselag. Kostnaderna för de sakkunniga landskapstjänstemännens deltagande i arbetet täcks dock genom de verksamhetsanslag där deras respektive lön budgeteras.

Av anslaget avser ca 50.000 euro externpolitiskt samarbete såsom kontaktgruppen mellan landskapsregeringen och utrikesministeriet, vars uppgift är att utveckla och öka användningen av Ålandsexemplet i internationella sammanhang samt kostnader för framtagande av material, utredningar, forskningsuppdrag, övriga uppdrag samt ordnande av seminarier och föreläsningar beträffande Ålandsexemplet och Ålands särställning enligt folkrätten. Därtill ingår kostnader för att upprätthålla ett externpolitiskt nätverk och samordna det externpolitiska nätverket vid landskapsregeringen samt kostnader för att delta i de nätverk och seminarier som finns för samarbete inom Östersjöområdet.

Sedan år 2018 finns även en samarbetsgrupp mellan försvarsministeriet, utrikesministeriet och landskapsregeringen rörande säkerhetsfrågor. Samarbetsgruppens syfte är främst ökat informationsutbyte och möjligheter till bättre samordning av bl.a. beredskapsfrågor. Anslaget kan även användas för eventuella kostnader i samband med gruppens verksamhet.

Med hänvisning till andra tilläggsbudgeten för år 2019 upptas under momentet 60.000 euro för de beräknade kostnaderna under år 2020 för utvärderingen av konsekvenserna av medlemskapet i Europeiska Unionen varvid 92.000 euro av totalt 160.000 euro har upptagits för utredningen. Resterande del intas i förslaget till budget för år 2021.

Anslaget föreslås även använt för kostnader som språkrådets verksamhet föranleder. Språkrådet fungerar som landskapsregeringens referensgrupp i språkärenden och består av representanter från landskapsförvaltningen, kommunerna, staten och från centrala samhällssektorer där språket har särskild betydelse såsom näringsliv, vård och utbildning. Kostnaderna för sekreterarfunktionen belastas dock moment 21010.

26002 Interreg Central Baltic Programme 2014-2020

Sammandrag	Bokslut 2018	Budget 2019	TB 2019	Förslag 2020
Intäkter	77 970	84 000		85 000
Kostnader	-78 118	-84 000		-85 000
Anslag netto	- 148	0		0

Budgetmotivering

Med hänvisning till 6 § finansförvaltningslagen (2012:69) föreslås ett nettoanslag under momentet. Nettoanslaget innefattar anslag och inkomster om 85.000 euro.

Utgifter

Central Baltic Programme 2014 - 2020 är ett av EU:s 60 Interregprogram, som finansierar gränsöverskridande projekt inom regional utveckling. Central Baltic-programmet 2014 – 2020 för mellersta Östersjöregionen omfattar regioner i Finland, Sverige, Estland och Lettland samt Åland.

Egentliga Finlands förbund är förvaltande myndighet för programmet och landskapsregeringen har ett s.k. värdavtal om placering av ett informationskontor, en Contact Point, med en heltidsanställd informatör på Åland.

Åland omfattas av huvudprogrammet Central Baltic och underprogrammet Archipelago and Islands (skärgården och öarna). Programmet har fyra prioriterade områden och elva insatsområden.

Finansiering erbjuds genom tidsbestämda utlysningar, då partner från minst två länder lämnar in en ansökan. Som partner fungerar olika typer av organisationer. Inom vissa insatsområden kan även företag delta som partner. Åländska organisationer deltar/har deltagit i i 17 av 113 godkända projekt (2019), och en femte utlysning med alla insatsområden öppna pågår under hösten 2019.

Informatörens uppgifter är att berätta om programmets finansieringsmöjligheter, underlätta för intressenter att hitta partner i andra regioner och främja åländska aktörers deltagande i projekt. Den andra stora uppgiften är att berätta om pågående projekt, deras aktiviteter och framför allt resultat samt att öka allmänhetens kännedom om den konkreta nyttan av EU-finansiering och det gränsöverskridande samarbetet.

Central Baltic-programmet står för samtliga av landskapsregeringens kostnader för informationskontoret, såsom lönekostnader, kostnader för kontor, administration och tjänster samt resor. Kontors- och administrationskostnader ersätts schablonmässigt med 15 % av de sammanlagda lönekostnaderna. Det medför ett förenklat redovisningsförfarande och innebär samtidigt att momentets kostnader och intäkter inte helt sammanfaller.

26003 Utvecklings- och hållbarhetsagenda för Åland

Sammandrag	Bokslut 2018	Budget 2019	TB 2019	Förslag 2020
Intäkter	35 313			
Kostnader	- 182 189	- 162 000		- 180 000
Anslag netto	- 146 877	- 162 000		- 180 000

Budgetmotivering

Rubriken ändrad.

Föreslås ett anslag om 180.000 euro.

Utgifter

Utvecklings- och hållbarhetsagenda för Åland, som manifesterades i september 2016, utgör ett samhällskontrakt som samhällets sektorer gemensamt arbetat fram och ställt sig bakom. Det har skett inom ramen för nätverket bärkraft.ax som bildades i februari 2016. Nätverket bärkraft.ax är öppet för deltagande av aktörer i alla samhällssektorer och alla människor som bor och verkar på Åland. Ett särskilt råd, utvecklings- och hållbarhetsrådet, har utsetts för att ta ansvar för bärkraft.ax.

Utvecklings- och hållbarhetsagendan beskriver visionen för Åland "Alla kan blomstra i ett bärkraftigt samhälle på fredens öar" samt sju strategiska utvecklingsmål som ska uppnås senast år 2030. Förverkligandet av utvecklings- och hållbarhetsagendan kräver systematisk uppföljning och rapportering. Landskapsregeringen ansvarar för att proaktivt agera katalysator och koordinator för agendans förverkligande i sin helhet. I detta ingår bland annat koordinering av agendans implementering genom medverkan i etableringen och genomförandet av långsiktiga färdplaner för samtliga sju strategiska utvecklingsmål, medverkan i framtagandet av förslag till agendans årliga statusrapport, upprätthållande av struktur för nätverket bärkraft.ax inklusive det årliga evenemanget "Forum för samhällsutveckling" samt övriga fysiska och digitala mötesplatser.

Förverkligandet av utvecklings- och hållbarhetsagendan är beroende av att åtminstone alla länder runt Östersjön genomför FN:s Agenda 2030. Mot denna bakgrund avser landskapsregeringen att fortsätta agera aktiv samarbetspartner inom Finlands kommission för hållbar utveckling som leds av Statsrådets kansli, Nordiska ministerrådets program för Generation 2030, initiativet ReGeneration 2030, HELCOM och EU.

Landskapsregeringens eget hållbarhetsarbete ingår i det löpande arbetet och därmed i verksamhetsplaneringen och budgetberedningen. Anslaget under momentet avser kostnader för samordningen av landskapsregeringens åtgärder, utvecklings- och hållbarhetsrådets arbete, ledningsfunktionen i arbetsgruppen för koordinering och rapportering samt övriga kostnader för att

utveckla utvecklings- och hållbarhetsarbetet på Åland och i förvaltningen i enlighet med ovanstående ansvarsområden.

Se även allmänna motiveringen.

26004 Ålandsdelegationen

Sammandrag	Bokslut 2018	Budget 2019	TB 2019	Förslag 2020
Intäkter				
Kostnader	-4 695	-12 000		-12 000
Anslag netto	-4 695	-12 000		-12 000

Budgetmotivering

Föreslås ett anslag om 12.000 euro.

Utgifter

Anslaget avser landskapets kostnader för Ålandsdelegationens verksamhet.

265 Konsumentskydd

Enligt 30 § 10 punkten självstyrelselagen för Åland handhas de uppgifter som i riket ankommer på konsumentklagonämnden i landskapet av en särskild av landskapsregeringen tillsatt nämnd. Nämndens uppgift är att fungera som ett opartiskt och kostnadsfritt tvistlösningsorgan vid vilket konsumenter kan anhängiggöra ärenden.

26500 Konsumentskydd, verksamhet

Sammandrag	Bokslut 2018	Budget 2019	TB 2019	Förslag 2020
Intäkter				
Kostnader	-17 766	-22 000		-27 000
Anslag netto	-17 766	-22 000		-27 000

Budgetmotivering

Föreslås ett anslag om 27.000 euro.

Utgifter

Kostnaden anknyter främst till avlönandet av en sekreterare för nämnden som sköter den löpande hanteringen av nämndens ärenden samt mötesarvoden för konsumenttvistenämndens medlemmar.

270 Radio- och TV-verksamhet

27000 Radio- och TV-verksamhet (F)

Sammandrag	Bokslut 2018	Budget 2019	TB 2019	Förslag 2020
Intäkter	2 526 462	2 460 000		2 460 000
Kostnader	- 461 406	- 447 000		- 447 000
Anslag netto	2 065 056	2 013 000		2 013 000

Budgetmotivering

Föreslås med hänvisning till 6 § finansförvaltningslagen (2012:69) att kostnaderna för uppbörd och kontroll av avgifterna får belasta momentet. Med beaktande av ovanstående föreslås en nettoinkomst om 2.013.000 euro.

Inkomster

Momentet avser inkomster från avgifter för innehav av televisionsmottagare. Avgiften utgör för närvarande 220 euro/år.

Utgifter

Landskapsregeringen erlägger enligt avtal med Sveriges television Ab, Sveriges utbildningsradio Ab, Sveriges Radio Ab, Kopiosto r.y. och Säveltäjäin tekijäinoikeustoimisto r.y. avgift för upphovsrättskostnader i samband med återutsändningar. Landskapsregeringen har likaledes ingått avtal med Sveriges TV 4 och de finländska upphovsrättsorganisationerna Kopiosto r.y. och Teosto r.y. om återutsändning av Sveriges TV 4 över Åland. För de beräknade ersättningarna föreslås anslag om 358.000 euro. Kostnader för uppbörd och kontroll av televisionsinnehav beräknas till ca 89.000 euro. I uppbördskostnaden ingår även personalkostnader och kostnader som hänför sig till registerhantering, fakturering samt kostnader för uppdatering av system.

280 Lagberedningen

Arbetet vid lagberedningen består i huvudsak i att bereda författningsförslag samt i att utföra de uppgifter som hör samman med offentliggörandet av författningarna. Lagberedningsarbetet är personalintensivt och anslaget för lagberedningen är därför i huvudsak avsett att täcka kostnader för löner jämte lönebikostnader.

Arbetet med att integrera utvecklings- och hållbarhetsagendan i lagberedningsarbetet kommer liksom tidigare år att inordnas i och anpassas till respektive författningsarbete som lagberedningen är involverad i. I de flesta fall förväntas agendans visioner och idéer bli analyserade och beaktade redan i ett tidigt skede av beredningsprocessen, det vill säga redan innan ett författningsärende når lagberedningen. Det fortsatta beredningsarbetet förutsätter dock att en uppföljning görs i förhållande till de visioner som agendan ger uttryck för samt att detta beaktas på lämpligt sätt i författningsberedningen.

Den elektroniska lagsamlingen (Ålex) kommer fortlöpande att kräva att resurser görs tillgängliga för att förbättra och uppdatera lagsamlingen med de förändringar som kontinuerligt genomförs i lagstiftningen. Lagsamlingen kommer att vara tillgänglig utan kostnad på landskapsregeringens webbplats.

28010 Lagberedningen, verksamhet

Sammandrag	Bokslut 2018	Budget 2019	TB 2019	Förslag 2020
Intäkter	8 141	4 000		2 000
Kostnader	- 866 546	- 949 000		- 936 000
Anslag netto	- 858 405	- 945 000		- 934 000

Budgetmotivering

Under momentet föreslås inkomster om 2.000 euro och anslag om 936.000 euro.

Inkomster

Inkomsterna härrör huvudsakligen från prenumerationerna och försäljningen av ÅFS. Inkomsterna från ÅFS beräknas minska ytterligare vilket främst antas bero på att författningssamlingen och numera även Ålex finns gratis tillgänglig på landskapsregeringens webbplats. Under året beräknas också ett mindre antal lagsamlingar säljas än under föregående år. Varken ÅFS, lagsamlingen eller Ålex bär sina egna kostnader.

Utgifter

Lagberedningsarbetet är personalintensivt och anslaget under momentet är till största delen avsett att täcka lönekostnader och övriga kostnader för personalen. Dessutom ingår bl.a. delgivning av författningarna, uppdatering av lagsamling, laggranskning och litteratur.

300 Finansavdelningens förvaltningsområde

Tabellen nedan är en sammanställning av sifferbudgeten inom avdelningens förvaltningsområde för såväl allmänna förvaltningen som fristående enheter. Beloppen är exklusive avdelningen underlydande myndigheter eftersom de beloppen visas separat under respektive myndighet. Sammanställningen visar totalerna av såväl verksamhetsanslagen som redovisas i föreliggande avsnitt som överföringsanslagen som redovisas i överföringsavsnittet. I kolumnerna framgår utfallssiffror för senaste bokslut, grundbudgeten för innevarande år, tilläggsbudget för innevarande år respektive förslaget till budget för kommande år.

Sammandrag	Bokslut 2018	Budget 2019	TB 2019	Förslag 2020
Försäljningsintäkter	184 410	182 000		224 000
Avgiftsintäkter	57 795			
Övr verksamh intäkt	33 194	50 000		50 000
Summa Verksamhetens intäkter	**275 399**	**232 000**		**274 000**
Löner o arvoden	-1 696 998	-1 916 024		-2 540 176
Pensionskostnader	- 308 872	- 348 716		- 462 312
Övr lönebikostnader	-24 267	-27 399		-27 180
Summa Lönebikostnader	**- 333 139**	**- 376 116**		**- 489 492**
Personalersättningar	19 977	20 000		20 000
Summa Personalkostnader	**-2 118 038**	**-2 272 140**		**-3 009 668**
Köp av tjänster	-3 041 440	-4 470 528	- 332 000	-3 619 216
Material förnödenh	- 286 593	- 154 000		- 215 000
Övr verksamh kostn	-4 086 679	-4 189 333		-2 797 116
Summa Verksamhetens kostnader	**-9 532 749**	**-11 086 001**	**- 332 000**	**-9 641 000**
Pensionsintäkter	16 000 000	17 700 000		19 100 000
Pensionskostnader	-33 474 056	-35 200 000		-37 260 000
Summa Pensioner	**-17 474 056**	**-17 500 000**		**-18 160 000**
Summa Pensionsint o kostn	**-17 474 056**	**-17 500 000**		**-18 160 000**
Övr ink o kap överf	50	200 000		200 000
Summa Intäkt ink o kap	**50**	**200 000**		**200 000**
Summa Intäkt ink o kap öv	**50**	**200 000**		**200 000**
Allmänna stöd	-17 464 840	-18 971 000		-18 321 000
Övriga ink kap överf	-5 786 094	-6 740 000		-6 332 000
Summa Utgift ink o kap öv	**-23 250 933**	**-25 711 000**		**-24 653 000**
Summa Kostn ink o kap öv	**-23 250 933**	**-25 711 000**		**-24 653 000**
Summa Verksamhetsbidrag	**-49 982 289**	**-53 865 001**	**- 332 000**	**-51 980 000**
Ränteintäkter	71			
Övr finansiella int	-2			
Räntekostnader	- 130			
Övr finansiella kost	-3 595			
Summa Finansiella intäkter och kostnader	**-3 656**			
Summa Årsbidrag	**-49 985 945**	**-53 865 001**	**- 332 000**	**-51 980 000**
Summa Räkenskapsperiodens resultat	**-49 985 945**	**-53 865 001**	**- 332 000**	**-51 980 000**
Ökning eller minskning av reserver	-12 000			
Summa Räkenskapsperiodens under- eller överskott	**-49 997 945**	**-53 865 001**	**- 332 000**	**-51 980 000**

Moment	Bokslut 2017	Bokslut 2018	Budget inkl. TB 2019	Förslag 2020
30010 Finans, verksamhet	-2 134 823	-2 206 492	-2 492 000	-2 541 000
33000 LR andel o stöd kommunerna	-1 377 502	-17 464 840	-18 971 000	-18 321 000
34000 Särskilda stöd, lån	1 020	50	0	0
35000 Penningautomatmedel	-6 375 887	-5 951 017	-6 540 000	-6 132 000
39000 It-drifts o utvecklingskostn	-1 157 022	-2 377 332	-3 705 000	-2 948 000
39099 Internhyra	-3 990 000	-4 085 494	-4 187 000	-2 784 000
Summa 3100 Finans allm byrån	**-15 034 214**	**-32 085 125**	**-35 895 001**	**-32 726 000**
38000 Pensioner o pensionsrelat utg	-15 959 371	-17 932 886	-17 970 000	-18 630 000
Summa 3200 Avtals- o pensionsby	**-15 959 371**	**-17 932 886**	**-17 970 000**	**-18 630 000**
39050 Förändr semesterlöneskuld	-1 114 623	-67 046		- 624 000
Summa 3300 Redovisningsbyrån	**-1 114 623**	**-67 046**		**- 624 000**
Summa 3000 Finansavdelningen	**-32 108 209**	**-50 085 057**	**-53 865 001**	**-51 980 000**

300 Allmän förvaltning

Finansavdelningens huvudsakliga verksamhetsområde är, enligt LL (1998:70) om Ålands landskapsregerings allmänna förvaltning (2006/91), landskapets ekonomi och den ekonomiska utvecklingen i landskapet.

Finansavdelningens övergripande målsättningar är

- en offentlig budgetekonomi som med beaktande av de sociala och ekologiska dimensionerna av hållbar utveckling är i ekonomisk balans

- att arbeta aktivt för att uppfylla visionen och de strategiska utvecklingsmålen för en hållbar utveckling samt

- en rättvis lönepolitik som skapar förutsättningar för att behålla och nyrekrytera personal, verkar för jämställdhet i arbetslivet samt främjar effektivitet och produktivitet i landskapets verksamhet.

Strategiska utvecklingsmål

Finansavdelningen har ett centralt ansvar att styra upp arbetsprocesser inom förvaltningen för att säkerställa kvalitet i utförande och resultat. I enlighet med strategiskt utvecklingsmål 5 och 7 fortsätter revideringen av upphandlingsprocessen. Målet är hållbara upphandlingar som beaktar ekonomiska, sociala och miljömässiga krav. Kraven ska riktas mot både leverantörer och de varor eller tjänster som upphandlas samtidigt som medvetna konsumtions- och produktionsmönster inom och utanför landskapsregeringens organisation utvecklas. Detta bidrar även till högre attraktionskraft för privat näringsverksamhet på Åland.

I enlighet med strategiskt utvecklingsmål 1

- har landskapsregeringen sedan en tid tillbaka fokuserat på att uppgradera it-miljön inom förvaltningen. Målsättningen är att skapa bättre arbetsförutsättningar och arbetsmiljö samt en effektivare förvaltning som präglas av större transparens från planering av verksamheter till genomförande och uppföljning. Satsningen ställer stora krav på kompetensutveckling inom förvaltningen och utbildningsprogram för användarna planeras och genomförs inför varje stor förändring

- fortgår arbetet med att uppnå jämlika löner för likvärdigt arbete. Systemet med ålderstillägg/erfarenhetstillägg och minimigrundlöner ska harmoniseras samt systemet med periodarbete revideras under hösten 2019 och verkställs från och med 1 januari 2020 samt

- skapas förutsättningar för att förlänga pensionsfondens livslängd och avkastningsförmåga. Detta resulterar i en högre men samtidigt jämnare och därmed mer hållbar budgetbelastning under fondens hela livslängd för att på lång sikt kunna bidra till bättre förutsättningar att upprätthålla nivån på den offentliga servicen.

Mål år 2020

I enlighet med regeringsprogrammet fortsätter arbetet med att uppnå hållbarhet i landskapsekonomin. Finansavdelningen har en central roll i detta arbete. Avdelningen kommer att arbeta vidare med styrning och samordning av landskapsförvaltningens resurser.

Finansavdelningen kommer under året att inleda en verksamhetsutveckling som inkluderar bland annat informationssäkerhet och beställarfunktion för it. Verksamhetsutvecklingen drivs som en del av it-samordningsprogrammet.

Arbetet med att skapa ett system som långsiktigt stabiliserar finanserna och samtidigt skapar förutsättningar för en hållbar tillväxt på Åland fortsätter. Den parlamentariska kommitté för att utreda behovet av att skapa en tillväxt- och hållbarhetsfond som tillsattes under hösten 2019 förväntas lämna sitt betänkande vid halvårsskiftet 2020. Därefter fattar landskapsregeringen ett inriktningsbeslut och fastställer en åtgärds- och tidsplan för det fortsatta arbetet.

Arbetet med att implementera återstående delar av LPA-systemet fortsätter under året.

Administrationen av pensionsfonden förstärks.

30010 Finansavdelningens allmänna förvaltning, verksamhet

Sammandrag	Bokslut 2018	Budget 2019	TB 2019	Förslag 2020
Intäkter	154 780	152 000		194 000
Kostnader	-2 357 616	-2 644 000		-2 735 000
Anslag netto	-2 202 835	-2 492 000		-2 541 000

Budgetmotivering

Föreslås, med hänvisning till finansförvaltningslagen (2012:69) 6 §, ett nettoanslag om 2.541.000 euro.

Inkomster

I förslaget har beaktats att momentet kan gottskrivas med ersättning för det arbete som utförs vid avdelningen för landskapets fastighetsverks respektive pensionsfondens räkning.

Anslaget kan även gottskrivas med inkomster av kostnadsersättningar för prestationer utförda inom ramen för samarbete med andra offentliga organisationer eller offentligt ägda bolag.

Momentet kan även påföras inkomster för vilka inte upptagits särskilda anslag.

Utgifter

I anslaget ingår bl.a. personalkostnader, tjänsteresor, kostnader för avdelningens officiella delgivningar, utbildning samt tryckning av budgetförslag och årsredovisning.

I anslaget ingår kostnader för att vidareutveckla rapporteringsstrukturer och hållbarhetsredovisning samt funktionalitet för verksamhetsplanering och tillhörande uppföljning. Dessutom ingår kostnader för att fortsätta integrera hållbarhetsperspektivet i finansavdelningens planer, processer och anvisningar.

I anslaget ingår även en uppskattad ersättning till skatteförvaltningen för de merkostnader som avvikelser i den åländska beskattningen i förhållande till beskattningen i riket föranleder.

I anslaget ingår därtill 84.000 euro avsett att finansiera beställningar från ÅSUB i enlighet med aktuellt ramavtal för utredningar.

I anslaget har beräknats ca 5.000 euro för förtroendemannaarvoden samt övriga arvoden och ersättningar för facklig verksamhet inom allmänna förvaltningen i enlighet med gällande kollektivavtal. Därtill ingår anslag för bank- och indrivningskostnader m.m. om ca 43.000 euro.

380 Pensioner och pensionsavgifter

Nedan visas utvecklingen av antalet personer som de senaste åren beviljats respektive lyft landskapspension.

			2015			2016			2017			2018
	K	M	Totalt	K	M	Totalt	K	M	Totalt	K	M	Totalt
Beviljade	202	107	309	187	131	318	204	115	319	209	95	304
varav ålderspension	140	81	221	124	98	222	138	84	222	140	64	204
Utbetalda i december	1 601	929	2 530	1 662	980	2 642	1 772	1 038	2 810	1 854	1 052	2 906

Under första halvåret 2019 har 171 personer beviljats pension varav 99 personer har beviljats ålderspension.

I augusti 2019 fördelade sig pensionsutbetalningarna enligt följande:

	Kvinnor	Män	Totalt
Antal mottagare	1 881	1 078	2 959
Utbetalt belopp (euro)	1 555 545	1 312 955	2 868 500
Utbetalt belopp i genomsnitt (euro)	827	1218	969

Förväntade antal ålderspensionsansökningar åren 2020 - 2030

2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030
161	256	303	231	233	229	229	211	215	219	242

38000 Pensioner och pensionsrelaterade utgifter (F)

Sammandrag	Bokslut 2018	Budget 2019	TB 2019	Förslag 2020
Intäkter	16 000 000	17 700 000		19 100 000
Kostnader	-33 932 886	-35 670 000		-37 730 000
Anslag netto	-17 932 886	-17 970 000		-18 630 000

Budgetmotivering

Föreslås inkomster om 19.100.000 euro som överföring från landskapet Ålands pensionsfond för täckande av pensionsutgifter under år 2020 samt anslag om 37.730.000 euro för pensioner och pensionsrelaterade utgifter.

Inkomster

Enligt LL (1995:71) om landskapet Ålands pensionsfond ska pensionspremier och pensionsavgifter betalas till fonden för dem som hör till landskapets pensionssystem. Från pensionsfonden kan överföras ett belopp som får uppgå till högst tre fjärdedelar av landskapets årliga pensionsutgifter till budgeten. Landskapsregeringen föreslår att det under år 2020 överförs ett belopp från pensionsfonden till landskapets budget om 19,1 miljoner euro, vilket uppgår till ca 51,9 % av de beräknade pensionsutgifterna om totalt 36.800.000 euro inom landskapets pensionssystem. Landskapsregeringen konstaterar att överföringen från pensionsfonden till landskapets budget överstiger summan av de pensionspremier och -avgifter som inbetalas till fonden med ca 5,8 miljoner euro (ca 4,3 miljoner euro år 2019). I uppskattningen av premieinflödet har beaktats att andelen för

vilka pensionspremier inbetalas till landskapets pensionsfond successivt minskar på grund av att nyanställda försäkras i extern pensionsanstalt. Andelen av pensionskostnaderna som har finansierats respektive avses finansierade med överföringen från pensionsfonden framkommer av nedanstående graf:

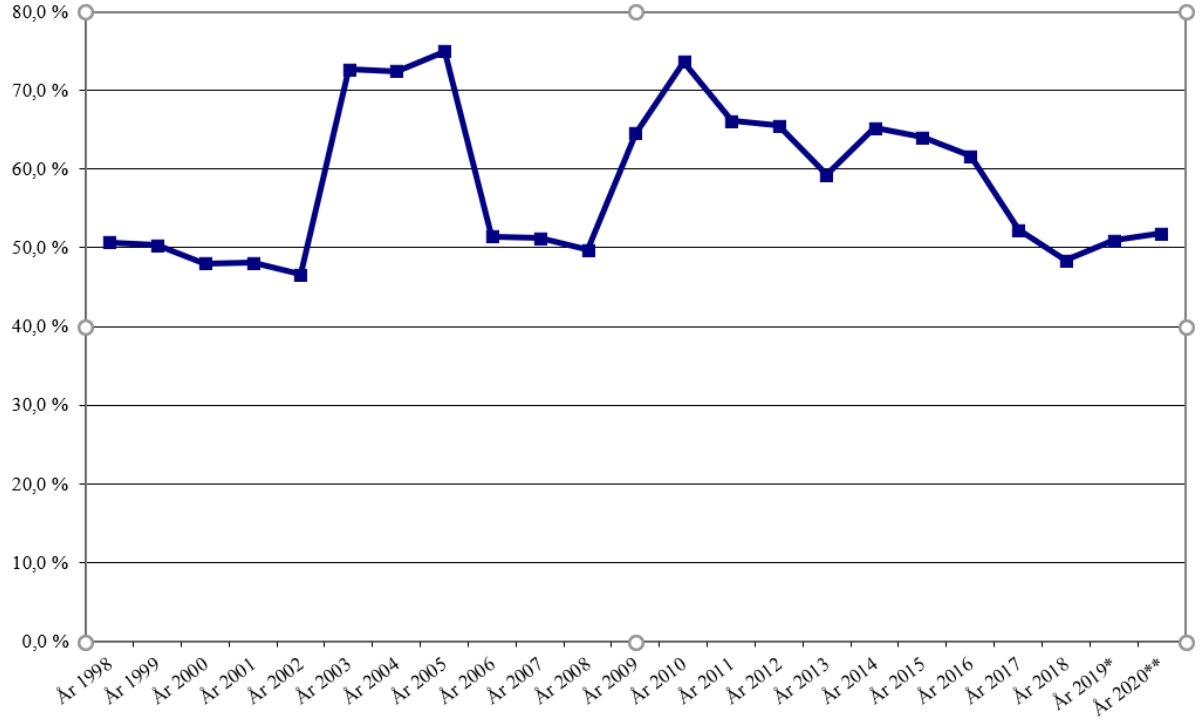

Med beaktande av förslaget uppskattas totalbehållningen i pensionsfonden vid slutet av år 2020 till ca 474 miljoner euro (ca 466 miljoner euro vid slutet av år 2019) värderat enligt marknadsvärde. Täckningsgraden för landskapets pensionsansvar var per den 31.12.2018 54,8 % (31.12.2017: 58,7 %).

Utvecklingen av marknadsvärdet för pensionsfonden framkommer av nedanstående graf:

Utgifter

Anslaget har beräknats enligt följande ungefärliga fördelning:

- 470.000 euro för köp av pensionsservicetjänster från Keva. Det handlar om uträknings-, registrerings- och sakkunnigtjänster samt IT-system och datakommunikation med andra

pensionsanstalter, pensionsutdrag, pensionsutdrag på nätet samt beräkningstjänster för uppföljning av pensionsansvaret. Därtill ingår landskapsregeringens andel av Pensionsskyddscentralens kostnader

- 460.000 euro avseende pensionsbaserad KomPL-betalningsandel (tidigare KTAPL) enligt lagen om kommunala pensioner. Landskapet övertog betalningsansvaret i samband med ÅHS-reformen, varför avgiften således är att betrakta som betalning av Ålands folkhälsoförbunds och Ålands vårdförbunds skuld till Keva samt

- 36.800.000 euro för lagbundna pensionsutgifter enligt LL (2016:76) m.fl. Det används för ålderspensioner, partiella förtida ålderspensioner, invalidpensioner och rehabiliteringsstöd, deltidspensioner och familjepensioner samt rehabiliteringspenning och andra utgifter i samband med yrkesinriktad rehabilitering. Anslaget avser även landskapets del av de kostnader som fördelas mellan pensionsanstalterna för pensionsandelar som tjänats in för oavlönade perioder från år 2005. Anslaget får även vid behov användas för att bekosta specialundersökningar om arbetsoförmåga och rehabiliteringsbehov för personer som söker invalidpension.

390 Gemensamma förvaltningskostnader

39000 IT-drifts- och utvecklingskostnader (R)

Sammandrag	Bokslut 2018	Budget 2019	TB 2019	Förslag 2020
Intäkter	87 795	80 000		80 000
Kostnader	-2 530 939	-3 785 000	- 332 000	-3 028 000
Anslag netto	-2 443 144	-3 705 000	- 332 000	-2 948 000

Budgetmotivering

Föreslås inkomster om 80.000 euro och anslag om 3.028.000 euro. Se även moment 939000 i investeringsdelen.

Inkomster

Inkomsten avser avgifter för registrering av domännamn. Dessutom ingår ersättning från landskapets fastighetsverk för IT-relaterade tjänster.

Utgifter

Anslaget innehåller kostnader för inköp av it-drift- samt supporttjänster från Åda Ab, systemutveckling och -underhåll, programvarulicenser samt anskaffning av datorutrustning. I anslaget ingår även kostnader för datanätförbindelser, internetkonnektivitet samt serviceavtal för it-system.

I anslaget ingår 1.110.000 för programmet "it-samordning av landskapets myndigheter”, 310.000 euro för att överföra ÅHS bas-it till offentliga Ålands gemensamma it-bolag, Åda Ab, samt 200.000 euro avsett för projektet ”LR Skapa förutsättningar”.

Kostnaden för mer omfattande centrala systemanskaffningar och systemutveckling belastar moment 939000. Dessa anskaffningar görs inom ramen för Åda Ab.

39050 Förändring av semesterlöneskuld och andra bokföringsmässiga korrigeringar (F)

Sammandrag	Bokslut 2018	Budget 2019	TB 2019	Förslag 2020
Intäkter	32 824			
Kostnader	-99 870			- 624 000
Anslag netto	-67 046			- 624 000

Budgetmotivering

Föreslås ett förslagsanslag och ett anslag om 624.000 euro.

Utgifter

Förslagsanslaget avser förändring av semesterlöneskulden för alla landskapets verksamhetsenheter förutom ÅHS, se moment 84000. Om skulden minskar under året minskar kostnaderna och vice versa. Någon uppskattning av förändringen har i detta skede inte gjorts. Anslaget kan även påföras kostnader för slutregleringar och korrigeringar gällande t.ex. Arpl-avgifter och socialskyddsavgifter. Momentet är ett förslagsanslag och kan vid behov överskridas för nämnda poster.

I enlighet med tjänstekollektivavtalet finns en pott om 1,35 % av grundlönerna reserverad från januari 2020. Den här potten är i enlighet med den allmänna avtalsuppgörelsen inom Finland. Från potten om 1,35 % har 100.000 euro avdragits, eftersom det enligt avtalet har använts till vissa justeringar fr.o.m. 1.12.2018. I enlighet med tjänstekollektivavtalet finns även en extra pott om 400.000 euro reserverad. Potterna ingår i löneutvecklingsprogrammet och används till att harmonisera ålderstilläggen och erfarenhetstilläggen samt minimigrundlönerna fr.o.m. 1.1.2020. Periodarbetstidssystemet gällande den ordinarie arbetstiden vid avbruten arbetsperiod ses över och ändringarna verkställs från samma tidpunkt. Potten om 1,35 % av grundlönerna har i föreliggande budgetförslag beaktats som en lönejustering under moment där personalkostnader finns. För den extra potten om 400.000 euro föreslås ett anslag om 624.000 euro. Vid dimensioneringen av anslaget har kostnadsverkan inkl. sociala kostnader uppskattats. Vid behov kan den slutliga anslagsnivån därför justeras i samband med tilläggsbudgetförslaget där omfördelning av anslag görs till respektive enheter som får ökade personalkostnader.

39099 Internhyra

Sammandrag	Bokslut 2018	Budget 2019	TB 2019	Förslag 2020
Intäkter				
Kostnader	-4 085 494	-4 187 000		-2 784 000
Anslag netto	-4 085 494	-4 187 000		-2 784 000

Budgetmotivering

Föreslås ett anslag om 2.784.000 euro för internhyra.

Utgifter

Anslaget avser internhyra för kanslihuset med flera fastigheter. Hyran erläggs till landskapets fastighetsverk. Vid dimensioneringen av anslaget har beaktats att anslag för Källskär och delanslag för Eckerö post- och tullhus samt Ribacka har överförts till moment 51010 och 54000 samt anslag för hyreskostnader för kanslihuset och villa Gustaf Eriksson har överförts till moment 21010. Därtill har beaktats att fastighetsverket tar delar av kostnaderna för Eckerö post- och tullhus, villa Gustaf Eriksson samt Ribacka och Vedplans lager.

Fullmakt

Inget nytt projekt som berör de fastigheter som ingår under föreliggande moment är aktuellt.

400 Social- och miljöavdelningens förvaltningsområde

Tabellen nedan är en sammanställning av sifferbudgeten inom avdelningens förvaltningsområde för såväl allmänna förvaltningen som fristående enheter. Beloppen är exklusive avdelningen underlydande myndigheter eftersom de beloppen visas separat under respektive myndighet. Sammanställningen visar totalerna av såväl verksamhetsanslagen som redovisas i föreliggande avsnitt som överföringsanslagen som redovisas i överföringsavsnittet. I kolumnerna framgår utfallssiffror för senaste bokslut, grundbudgeten för innevarande år, tilläggsbudget för innevarande år respektive förslaget till budget för kommande år.

Sammandrag	Bokslut 2018	Budget 2019	TB 2019	Förslag 2020
Försäljningsintäkter	1 061	33 000		33 000
Avgiftsintäkter	50 396	10 000		10 000
Erhållna bidrag	197 473	545 000		225 000
Summa Verksamhetens intäkter	**248 931**	**588 000**		**268 000**
Löner o arvoden	-1 124 243	-1 414 362		-1 507 456
Pensionskostnader	- 204 376	- 257 414		- 274 357
Övr lönebikostnader	-16 061	-20 225		-16 130
Summa Lönebikostnader	**- 220 437**	**- 277 639**		**- 290 487**
Personalersättningar	8 981			
Summa Personalkostnader	**-1 332 418**	**-1 692 001**		**-1 797 943**
Köp av tjänster	- 858 697	-1 310 998	-20 000	-1 075 058
Material förnödenh	-11 683			
Övr verksamh kostn	- 264 672	- 324 000		- 330 000
Summa Verksamhetens kostnader	**-2 467 470**	**-3 327 000**	**-20 000**	**-3 203 001**
Soc hälsovård utksk	-27 651 947	-27 006 000	-60 000	-27 656 000
Övriga ink kap överf	-25 445	-35 000		-35 000
Summa Utgift ink o kap öv	**-27 677 392**	**-27 041 000**	**-60 000**	**-27 691 000**
Summa Kostn ink o kap öv	**-27 677 392**	**-27 041 000**	**-60 000**	**-27 691 000**
Summa Verksamhetsbidrag	**-29 895 931**	**-29 780 000**	**-80 000**	**-30 626 001**
Övr finansiella kost	-13			
Summa Finansiella intäkter och kostnader	**-13**			
Summa Årsbidrag	**-29 895 944**	**-29 780 000**	**-80 000**	**-30 626 001**
Summa Räkenskapsperiodens resultat	**-29 895 944**	**-29 780 000**	**-80 000**	**-30 626 001**
Ökning eller minskning av reserver	-29 193			
Summa Räkenskapsperiodens under- eller överskott	**-29 925 137**	**-29 780 000**	**-80 000**	**-30 626 001**

Moment	Bokslut 2017	Bokslut 2018	Budget inkl. TB 2019	Förslag 2020
40010 Soc- och miljö, verksamhet	-1 379 135	-1 217 156	-1 600 000	-1 767 000
Summa 4100 Soc o miljö allm byr	**-1 379 135**	**-1 217 156**	**-1 600 000**	**-1 767 000**
41000 Övriga sociala uppgifter	-58 036	-84 936	- 182 000	- 150 000
41010 Övr sociala uppg, överföring	-11 767 163	-12 106 600	-12 246 000	-12 566 000
41500 LR andel o stöd socialv område	-21 972 166	-11 693 163	-10 630 000	-10 960 000
44510 Paf-medel sociala sektorn	-3 215 669	-3 297 081	-3 500 000	-3 500 000
Summa 4200 Socialvårdsbyrån	**-37 013 034**	**-27 181 780**	**-26 558 000**	**-27 176 000**
42000 Övrig hälso- och sjukvård	-56 724	-37 172	- 100 000	- 100 000
Summa 4300 Hälso o sjukvårdsbyr	**-56 724**	**-37 172**	**- 100 000**	**- 100 000**
43000 Allmän miljövård	-93 665	- 157 694	- 116 000	- 116 000
44000 Naturvård	- 261 327	- 319 142	- 364 000	- 393 000

Moment	Bokslut 2017	Bokslut 2018	Budget inkl. TB 2019	Förslag 2020
44520 Paf-medel miljö sektorn	- 447 277	- 561 231	- 600 000	- 600 000
45000 Vattenförsörjning- och vård	- 285 166	- 296 888	- 317 000	- 355 000
46000 Cirkulär ekonomi	-21 312	-47 432	-55 000	-49 000
47000 Miljöhälsovård	-32 572	-64 892	-70 000	-70 000
Summa 4400 Miljöbyrån	**-1 141 320**	**-1 447 280**	**-1 522 000**	**-1 583 000**
Summa 4000 Social o miljöavdeln	**-39 590 213**	**-29 883 388**	**-29 780 000**	**-30 626 001**

400 Allmän förvaltning

Social- och miljöavdelningens huvudsakliga verksamhetsområde är enligt LL (1998:70) om Ålands landskapsregerings allmänna förvaltning att sörja för välbefinnandet hos människor, djur och miljö. Avdelningens övergripande uppgifter är därför att planera, leda, utveckla, samordna och följa upp verksamhetsområdena socialvård, hälso- och sjukvård och miljövård. Avdelningen underlydande myndigheter är Ålands hälso- och sjukvård och Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet.

Vid allmänna byrån handläggs ärenden som gäller den övergripande förvaltningen och utvecklingen inom avdelningens verksamhetsområden. Särskilda tyngdpunktsområden är att ansvara för avdelningens kompetensförsörjning och utveckling av verksamheterna på avdelningen.

Vid socialvårdsbyrån handläggs ärenden som gäller främjande av social välfärd och förebyggande av sociala problem. Särskilt utvecklings- och hållbarhetsagendans strategiska utvecklingsmål 2 konkretiseras. Den allmänna planeringen, ledningen och övervakningen av socialvården ankommer på landskapsregeringen. Landskapsregeringen fullgör sin planerings- och ledningsfunktion inom den sociala verksamheten bland annat genom att kontinuerligt se över och vid behov revidera lagstiftningen inom området, informera om förändringar inom lagstiftningen, ordna viss utbildning och kompetensutveckling samt samordna tillämpningen av regler och bestämmelser. Det långsiktiga målet för socialpolitiken är att på ett hållbart sätt trygga den grundläggande välfärden med tillräckliga resurser för vård och omsorg samt verka för social rättvisa och för minskade ekonomiska och sociala klyftor i det åländska samhället. Vidare ska byrån verka för att kvinnor och män, flickor och pojkar ska ha tillgång till likvärdig och trygg socialvård.

Vid hälso- och sjukvårdsbyrån handläggs ärenden som gäller främjande av hälsa och förbyggande av sjukdomar. Särskilt utvecklings- och hållbarhetsagendans strategiska utvecklingsmål 1 konkretiseras. Den övergripande målsättningen med hälso- och sjukvården är att främja den hållbara utvecklingen genom satsningar på hälsofrämjande och förebyggande åtgärder samt att verka för att kvinnor och män, flickor och pojkar har tillgång till en god och jämlik hälso- och sjukvård. Därtill har byrån ansvar för att utveckla lagstiftningen på området.

Vid miljöbyrån handläggs ärenden som gäller miljömedvetenhet, miljöskydd, biologisk mångfald, minimerad klimatpåverkan, avfall, hälsosam livsmiljö för människor, djurhälsa, djurvälfärd, livsmedelssäkerhet samt ärenden som gäller vattenvård. Den övergripande målsättningen med landskapsregeringens miljö- och hälsoskyddsarbete är att bidra till att nå ett hållbart samhälle. Arbetet på miljöbyrån stöder de sju strategiska utvecklingsmålen.

40010 Social- och miljöavdelningens allmänna förvaltning, verksamhet

Sammandrag	Bokslut 2018	Budget 2019	TB 2019	Förslag 2020
Intäkter	51 051	43 000		43 000
Kostnader	-1 268 207	-1 643 000		-1 810 000
Anslag netto	-1 217 156	-1 600 000		-1 767 000

Budgetmotivering

Föreslås inkomster om 43.000 euro och ett anslag om 1.810.000 euro.

Inkomster

Under momentet upptas en beräknad inkomst om 43.000 euro. Av de föreslagna inkomsterna är 32.000 euro en årlig ersättning av landskapsregeringen utförda uppgifter med stöd av Republikens presidents förordning (2010:2) om vissa förvaltningsuppgifter inom hälso- och sjukvården i landskapet Åland. 10.000 euro är ett kalkylerat nettobelopp för uppburna avgifter för utfärdade tillstånd, mottagna anmälningar och övrig registerhantering. Föreslås, med hänvisning till finansförvaltningslagen (2012:69, 6 §) att nämnda betalningar påförs momentet.

Därtill ingår inkomster från avgifter för anmälan och rapportering till producentregistret.

Nordiska ministerrådet har valt landskapsregeringen till förvaltningsorgan för tre år för nordiska havs- och kustarbetsgruppen med början år 2019. För uppgiften har en koordinator på heltid anställts. Arbetet finansieras av Nordiska ministerrådet. Med hänvisning till finansförvaltningslagen (2012:69, 6 §) föreslås ett nettoanslag under momentet för den nordiska arbetsgruppen.

Utgifter

I anslaget ingår utgifter för personal, inköp av tjänster, kompetensutveckling, tjänsteresor och handledning samt för litteratur, information, utbildning, utredningar, material, förnödenheter, teletjänster, annonsering och representation. En del av anslaget används för tillfälliga utredningsuppdrag. Anslaget möjliggör bl.a. deltagande i det Nordiska samarbetet i Nordiska ministerrådets regi.

410 Övriga sociala uppgifter

Målsättningen är att främja utvecklingen av en hållbar socialvård genom att främja social välfärd och förebygga sociala problem och ekonomisk utsatthet. FN:s målsättning om ingen fattigdom och målsättningen i det strategiska utvecklingsmålet 2 om att inga hushåll lever i fattigdom förverkligas genom understöd i form av familjepolitiska förmåner och tryggandet av skälig utkomst. Anslag för understöden redovisas i överföringsdelen.

41000 Övriga sociala uppgifter

Sammandrag	Bokslut 2018	Budget 2019	TB 2019	Förslag 2020
Intäkter				
Kostnader	-84 936	- 182 000		- 150 000
Anslag netto	-84 936	- 182 000		- 150 000

Budgetmotivering

Föreslås ett anslag om 150.000 euro.

Utgifter

Arbetet med en omorganisering av kommunernas socialvård fortgår med målsättningen att få en organisation som på ett bättre sätt kan främja en likvärdig service, en effektiv användning av resurserna, en samlad kompetens och en ökad specialisering inom personalen, en större integritet, en stärkt anonymitet och ett gott rättsskydd.

I syfte att stärka implementeringen av den nya socialvårdslagstiftningen och stöda målsättningarna om god servicenivå, minskad ojämlikhet och ökad jämställdhet genomförs informations- och fortbildningsinsatser riktade till såväl de kommunala verksamhetsutövarna som andra som berörs av ändringarna.

Moderniseringen av lagstiftningen inom socialvården fortsätter med målsättningen att uppnå tillgänglighet och delaktighet för alla i samhället. Arbetet omfattar bland annat förnyande av klientavgiftslagstiftning och lagstiftning rörande elektroniska tjänster.

Rådet för personer med funktionsnedsättning fungerar koordinerande gällande implementering, uppföljningsmekanism och rapportering av FN konventionen om rättigheter för personer med funktionsnedsättning för att befrämja målsättningen om ökad jämlikhet, delaktighet och inkludering inom olika sektorer av samhället. Rådet har möjlighet att inom sig inrätta arbetsgrupper och höra sakkunniga.

Målsättningen om att inkludera alla och minska ojämlikhet i samhället stöds även genom att till Åland Post Ab kompensera för extra kostnader för distribution av post till personer med funktionsnedsättning.

Välmående flickor och pojkar samt kvinnor och män tar ansvar för sin hälsa och sitt välmående genom att avstå från bruk av tobak samt missbruk av alkohol och andra rusmedel. För att stöda utvecklings- och hållbarhetsagendans strategiska utvecklingsmål 1 och 2 följs landskapsregeringens ANDTS-politiska program 2017 – 2020 upp och utvärderas och beredningen av ett nytt program inleds.

420 Övriga hälso- och sjukvårdsuppgifter

Den övergripande målsättningen med hälso- och sjukvården relateras till det strategiska utvecklingsmålet 1. Denna målsättning kan befrämjas med satsningar på hälsofrämjande och förebyggande åtgärder. Vid hälso- och sjukvårdsbyrån görs den strategiska planeringen av landskapsregeringens folkhälsoarbete och handläggs ärenden som gäller främjande av hälsa och förebyggande av sjukdomar.

42000 Övriga hälso- och sjukvårdsuppgifter

Sammandrag	Bokslut 2018	Budget 2019	TB 2019	Förslag 2020
Intäkter				
Kostnader	-7 172	-70 000		-70 000
Anslag netto	-7 172	-70 000		-70 000

Budgetmotivering

Föreslås ett anslag om 70.000 euro.

Utgifter

Vid hälso- och sjukvårdsbyrån handläggs ärenden som gäller främjande av hälsa och förebyggande av sjukdomar. Den övergripande målsättningen med hälso- och sjukvården relateras till det strategiska utvecklingsmålet 1. Riktade folkhälsoinsatser i syfte att tidigt bryta onda spiraler ifråga om ohälsobeteende och att stöda hälsosam levnadsstil stöds av det strategiska utvecklingsmålet 1 och FN:s utvecklingsmål ”hälsa och välbefinnande”.

Anslag kan användas till samarbetsprojekt eller utredningar och studier speciellt med fokus på unga kvinnors och mäns psykiska hälsa tillsammans med andra aktörer och tredje sektorn för att nå målet ”välmående barn och välmående vuxna”.

I samarbete med personalenheten föreslås anslag för att hela landskapsregeringen inklusive underlydande myndigheter blir tobaksfria. Tillsammans med ÅHS organiseras tillfällen och föreläsningar till alla åländska kommuner för att Åland ska lyckas med målet ”Tobaksfri Åland 2040”. För detta reserveras totalt ca 10.000 euro.

I samarbete med socialvårdsbyrån organiseras seminarier och föreläsningar för att främja de äldres välmående, både hälsomässigt och socialt med hjälp av digitalisering. För detta reserveras ca 5.000 euro.

Fortbildningstillfällen som förebygger god mun- och tandhälsa för äldre fortsätter i samarbete med ÅHS-tandklinik. Utbildningstillfällen är riktade till personalen inom social-, hälso- och sjukvård.

För övriga utgifter som speciella frågeställningar, underlag och utredningar reserveras ca 10.000 euro.

430 Allmän miljövård

Den övergripande målsättningen är en hållbar utveckling där miljön skyddas och vårdas på ett sätt som särskilt främjar vatten av god kvalitet, ekosystem i balans och biologisk mångfald.

Mål år 2020

- att öka kännedomen om miljölagstiftning

- att öka kännedomen om och utveckla kemikalieområdet

- att höja miljömedvetenheten och minska klimatpåverkan samt

- att höja kännedomen om LBU-programmets påverkan på vattenmiljön och biologisk mångfald.

43000 Allmän miljövård, verksamhet

Sammandrag	Bokslut 2018	Budget 2019	TB 2019	Förslag 2020
Intäkter	- 153			
Kostnader	- 192 991	- 116 000	-20 000	- 116 000
Anslag netto	- 193 144	- 116 000	-20 000	- 116 000

Budgetmotivering

Föreslås ett anslag om 116.000 euro.

Utgifter

Allmän miljövård

Föreslås ett anslag om 36.000 euro för arbete inom miljöbyråns verksamhetsområde. Med anslaget finansieras även bränslekvalitetskontroller som tullen utför enligt landskapsförordningen (2001:38) om tillämpning i landskapet Åland av vissa riksförfattningar rörande åtgärder mot förorening av luften.

Miljöuppföljningssystem

Föreslås ett fortsatt anslag om 80.000 euro för systematisk uppföljning av lantbruket som underlag för uppföljning och utvärdering av miljöåtgärder riktade till lantbruket i landsbygdsutvecklingsprogrammet och för miljölagstiftning och andra styrmedel.

440 Naturvård

Verksamhetsområdet naturvård har som målsättning att bevara livskraftiga populationer av våra ursprungsarter samt att skydda både naturliga livsmiljöer och artrika livsmiljöer skapade av traditionell hävd av jordbruksmark. Naturvården månar även positiv utveckling av landskapsbilden.

Mål år 2020

- lagskydd för flera Natura 2000-områden ges under året, i enlighet med EU-krav (habitatdirektivet 92/43/EEG och fågeldirektivet 2009/147/EG) samt pilotärendet om utnämnande av Natura 2000-områden

- arters och biotopers bevarandestatus och uppfyllande av fredningens syfte följs upp genom systematiska naturinventeringar inom minst ett naturreservat samt

- fortsatt kartering genomförs av de åländska förekomsterna, såväl i de terrestra som inom de marina områden, av de arter och biotoper som enligt habitatdirektivet måste bevaras och som ingår i

rapporteringen av nämnda direktiv. Inventeringarna utgör även en viktig del av den lagstadgade uppföljningen av arterna och biotoperna.

44000 Naturvård

Sammandrag	Bokslut 2018	Budget 2019	TB 2019	Förslag 2020
Intäkter	50 036	100 000		
Kostnader	- 367 179	- 449 000		- 378 000
Anslag netto	- 317 142	- 349 000		- 378 000

Budgetmotivering

Föreslås ett anslag om 118.000 euro och ett skötselanslag om 260.000 euro.

Utgifter

Anslaget används för inventeringar, utredningar samt bevarande- och skötselplaner för arter och biotoper samt för skötsel av naturreservaten.

Främjande av biologisk mångfald

Föreslås ett anslag om ca 53.000 euro för främjande av den biologiska mångfalden samt för den övervakning av arter och biotoper som landskapsregeringen utför enligt både nationell och EU-lagstiftning. Anslaget används även för åtgärder som ökar kunskapsnivån om åländska förekomster av de arter och biotoper som enligt habitatdirektivet 92/43/EEG ska bevaras.

Föreslås ett anslag om ca 15.000 euro för deltagande i projekt som karterar marina däggdjur inom åländska territorialvatten och Skärgårdshavet. Slutliga målet för karteringar är att inrätta marina skyddsområden för arter som omfattas av habitatdirektivets bilaga 2.

Naturreservat och Natura 2000-områden

Föreslås ett anslag om ca 30.000 euro för administration, vetenskaplig uppföljning och övervakning av naturreservat och Natura 2000-områden. Detta görs för att säkerställa att man enligt habitatdirektivets artikel 6 bibehåller den gynnsamma bevarandestatusen samt förhindrar försämring av livsmiljöerna inom skyddsområden. Även beställning av ändamålsenliga skötselåtgärder av fastighetsverket förutsätter att det finns skötselplaner som baserar sig på aktuell information om förekomster och deras tillstånd.

Föreslås ett anslag om ca 20.000 euro för att ta fram en plan och åtgärder för restaurering av ett våtmarksområde i ett av naturreservaten.

Föreslås ett anslag om 260.000 euro för den kontinuerliga skötseln och restaureringen av landskapets naturreservat och genbanken. Skötsel köps av landskapets fastighetsverk.

450 Vattenförsörjning och vattenvård

I enlighet med det tredje strategiska utvecklingsmålet och lagstadgade krav är målsättningen att uppnå god vattenkvalitet i hav, sjöar och grundvatten.

Mål år 2020

- säkerställa tillgång till vatten av god kvalitet och hållbar vattenhushållning för alla typer av vattenanvändning. I arbetet ingår att säkerställa skydd, tillgång och kvalitet i vattentäkter och andra vattenförekomster

- säkerställa lagstadgad och vetenskaplig uppföljning och övervakning av grundvatten, sjöar, kust- och havsområden för att möjliggöra en sammanhållen helhetsbild, bedömning av vattenkvaliteten och dess förändringar samt väsentliga faktorer som styr detta samt

- tillhandahålla information om vattenvården och vattenmiljöns tillstånd och förändringar för allmänhet och berörda parter.

45000 Vattenförsörjning och vattenvård

Sammandrag	Bokslut 2018	Budget 2019	TB 2019	Förslag 2020
Intäkter	147 996	315 000		175 000
Kostnader	- 444 872	- 632 000		- 530 000
Anslag netto	- 296 875	- 317 000		- 355 000

Budgetmotivering

Föreslås inkomster om 175.000 euro och ett anslag om 530.000 euro. Av detta utgör 197.000 euro kostnader som uppkommer genom deltagande i internationella samarbetsprojekt.

Med hänvisning till finansförvaltningslagen (2012:69, 6 §) föreslås att momentet kan gottskrivas med inkomster för seminarier, deltagande i projekt och vattenförbättrande åtgärder som genomförs inom ramen för verksamheten samt belastas med motsvarande anslag.

Inkomster

Föreslås inkomster om 175.000 euro i form av EU-finansiering och nationell statlig finansiering av samarbetsprojekten. Inkomsterna är beräknade utgående från de planerade totalkostnaderna inklusive lönekostnader för ordinarie personal på moment 40010 samt kontors- och administrationskostnader för projekten under år 2020. För Coast4us är EU-delfinansieringen 74 % och för Seabased Measures 75 %.

Utgifter

Anslaget fördelas enligt följande:

Vattenövervakning

Föreslås ett anslag om ca 250.000 euro för lagstadgad övervakning och undersökningar utgående från krav i EU-direktiv. Anslaget utökas något jämfört med år 2019 p.g.a. utökade krav enligt det marina direktivet.

VA-verksamhet

Föreslås ett anslag om ca 23.000 euro för utredningar och undersökningar, information och övriga kostnader kopplat till vattenförsörjning och avloppsvattenbehandling

Övrig vattenvård och vattenförvaltning

Föreslås ett anslag om ca 60.000 euro för utredningar och undersökningar, information och övriga kostnader kopplat till vattenvård och vattenförvaltning främst kopplad till framtagande och genomförande av lagstadgade åtgärdsprogram, förvaltningsplan och havsområdesplan. Landskapsregeringen planerar att avsluta den befintliga musselodlingen och avser att återkomma med eventuella medel för det i en tilläggsbudget. Under hösten 2019 deltar landskapsregeringen i ansökan om samarbetsprojekt för framtagande av havsområdesplaner med en EU-delfinansiering om 75 % och återkommer vid behov med eventuella följder av det i en tilläggsbudget.

Deltagande i pågående internationella samarbetsprojekt

Föreslås ett anslag om 197.000 euro för att täcka de kostnader som uppstår i de pågående treåriga Interreg Central Baltic-projekten Coast4us och Seabased Measures.

460 Cirkulär ekonomi

Landskapsregeringens målsättning är att sträva mot en cirkulär ekonomi, ett kretsloppssystem som innebär att produkters mervärde bevaras så länge som möjligt och att avfall minimeras.

Ett cirkulärt system innebär att en produkt som har nått slutet av sin livscykel fortsätter att nyttjas i ny produktion när den inte längre kan repareras och skapar därmed ytterligare värde. Omställning till en cirkulär ekonomi ska minska på resursuttaget, öka värdet och spara pengar genom att förlänga produkters livslängd samt ge fler arbetstillfällen. Avfall minimeras eftersom material och resurser hålls kvar i ekonomin så länge som möjligt genom återanvändning, delning, reparationer eller genom att hyra varor. Biologiskt material ska komposteras eller rötas och därefter användas som gödsel. Ett hållbart och resurseffektivt samhälle leder även till lägre utsläpp av växthusgaser och bidrar till att minska klimatförändringen.

Mål år 2020

- utveckla statistik på området i samarbete med ÅSUB

- ökad skrotning av uttjänta fordon

- genomföra kampanjer tillsammans med andra organisationer i syfte att förebygga avfall samt

- informera om cirkulär ekonomi och influera till en beteendeförändring i samhället.

46000 Cirkulär ekonomi (R)

Sammandrag	Bokslut 2018	Budget 2019	TB 2019	Förslag 2020
Intäkter				
Kostnader	-30 287	-35 000		-29 000
Anslag netto	-30 287	-35 000		-29 000

Budgetmotivering

Föreslås ett anslag om 29.000 euro.

Utgifter

För att åstadkomma beteendeförändring och uppnå cirkulär ekonomi behöver information nå ut till företag och invånare. Landskapsregeringens målsättning är att verka för förändring på flera områden. Det behövs produktdesign som tar större miljöhänsyn, nya affärs- och marknadsmodeller, nya sätt att organisera samhället, nya finansieringsmetoder och sätt att omvandla avfall till resurser. Även konsumentbeteenden måste förändras. Information och upplysning kan göras via annonser, utskick, kampanjer, inbjudna intressanta föreläsare etc.

Genom att delta i Nordiska ministerrådets arbete inhämtas information om det arbete inom cirkulär ekonomi som görs i de nordiska länderna.

Anslaget används också för den årliga sammanställningen av avfallsstatistik samt för medlemskap i branschorganisationen Avfall Sverige.

470 Miljöhälsovård

Den övergripande målsättningen för miljöhälsovården är att garantera säkerhet och kvalitet för livsmedel, främja djurens hälsa och välfärd samt se till att förutsättningarna för en hållbar djurproduktion uppfylls. Den internationella handeln har ökat markant, klimatet förändras och nya hot och faror konstateras på olika områden i världen. Landskapsregeringen förbereder sig för risker som kan äventyra livsmedelssäkerheten eller sjukdomar som kan hota djurens hälsa. Genom förebyggande arbete och övervakning av djursjukdomar ska människors och djurs hälsa samt en hållbar miljö tillförsäkras.

Arbetet består främst av lagstadgade uppgifter och styrs framförallt av flertalet EU-förordningar, landskapslagen (2007:26) om tillämpning av livsmedelslagen i landskapet Åland, lagen om djursjukdomar (FFS 441/2013) och djurskyddslag (1998:95) för landskapet Åland.

Mål år 2020

- övervaka samt organisera provtagning och inspektioner av bi-sjukdomen Varroa (Varroa destructor) för att bevara landskapets varroafria status

- leda och uppfylla det fleråriga utrotningsprogrammet för fisksjukdomen VHS (Viral Hemorrhagisk Septikemi)

- övervaka märkning och registrering av produktionsdjur

- upprätthålla övervakningsprogrammet för främmande ämnen i animaliska livsmedel

- upprätta ett fungerande beredskapslager och uppdatera dess innehåll med tanke på bekämpningsåtgärder mot djursjukdomar som lätt sprids samt

- etablera ett systematiskt samarbete mellan landskapsregering och underlydande myndighet (ÅMHM), privata veterinärer samt andra aktörer angående kontroll av illegal införsel av djur och övervakning av rävens dvärgbandmask.

47000 Miljöhälsovård

Sammandrag	Bokslut 2018	Budget 2019	TB 2019	Förslag 2020
Intäkter		130 000		50 000
Kostnader	-64 892	- 200 000		- 120 000
Anslag netto	-64 892	-70 000		-70 000

Budgetmotivering

Föreslås inkomster om 50.000 euro och anslag om 120.000 euro.

Inkomster

Föreslås inkomster om 50.000 euro för att genomföra ett utrotningsprogram för fisksjukdomen VHS. Se närmare motivering under utgifter.

Utgifter

Bekämpning och övervakning av djursjukdomar

Föreslås ett anslag om ca 40.000 euro för bekämpning och övervakning av djursjukdomar, säkra livsmedel, djurvälfärd och djurskydd. Upprätthållande av beredskapscentralen är en viktig del i förebyggandet och bekämpandet av smittsamma djursjukdomar. Utökad provtagning och inspektioner av bi-sjukdomen Varroa genomförs för att behålla landskapets varroafria status. Ett arbete inleds med att kontrollera, åtgärda illegal import av djur samt övervaka rävens dvärgbandmask. Lämpliga utbildningar ska anordnas för veterinärer och djurhälsopersonal som är verksamma vid ÅMHM och landskapsregeringen. Dessa utbildningar ska bidra till att de lagstadgade uppgifterna verkställs på bästa möjliga sätt.

Utrotning av fisksjukdomen VHS

Intensiva provtagningar planeras under år 2020 och därför föreslås ett anslag om 50.000 euro för fortsatt genomförande av utrotningsprogrammet för fisksjukdomen VHS under åren 2015 - 2020. Utrotningen genomförs delvis av ÅMHM och i samarbete med åländska fiskodlare och enligt EU:s regelverk. Kostnaderna omfattar laboratorieanalyser, provtagningar samt inspektioner.

ID-övervakning av produktionsdjur

Föreslås ett anslag om ca 10.000 euro för övervakning av märkning och registrering av produktionsdjur i enlighet med lagen om ett system för identifiering av djur (FFS 238/2010). ID-

övervakningen sköts genom en överenskommelseförordning (2012:31) av Statens ämbetsverk på Åland som fakturerar miljöbyrån för de utförda uppgifterna.

Kontroll av främmande ämnen i animaliska livsmedel

Kontroll av främmande ämnen i animaliska livsmedel ska göras årligen enligt livsmedelslagstiftningen. Analysarbetet är beräknat till 20.000 euro och beställs av Livsmedelsverket.

500 Utbildnings- och kulturavdelningens förvaltningsområde

Tabellen nedan är en sammanställning av sifferbudgeten inom avdelningens förvaltningsområde för såväl allmänna förvaltningen som fristående enheter. Beloppen är exklusive avdelningen underlydande myndigheter eftersom de beloppen visas separat under respektive myndighet. Sammanställningen visar totalerna av såväl verksamhetsanslagen som redovisas i föreliggande avsnitt som överföringsanslagen som redovisas i överföringsavsnittet. I kolumnerna framgår utfallssiffror för senaste bokslut, grundbudgeten för innevarande år, tilläggsbudget för innevarande år respektive förslaget till budget för kommande år.

Sammandrag	Bokslut 2018	Budget 2019	TB 2019	Förslag 2020
Försäljningsintäkter	347 062	376 900		359 200
Avgiftsintäkter	13 720	10 000		9 500
Erhållna bidrag	70 554	60 000	50 000	
Övr verksamh intäkt	36 226	26 600		26 300
Summa Verksamhetens intäkter	**467 562**	**473 500**	**50 000**	**395 000**
Löner o arvoden	-2 541 854	-2 637 239	-87 771	-2 840 704
Pensionskostnader	- 460 544	- 479 977	-15 974	- 517 008
Övr lönebikostnader	-36 149	-37 713	-1 255	-30 396
Summa Lönebikostnader	**- 496 693**	**- 517 690**	**-17 229**	**- 547 404**
Personalersättningar	23 796			
Summa Personalkostnader	**-3 009 342**	**-3 154 929**	**- 105 000**	**-3 388 107**
Köp av tjänster	-1 857 377	-2 389 182	-37 000	-2 459 500
Material förnödenh	- 174 412	- 200 641		- 185 121
Övr verksamh kostn	-1 448 829	-1 490 748	-8 000	-1 695 273
Summa Verksamhetens kostnader	**-6 489 961**	**-7 235 500**	**- 150 000**	**-7 728 001**
Återbet av överf	26 855	50 000		55 000
Summa Intäkt ink o kap	**26 855**	**50 000**		**55 000**
Summa Intäkt ink o kap öv	**26 855**	**50 000**		**55 000**
Undervisn kultur idr	-14 732 095	-11 549 000	-12 000	-11 999 000
Soc hälsovård utksk	-7 559 310	-7 918 000		-7 947 000
Allmänna stöd				0
Summa Utgift ink o kap öv	**-22 291 405**	**-19 467 000**	**-12 000**	**-19 946 000**
Summa Kostn ink o kap öv	**-22 291 405**	**-19 467 000**	**-12 000**	**-19 946 000**
Summa Verksamhetsbidrag	**-28 286 949**	**-26 179 000**	**- 112 000**	**-27 224 001**
Övr finansiella int	-54			
Räntekostnader	-2			
Övr finansiella kost	-89	0		0
Summa Finansiella intäkter och kostnader	**- 144**	**0**		**0**
Summa Årsbidrag	**-28 287 094**	**-26 179 000**	**- 112 000**	**-27 224 001**
Summa Räkenskapsperiodens resultat	**-28 287 094**	**-26 179 000**	**- 112 000**	**-27 224 001**
Ökning eller minskning av reserver	-31 929			
Summa Räkenskapsperiodens under- eller överskott	**-28 319 023**	**-26 179 000**	**- 112 000**	**-27 224 001**

Moment	Bokslut 2017	Bokslut 2018	Budget inkl. TB 2019	Förslag 2020
50010 Utb och kultur, verksamhet	-2 938 500	-3 077 095	-3 620 000	-3 219 000
50200 Studiestöd	-7 615 352	-7 532 455	-7 868 000	-7 892 000
Summa 5100 Utb.avd allm byrån	**-10 553 852**	**-10 609 550**	**-11 488 000**	**-11 111 000**
52000 Grundskola stöd för undervisn	-12 652 903	-10 387 732	-7 090 000	-7 172 000
53000 Kostnader för skolfartyg	0			
53500 Vuxen utbildning	- 515 392	- 895 252	- 900 000	- 900 000
53510 Utvecklingsarbete inom utbildn				- 517 000
56000 EU, ESF	43 214			
Summa 5200 Utbildningsbyrån	**-13 125 080**	**-11 282 984**	**-7 990 000**	**-8 589 000**
50500 Bibliotek	- 131 940	- 132 464	- 140 000	- 147 000
50510 Underst författare o översätta	- 644 807	-33 000	-34 000	0
51000 LR andel medb.insti o kulturv	-1 040 459	- 648 347	- 665 000	- 695 000
51010 Ål Kulturdeleg o nord.kultursa	-93 055	-93 396	- 105 000	- 137 000
51500 Paf-medel ungdom och idrott	-2 112 651	-2 256 791	-2 293 000	-2 392 000
51600 Paf-medel kultur	-1 729 392	-1 651 646	-1 800 000	-2 349 000
54000 Kulturarvs o museiverksamh	-1 586 949	-1 565 485	-1 664 000	-1 804 000
Summa 5300 Kulturbyrån	**-7 339 253**	**-6 381 127**	**-6 701 000**	**-7 524 000**
Summa 5000 Utbildn o kulturavd	**-31 018 186**	**-28 273 661**	**-26 179 000**	**-27 224 001**

500 Allmän förvaltning

Utbildnings- och kulturavdelningens huvudsakliga arbetsområden omfattar förvaltning och verksamheter kring utbildnings-, kultur-, arkiv-, biblioteks-, ungdoms- och idrottsfrågor samt musei- och kulturarvsärenden. Avdelningen har till uppgift att inom sitt ansvarsområde förbereda och hantera lagstiftnings- och budgetärenden, planera, leda, utveckla, samordna och följa upp verksamheter samt utöva tillsyn inom de olika verksamhetsområdena.

Allmänna byrån har stabsfunktioner och handlägger ärenden som gäller den övergripande förvaltningen, arkivverksamhet och utvecklingen inom avdelningens verksamhetsområden.

Utbildningsbyrån handlägger ärenden som gäller samarbetet mellan förundervisningen och grundskolan, grundskoleutbildningen, gymnasieutbildningen, vuxenutbildningen, läroavtalsutbildningen, högskoleutbildningen och fri bildning som förmedlas i skolform.

Kulturbyrån handlägger ärenden som gäller kulturell verksamhet, det allmänna fria bildningsarbetet, ungdoms- och idrottsverksamhet, biblioteks- och medieverksamhet samt kulturminnesvården d.v.s. fornminnesvården, folkminnesvården, kulturmiljövården, byggnadsminnesvården, kyrkligt kulturarv, konsten och museiväsendet.

50010 Utbildnings- och kulturavdelningens allmänna förvaltning, verksamhet

Sammandrag	Bokslut 2018	Budget 2019	TB 2019	Förslag 2020
Intäkter	156 321	125 000	50 000	23 000
Kostnader	-3 278 776	-3 745 000	-85 000	-3 242 000
Anslag netto	-3 122 455	-3 620 000	-35 000	-3 219 000

Budgetmotivering

Föreslås intäkter om 23.000 euro och ett anslag om 3.242.000 euro.

Inkomster

Momentet gottskrivs bl.a. med inkomster från arbetet inom ramen för Nordplus-programmet och för insatser i Nätverk för vuxnas lärande.

Utgifter

I anslaget ingår avdelningens samlade personalkostnader samt medel för inköp av experttjänster, personalutbildning och omvärldsbevakning. Utgifter för nordiskt samarbete täcks till vissa delar av motsvarande inkomster.

Mål år 2020

- fastställa organisationsutvecklingsarbetet som påbörjades år 2016
- vidareutveckla arbetsrutiner inom avdelningen och gentemot underliggande myndigheter
- ta ytterligare steg mot en bolagisering av Högskolan på Åland samt
- utveckla strukturen gällande den åländska sjöfartsutbildningen.

Ålands landskapsarkiv

Ålands landskapsarkiv är det självstyrda landskapet Ålands arkivinstitution, se arkivlagen (2004:13) för landskapet Åland. Enligt lagstiftningen leder och övervakar landskapsarkivet arkivväsendet i landskapet samt styr och utvecklar dokumenthanteringen inom landskapsförvaltningen.

Föreslås ett anslag om 60.000 euro för landskapsarkivets verksamhet. Anslaget är fördelat enligt

- digitaliseringsprojekt 33.000 euro
- publikationsserie 5.000 euro samt
- ordinarie verksamhet, inköp av material, it-tjänster, supportavtal etc. 22.000 euro.

Mål år 2020

- utveckla dokumentationsförvaltningen
- öka tillgängligheten till digitalt arkivmaterial och fortsätta digitaliseringen av ljud- och bildtagningar samt
- starta publikationsserie.

505 Biblioteksverksamhet

Biblioteken bidrar till öppna, demokratiska samhällen genom kunskapsförmedling och fri åsiktsbildning. Landskapsregeringen och Mariehamns stad upprätthåller ett gemensamt centralbibliotek för Åland. Villkoren är stipulerade i avtal mellan parterna. Centralbibliotekets uppgift är att främja och utveckla den allmänna biblioteksverksamheten i landskapet. De allmänna biblioteken i kommunerna lånar kostnadsfritt ut böcker och andra medier. IT-utvecklingen påverkar bibliotekens verksamhet och det krävs kontinuerliga insatser i teknik och IT-kunskaper för att allmänheten ska få en modern och relevant biblioteksservice. Bibliotekslagen är föråldrad och en revidering bör göras under den kommande mandatperioden.

50500 Bibliotek

Sammandrag	Bokslut 2018	Budget 2019	TB 2019	Förslag 2020
Intäkter	300	2 000		2 000
Kostnader	- 132 764	- 142 000		- 149 000
Anslag netto	- 132 464	- 140 000		- 147 000

Budgetmotivering

Föreslås intäkter om 2.000 euro och ett anslag om 149.000 euro.

Utgifter

Anslaget avser centralbibliotekets avtalsenliga ordinarie kostnader såsom lönekostnader för en bibliotekarietjänst, licenser för biblioteksdatasystemet, upprätthållande av Alandicasamlingen, fortbildning, boktransporter mellan biblioteken och övrig service till de allmänna biblioteken. I anslaget ingår även kostnader för upprätthållande av ett nytt system för statistiksammanställning.

Mål år 2020

- centralbiblioteksavtalet förnyas samt
- sammanställningen av den årliga statistiken för biblioteksverksamheten görs elektroniskt i samarbete med Åda Ab och ÅSUB.

510 Allmän ungdoms-, idrotts- och kulturverksamhet

Kommunerna och landskapsregeringen skapar gemensamt de allmänna förutsättningarna för ungdoms-, idrotts- och kulturverksamhet som bedrivs av föreningar och organisationer. Verksamheterna stöds genom landskapsandelar till kommunerna (se kap. 510 överföringsdelen).

Förutom lagstadgade utgifter upptas under detta kapitel andra anslag. Till dessa hör kostnader för Nordens institut på Åland vars administrativa kostnader landskapsregeringen bekostar enligt ett avtal med Nordiska ministerrådet.

Ålands kulturdelegation är en myndighet underställd landskapsregeringen. Kulturdelegationens syfte är att stöda och utveckla åländskt kulturliv, bland annat genom att fördela verksamhets- och projektstöd samt stipendier ur penningautomatmedel.

Under detta kapitel kan även anslag för andra verksamheter och utredningar reserveras där landskapsregeringen är huvudman eller beställare.

51010 Ålands kulturdelegation och nordiskt kultursamarbete

Sammandrag	Bokslut 2018	Budget 2019	TB 2019	Förslag 2020
Intäkter				
Kostnader	-91 696	- 105 000		- 137 000
Anslag netto	-91 696	- 105 000		- 137 000

Budgetmotivering

Föreslås ett anslag om 117.000 euro samt en internhyra om ca 20.000 euro.

Utgifter

För Ålands kulturdelegation föreslås ett anslag om 30.000 euro inkluderande möten, studieresor och annonsering. Kostnader för musiknämnden och litteraturnämnden är inkluderade liksom inköp av litteratur och musik för nominering av nordiska priser.

Föreslås därtill ett anslag om 20.000 euro för internhyror för Ålands kulturdelegation gällande gästbostäder. I 2019 års budget upptogs motsvarande anslag under moment 39099.

För det nordiska kultursamarbetet (Nordens institut) anslås 67.000 euro för institutets administrativa kostnader enligt avtal med Nordiska ministerrådet.

Mål år 2020

- ett nytt avtal ingås med Nordiska ministerrådet angående finansieringen av Nordens institut på Åland samt
- Nordens institut flyttar in i renoverade lokaler.

515 Penningautomatmedel för ungdomsarbete och idrott

Landskapsregeringens ungdomspolitik fokuserar särskilt på hälsa, delaktighet och ett aktivt medborgarskap. Under momentet budgeteras för Ungdomshuset Boost enligt ett hyresavtal med fastighetsägaren. I huset bedriver föreningen Ung resurs verksamhet för unga som behöver stöd för att komma in i studier eller arbetsliv. I det budgeterade beloppet ingår lokalhyra, värme och el.

Fortsatta åtgärder med anledning av landskapsregeringens idrottspolitiska program från år 2017 har beaktats i förslaget. Under år 2019 har Rådet för idrott, motion och hälsa (RIMH) etablerat en portal med omfattande information om motions- och idrottsmöjligheter på Åland. Arbetet har skett i samarbete med Åda Ab.

Mål år 2020

- projektet *Motion på recep*t för personer som behöver mera fysisk aktivitet som inleddes år 2019 fortsätter samt
- ett seminarium för idrotts- och ungdomssektorerna ordnas med utgångspunkt i landskapsregeringens utvecklings- och hållbarhetsagenda.

51500 Penningautomatmedel för ungdomsarbete och idrott (R)

Sammandrag	Bokslut 2018	Budget 2019	TB 2019	Förslag 2020
Intäkter				
Kostnader	-90 880	-93 000		- 112 000
Anslag netto	-90 880	-93 000		- 112 000

Budgetmotivering

Föreslås ett anslag om 112.000 euro.

Utgifter

Anslaget har följande ungefärliga fördelning

- lokalkostnader (hyra, värme och el) för ungdomshuset Boost 78.000 euro
- rådets för idrott, motion och hälsa verksamhet (mötesarvoden, ordnande av seminarier och föreläsningar, ersättningar för upprätthållande av motions- och idrottsportal) 22.000 euro samt
- till landskapsregeringens disposition för ungdoms- eller idrottsrelaterade åtgärder, bland annat satsningen *Motion på recept* och hållbarhetsseminarium 12.000 euro.

516 Penningautomatmedel för kulturell verksamhet

För större satsningar på kultur och konstnärlig verksamhet avsätter landskapsregeringen penningautomatmedel vid sidan av de medel som beskrivs under avsnittet om överföringar moment 51600. Den verksamhet som avses här kan vara grundad på avtal eller på annat sätt vara långsiktig, eller motiveras av beslut av antingen landskapsregeringen eller av Ålands kulturdelegation. Verksamheterna ska beakta landskapets hållbarhetsagenda.

Under år 2018 inleddes planeringen av självstyrelsens 100 årsjubileum 2021-2022. Planeringen har fortgått under år 2019. En styrgrupp bestående av lantrådet samt kansli- och kulturministrarna beslutar om övergripande frågeställningar kring jubileets budget och programupplägg, medan en projektledningsgrupp ansvarar för det operativa förverkligandet av jubileet tillsammans med en projektledare och ett stort antal medaktörer inom kultur, näringsliv, utbildning och offentlig förvaltning.

Under år 2020 avser landskapsregeringen

- fortsätta planeringen av självstyrelsejubileet 2021-2022
- undersöka lämpliga åtgärder för främjande av kreativa näringar med den undersökning som gjordes i samarbete med ÅSUB under år 2019 som utgångspunkt
- utarbeta ett nytt kulturpolitiskt program samt
- fortsätta påbörjade åtgärder inom projektet Kreativa barn och på medieområdet.

51600 Penningautomatmedel för kulturell verksamhet (R)

Sammandrag	Bokslut 2018	Budget 2019	TB 2019	Förslag 2020
Intäkter	2 157	4 000		3 000
Kostnader	- 126 450	- 244 000	-55 000	- 500 000
Anslag netto	- 124 293	- 240 000	-55 000	- 497 000

Budgetmotivering

Föreslås inkomster om 3.000 euro och ett anslag om 500.000 euro.

Inkomster

Föreslås inkomster om 3.000 euro, dels från bokförsäljning och dels från residensstipendieverksamhet.

Utgifter

Anslaget har beräknats enligt följande

- *Åland 100*, lön projektledare, möten, planerings- och övriga kostnader. Anslaget inkluderar 100.000 euro för digitalt läromedel i samhällskunskap för grundskolans årskurser 4-6 och 7-9 utifrån läromålen i den nya läroplanen. Den totala kostnaden för läromedlet beräknas till 150.000 euro
- *Kreativa barn*, lön för projektledare samt verksamhetskostnader
- samarbete med Gävle symfoniorkester, enligt avtal ca 60.000 euro
- filmkommission, inkl. filmkommissionär, mötesarvoden, medlemsavgift etc.
- Eckerö Post o tullhus, driftskostnader och investeringar för konstnärsresidens samt
- till landskapsregeringens och Ålands kulturdelegations disposition ca 12.000 euro.

535 Utbildningsverksamhet

Rubriken ändrad.

Det åländska utbildningssystemet består av skolor och utbildningar som erbjuder grundskoleutbildning, utbildning på gymnasie- och högskolenivå samt utbildning inom ramen för fri bildningsverksamhet i organiserad skolform.

Arbetslivsanknuten fortbildning och yrkesinriktad vuxenutbildning är ett växande utvecklingsområde liksom den utvecklings- och forskningsverksamhet som bedrivs i anslutning till högre utbildning.

Landskapsregeringen har ett utvecklings- och tillsynsansvar över den kommunala grundskolan och allmänt lednings-, tillsyns- och utvecklingsansvar över utbildning efter grundskolan.

Landskapsregeringen stöder undervisningen, utarbetar strategier, styrdokument och regelverk för de olika utbildnings- och verksamhetsformerna samt följer upp dess verksamhet.

Landskapsregeringen strävar efter att uppnå en hållbar utveckling i utbildningssystemet. Målet är att skapa ett utbildningssystem som möter allas behov av utbildning. Utbildningen ska främja välmående och utveckla redskap för ett livslångt lärande, skapa förutsättningar till framgång på en föränderlig arbetsmarknad samt underlätta nya invånares integration i det åländska samhället. Den åländska utbildningen ska i enlighet med det utbildningspolitiska programmet "Kompetens 2025" präglas av hållbarhet, jämlikhet och jämställdhet, integration, entreprenörskap, flexibilitet och digitalisering.

53500 Vuxenutbildning

Sammandrag	Bokslut 2018	Budget 2019	TB 2019	Förslag 2020
Intäkter				
Kostnader	- 895 252	- 900 000		- 900 000
Anslag netto	- 895 252	- 900 000		- 900 000

Budgetmotivering

Föreslås ett anslag om 900.000 euro.

Utgifter

Anslaget avser sysselsättningsfrämjande utbildning som ordnas med stöd av LL (2015:56) om sysselsättningsfrämjande utbildning, köp av utbildningstjänster enligt avtal samt särskilda utbildningsinsatser. Svenska för inflyttade ordnas enligt avtal för inflyttade, kvotflyktingar och för personer med ingen eller kort skolgång. Avtalet gäller för perioden 1.3.2018 – 31.7.2021.

Anslaget har beräknats enligt följande

- kurser i svenska för inflyttade personer, kvotflyktingar samt för personer med ingen eller kort skolgång enligt avtal 700.000 euro
- köp av enskilda studieplatser inom yrkesinriktad utbildning enligt avtal, planerade yrkesinriktade utbildningar och utbildningsinsatser för att möta akuta behov föranledda av konjunkturläget 150.000 euro samt
- särskilda utbildningsinsatser för personer utan arbetsmarknadsstöd, bl.a. svenska i arbete som ordnas enligt avtal 50.000 euro.

53510 Utvecklingsarbete inom utbildning

Sammandrag	Bokslut 2018	Budget 2019	TB 2019	Förslag 2020
Intäkter				42 000
Kostnader				- 559 000
Anslag netto				- 517 000

Budgetmotivering

Momentet nytt.

I budgeten för år 2019 upptogs anslag för dylika utgifter under moment 50010.

Föreslås inkomster om 42.000 euro och ett anslag om 559.000 euro.

Inkomster

Momentet gottskrivs med inkomster från avgifter för offentligt rättsliga prestationer och seminarieavgifter.

Utgifter

I anslaget ingår utgifter för personalkostnader och inköp av experttjänster i anslutning till olika utvecklingsprojekt, fortbildningsinsatser, utvärderingar, utredningar och omvärldsbevakning.

Anslaget har beräknats enligt följande

- kostnader för implementeringen av den nya lagen för barnomsorg och grundskola samt nya läroplaner 170.000 euro
- behörighetsgivande utbildning på kandidatnivå för barnträdgårdslärare (2019-2022) 160.000 euro
- koordinerande resurs för IT-tekniskt stöd i landskapets skolor gällande utveckling av system för gemensamma elevdatabaser, registrering av prestationer samt antagningssystem till gymnasieutbildningen 20.000 euro
- deltagande i FoU-program kring *Digitala lärmiljöer* - likvärdig utbildning med fjärr- och distansundervisning 22.000 euro
- finansiering av försöksverksamheten *Visa Vägen* 110.000 euro
- kostnader för arbetsmarknadsbarometer, för att kartlägga och bedöma ett framtida utbildningsbehov 10.000 euro
- prognostisering av utbildningsbehov år 2030 samt uppföljning av målen i det utbildningspolitiska programmet 30.000 euro samt
- kostnader för *Dialog* seminarium 37.000 euro.

Mål år 2020

- främja implementering av den nya landskapslagen om barnomsorg och grundskola
- fortsätta revidering och implementering av förundervisningens läroplan och grundskolans läroplan genom bl.a. kompetensutveckling av personal inom barnomsorg och skola
- utveckla informations- och marknadsföringsmaterial
- utvärdera inlärningsresultat och trivsel i enlighet med plan
- fortsätta stöda kompetensutveckling och fortbildning för att främja digital utveckling i skolan genom bl.a. *Dialog* seminarium, projekt *Progis*, digitalisering av läroplansmål
- utforma nya verksamhetsformer såsom förberedande undervisning för inflyttade och grundskoleutbildning för andra än läropliktiga
- prognostisering av utbildningsbehov år 2030 och uppföljning av utbildningspolitiska programmet "Kompetens 2025"
- insatser för genomförande av lämplighetsprov vid erkännande av yrkeskvalifikationer
- utreda förutsättningarna för utveckling av en utvecklings- och forskningsverksamhet i högskolan och utformningen av ett forskningsråd samt
- erbjuda karriärvägledning och utveckla organisationsstruktur och samverkan med andra aktörer.

540 Kulturarvs- och museiverksamhet

Ålands museum främjar kunskapen om, och intresset för, Ålands historia och konst. Enheten förvaltar de landskapsägda museala samlingarna och har verksamhetsansvar för samtliga museer och museala utställningsmiljöer i landskapets ägo. Inom Ålands museum bedrivs kontinuerligt en kunskapsuppbyggnad genom undersökning, dokumentation och insamling samt genom att upprätthålla arkiv och databaser.

Samlingarnas långsiktiga bevarande förutsätter uppbevaring i ändamålsenliga magasin och arkivutrymmen, fortlöpande föremålsvård och konservering, katalogisering och arkivering samt digitalisering och överföring till databaser.

Förmedlingsarbetet och tillgängliggörandet av samlingarna sker genom utställningar, publikationer, rådgivning till allmänhet och forskare, museipedagogik, guidningar, visningar och föreläsningar samt via webbplatser och sociala media.

Mål år 2020

- påbörja uppbyggnaden av permanenta utställningar i Eckerö post- och tullhus övre våning, visningsvåningen och ta i bruk nya utrymmen för specialutställningar i nedre våningen efter att fastighetsverket återställt rumsindelningen enligt ursprungsritningarna
- vidta åtgärder för att förbättra och säkerställa arbetsmiljön i museimagasinen enligt arbetarskyddsdirektiv
- förbättra arbetsrutinerna inom föremålsförvaltning genom att ta fram standarder baserade på Riksantikvarieämbetets direktiv med målsättningen att uppnå direktivens lägsta nivå
- fastställa en plan för sevärdheten Hermas; tydliggöra samlingens status och vårdinsatsbehovet av denna och behovet av förvaringsutrymmen för samlingen samt
- utreda ansvarsfrågan för såväl vården och underhållet av Ålands skolmuseums fastighet som den museala verksamheten.

Kulturförvaltningens ansvarsområde omfattas av fornminnen, maritimt kulturarv, kulturlandskap och kulturhistoriskt värdefull bebyggelse. Förvaltningen utövar tillsyn över landskapets fornlämningar, byggnadsminnen samt kyrkliga bebyggda miljöer. Vidare bevakar förvaltningen att kulturmiljöintressen i bebyggelse och landskap tas tillvara vid samhällsplanering och byggande. Kulturmiljöförvaltningen prövar ärenden gällande tillstånd till ingrepp vid fasta fornlämningar, upprätthåller ett fornminnesregister och andra kulturmiljöregister, handlägger ärenden relaterade till skogsbruk och dykning.

Mål år 2020

- inleda arbetet för att ta fram bebyggda miljöer av landskapsintresse
- utöka kunskapsunderlaget genom arkeologiska undersökningar som görs i avgränsande syfte och som är av betydelse vid handläggning av markanvändningsplaner i anslutning till fasta fornlämningar samt
- utvecklingsarbete fortgår inom digital registerföring av fasta fornlämningar, maritimt kulturarv, bebyggda kulturmiljöer och bebyggelseobjekt. Arbetet med framtagande av en kulturmiljöportal inleds med målsättningen att sammanställa information om värdefulla åländska kulturmiljöer och på så sätt göra dessa tillgängliga såväl för forskning, infrastrukturplanering och för den stora allmänheten.

54000 Kulturarvs- och museiverksamhet

Sammandrag	Bokslut 2018	Budget 2019	TB 2019	Förslag 2020
Intäkter	308 784	342 500		325 000
Kostnader	-1 874 143	-2 006 500	-10 000	-2 129 000
Anslag netto	-1 565 360	-1 664 000	-10 000	-1 804 000

Budgetmotivering

Föreslås inkomster om 325.000 euro och anslag om 649.000 euro för museala och kulturmiljörelaterade verksamhetsutgifter samt skötselanslag om 594.000 euro och ca 886.000 euro i internhyra.

Inkomster

Föreslås ett anslag om ca 214.000 euro för intäkter av biljettförsäljning och guidetjänster vid de landskapsägda museerna samt ca 48.000 euro för försäljning av informations- och souvenirprodukter. Övriga intäkter beräknas till ca 3.000 euro.

Anslaget kan även påföras inkomster av uppdragsverksamhet, se även motiveringen nedan. År 2020 beräknas uppdragsverksamhetens intäkter uppgå till 60.000 euro.

Utgifter

Under momentet föreslås ett anslag om 629.000 euro för kulturbyråns löpande verksamhetskostnader, varav 39.000 euro för byråns ofördelade kostnader.

För Ålands museums verksamhet föreslås ett anslag om 395.000 euro. Anslaget är fördelat enligt följande

- Ålands kulturhistoriska museum 84.000 euro
- Ålands konstmuseum 90.000 euro
- Kastelholms slott, friluftsmuseet Jan-karlsgården och fängelsemuseet Vita Björn 32.000 euro
- Eckerö post- och tullhus, utställningsverksamhet och dokumentation 42.000 euro
- pedagogisk verksamhet inom Ålands museum 14.000 euro
- marknadsföringskostnader för övriga säsongsöppna verksamheter, så som skärgårdshemmanet Hermas, Ålands skolmuseum och Bomarsundsmuseet 5.000 euro
- förvaltning av Ålands museums samlingar och arkiv 65.000 euro
- museibutiker, receptionsfunktion, filmsal och café 42.000 euro samt
- övrig verksamhet inom Ålands museum, inkl. snickeri, webbplatser, hyreskostnader för tillfällig magasinering samt medlemskap i museisamfund 21.000 euro.

Inom enheten för kulturarvsförvaltning ingår kostnader för framtagande av faktaunderlag om landskapets byggnadsarv, fornminnen, värdefulla kulturmiljöer samt uppförandet av en kulturarvsdatabas. Enheten kan anordna mindre utredningar och undersökningar gällande fornminnen och kulturhistoriskt värdefull bebyggelse.

Anslaget om 135.000 euro är fördelat enligt följande

- fortsatta utgrävningar i avgränsande syfte som berör boplatslämningar 60.000 euro
- inledande utredningsarbete inför framtagande av landskapsintresseområden 19.000 euro
- enhetens ordinarie verksamhet 37.000 euro
- övrigt 19.000 euro samt

- ett nettoanslag för uppdragsverksamhet. Genom nettobudgetering finns möjligheter att uppnå kostnadstäckning genom att debitera exploatören i samband med arkeologiska och kulturmiljörelaterade undersökningar. Autonoma uppdrag avses upphandlas som köptjänst. Med hänvisning till 6 § finansförvaltningslagen (2012:69) föreslås att momentet kan påföras såväl kostnader som intäkter för uppdragsverksamhet. År 2020 beräknas uppdragsverksamhetens kostnader till 60.000 euro.

Fullmakt

Arbetet med planeringen av Bomarsunds besökscentrum fortsätter. Byggstart sker tidigast våren 2021. I föreliggande budgetförslag anhålls på förhand om en fullmakt för de framtida kostnaderna för nybyggnationen av Bomarsunds besökscentrum. Den totala investeringen för besökscentrets nybyggnation beräknas i dagsläget till ca 2.800.000 euro, se moment 89230. För planering av utställning och innehåll beräknas ett totalt anslag om ca 945.000 euro under perioden 2019-2022, se moment 954010.

Årskostnaden, som innefattar avskrivning, internränta och skötselkostnad, är uppskattad till ca 250.000 euro. En korrekt uppfattning kan man få i slutet av år 2020 när anbuden inkommit men den slutliga nivån på årskostnaden kan beräknas först när det blivit känt hur mycket de totala byggnadskostnaderna uppgår till. Tidpunkten för ibruktagande beräknas vara 9 juni 2022 i samband med firandet av Ålands självstyrelses 100 års jubileum.

600 Näringsavdelningens förvaltningsområde

Tabellen nedan är en sammanställning av sifferbudgeten inom avdelningens förvaltningsområde för såväl allmänna förvaltningen som fristående enheter. Beloppen är exklusive avdelningen underlydande myndigheter eftersom de beloppen visas separat under respektive myndighet. Sammanställningen visar totalerna av såväl verksamhetsanslagen som redovisas i föreliggande avsnitt som överföringsanslagen som redovisas i överföringsavsnittet. I kolumnerna framgår utfallssiffror för senaste bokslut, grundbudgeten för innevarande år, tilläggsbudget för innevarande år respektive förslaget till budget för kommande år.

Sammandrag	Bokslut 2018	Budget 2019	TB 2019	Förslag 2020
Försäljningsintäkter	123 119	112 500		114 000
Avgiftsintäkter	179 098	169 500		218 000
Erhållna bidrag	344 829	475 000		401 000
Övr verksamh intäkt	5 132			
Summa Verksamhetens intäkter	**652 178**	**757 000**		**733 000**
Löner o arvoden	-1 985 032	-1 988 656		-2 032 774
Pensionskostnader	- 361 105	- 356 475		- 369 965
Övr lönebikostnader	-28 365	-28 009		-21 751
Summa Lönebikostnader	**- 389 470**	**- 384 484**		**- 391 716**
Personalersättningar	4 796			
Summa Personalkostnader	**-2 363 160**	**-2 382 140**		**-2 424 489**
Köp av tjänster	- 564 095	- 627 533	- 150 000	- 685 219
Material förnödenh	- 149 137	- 219 832		- 205 628
Övr verksamh kostn	- 283 145	- 407 496		- 321 664
Summa Verksamhetens kostnader	**-3 359 537**	**-3 637 000**	**- 150 000**	**-3 637 000**
Överföring fr EU	3 773 361	4 256 000		4 176 000
Summa Intäkt ink o kap	**3 773 361**	**4 256 000**		**4 176 000**
Summa Intäkt ink o kap öv	**3 773 361**	**4 256 000**		**4 176 000**
Undervisn kultur idr	- 926 049	-81 000		-82 000
Primärnäringar	-10 224 966	-11 923 000		-11 680 000
Övrigt näringsliv	-2 161 443	-1 645 000	-60 000	-1 592 000
Övriga ink kap överf	-91 766	- 100 000		-79 000
Summa Utgift ink o kap öv	**-13 404 224**	**-13 749 000**	**-60 000**	**-13 433 000**
Summa Kostn ink o kap öv	**-13 404 224**	**-13 749 000**	**-60 000**	**-13 433 000**
Summa Verksamhetsbidrag	**-12 338 222**	**-12 373 000**	**- 210 000**	**-12 161 000**
Ränteintäkter	299			
Övr finansiella kost	- 875			
Summa Finansiella intäkter och kostnader	**- 575**			
Summa Årsbidrag	**-12 338 797**	**-12 373 000**	**- 210 000**	**-12 161 000**
Summa Räkenskapsperiodens resultat	**-12 338 797**	**-12 373 000**	**- 210 000**	**-12 161 000**
Summa Räkenskapsperiodens under- eller överskott	**-12 338 797**	**-12 373 000**	**- 210 000**	**-12 161 000**

Moment	Bokslut 2017	Bokslut 2018	Budget inkl. TB 2019	Förslag 2020
60010 Näringsavdelningen, verksamhet	-1 842 885	-1 899 493	-2 016 000	-2 040 000
61000 Näringslivets främjande	- 994 410	-2 217 419	-1 695 000	-1 632 000
61100 Ålands landsbygdscentrum	-85 652	- 109 353	- 144 000	- 151 000
62100 EU, ERUF och ESF 2014-2020	755	- 461 318	242 000	240 000
62110 Förvaltningskostnader ERUF-ESF	-60 000	- 100 799	-60 000	-60 000

Moment	Bokslut 2017	Bokslut 2018	Budget inkl. TB 2019	Förslag 2020
68000 Ål teknologi o energicentrum	-92 865			
Summa 6100 Näringsavd allm byrå	**-3 075 058**	**-4 788 381**	**-3 673 000**	**-3 643 000**
61500 Främj av livsmedelsproduktion	- 766 692	- 639 166	- 773 000	- 673 000
61550 Avbytarservice	- 188 909	- 195 734	- 310 000	- 250 000
62300 EU, EJFLU 2014-2020	-5 419 289	-4 810 733	-5 389 000	-5 388 000
62390 Leaderfinansiering m paf-medel		-71 290	-95 000	-27 000
63100 EU, ERUF 2007-2013	22 698	4 170		
Summa 6200 Jordbruksbyrån	**-6 352 192**	**-5 712 753**	**-6 567 000**	**-6 338 000**
62500 EU, EHFF 2014-2020	- 427 706	- 898 401	- 937 000	- 912 000
63500 EU, EFF 2007-2013	-22 560			
67000 Främj av fiskerinäringen	-87 051	-83 535	-78 000	-78 000
86500 Ål fiskodling,Guttorp	- 651 513	- 589 150	- 663 000	- 645 000
Summa 6300 Fiskeribyrån	**-1 188 830**	**-1 571 086**	**-1 678 000**	**-1 635 000**
64000 Främjande av skogsbruket	- 307 309	- 282 954	- 475 000	- 565 000
65000 Jakt- och viltvård	-8 632	16 377	20 000	20 000
Summa 6400 Skogsbruksbyrån	**- 315 940**	**- 266 577**	**- 455 000**	**- 545 000**
Summa 6000 Näringsavdelningen	**-10 932 020**	**-12 338 797**	**-12 373 000**	**-12 161 000**

600 Allmän förvaltning

Näringsavdelningens verksamhetsområde är att främja näringarna, sysselsättningen och en regional balans. Till avdelningens uppgifter hör därmed att allmänt planera, leda, utveckla, samordna, följa upp och utöva tillsyn inom områdena utveckling av näringarna och innovationssystem, regional utveckling, arbetsmarknadsfrågor, jordbruk med binäringar, fiske, fiskodling, fiskevård, skogsbruk, jakt- och viltvård.

Med beaktande av EU:s regelverk stöds det åländska näringslivets utveckling med såväl finansiering som andra främjande åtgärder. Inom avdelningens ansvarområden deltar tjänstemännen i samarbeten utanför Åland. Avdelningen slutför arbetet med de nya näringspolitiska programmen med delfinansiering från EU för åren 2021 - 2027.

Mål år 2020

- öka den digitala servicen till och kommunikationen med kunder.

60010 Näringsavdelningens allmänna förvaltning, verksamhet

Sammandrag	Bokslut 2018	Budget 2019	TB 2019	Förslag 2020
Intäkter	287 614	361 000		400 000
Kostnader	-2 187 107	-2 377 000	-50 000	-2 440 000
Anslag netto	-1 899 493	-2 016 000	-50 000	-2 040 000

Budgetmotivering

Föreslås en inkomst om 400.000 euro och ett anslag om 2.440.000 euro.

Inkomster

Föreslås en inkomst om 9.000 euro vilket främst avser inkomster av provfiske.

De direkta stödberättigande kostnaderna för administrationen av EU-program belastas moment 60010 medan anslag för tekniskt stöd upptas under kapitel 621, 623 respektive 625. Med hänvisning till finansförvaltningslagen (2012:69, 6 §) föreslås att momentet kan gottskrivas med inkomster för tekniskt stöd om 326.000 euro.

Momentet belastas med administrativa kostnader för den del av Europeiska havs- och fiskerifondens operativa program som gäller kontroll och övervakning av unionens gemensamma fiskeripolitik. Anslag för detta upptas under kapitel 625. Med hänvisning till finansförvaltningslagen (2012:69 6 §) föreslås att momentet kan gottskrivas med inkomster för denna kontroll och övervakning till ett belopp om 65.000 euro.

Utgifter

I anslaget ingår utgifter för personalkostnader, inköp av tjänster, kompetensutveckling, tjänsteresor, litteratur, material, förnödenheter, teletjänster, annonsering och representation. Anslag för utredningar och arrangemang av möten och konferenser i anslutning till näringsavdelningens verksamhet finns även upptagna under momentet.

Föreslås att ca 20.000 euro av de centrala förvaltningskostnaderna för jaktadministrationen täcks med influtna jaktvårdsavgifter, se även moment 65000.

610 Näringslivets främjande

Landskapsregeringens övergripande målsättning för näringspolitiken är att bidra till att skapa förutsättningar för ett livskraftigt och lönsamt näringsliv som bidrar till den ekonomiska tillväxten och ger möjlighet till sysselsättning på hela Åland. Ett innovativt hållbarhetsarbete ska ge våra företag bärkraftighet och styrka i konkurrens med andra.

Den övergripande målsättningen är att ge förutsättningar för

- hög sysselsättning, att bevara de arbetsplatser som finns samt att vara med och skapa nya arbetsplatser
- ökat antal hållbara arbetsplatser
- ökad export av tjänster och varor
- diversifiering av näringsstrukturen i landskapet och stimulera tillväxtbranscher som kan ge fler jobb
- utvecklade möjligheter till fortbildning och omskolning samt
- ökad tillgänglighet inom turismsektorn.

Politikområden som bidrar till att skapa gynnsamma omständigheter för företagande är bl.a. utbildning, kommunikationer, bostadsförsörjning samt integrations- och arbetsmarknadspolitiken.

Inom näringsavdelningens förvaltningsområde består kärnan i de näringslivsutvecklande åtgärderna av

- projekt- och företagsfinansiering (näringslivets främjande och regional utveckling)
- destinationsmarknadsföring samt
- Ålands landsbygdscentrum.

Företagsfinansiering finns i form av bidrag (till exporterande företag och för kompetens), lån, garantier samt projektfinansiering. Främjande av innovation och nytänkande utgör ledord och eftersträvas i de projekt som finansieras från EU:s strukturfonder. Hållbar utveckling, inklusive den sociala dimensionen beaktas särskilt i urvalskriterierna för strukturfonderna. Avdelningens åtgärder stöder de strategiska utvecklingsmålen 2, 5 och 7.

Samverkan runt Östersjön främjas genom samarbetet Central Baltic. Olika klusterförstärkande projekt med närregionerna i Mälardalen och Åbo-Helsingfors området främjas.

I juni 2018 publicerade kommissionen sina första förslag till regelverk för strukturfonderna perioden 2021 - 2027. Under våren 2019 påbörjade avdelningen arbetet med en kommande programperiod

genom ett skriftligt hörande där underlag begärdes från partnerskapet, d.v.s. berörda myndigheter, näringslivets och arbetsmarknadens organisationer, tredje sektorn, miljöorganisationer samt organisationer som främjar social inkludering, grundläggande rättigheter, rättigheter för personer med funktionsnedsättning, jämställdhet och icke-diskriminering, till den SWOT- och behovsanalys som bereds vid landskapsregeringen och som under hösten 2019 bearbetas med målsättningen att ett första programutkast ska vara klart under år 2020.

Utgångspunkten är att bereda ett programdokument innefattande finansiering från Social- (ESF) och Regionalfonden (Eruf). Arbetet med en partnerskapsöverenskommelse bereds och koordineras med riksmyndigheter på liknande sätt som föregående programperiod.

Under år 2020 samarbetar landskapsregeringen med de nationella myndigheterna i Sverige, Finland, Estland och Lettland kring formuleringen av de ledande principerna för innehållet i Interreg Central Baltic-programmet 2021 - 2027.

Avdelningen följer också med i beredningen av kommissionens regelverk för statligt stöd såsom den allmänna gruppundantagsförordningen samt den s.k. de minimisförordningen, vilka revideras parallellt med sammanhållningspolitiken.

Regional utveckling

Den regionalpolitiska målsättningen är att näringslivet i skärgården, på landsbygden och i Mariehamn ska vara livskraftigt. Landskapsregeringen främjar en framtida markanvändning och bebyggelseutveckling som karaktäriseras av attraktiva, och därmed långsiktigt konkurrenskraftiga, åländska bostads-, näringslivs- och besöksmiljöer.

Ålands skärgårdsnämnd har till uppgift att behandla övergripande skärgårdsfrågor inför behandling och beslut i landskapsregeringen. Sekretariatet med tillhörande kostnader finansieras genom en överföringsutgift för skärgårdsutveckling och ett särskilt resultatavtal. Finansieringen föreslås fortsätta utifrån liknande arrangemang år 2020. Tonvikten läggs på utveckling av företag och arbetsplatser i skärgården i samarbete med bl.a. landsbygdsutvecklaren och Företagsam Skärgård r.f.

Landskapsregeringen föreslår att det särskilda driftsstöd för den årliga verksamheten samt ett särskilt riktat investeringsstöd för sådana investeringar som behövs för detaljhandelsverksamheten i skärgården fortsätter. Det tillfälliga riktade driftsstödet för färskvarutransporter till butikerna i skärgården som beviljades under år 2019 fortsätter för berörda butiker på södra linjen fram till 1.5.2020, därefter överförs ärendet tillbaka till Infrastrukturavdelningens moment 75100 för att omfattas av en ny upphandlingsprocess.

Skärgårdsstödet som beviljas till nya företag i skärgården fortsätter.

61000 Näringslivets främjande (R)

Sammandrag	Bokslut 2018	Budget 2019	TB 2019	Förslag 2020
Intäkter	-1 104			
Kostnader	-51 401	-50 000		-40 000
Anslag netto	-52 505	-50 000		-40 000

Budgetmotivering

Föreslås ett anslag om 40.000 euro.

Utgifter

Anslaget kan användas för bl.a. insatser initierade av Regelrådet, inom ramen för Ålands Turismstrategi 2012 - 2022 och initiativ och samarbeten som syftar till en positiv utveckling av det åländska näringslivet.

61100 Ålands landsbygdscentrum

Sammandrag	Bokslut 2018	Budget 2019	TB 2019	Förslag 2020
Intäkter	6 513	61 000		67 000
Kostnader	- 115 865	- 205 000		- 218 000
Anslag netto	- 109 353	- 144 000		- 151 000

Budgetmotivering

Föreslås en inkomst om 67.000 euro och ett anslag om 218.000 euro.

Inkomster

Inkomsterna härrör sig till nya projekt som stöder processen att implementera "Ålands hållbara livsmedelsstrategi". Projekten delfinansieras med EU-medel och övriga intäkter. Övriga inkomster härrör sig från infobladet Landsbygdsnytt, där inkomsterna motsvarar utgifterna.

Utgifter

Anslaget avser kostnader för landsbygdsutveckling och koordinering vid Ålands Landsbygdscentrum. Fokusområden är livsmedel och matkluster.

Förslaget är att landsbygdsutvecklingen har ansvar för kommunikationen vid genomförandet av "Ålands hållbara livsmedelsstrategi". Målet med livsmedelsstrategin, fram till år 2030, är att bygga ett gemensamt varumärke för de åländska livsmedelsprodukterna med ett mervärde och att producenterna ska öka sin lönsamhet med 20 procent.

En årlig nordisk konferens på Åland om hållbar livsmedelsproduktion utvecklas. Den första konferensen hålls i samband med Ålands 100 års firande år 2022. Förberedelserna bör påbörjas redan år 2020. Målet är att konferensen ska bli lika attraktiv som Sjöfartens dag.

Den femte spjutspetsen inom livsmedelsstrategin är "Gastronomisk ö värd att besöka". För att stärka Ålands positionering som en gastronomisk destination startas flera projekt upp av många olika aktörer för att nå målet. Landsbygdsutvecklingen arbetar bl.a. med "Terroir- och merroiratlas för Åland", att samordna synligheten av åländsk mat, livsmedelsprodukter och mataktiviteter under Tall Ships Race 2021 och Åland 100 år 2021 – 2022, inspirera grupper av företagare att ansöka om EU:s skyddade ursprungsmärkning och i samarbete med Ålands Näringsliv r.f. stärka de småskaliga aktörerna när det gäller hållbarhet, speciellt den ekonomiska hållbarheten. Projektområden är affärsutveckling när det gäller paketering och kommunikation samt digitalisering. Arbetet bedrivs även i nära samarbete med Visit Åland r.f. och MatÅland 2021.

Föreslås att landsbygdsutvecklingen utökas under år 2020 med resurser för projektrådgivning för information, om att ansöka, redovisa och finansiera projekt till olika aktörer som i samband med arbetet med livsmedelsstrategin initierar och startar projekt.

Landsbygdsutvecklingen är en av medaktörerna i nätverket bärkraft.ax och deltar i nätverkets aktiviteter.

Landsbygdsgalan arrangeras vartannat år i samarbete mellan Ålands Landsbygdscentrum och de förädlade livsmedelsföretagen, där landsbygdsutvecklaren är koordinator för evenemanget. Syftet med galan är att lyfta fram och uppmuntra företagare inom jordbruket, fisket, livsmedelsförädlingen och skogsbruket.

Anslaget används också för landsbygdsutvecklarens arbete inom Ny Nordisk Mat på nordisk nivå samt för arbetet med referensgruppen Ny Nordisk Mat Åland.

Verksamhetsidén är att utveckla och bredda näringsverksamheten på landsbygden och i skärgården. Affärsidén är att koordinera resurser och stimulera till samarbete för att på effektivaste sätt bidra till en positiv utveckling av landsbygden och dess näringar.

Ansvarsområden

- stärka Åland som en stark matregion genom olika projekt

- stärka konsumentförtroendet och öka försäljningen av åländska produkter bl.a. genom olika insatser och aktiviteter

- inspirera, initiera och driva projekt för att utveckla landsbygdsföretagen samt

- fungera som koordinator för Ålands Landsbygdscentrum.

Målgruppen för insatserna är livsmedelsföretag och företag inom matbranschen över hela Åland.

615 Främjande av livsmedelsproduktion

Primärnäringarna tillsammans med den nära sammankopplade livsmedelsindustrin har som helhet stor betydelse för den åländska ekonomin, det åländska samhället, miljön och landskapet. Övergripande målsättning för lantbruket och livsmedelsproduktionen är en hållbar, ekonomisk och smart utveckling som bidrar till en tillväxt på landsbygden och inom de gröna näringarna.

Det öppna och av djur hävdade landskapet har konstaterats vara en betydande kollektiv tillgång för samhället samt utgör en viktig del av strategiskt utvecklingsmål 4 i utvecklings- och hållbarhetsagendan för Åland. Betande djur är av betydelse för bibehållande av landskapsbildens traditionella drag och viktigt för att främja den biologiska mångfalden. Landskapsregeringen stimulerar djurhållning med betande djur genom stöd, rådgivning och stöd för privat avbytarservice. En allmän utveckling av djursektorerna är också nödvändig för att behålla underlaget för livsmedelsindustrierna på Åland.

Livsmedelssäkerhet och -kvalitet är aktuella ämnen och prioriteras inom avdelningens ansvarsområden rörande fodermedel, kvalitetskontroll av grönsaker, certifiering av ekologiska livsmedel, hantering av bekämpningsmedel och växtinspektionsverksamhet. Detta utgör också ett område som stöder strategiskt utvecklingsmål 7 om hållbara konsumtions- och produktionsmönster inom utvecklings- och hållbarhetsagendan.

61500 Främjande av livsmedelsproduktion

Sammandrag	Bokslut 2018	Budget 2019	TB 2019	Förslag 2020
Intäkter	-2 166	0		
Kostnader	-5 721	-14 000		-14 000
Anslag netto	-7 887	-14 000		-14 000

Budgetmotivering

Föreslås ett anslag om 14.000 euro.

Utgifter

Av anslaget föreslås 12.000 euro, som avser ersättningar och inspektionsverksamhet enligt LL (2013:98) om tillämpning av lagen om skydd för växters sundhet samt LL (2013:97) om tillämpning i landskapet Åland av lagen om plantmaterial. Anslaget används även för kostnader i samband med den ökande verksamheten för inspektion och provtagning som fordras enligt LL (1995:52) om kontroll av ekologisk jordbruksproduktion och dess ändring LL (2012/29) om ändring av landskapslagen om kontroll av ekologisk jordbruksproduktion, LL (2007:96) om tillämpning i landskapet Åland om gödselfabrikat, LL (2010:83) om tillämpningen i landskapet Åland av foderlagen och LL (2001:25) om tillämpningen i landskapet Åland av lagen om handel med utsäde.

Föreslås ett anslag om 2.000 euro med hänvisning till 37 § LL (1978:54 samt ändringar 1995/22 och 1995/47) om främjande av gårdsbruk. Förvaltningsarvodet utgör ersättning för bankers skötsel av gårdsbrukslån beviljade t.o.m. år 2007.

621 Europeiska Unionen - ERUF och ESF, 2014-2020

62110 Förvaltningskostnader

Sammandrag	Bokslut 2018	Budget 2019	TB 2019	Förslag 2020
Intäkter				
Kostnader	- 100 799	-60 000		-60 000
Anslag netto	- 100 799	-60 000		-60 000

Budgetmotivering

Föreslås ett anslag om 60.000 euro.

Utgifter

Under momentet upptas ett anslag om 60.000 euro för uppskattade kostnader till Ålands Utvecklings Ab för genomförande av finansieringsinstrumentet offentligt riskkapital inom Ålands strukturfondsprogram "Entreprenörskap och kompetens 2014 - 2020". Den lånefordran som landskapsregeringen har på Ålands Utvecklings Ab minskas med motsvarande belopp som förvaltningskostnaderna är.

640 Främjande av skogsbruket

Landskapsregeringens övergripande målsättning är att upprätthålla och vidareutveckla ett hållbart skogsbruk på Åland. Med detta avses, förutom ekonomisk virkesproduktion, även beaktande av den biologiska mångfalden, landskapsvården, vattenvården, fornminnesvården och skogens mångsidiga sociala funktioner.

Skogen får en allt större roll i bioekonomin, klimatpolitiken och i strävan för en hållbar utveckling. Landskapsregeringen fastställde den 7 december 2017 ett skogsprogram för åren 2018 - 2027. Programmet ”SkogsÅland2027”, som även omfattats av Ålands lagting, utgör ett sektorspecifikt bidrag till utvecklings- och hållbarhetsagendan för Åland och innefattar ett flertal målsättningar för skogens nyttjande och bevarande där en förbättrad lönsamhet inom skogsnäringen är en förutsättning för ett fortsatt aktivt och hållbart skogsbruk på Åland.

Stormen Alfrida som drabbade Åland den 2 januari 2019 ledde till betydande skador i skogarna. Uppskattningsvis 800.000-1.000.000 m^3 virke fälldes eller skadades i stormen, vilket utgör cirka 10 procent av det totala virkesförrådet på Åland och uppredningsarbetet har varit intensivt hela året. Skadorna är omfattande i många av de mest produktiva gallringsbestånden och effekterna av stormen kommer att synas många år framöver. För att hjälpa drabbade skogsägare föreslår landskapsregeringen ett stöd för återväxtarbetet de kommande åren.

Stormen har även lett till att landskapsregeringen och skogsnäringen fått lägga om sin verksamhet helt och hållet för att möjliggöra uppredningsarbetet och återställandet av skogsresurserna, vilket bl.a. inneburit att målsättningarna i skogsprogrammet inte kunnat prioriteras. Samtidigt har den skogliga datan i portalen MinSkog och resultaten från riksskogstaxeringen blivit inaktuella över en natt. Fokusområdet de närmaste åren bör ligga på förnyelsen av de skadade ytorna och på en ökad användning av trä i byggnationer för att ta tillvara på så mycket som möjligt av råvaran. Vidare är tillgången till aktuell skogsdata mycket viktig för att främja den privata skogsnäringen och för att behålla skogscertifieringen. Landskapsregeringen har därför ett stort arbete framför sig att uppdatera uppgifterna i portalen MinSkog samt att vidareutveckla GIS-tjänster och GIS-baserad ärendehantering.

Landskapets understöd för skogsbruksåtgärder och en välfungerande rådgivningsverksamhet är fortsatt viktiga incitament för att aktivera och motivera skogsägarna till ett hållbart och kvalitetsinriktat skogsbruk.

Som en del i hållbarhetsarbetet fortgår även arbetet med certifiering av skogsägare enligt skogscertifieringssystemen FSC (Forest Stewardship Council) och PEFC (Programme for the Endorsement of Forest Certification) i skogsvårdsföreningens regi.

64000 Främjande av skogsbruket

Sammandrag	Bokslut 2018	Budget 2019	TB 2019	Förslag 2020
Intäkter	90			
Kostnader	-21 258	-25 000	-40 000	-25 000
Anslag netto	-21 168	-25 000	-40 000	-25 000

Budgetmotivering

Föreslås ett anslag om 25.000 euro.

Utgifter

Anslaget avser licensavgifter, skogsdatainsamling, drift och underhåll av fordon och utrustning, informationsverksamhet samt övriga kostnader för verksamheten.

650 Jakt- och viltvård

Landskapsregeringens övergripande målsättning är att verka för en god jaktkultur med aktiv viltvård, bra möjligheter till övningsskytte och sunda viltstammar i landskapet. Viltet är en ekologisk och närproducerad naturtillgång som bör förvaltas och nyttjas på ett hållbart sätt. Till detta hör t.ex. information, rådgivning och lagstiftningsåtgärder samt stöd till jaktvårdsföreningarnas verksamhet.

Landskapsregeringens målsättning är att stimulera jaktvårdsföreningarnas arbete med att informera och utbilda jägarkåren, speciellt när det gäller skydds- och viltvårdsåtgärder för sjöfågel. Arbetet med de vetenskapliga sjöfågelundersökningarna fortsätter, med särskilt fokus på åtgärdsplanen för ejderstammen på Åland. Syftet är att förbättra kunskapsläget gällande sjöfågelstammarna samt att utreda jaktens och viltvårdens betydelse för sjöfågelstammarnas utveckling.

Ett praktiskt moment med vapenhantering och skytte införs i jägarexamen. Arbetet med att utveckla verksamheten kring eftersök av trafikskadat vilt fortsätter. Etableringen av varg på Åland medför kostnader i form av en ökad övervakning av bestånden av stora rovdjur och administration kring förvaltningen. Användningen av viltkameror och annan ny teknik i viltförvaltningen fortsätter att utvecklas. Viltkameror kan användas för att underlätta viltvårdsprojekt som begränsar skador förorsakade av de invasiva arterna mink och mårdhund samt för att övervaka förekomst av stora rovdjur.

65000 Jakt- och viltvård (R)

Sammandrag	Bokslut 2018	Budget 2019	TB 2019	Förslag 2020
Intäkter	179 371	167 000		166 000
Kostnader	-71 228	-47 000	-60 000	-67 000
Anslag netto	108 143	120 000	-60 000	99 000

Budgetmotivering

Föreslås inkomster om 166.000 euro och ett anslag om 67.000 euro.

Inkomster

Föreslås en inkomst från jaktvårdsavgifter och försäljning av handledningen för jägarexamen om 158.000 euro. Jaktåret 2018 - 2019 löste 4.360 personer jaktkort, något färre än de senaste åren. En stor andel av dessa utgörs av personer bosatta utanför Åland, 971 personer. Av den åländska jägarkåren fortsätter andelen kvinnor att öka och uppgår till 9 procent eller 291 personer.

Föreslås en inkomst om 8.000 euro från hjortdjursavgifter för älglicenser. Anslag för bidrag för hjortdjursskador upptas under moment 65000 i överföringsavsnittet.

Föreslås med hänvisning till 56 § 2 mom. 4 p. jaktlagen (1985:31) för landskapet Åland, att 20.000 euro av influtna jaktvårdsavgifter används för att täcka centrala förvaltningskostnader för jaktadministrationen under moment 60010.

Utgifter

Föreslås ett nettoanslag om 67.000 euro. Anslaget ska användas så som 56 § i jaktlagen (1985:31) föreskriver, som t.ex. prenumeration av tidningen Jägaren, jägarförsäkring för alla jaktkortsinnehavare, viltvårdsprojekt m.m. Högt prioriterade projekt är åtgärdsplanen för ejder, utveckling av användningen av ny teknik i viltförvaltningen samt inrättande av mink- och mårdhundsfria häckningsområden för sjöfågel. Vidare kan anslaget användas för kostnader som uppkommer i samband med rovdjursförvaltning, förnyelsen av jägarexamen samt för utveckling av verksamheten kring eftersök av trafikskadat vilt. Anslaget kan även användas för inköp av utbildnings- och informationsmaterial som saluförs till självkostnadspris till jägarkåren. Med hänvisning till § 6 LL (2012:69) om landskapets finansförvaltning föreslås inkomsterna från motsvarande försäljning få gottskrivas momentet.

670 Främjande av fiskerinäringen

Den övergripande målsättningen är att den åländska fiskerinäringen ska vara konkurrenskraftig, ekonomiskt lönsam samt ekologiskt och socialt hållbar. De fiskbestånd och ekosystem som nyttjas av näringen ska skyddas och vårdas för att även i framtiden kunna tillhandahålla närproducerad råvara för livsmedel av hög kvalitet.

Arbetet med att nå denna målsättning fortsätter inom ramen för det åländska förverkligandet av Europeiska havs- och fiskerifondens operativa program för perioden 2014 – 2020. I programmet finns även åtgärder som stöder genomförandet av Europeiska unionens integrerade havspolitik.

Under år 2019 har landskapsregeringen inlett arbetet med att ta fram ett nytt program för Europeiska havs- och fiskerifonden för perioden 2021 - 2027. Inom Europeiska unionens instanser pågår arbetet med att ta fram regelverken för den kommande programperioden. Landskapsregeringen följer det arbetet och processen med att utarbeta ett nytt programförslag som kommer att fortgå under år 2020.

I syfte att stödja en långsiktigt hållbar förvaltning av fiskbestånden planeras fortsatta insatser för kunskap om de kustnära fiskbeståndens tillstånd samt även ett fortsatt arbete för att bredda de fiskevårdsinsatser som genomförs, främst inom ramen för verksamheten vid Ålands fiskodling, Guttorp.

67000 Främjande av fiskerinäringen

Sammandrag	Bokslut 2018	Budget 2019	TB 2019	Förslag 2020
Intäkter				
Kostnader	-25 628	-28 000		-28 000
Anslag netto	-25 628	-28 000		-28 000

Budgetmotivering

Föreslås ett anslag om 28.000 euro.

Utgifter

Anslaget innefattar kostnader för lagstadgad fiskeriövervakning samt uppdatering och underhåll av för fiskerinäringen nödvändiga register.

Anslaget får även användas för information, möteskostnader, arvoden och lantmäteri samt mindre anskaffningar av material och förnödenheter. Anslaget innefattar därtill ca 8.000 euro för fiskeribiologiska undersökningar i samarbete med Husö biologiska station samt 10.000 euro för köpta tjänster och kostnader i anslutning till andra utredningar och provfisken. Anslaget kan också användas för åtgärder för att främja sportfiske och fisketurism.

700 Infrastrukturavdelningens förvaltningsområde

Tabellen nedan är en sammanställning av sifferbudgeten inom avdelningens förvaltningsområde för såväl allmänna förvaltningen som fristående enheter. Beloppen är exklusive avdelningen underlydande myndigheter eftersom de beloppen visas separat under respektive myndighet. Sammanställningen visar totalerna av såväl verksamhetsanslagen som redovisas i föreliggande avsnitt som överföringsanslagen som redovisas i överföringsavsnittet. I kolumnerna framgår utfallssiffror för senaste bokslut, grundbudgeten för innevarande år, tilläggsbudget för innevarande år respektive förslaget till budget för kommande år.

Sammandrag	Bokslut 2018	Budget 2019	TB 2019	Förslag 2020
Försäljningsintäkter	6 273 717	6 088 000		6 338 000
Avgiftsintäkter	38 810	67 000		10 000
Övr verksamh intäkt	105 025			57 000
Summa Verksamhetens intäkter	**6 417 552**	**6 155 000**		**6 405 000**
Löner o arvoden	-4 291 942	-4 415 735		-4 757 104
Pensionskostnader	- 773 544	- 803 664		- 865 793
Övr lönebikostnader	-62 232	-63 145		-50 901
Summa Lönebikostnader	**- 835 776**	**- 866 809**		**- 916 694**
Personalersättningar	56 051			
Summa Personalkostnader	**-5 075 643**	**-5 282 544**		**-5 673 798**
Köp av tjänster	-17 833 458	-18 557 967	- 170 000	-18 697 440
Material förnödenh	-5 351 848	-5 765 362		-6 022 337
Övr verksamh kostn	- 384 952	- 373 127		- 341 425
Summa Verksamhetens kostnader	**-28 645 900**	**-29 979 000**	**- 170 000**	**-30 735 000**
Övr ink o kap överf	245 946	50 000		
Summa Intäkt ink o kap	**245 946**	**50 000**		
Summa Intäkt ink o kap öv	**245 946**	**50 000**		
Bostadsproduktion	- 246 489	- 330 000		- 250 000
Övrigt näringsliv	-3 078 621	-3 573 000	-79 000	-4 635 000
Allmänna stöd		-10 000		-40 000
Övriga ink kap överf			-1 000 000	
Summa Utgift ink o kap öv	**-3 325 110**	**-3 913 000**	**-1 079 000**	**-4 925 000**
Summa Kostn ink o kap öv	**-3 325 110**	**-3 913 000**	**-1 079 000**	**-4 925 000**
Summa Verksamhetsbidrag	**-25 307 512**	**-27 687 000**	**-1 249 000**	**-29 255 000**
Övr finansiella int	-66			
Räntekostnader	- 876			
Övr finansiella kost	-34			
Summa Finansiella intäkter och kostnader	**- 977**			
Summa Årsbidrag	**-25 308 488**	**-27 687 000**	**-1 249 000**	**-29 255 000**
Summa Räkenskapsperiodens resultat	**-25 308 488**	**-27 687 000**	**-1 249 000**	**-29 255 000**
Summa Räkenskapsperiodens under- eller överskott	**-25 308 488**	**-27 687 000**	**-1 249 000**	**-29 255 000**

Moment	Bokslut 2017	Bokslut 2018	Budget inkl. TB 2019	Förslag 2020
70010 Infrastruktur, verksamhet	-1 782 389	-1 939 473	-2 060 000	-2 213 000
71000 Planläggning- och byggnad	-23 102	-19 461	-45 000	-50 000
71500 Stöd byggn relaterade åtg	-65 388	- 132 792	- 220 000	- 250 000
71510 Räntest o landsb.borgen, bost	- 109 197	- 113 697	- 120 000	-40 000
72000 Elsäkerhet och energi	536	- 170	-50 000	-50 000
72010 Främj hållbar energiomställn	- 581 812	- 326 037	- 400 000	- 340 000
72030 Samhällsteknikutveckling		-88 792	-35 000	-38 000
Summa 7100 Infra avd allm byrån	**-2 561 352**	**-2 620 422**	**-2 930 000**	**-2 981 000**
74000 Ålandstrafiken	- 398 522	- 447 938	- 445 000	- 448 000
74500 Oljeskydd	- 161 734	185 089	- 140 000	- 143 000
74700 Understöd för övrig trafik	-2 967 197	-2 454 706	-3 173 000	-4 088 000
75010 Upphandling av sjötrafik	-13 410 711	-14 205 657	-15 083 000	-15 476 000
75030 Upphandling av linfärjetrafik	-2 082 659	-2 197 006	-2 343 000	-2 362 000
75100 Varutransporter i skärgården	- 252 595	- 336 514		- 207 000
87100 Rederienheten	-76 191	-9 280		
87300 Verkstad och lager	5 551	50 000	50 000	50 000
Summa 7400 Transportbyrån	**-19 344 059**	**-19 416 013**	**-21 134 000**	**-22 674 000**
76000 Understöd kommunalvägar	0			
76010 Utg drift o underhåll vägar	-2 241 488	-1 945 747	-2 426 000	-2 543 000
76030 Utg underh farleder o fiskefyr	- 380 463	- 417 296	- 350 000	- 280 000
76050 Utg drift o underh färjfäst mm	- 620 207	- 820 336	- 847 000	- 797 000
87200 Vägunderhållet	0	-88 674	0	20 000
Summa 7600 Vägnätsbyrån	**-3 242 157**	**-3 272 053**	**-3 623 000**	**-3 600 000**
Summa 7000 Infrastrukturavdeln	**-25 147 568**	**-25 308 488**	**-27 687 000**	**-29 255 000**

700 Allmän förvaltning

Infrastrukturavdelningens uppdrag är att upprätthålla och utveckla landskapets trafiksystem på ett så miljömässigt, socialt och ekonomiskt hållbart sätt som möjligt beaktande de fyra hållbarhetsprinciperna, så att trafikanternas berättigade krav och förväntningar på en rimlig och säker trafik tillgodoses. Avdelningen sköter även plan- och bygglagsfrågor, geografiska informationssystem (GIS), bostadsärenden och el- och energifrågor samt stöttar en hållbar utveckling inom samhällsteknikområdet. Avdelningen är organiserad som en beställar-utförarorganisation och består av tre byråer, en enhet och två resultatenheter. Därtill finns två underställda myndigheter, Ålands energimyndighet och Fordonsmyndigheten.

Bygg- och energiteamet, som omformades under år 2018, har huvudansvar för genomförandet av Energi- och klimatstrategin, det fortsatta arbetet med fysisk strukturutveckling på Åland samt att stödja en utveckling av byggsektorn mot hållbarare byggande på Åland. Teamet har nu flera projekt i rullning i huvudsak inom energiområdet, och kommer bl.a. under året att inleda en analys av ett effektivare kollektivtrafiksystem, rikta insatser mot hållbarhetsfrågorna inom byggsektorn och arbeta vidare med anläggandet av en biogasanläggning på Åland. Teamet samarbetar med Flexens Oy Ab, som driver projektet Smart Energy Åland. Projektet har som mål att på Åland demonstrera att det är möjligt att på ett kostnadseffektivt sätt skapa ett samhälle som drivs med 100 % förnybar energi.

Den allt äldre fartygsflottan har kapacitetsbrist, vilket leder till driftsstörningar och stora underhållskostnader. Därför har genom totalentreprenad upphandlats ett nytt miljövänligare fartyg till Föglölinjen. Fartyget börjar byggas under året och ska gå i trafik år 2022. Likaså har avtal ingåtts om förnyat tonnage till Sottunga-trafiken och till linjen Kumlinge-Torsholma och en totalentreprenad med förnyat tonnage kommer under året att upphandlas på linjen Enklinge-Kumlinge. Samtidigt

fortsätter utbyggnaden av kortrutten i södra skärgården med uppstartade entreprenader på både västra och östra Föglö och berörda äldre hamnar projekteras för nödvändiga ombyggnader vid byte av tonnage. Inom broprojektet inleds under året entreprenader på några av de mest kritiska broarna, vilka i dagsläget har trälock.

För att genomföra detta föreslås en investeringsbudget om 23,8 miljoner euro. Dessa investeringar bidrar främst till att förverkliga mål 5 och mål 6 i utvecklings- och hållbarhetsagendan. Reinvesteringarna i broarna är en förutsättning för att i framtiden kunna tillgodose det åländska samhällets transportbehov. Kortrutten behöver genomföras för att på ett ekonomiskt försvarbart sätt kunna upprätthålla dagens servicenivå inom skärgårdstrafiken.

70010 Infrastrukturavdelningens allmänna förvaltning, verksamhet

Sammandrag	Bokslut 2018	Budget 2019	TB 2019	Förslag 2020
Intäkter	90 463	60 000		60 000
Kostnader	-2 029 922	-2 120 000	-20 000	-2 273 000
Anslag netto	-1 939 459	-2 060 000	-20 000	-2 213 000

Budgetmotivering

Föreslås, med hänvisning till 6 § LL (2012:69) om landskapets finansförvaltning, ett nettoanslag om 2.213.000 euro, bestående av inkomster om 60.000 euro och utgifter om 2.273.000 euro.

Inkomster

Inkomsterna består av inkomst från trafiksäkerhetsarbete, avgifter för myndighetsbeslut m.m. Eventuella ersättningar från mål som avgjorts i domstol rörande den tidigare rederiverksamheten föreslås föras till momentet då kostnaderna för domstolsprocesserna belastar momentet.

Utgifter

Anslaget används för personalutgifter, registerhållning, trafiksäkerhetsarbete, konsultarvoden och organisationsutveckling samt övriga verksamhetsrelaterade utgifter.

710 Planläggnings- och byggnadsväsendet

Landskapsregeringens mål är att ha ett modernt regelverk inom plan- och byggnadsväsendet samt ett ändamålsenligt geografiskt informationssystem (GIS) med beaktande av samhällsutvecklingen och motsvarande regler i omvärlden.

Direktiv (EU) 2018/844, som trädde i kraft i mitten av år 2018, medförde ändringar i direktiv om byggnaders energiprestanda och energieffektiviseringsdirektivet. Införlivande av direktivet kräver en omfattande ändring av bygglagstiftningen. Detta arbete avses inledas under året. I linje med hållbarhetsagendans mål satsas även på frågan om hur byggandet på Åland kan bli mer hållbart.

GIS-arbetet är centralt för utvecklingen av det åländska samhället, genom att ge en uppdaterad helhetsbild av skyddsvärda områden samt av offentliga sektorns och övriga aktörers verksamheter. En samordnad GIS-plattform som är lättillgänglig för olika aktörer leder till en hållbarare samhällsutveckling genom att bättre beslut tas då viktig information finns uppdaterad och tillgänglig. Arbetet med GIS-plattformen bidrar i förlängningen till att möjligheterna att förverkliga samtliga utvecklingsmål ökar.

Verksamhetsområdet GIS kommer under år 2020 fortsätta utvecklingen gällande

- den interna webbGIS-plattformen
- publika webbkartor i portalen kartor.ax
- samverkan med andra myndigheter och företag samt
- utvecklande av verksamhetsspecifika applikationer.

Under år 2020 är utvecklingsinsatsen på den interna GIS-plattformen fokuserat på implementering och utveckling av tjänster kring den nya webbGIS-plattformen som tas i bruk under året.

71000 Planläggnings- och byggnadsväsendet, verksamhet

Sammandrag	Bokslut 2018	Budget 2019	TB 2019	Förslag 2020
Intäkter	135			
Kostnader	-19 596	-45 000		-50 000
Anslag netto	-19 461	-45 000		-50 000

Budgetmotivering

Föreslås ett anslag om 50.000 euro.

Utgifter

Anslaget föreslås användas för att utveckla och upprätthålla ett modernt regelverk inom plan- och byggnadsväsendet, utredningar, informationsinsatser, införskaffande av standarder och motsvarande dokument. Anslaget innefattar även kostnader för programlicenser, underhållsavtal, installationskostnader, digitaliseringsåtgärder, ökad synlighet på nätet samt kommunikationsinsatser. Anslaget föreslås dessutom innefatta kostnader för utbildning och resor inom sakområdet.

Den ökade synligheten på nätet, utvecklingsbehov och övrig GIS-verksamhet kräver ett fortsatt tilläggsbehov under år 2020 för att stöda GIS-utvecklingen för förvaltningen och det åländska samhället. Anslag har beaktats under moment 39000.

720 Elsäkerhet och energi

Landskapsregeringens arbete utgående från Energi- och klimatstrategin fortsätter. Det sker parallellt med hållbarhetsarbetet på Åland, där förutom offentliga aktörer även företag och tredje sektorn medverkar. Trafiken står för en betydande del av fossilbränsleanvändningen. En övergång till elfordon förbättrar möjligheterna till ett fossilfritt samhälle och ger ökad energieffektivering i linje med hållbarhetsagendan och Energi- och klimatstrategin. Landskapsregeringen främjar övergången och utbyggnaden av infrastrukturen genom snabbladdningsstationer på strategiska platser. Ytterligare steg i utbyggnaden sker genom etablering av laddstationer vid turistanläggningar och att flerbostadsbyggnader förses med laddstationer på boendeparkeringar.

Arbetet med att öka andelen förnyelsebar energi och för att gynna energieffektiveringsåtgärder inom olika sektorer fortsätter med riktade insatser. Inom området fortsätter även myndighetsuppgifter såsom övervakning och utveckling av elsäkerheten, omfattande bl.a. besiktningsverksamhet, utbildning, information, examensprov, registerhållning samt kontroll av elmaterial. Till uppgifterna hör även att upprätthålla register gällande energideklaration av byggnader och informationspunkt gällande grävarbeten.

Som centrala styrdokument för en hållbar samhällsteknikutveckling på Åland fungerar utvecklings- och hållbarhetsagendan, mål 5, 6 och 7, Energi- och klimatstrategin samt Program för fysisk strukturutveckling. Infrastrukturavdelningens Bygg- och energiteams effektmål för samhällsomställningen är förankrade i dessa dokument. Teamet arbetar i samarbete med förvaltningen, kommuner och övriga samhällsaktörer med att inom två till fyra år

- lagt grunden till ett fossilfritt Åland i enlighet med Energi- och klimatstrategin
- implementeringen av förslaget till Program för fysisk strukturutveckling är väl förankrad hos nyckelaktörerna inklusive underliggande program och planer som till exempel VA-plan för Åland samt
- med hjälp av kommunikation och nätverk ha lagt grunden för en hållbar byggsektor.

Stor vikt läggs vid samarbetet med kommunerna och näringslivet, liksom vid kommunikationen med hela samhället. Ett nära samarbete med företaget Flexens Oy Ab om utveckling av en testplattform för smarta energinät på Åland är en viktigt bit i arbetet med att bygga upp ett skalbart fossilfritt energisystem.

72000 Elsäkerhet och energi

Sammandrag	Bokslut 2018	Budget 2019	TB 2019	Förslag 2020
Intäkter	15 494	10 000		10 000
Kostnader	-15 664	-60 000	- 150 000	-60 000
Anslag netto	- 170	-50 000	- 150 000	-50 000

Budgetmotivering

Föreslås, med hänvisning till 6 § LL (2012:69) om landskapets finansförvaltning, ett nettoanslag om 50.000 euro, varav inkomsterna beräknas till 10.000 euro och utgifterna till 60.000 euro.

Inkomster

Inkomsterna består av avgifter för utförda tjänster vilka förväntas uppgå till ca 10.000 euro.

Utgifter

Anslaget föreslås användas för främjande av energihushållning och tryggande av energiförsörjningen, främst genom informations-, rådgivnings-, skolnings- och upplysningsverksamhet på energiområdet. Anslaget används även till landskapsregeringens utveckling av och delaktighet i energiutvecklingsprojekt, i form av förstudier, utrednings- och samarbetsprojekt med andra organisationer och aktörer. Projekten syftar till att främja ökad användning av förnybar energi, energieffektivering samt försörjningstrygghet. I detta arbete föreslås under året en oberoende utredning gällande el-distributionsföretagens struktur genomföras. Allt fler processer elektrifieras idag och än fler framöver. Många nya krav ställs på elnätet då elproduktionen blir både varierande och mera perifer. Utredningen syftar till att genomlysa nuvarande struktur i syfte att föreslå eventuella förändringar gällande effektivering och skalfördelar.

Anslaget täcker även utgifter för övervakning och utveckling av elsäkerheten, omfattande bland annat besiktningsverksamhet, utbildning, information, examensprov, registerhållning samt kontroll av elmaterial. Vidare används anslaget för utgifter i samband med registerhållning gällande energideklaration av byggnader och upprätthållandet av informationspunkt gällande grävarbeten, samt utgifter gällande resor och seminarieverksamhet.

72030 Samhällsteknikutveckling

Sammandrag	Bokslut 2018	Budget 2019	TB 2019	Förslag 2020
Intäkter	583			
Kostnader	-89 375	-35 000		-38 000
Anslag netto	-88 792	-35 000		-38 000

Budgetmotivering

Föreslås ett anslag om 38.000 euro.

Inkomster

Föreslås att intäkter från utförda tjänster gottskrivs momentet med stöd av 6 § LL (2012:69) om landskapets finansförvaltning.

Utgifter

Anslaget avser kostnader för verksamheten i enlighet med den i kapitelmotiveringen angivna riktningen.

För att ställa om samhället i en hållbarare riktning krävs utveckling och samordning inom samhällsteknisk- och samhällsbyggnadssektor. Infrastrukturavdelningens bygg- och energiteams uppdrag består av utvecklings- och effektiviseringsarbete, samordning, uppbyggnad av hållbarare samhällsteknik, utbildning och information riktad till allmänhet och företagare. Bland annat föreslås anslaget att användas till att

- informera och kommunicera med hela samhället om frågor som berör teamets ansvarsområde
- upprätthålla kunskapsnätverk mellan näringsliv, myndigheter samt forsknings- och utbildningsaktörer
- utveckla teamets kompetens inom ansvarsområdet som kontinuerligt utvecklas och förändras
- genom att utveckla och upprätthålla stödprogram för energilösningar främja utvecklingen mot ett fossilfritt och hållbart samhälle
- fortsätta utveckla Åland som testområde för smarta och flexibla energisystem inom Flexens-samarbetet
- agera möjliggörare för utvecklingsprojekt för det åländska näringslivet
- göra insatser för att öka energieffektivitet och -sparande
- stödja utvecklingen av den åländska byggsektorn i hållbar riktning
- utveckla den åländska kollektivtrafikens attraktivitet och hållbarhet samt
- utveckla de geografiska informationssystemen (GIS).

740 Ålandstrafiken

Enheten Ålandstrafiken, som ligger under transportbyrån, sköter administrativa uppgifter rörande skärgårdsfärjornas och kollektivtrafikens turlistor, bokning av bilplatser, hantering av årskort och biljetter, faktureringsunderlag, biljettredovisningar, överföring av intäkter, busskorts- och skolkortsprogrammering, pakethantering m.m.

Under år 2020 fortsätter arbetet med att utveckla Ålandstrafikens digitala tjänster. Förslag på förnyande bokningsregler och utveckling av det digitala systemet tas fram. Förslagen tar sin utgångspunkt i vad som framkom i den hackaton som genomförts i syfte att förbättra kapacitetsutnyttjandet av färjorna. Den årliga kampanjen med tre dagars gratis bussåkande erbjuds fortsättningsvis i samband med den bilfria dagen i syfte att öka allmänhetens medvetande om möjligheten att välja ett hållbarare färdmedel.

74000 Ålandstrafiken, verksamhet

Sammandrag	Bokslut 2018	Budget 2019	TB 2019	Förslag 2020
Intäkter	- 757			
Kostnader	- 447 144	- 445 000		- 448 000
Anslag netto	- 447 902	- 445 000		- 448 000

Budgetmotivering

Föreslås ett anslag om 448.000 euro.

Utgifter

Anslaget avser täcka driftskostnaderna för Ålandstrafikens verksamhet, vilket innebär bl.a. personalkostnader, program och licenser, utvecklingsinsatser, tryckkostnader, hyra, el- och städkostnader.

745 Oljeskydd

74500 Oljeskydd

Sammandrag	Bokslut 2018	Budget 2019	TB 2019	Förslag 2020
Intäkter	316 412			
Kostnader	- 131 323	- 140 000		- 143 000
Anslag netto	185 089	- 140 000		- 143 000

Budgetmotivering

Föreslås ett anslag om 143.000 euro.

Inkomster

Eventuella ersättningar vid oljesaneringar tillskrivs momentet.

Utgifter

Anslaget avser utgifter för upprätthållande av beredskap samt upprätthållande och genomförande av oljeskyddsplanen för åren 2020 – 2024. Oljeskyddsberedskapen sköts, utgående från oljeskyddsplanen, i samarbete med räddningsmyndigheterna och Ålands Sjöräddningssällskap r.f. Myndighetsansvaret för oljeskydd har landskapsregeringen.

Anslaget avser även täcka driftskostnaderna för landskapets oljeskyddsfarkoster, kostnaderna för oljebekämpningsverksamheten och oljeskyddslagret samt för beredskap och utbildning. Ifall en oljeolycka sker, återkommer landskapsregeringen vid behov med förslag på tilläggsanslag. Momentet stödjer främst arbetet med strategiskt utvecklingsmål 3 och 4. Se även moment 974500.

750 Kostnader för sjötrafik

Landskapsregeringens hela frigående flotta är driftsprivatiserad. Transportbyrån förvaltar avtalen genom att aktivt följa upp att entreprenörerna utför sina avtalsenliga åtaganden. Avtalsuppföljning sker även i fält. Landskapsregeringen äger fortsättningsvis sju frigående fartyg och ansvarar för samt planerar alla dockningar, klassningar, större reparationer och underhåll samt uppgradering av tonnaget.

Landskapsregeringen har även sex linfärjelinjer. Trafiken bedrivs i egen regi på linjerna Björkö, Embarsund, Seglinge och Töftö, medan Simskäla och Ängösund är driftprivatiserade. Transportbyrån förvaltar avtalen genom att regelbundet på avtalsmöten följa upp att entreprenörerna utför sina avtalsenliga åtaganden. På samtliga linfärjelinjer görs även regelbundna fältbesök, i syfte att träffa besättningen och lyssna på deras åsikter rörande trafiken.

75010 Upphandling av sjötrafik

Sammandrag	Bokslut 2018	Budget 2019	TB 2019	Förslag 2020
Intäkter	1 232 162	1 250 000		1 250 000
Kostnader	-15 437 790	-16 333 000		-16 726 000
Anslag netto	-14 205 629	-15 083 000		-15 476 000

Budgetmotivering

Föreslås, med hänvisning till 6 § LL (2012:69) om landskapets finansförvaltning, ett nettoanslag om 15.476.000 euro för att sköta avtalen som landskapsregeringen tecknat med entreprenörer samt för att upphandla utgående avtal inkluderat uppskattad bunkerkostnad, planeringskostnader för totalentreprenader samt för reparationer och underhåll av fartyg. Utgifterna beräknas till 16.726.000 euro och inkomsterna till 1.250.000 euro.

Inkomster

Inkomsterna består av biljett- och fraktintäkter samt eventuella kostnadsregleringar gentemot upphandlade entreprenörer. Nettoanslaget förutsätter intäkter om 1.250.000 euro.

Utgifter

Anslaget används för upphandling och beställning av sjötrafik med frigående färjor utgående från av landskapsregeringen fastställd turlista, beställnings- och menförestrafik, bränsletransporter samt för tekniskt underhåll av landskapsregeringens tonnage. Norra linjen är omlagd så att Hummelvik-Torsholma trafikeras av ett fartyg, m/s Alfågeln. En ny linje, Brändö-Kumlinge är införd och Asterholma-Lappo-Torsholmalinjen har avslutats. M/s Knipan är skärgårdstrafikens ersättningstonnage.

Bruttokostnaden beräknas uppgå till 16.726.000 euro, av vilket 1.677.000 euro avsätts för tekniskt underhåll av tonnaget. Anslaget utgår från att 2020 års turlista är kostnadsneutral jämfört med år 2019. Anslaget är beräknat på att m/s Knipan används som ersättande tonnage 1.900 timmar då de andra färjorna är på dockning eller översyn och som ersättande fartyg under driftsstörningar förorsakade av oförutsedda haverier på de andra färjorna. Risken för trafikstörningar ökar hela tiden till följd av det ålderstigna tonnaget. Under högsäsong då m/s Knipan trafikerar enligt turlista samt under översyns- och dockningsperioden, vilket totalt utgör ca 7 månader av året, finns inget eget reservtonnage.

Anslaget är beräknat på ett bränslepris om 0,60 euro/liter netto, vilket betyder att ca 4.293.000 euro avsätts till bränsle. Bränslemängdens osäkerhet är något förhöjd mot tidigare år eftersom trafiken på norra linjen är omlagd. Med beaktande av osäkerheten gällande bränsleprisets utveckling vid uppgörandet av budgetförslaget återkommer landskapsregeringen vid behov i en tilläggsbudget.

Entreprenaderna för Hummelvik-Torsholma, Brändö-Kumlinge, Svinö-Degerby och södra linjen fortsätter medan linjerna Åva-Jurmo, Osnäs-Åva och tvärgående linjen upphandlas under året. Anslaget är beräknat med en mindre kostnadsökning för de nya avtalen.

Totalentreprenaden för passagerarbåtstrafik i södra skärgården upphandlas under året medan beställnings- och menförestrafik i södra skärgården och trafiken i Geta skärgård fortsätter inom befintliga avtal. Beställningstrafiken för Lemlands skärgård arrangeras under menförestid. Trafiken på linjen Kumlinge-Enklinge upphandlas.

Bränsletransporterna sköts med tonnaget som trafikerar i ordinarie turlista och med begränsat passagerarantal, förutom på södra linjen under högsäsong då externt tonnage används genom existerande ramavtal.

För att färdigställa underlag för upphandling av totalentreprenaderna på linjerna Sottunga – Hastersboda och Kumlinge – Enklinge föreslås ett anslag om 140.000 euro.

På den i budget år 2019 tidigare givna fullmakten om en totalentreprenad på linjen Kumlinge - Brändö överväger landskapsregeringen en ny elhybridfärja med en kapacitet på ca 140 ton. En totalentreprenad skulle ha en löptid om 15 år och så att fartyget skulle kunna sättas in på linjen år 2023/2024. Landskapsregeringen har inte upptagit planeringsanslag för denna totalentreprenad i föreliggande budgetförslag.

Fullmakt

Landskapsregeringen avser upphandla trafik med en ny elhybridfärja på totalentreprenad för linjen Enklinge - Kumlinge. Lastkapaciteten på linjen avses ökad från 60 ton till 76 ton. Upphandlingen görs för ett entreprenadavtal som löper på 15 år och så att fartyget kan sättas in på linjen från år 2023. Landskapsregeringen bedömer att månadskostnaden uppgår till ca 0,2 miljoner euro och en totalkostnad för entreprenaden om ca 34 miljoner euro för hela 15-årsperioden. De angivna beloppen är indikativa och exklusive bunker.

Driftsentreprenaderna på linjerna Åva - Jurmo och Åva - Osnäs samt totalentreprenaderna för tvärgående linjen samt passagerarbåtstrafiken i södra skärgården upphandlas under året utan omställning och med samma typ av tonnage som tidigare. Avtalstiderna varierar mellan 2 och 5 år och inleds under år 2020. Dagens årskostnad exklusive bunker för de nämnda linjerna uppgår till ca 3,3 miljoner euro per år och bedöms öka.

I grundbudgeten för år 2019 ingick en fullmakt att begära in anbud på en färja på totalentreprenad anpassad för trafiken mellan Hastersboda och Sottunga. Totalentreprenaden avser en ny elhybridfärja som planeras för 76 tons lastkapacitet. Upphandlingen görs för ett entreprenadavtal som löper på 15 år och så att fartyget kan sättas in på linjen år 2022. Landskapsregeringen bedömer att månadskostnaden uppgår till drygt 0,2 miljoner euro och totalkostnaden för entreprenaden för hela 15-årsperioden till ca 44 miljoner euro. De angivna beloppen är indikativa och exklusive bunker.

75030 Upphandling av linfärjetrafik

Sammandrag	Bokslut 2018	Budget 2019	TB 2019	Förslag 2020
Intäkter				
Kostnader	-2 197 006	-2 343 000		-2 362 000
Anslag netto	-2 197 006	-2 343 000		-2 362 000

Budgetmotivering

Föreslås ett anslag om 2.362.000 euro.

Inkomster

Föreslås med hänvisning till 6 § LL (2012:69) om landskapets finansförvaltning att kostnadsregleringar gentemot upphandlade entreprenörer gottskrivs anslaget.

Utgifter

Anslaget används för drift av landskapets linfärjelinjer samt för tekniskt underhåll av landskapsregeringens tonnage.

Utgifterna för avtalen på Ängösunds- och Simskälalinjen ökar marginellt jämfört med fjolårets anslag. Den upphandlade trafiken är fortfarande i genomsnitt ca en fjärdedel billigare på de driftprivatiserade linjerna än de tidigare avtalen. Ett nytt avtal påbörjas på Ängösundslinjen 15.5.2020 efter upphandling. Det nya avtalet förväntas bli dyrare än nuvarande avtal, vilket gör att landskapsregeringen kan behöva återkomma med begäran om utökade anslag i tilläggsbudget. Om förlängningsoptionen deklareras för Simskälalinjen innebär det att avtalet löper till 31.3.2022.

Kostnaden för tekniskt underhåll stiger något under år 2020. För tekniskt underhåll av tonnaget avsätts ca 395.000 euro. För att skapa bättre kontroll och uppföljning av driften avsätts ytterligare 15.000 euro till förbättring av säkerheten på linfärjorna.

Budgeten är beräknad på ett genomsnittligt bränslepris om 0,60 euro/liter netto, varvid bränslekostnaderna beräknas uppgå till 245.000 euro. Med beaktande av osäkerheten gällande bränsleprisets framtida utveckling återkommer landskapsregeringen vid behov i en tilläggsbudget.

760 Kostnader för väghållning

76010 Utgifter för drift och underhåll av vägar

Sammandrag	Bokslut 2018	Budget 2019	TB 2019	Förslag 2020
Intäkter				
Kostnader	-1 945 747	-2 426 000		-2 543 000
Anslag netto	-1 945 747	-2 426 000		-2 543 000

Budgetmotivering

Föreslås ett anslag om 2.543.000 euro.

Utgifter

Anslaget avser kostnader för landskapsregeringens ansvar som väghållare för drift och underhåll av det allmänna vägnätet. Grundförbättringar, ombeläggningar och övriga avskrivningsbara investeringar finansieras under moment 976000.

Vägnätsbyrån har ansvar för beställning av vägunderhållet. Anslaget möjliggör drift av vägnätet enligt infrastrukturavdelningens funktions- och standardbeskrivning för driftområde Åland. Driften utförs av vägnätsbyråns vägunderhållsenhet och av upphandlade aktörer, se även moment 87200.

76030 Utgifter för underhåll av farleder och fiskefyrar

Sammandrag	Bokslut 2018	Budget 2019	TB 2019	Förslag 2020
Intäkter				
Kostnader	- 663 128	- 400 000		- 280 000
Anslag netto	- 663 128	- 400 000		- 280 000

Budgetmotivering

Föreslås ett anslag om 280.000 euro.

Inkomster

Inkomster för projekten kan påföras momentet. Se motiveringen under utgifter.

Utgifter

För underhåll av landskapets grunda farleder och tillhörande sjömärken, kummel, linjemarkeringar och radarmärken samt för utplacering av prickar reserveras 220.000 euro. I anslaget ingår även konsultkostnader för övervakning av avtalet. Avtalet för drift- och underhåll av grunda farleder löper ut 31.7.2020. Upphandling av ett nytt drifts- och underhållsavtal genomförs under första kvartalet 2020.

Genom projekt ADAPT hittades fyra farleder där muddringsåtgärder kan förbättra framkomligheten för sjöfarten. Budgetmedel för genomförande av muddringsentreprenaderna tas upp i budget år 2021.

Under år 2019 startades ett tvåårigt Leader-projekt tillsammans med Ålands sjöräddningssällskap r.f. och Ålands Fiskare r.f. för att uppgradera fiskefyrarna i skärgården. Fiskefyrarna är viktiga ur ett sjösäkerhetsperspektiv och fungerar som navigationshjälpmedel även när de inte lyser. Fyrarna är också en del av det åländska kulturarvet. Målsättningen är att inom Leader-projektet uppgradera byggnaderna för de mindre fiskefyrarna under åren 2019 och 2020. Landskapsregeringen föreslår att budgetmedel om 30.000 euro avsätts för inköp av ny belysningsutrustning till de renoverade fiskefyrarna.

Landskapsregeringen har anlagt fyra privata farleder i början av 2000-talet. Farlederna kallas Äppelö-farleden, Käringsunds-farleden, Lumparsunds-farleden och farleden från norra Kökar till Karlby. Farlederna finns inte med i officiella sjökort. Icke officiella farleder ska utmärkas med blå-vita kardinalprickar för att visa att farleden inte är allmän och att man trafikerar farleden på egen risk.

Farlederna har idag lateralmärken. Därför föreslås att 30.000 euro avsätts för att förändra utprickningen av farlederna.

76050 Utgifter för drift och underhåll av färjfästen, bryggor, broar, hamnar och byggnader

Sammandrag	Bokslut 2018	Budget 2019	TB 2019	Förslag 2020
Intäkter	2 666			
Kostnader	- 822 991	- 847 000		- 797 000
Anslag netto	- 820 325	- 847 000		- 797 000

Budgetmotivering

Föreslås ett anslag om 797.000 euro, vilket inkluderar en internhyra om 30.000 euro.

Utgifter

Anslaget avser drift och underhåll av färjfästen, bryggor, broar, hamnar, väntsalar, teknikbyggnader och lastbryggor vid färjfästen samt regleringsdammen i Vargsundsådran. Driften beställs, enligt landskapsregeringens funktions- och standardbeskrivning för driftsområde Åland, i huvudsak av vägunderhållsenheten och verkstads- och lagerenheten.

Kostnaderna för underhåll av broar, hamnar, färjfästen, bryggor m.m. ökar årligen främst på grund av anläggningarnas stigande ålder och slitage. Drift och underhållsåtgärder som berör trafikanternas säkerhet och anläggningarnas funktion prioriteras fortsättningsvis. Anslaget föreslås även bära kostnaderna för att upprätthålla ett tekniskt broregister samt de broinspektioner som utförs enligt avdelningens inspektionsplan. Baserat på inspektionerna har för broarnas del ett omfattande renoveringsprojekt inletts med målsättningen att förbättra det allmänna skicket och trafiksäkerheten samt stoppa den ökande kostnadsutvecklingen på det kontinuerliga brounderhållet. För hamnarna inleddes under år 2019 ett inspektionsprogram för att identifiera behovet av renoveringar och för att kunna koordinera kommande renoveringsinsatser med nyinvesteringar och anpassningar till nytt tonnage.

8 Myndigheter samt fristående enheter

820 Ålands statistik- och utredningsbyrå

Ålands statistik- och utredningsbyrå (ÅSUB) är en oberoende myndighet vars främsta uppgifter är att verka som Ålands officiella statistikmyndighet och bedriva forsknings- och utredningsverksamhet enligt LL (1993:116) om Ålands statistik- och utredningsbyrå.

ÅSUB producerar aktuell statistik för beslutsfattande, debatt och forskning inom de flesta samhällsområden. Det innebär att ÅSUB utvecklar, framställer och sprider statistik samt samordnar statistikproduktionen på Åland och lämnar statistik till internationella organisationer såsom det nordiska samarbetet och FN. Statistiken är en viktig hörnsten i en demokrati som bidrar till fakta för beslut, stärker tilliten till beslutsprocesserna och bidrar därmed till utvecklingsmål 2 i Utvecklings- och hållbarhetsagendan.

Statistiken har som krav att vara oberoende, relevant, jämförbar, av god kvalitet och baserad på vetenskapliga grunder samt respekterar uppgiftslämnarnas rättigheter och sekretess. ÅSUB medverkar även i internationellt statistiksamarbete. Därtill åtar sig ÅSUB olika typer av statistiska bearbetningar, analyser samt framställning av statistik på uppdrag av beställare.

Uppgiften som officiell statistikmyndighet och de åtaganden som detta medför finansieras med budgetanslag. Anslaget föreslås under år 2020 finansiera 24 produktionsområden inom den officiella statistiken. Anslaget beräknas även finansiera den kontinuerliga uppdateringen av webbplatsen och de databastabeller som finns där samt Statistisk årsbok och fickstatistiken "Åland i Siffror" som ges ut på fem språk.

Tyngdpunkten i ÅSUB:s forskning och utredningsverksamhet finns inom det samhällsekonomiska området men omfattar även många andra aktuella samhällsfrågor. ÅSUB har en stark metodkompetens och har särskilt specialiserat verksamheten inom ekonomiska lägesanalyser, prognoser, ekonomisk modellutveckling, surveyundersökningar samt utvärdering av politikinsatser. Utrednings- och forskningsverksamheten är uppdragsfinansierad och har uppdragsgivare både inom Åland och internationellt.

ÅSUB:s direktion har behandlat en preliminär verksamhetsplan för år 2020 som lyfter fram fem strategier för att bygga vidare på det starka förtroende som kännetecknar ÅSUB:s verksamhet:

- aktiv förmedling och interaktion med centrala användargrupper
- underlätta för uppgiftslämnarna
- ökad växelverkan med samarbetspartners
- utveckla metoderna och trygga arbetsklimatet samt
- teknisk förnyelse och informationssäkerhet.

Under år 2020 kommer den tekniska förnyelsen att präglas av förnyade statistiksystem genom att inkomstregistret tas i bruk och kommunernas informationssystem förnyas inom statistikframställningen. Informationssäkerheten utvecklas kontinuerligt i samverkan med Åda Ab. Inom personalpolitiken beaktas Utvecklings- och hållbarhetsagendans mål om möjligheter att växa, vara delaktig och känna tillit.

Tre horisontella fokusområden genomsyrar ÅSUB:s produktion och aktiviteter, nämligen genusperspektivet, hållbar utveckling samt självstyrelsen. Vidare har direktionen lyft fram fyra fokusområden som ska stöda åländska beslutsfattare med kunskapsunderlag inom aktuella politikområden. Dessa fokusområden är bärkraftiga välfärdssystem, offentliga sektorns utveckling, bärkraftig ekonomi och näringslivsutveckling samt miljö och hållbar utveckling. Fokusområdena

innehåller statistikproduktion samt oberoende utredningar och analyser som underlag för beslutsfattare på olika nivåer och inom olika sektorer.

ÅSUB jobbar kontinuerligt med att stärka webbplatsens roll som myndighetens ansikte utåt. Aktiviteterna för att öka informationen, tydligheten och tillgängligheten på webbplatsen fortgår. Förmedling av statistiken och resultatet från utrednings- och forskningsverksamheten publiceras i allt högre utsträckning i form av webbnyheter och interaktiva databaser på webbplatsen.

I förslaget till verksamhetskostnader för ÅSUB 2020 ingår en engångskostnad på 8.000 euro för ordnande av ett nordiskt handelsstatistikmöte på Åland under hösten 2020. Statistiken om handel över gränserna är ett aktuellt tema där utmaningarna är betydande och behovet av utbyte av erfarenheter därmed stort.

82000 Ålands statistik- och utredningsbyrå, verksamhet

Sammandrag	Bokslut 2018	Budget 2019	TB 2019	Förslag 2020
Försäljningsintäkter	328 693	295 000		358 000
Summa Verksamhetens intäkter	**328 693**	**295 000**		**358 000**
Löner o arvoden	- 631 513	- 599 102		- 677 713
Pensionskostnader	- 114 518	- 109 037		- 123 344
Övr lönebikostnader	-9 023	-8 567		-7 252
Summa Lönebikostnader	**- 123 542**	**- 117 604**		**- 130 595**
Personalersättningar	1 014			
Summa Personalkostnader	**- 741 002**	**- 716 706**		**- 808 308**
Köp av tjänster	- 149 343	- 125 794		- 133 992
Material förnödenh	-11 271	-19 000		-13 700
Övr verksamh kostn	-69 010	-68 500		-70 000
Summa Verksamhetens kostnader	**- 970 625**	**- 930 000**		**-1 026 000**
Summa Verksamhetsbidrag	**- 641 932**	**- 635 000**		**- 668 000**
Summa Årsbidrag	**- 641 932**	**- 635 000**		**- 668 000**
Summa Räkenskapsperiodens resultat	**- 641 932**	**- 635 000**		**- 668 000**
Summa Räkenskapsperiodens under- eller överskott	**- 641 932**	**- 635 000**		**- 668 000**

Moment	Bokslut 2017	Bokslut 2018	Budget inkl. TB 2019	Förslag 2020
82000 ÅSUB	- 509 810	- 641 932	- 635 000	- 668 000

Budgetmotivering

Under momentet föreslås, med hänvisning till 6 § LL (2012:69) om landskapets finansförvaltning, ett nettoanslag om 668.000 euro.

Inkomster

Inkomsterna beräknas under år 2020 uppgå till 358.000 euro. Inkomsterna kommer från utrednings- och statistikuppdrag från landskapsförvaltningen och dess myndigheter, från andra externa beställare inom och utanför Åland samt från försäljning av ÅSUB:s olika produkter.

Utgifter

Anslaget avser täcka verksamhetskostnaderna (netto) för Ålands statistik- och utredningsbyrå. Den totala budgetomslutningen uppgår enligt förslaget till 1.026.000 euro.

822 Datainspektionen

Till grund för Datainspektionens uppdrag och verksamhetsplan ligger för närvarande landskapslag (2019:9) om dataskydd inom landskaps- och kommunalförvaltningen (Dataskyddslagen). Denna lag är att se som ett komplement till Europaparlamentets och Rådets förordning (GDPR) om skydd för fysiska personer med avseende på behandling av personuppgifter och om det fria flödet av sådana uppgifter och om upphävande av direktiv 95/46/EG. GDPR gäller direkt som lag och vid eventuella konflikter mellan landskapslagstiftning och GDPR har GDPR företräde.

I och med GDPR:s ikraftträdande och den nya lagstiftningen kan följande konstateras. Datainspektionens roll som en av de Finska Datatillsynsmyndigheterna innebär att Dataombudsmannens byrå och Datainspektionen ska samverka inom EU-samarbetet. Datainspektionen bör därför under år 2020 arbeta närmare Bryssel för att tillvarata Åländska intressen inom dataskydd. I samband med att GDPR implementeras i alla delar av Ålands förvaltning kommer tillsyn att behöva göras.

Datainspektionen arbetar genom sin tillsynsverksamhet för att säkerställa att myndighetsuppdrag inom den åländska förvaltningen sker inom lagens ramar. De gällande lagarna som Datainspektionen utövar tillsyn under är rättighetslagstiftningar, vilka ämnar ge individer ett enhetligt skydd för personuppgifter inom hela EU. En särskiljande faktor är att dataskyddslagstiftningen på Åland även omfattar sådant som inte omfattas av unionsrätten. Det finns därför inga undantag från dataskyddslagstiftningen utom rent brottsförebyggande verksamhet. Då rättsområdet dataskydd är strikt korrelerat till teknikutveckling finns ett behov av fortlöpande utbildning av Datainspektionens personal gällande trender inom särskilt IT.

Syftet med tillsynsverksamheten är att Datainspektionen ska bidra till en effektiv och rättssäker förvaltning genom att alltid ställa individens rätt till säker personuppgiftsbehandling i första rummet. Datainspektionen ska särskilt uppmärksamma och arbeta för barns rättigheter.

För att kunna följa utvecklingen inom rättsområdet dataskydd arbetar Datainspektionen nära Dataombudsmannens byrå i Helsingfors samt övriga datatillsynsmyndigheter i Norden. För att hålla sig ajour med utvecklingen inom de övriga nordiska länderna deltar Datainspektionen på utbildningstillfällen anordnade av dessa i den omfattning det är skäligt, studiebesök hos myndigheterna förekommer även. Två gånger om året sammanträder de nordiska dataskyddsmyndigheterna för att tillsammans utarbeta en gemensam agenda och för uppföljning. Under år 2019 hölls det första mötet i Stockholm. Det är sannolikt att motsvarade möte sker i Mariehamn under våren 2020.

Vidare samarbetar Datainspektionen med Dataombudsmannens byrå för att ge ålänningarna god service.

Mål år 2020

Datainspektionens mål under år 2020 är att genomföra riktade och generella granskningar rörande regelefterlevnad av Dataskyddslagen och GDPR. Fokus för de generella granskningarna kommer att vara på hur Ålands myndigheter uppfyller enskildas rättigheter enligt GDPR. De riktade granskningarna gäller särskilda behandlingsprocesser, det kan i vissa fall röra sig om en behandlingsprocess som Datainspektionen anser vara av särskild dignitet, det vanliga är dock att Datainspektionen agerar på inkomna anmälningar kopplade till vissa behandlingar.

Det är i första hand är den personuppgiftsansvariges ansvar att säkerställa att dennes personal har god kännedom om GDPR men det finns planer på en generell utbildning för tjänstemän inom den offentliga sektorn på Åland samt en utbildning för ungdomar.

82200 Datainspektionen, verksamhet

Sammandrag	Bokslut 2018	Budget 2019	TB 2019	Förslag 2020
Löner o arvoden	-78 287	-65 779		-52 772
Pensionskostnader	-14 248	-11 972		-11 725
Övr lönebikostnader	-1 120	- 941		435
Summa Lönebikostnader	**-15 368**	**-12 912**		**-11 289**
Personalersättningar	368			
Summa Personalkostnader	**-93 668**	**-78 691**		**-64 062**
Köp av tjänster	-15 280	-54 500		-65 638
Material förnödenh	-1 534	-6 808		-5 300
Övr verksamh kostn	-6 572	-10 000		-10 000
Summa Verksamhetens kostnader	**- 117 054**	**- 150 000**		**- 145 000**
Summa Verksamhetsbidrag	**- 117 054**	**- 150 000**		**- 145 000**
Summa Årsbidrag	**- 117 054**	**- 150 000**		**- 145 000**
Summa Räkenskapsperiodens resultat	**- 117 054**	**- 150 000**		**- 145 000**
Summa Räkenskapsperiodens under- eller överskott	**- 117 054**	**- 150 000**		**- 145 000**

Moment	Bokslut 2017	Bokslut 2018	Budget inkl. TB 2019	Förslag 2020
82200 Datainspektionen	- 129 002	- 117 054	- 150 000	- 145 000

Budgetmotivering

Föreslås ett anslag om 145.000 euro.

Utgifter

Anslaget avser täcka Datainspektionens verksamhetskostnader.

823 Ålands energimyndighet

82300 Ålands energimyndighet, verksamhet

Sammandrag	Bokslut 2018	Budget 2019	TB 2019	Förslag 2020
Avgiftsintäkter		7 000		7 000
Övr verksamh intäkt	146 383	30 000		30 000
Summa Verksamhetens intäkter	**146 383**	**37 000**		**37 000**
Löner o arvoden	-21 776	-23 496		-20 285
Pensionskostnader	-3 963	-4 276		-3 692
Övr lönebikostnader	- 296	- 336		- 217
Summa Lönebikostnader	**-4 259**	**-4 612**		**-3 909**
Summa Personalkostnader	**-26 035**	**-28 108**		**-24 194**
Köp av tjänster		-23 892		-27 806
Summa Verksamhetens kostnader	**-26 035**	**-52 000**		**-52 000**
Summa Verksamhetsbidrag	**120 348**	**-15 000**		**-15 000**
Summa Årsbidrag	**120 348**	**-15 000**		**-15 000**
Summa Räkenskapsperiodens resultat	**120 348**	**-15 000**		**-15 000**
Summa Räkenskapsperiodens under- eller överskott	**120 348**	**-15 000**		**-15 000**

Moment	Bokslut 2017	Bokslut 2018	Budget inkl. TB 2019	Förslag 2020
82300 Ålands energimyndighet	26 155	120 348	-15 000	-15 000

Budgetmotivering

Föreslås, med hänvisning till 6 § LL (2012:69) om landskapets finansförvaltning, ett nettoanslag om 15.000 euro, bestående av inkomster om 37.000 euro och utgifter om 52.000 euro.

Inkomster

Inkomsterna avser övervakning av transmissions- och distributionselbolag samt intäkter från utsläppsrättsauktioner i den gemensamma auktionsplattform som skapats för utsläppshandelsperioden 2013 - 2020. De förväntade intäkterna från övervakning samt utsläppsrättsauktioner uppgår till ca 37.000 euro.

Utgifter

Anslaget avser personal, arvoden och övriga omkostnader för myndigheten.

Energimyndigheten är även tvistlösningsmyndighet enligt lagen om främjande av utbyggnad av bredband. I tvistlösningssituationer kan myndigheten vara i behov av att anlita extern juridisk sakkunskap. Ytterligare utgifter förväntas med uppdraget gällande tillsyn och övervakning av elmarknaden då myndigheten i samarbete med rikets energimyndighet bör utarbeta en kalkylmodell anpassad för de åländska elnätsbolagen. Vissa avvikelser förekommer jämfört med riket och i utarbetandet av modellen krävs initialt arbetsinsatser. Myndigheten handhar även andra förvaltningsuppgifter, som utsläppshandelssystemet där perioden förnyas från år 2021, vilket medför att även lagstiftningen uppdateras. Även vissa it-relaterade utgifter förväntas under året.

825 Ålands polismyndighet

Polisverksamheten i landskapet bedrivs i enlighet med bestämmelserna i landskapslagen och landskapsförordningen om Ålands polismyndighet (2000:26, 2000:34) samt enligt ett av styrelsen för Ålands polismyndighet fastställt reglemente. I 1§ i polislagen (ÅFS 2013:87) för Åland stadgas om polisens uppgifter.

Polismyndigheten leds av polismästaren som har som stödfunktion staben. Verksamheten indelas i enheter. Landskapsalarmcentralen utgör en del av polismyndigheten. Enheterna leds av polisbefäl medan Landskapsalarmcentralen leds av alarmmästaren. Polismyndigheten uppgör skilda verksamhetsplaner för varje enhet och Landskapsalarmcentralen.

Mål år 2020

- polisens närhet och tillgänglighet för ökad trygghet i samhället

- arbetet mot våld i nära relationer samt

- hög prioritet av bekämpning av narkotika.

Polisens verksamhet ska innefatta nära samarbete med myndigheter, samfund och invånare för att öka tryggheten i samhället samt för att förebygga och förhindra brott. Polisen ska vara tillgänglig i hela landskapet och närvaron i skärgården tryggas. Detta förverkligas genom att utveckla den kunskapsbaserade polisverksamheten samt fortsatt systematisering av planeringen. Polismyndigheten utvecklar fortsättningsvis metoder för tillgänglighet via nätet, elektroniska tjänster samt effektiverar närvaron i sociala medier.

Våld i nära relationer är ett stort samhällsproblem med breda och långtgående följder. Polisen deltar aktivt i tväradministrativa insatser i anknytning till temaområdet. Polisen vidareutvecklar sina metoder för bemötande av brottsoffer och vid brottsutredning i samarbete med andra myndigheter, särskilt de sociala myndigheterna och åklagaren. Polismyndigheten prioriterar fortsättningsvis

utredningen av brott som begåtts i nära relationer och deltar i utbildning för att upprätthålla god kompetensnivå samt bidrar till att öka medvetenheten om problematiken.

Bekämpning av narkotika prioriteras högt och polisen arbetar effektivt för att minska tillgången till narkotika. Detta sker genom koordinerade insatser från fältverksamheten, utredningen och tillståndsförvaltningen. Tvångsmedel används effektivt för att säkerställa en effektiv utredning. Tväradministrativa insatser stärks fortsättningsvis för att förhindra införsel till Åland. Förebyggande arbete gentemot ungdomar fortsätter för att garantera kontinuitet.

Utöver inriktningsmålen kräver byggandet av det nya polishuset fokus, aktiv uppföljning samt koordinering med inblandade aktörer. Ibruktagande av det nya alarmsystemet Ålarm kräver speciell fokus för att säkerställa en oavbruten och kvalitativ alarmservice.

82500 Ålands polismyndighet, verksamhet

Sammandrag	Bokslut 2018	Budget 2019	TB 2019	Förslag 2020
Försäljningsintäkter	67 609	40 000		40 000
Avgiftsintäkter	429 084	383 000		379 000
Övr verksamh intäkt	171 380			
Summa Verksamhetens intäkter	**668 072**	**423 000**		**419 000**
Löner o arvoden	-5 656 178	-5 104 393		-5 527 393
Pensionskostnader	-1 057 592	- 938 000		-1 014 986
Övr lönebikostnader	-81 000	-72 993		-59 143
Summa Lönebikostnader	**-1 138 591**	**-1 010 992**		**-1 074 129**
Personalersättningar	70 999	40 000		40 000
Summa Personalkostnader	**-5 703 224**	**-6 075 385**		**-6 561 522**
Köp av tjänster	- 521 687	- 487 710		-1 082 286
Material förnödenh	- 244 537	- 216 450		- 180 253
Övr verksamh kostn	- 547 635	- 576 455		- 578 939
Summa Verksamhetens kostnader	**-7 017 083**	**-7 356 000**		**-8 403 000**
Summa Verksamhetsbidrag	**-6 349 011**	**-6 933 000**		**-7 984 000**
Summa Årsbidrag	**-6 349 011**	**-6 933 000**		**-7 984 000**
Summa Räkenskapsperiodens resultat	**-6 349 011**	**-6 933 000**		**-7 984 000**
Summa Räkenskapsperiodens under- eller överskott	**-6 349 011**	**-6 933 000**		**-7 984 000**

Moment	Bokslut 2017	Bokslut 2018	Budget inkl. TB 2019	Förslag 2020
82500 Ålands polismyndighet	-6 075 373	-6 349 011	-6 933 000	-7 984 000

Budgetmotivering

Föreslås en inkomst om 419.000 euro och ett anslag om 8.403.000 euro varav ca 417.000 euro avser internhyra.

Inkomster

För verksamheten beräknas sammanlagt 419.000 euro inflyta huvudsakligen i form av tillståndsavgifter för pass. I inkomsten ingår även Landskapsalarmcentralens inkomster för bl.a. larmkopplingar.

Utgifter

Anslaget avser kostnader för polismyndighetens verksamhet.

I anslaget har 610.000 euro budgeterats för driften av den nya systemlösningen för Landskapsalarmcentralens hantering av nödsamtal och nödmeddelanden. I driftskostnaden ingår ett driftsavtal med Åda Ab. Avtalet gäller bland annat grundavgift och jouravgift. Vid behov korrigeras

driftskostnaderna i en tilläggsbudget under året. Systemet beräknas vara klart och i drift under den första delen av år 2020.

Med hänvisning till 6 § i LL om landskapets finansförvaltning (2012:69) föreslås att momentet kan gottskrivas med inkomster av kostnadsersättningar för praktikanter och ersättningar för deltagande i övriga samarbeten och projekt.

Fullmakt

Arbetet med planeringen av polishusets om- och tillbyggnad har fortgått och byggstart är planerat till hösten år 2019. Fram till inflyttningen huserar polisen i lokaler på Elverksgatan och internhyresnivån kvarstår oförändrad sedan tidigare för dessa lokaler. Verksamheten vid Strandgatan 23, där tilläggsutrymmen hyrs, fortsätter som tidigare. I föreliggande budgetförslag anhålls på förhand om en fullmakt för de framtida kostnaderna för nybyggnationen av polishuset. Årskostnaden för den renoverade äldre delen av polishuset höjs på grund av standardförbättringar och tillsammans med nybyggnaden samt kostnaden för parkeringsplatser beräknas årshyran vid inflyttning bli ca 1.215.000 euro per år som innefattar bland annat avskrivning, internränta samt skötselkostnad. Tidpunkten för ibruktagande beräknas vara tidigast under första hälften av år 2022.

826 Ålands ombudsmannamyndighet

Ålands ombudsmannamyndighet har till uppgift att främja och trygga jämlikhet och förhindra diskriminering. Orsaker till diskriminering kan vara kön, könsidentitet, könsuttryck, sexuell läggning, funktionsnedsättning, ålder, etnisk tillhörighet, religion eller annan övertygelse. Barnombudsmannen bevakar de åländska barnens intressen och ska vara med och påverka beslut kring allt som rör barns och ungdomars liv på Åland. Myndigheten har vidare till uppgift att främja och trygga jämlikhet i frågor som gäller rättigheter för klienter i socialvården och patienter i hälso- och sjukvården. Myndighetens uppdrag omfattar även rådgivning vad gäller konsumenters rättigheter.

Verksamheten regleras av följande lagar: landskapslagen (2005:66) om förhindrande av diskriminering i landskapet, landskapslagen (1989:27) om tillämpning i landskapet Åland av lagen om jämställdhet mellan kvinnor och män, landskapslagen (2014:33) om Ålands Ombudsmannamyndighet, landskapslag (1995:101) om tillämpning i landskapet Åland av riksförfattningar om socialvård, landskapslagen (1993:61) om tillämpning i landskapet Åland av lagen om patientens ställning och rättigheter, lag om konsumentrådgivning (FFS 800/2008) samt förordning om skötseln i landskapet Åland av uppgifter som gäller konsumentrådgivning (FFS 1180/2009).

All verksamhet inom myndigheten omfattar frågor inom social hållbarhet som i utvecklings- och hållbarhetsagendan framförallt är uttryckt i de strategiska utvecklingsmålen 1 och 2.

Myndigheten arbetar framförallt genom personlig rådgivning riktad till enskilda individer, myndigheter och organisationer. Vad gäller konsumentfrågor omfattas även företag av rådgivningen. Myndigheten ska därutöver bedriva förebyggande informationsarbete, ingå dialog med olika aktörer och intressenter samt ta fram olika underlag och oberoende rapporter med analyser och rekommendationer vad gäller de rättighetsområden som berörs av myndighetens uppdragsområde. Diskrimineringsombudsmannen är tillsynsmyndighet för jämställdhets- och diskrimineringsfrågor inom landskapets behörighet enligt lagstiftningens föreskrifter.

År 2019 inledde myndigheten en tydligare satsning på den del av verksamheten som berör proaktivt framtagande av kunskapsunderlag vad gäller rättighetsfrågor och icke-diskriminering. Detta görs bland annat i form av studier och undersökningar som kan genomföras inom ramen för högskolepraktik och belastar inte myndighetens resurser annat än i form av lokaler och handledarresurs. Även för år 2020 finns målsättningen att presentera ytterligare en undersökning eller studie inom något av myndighetens verksamhetsområde.

Utöver detta kommer myndigheten att ge ÅSUB i uppdrag att under år 2020 genomföra en större undersökning vad gäller upplevd diskriminering på Åland. Den senaste studien om upplevd diskriminering på Åland gjordes år 2010. Det är angeläget att nu tio år senare göra en uppföljning. Ökningen i budgetförslaget för Ålands ombudsmannamyndighet omfattar kostnaden för studien.

Den här studien är i linje med landskapslag om Ålands ombudsmannamyndighet 2 kap 3 § 2 punkten som stadgar att myndigheten ska genomföra oberoende undersökningar och offentliggöra oberoende rapporter om diskriminering. Dessutom konstateras i statusrapport 2 för Ålands utvecklings- och hållbarhetsagenda som publicerades år 2018 att det saknas underlag om upplevd diskriminering på Åland och att en uppföljning till studien från år 2010 behöver göras. Även i den handlingsplan för hbtqia-personers lika villkor i det åländska samhället som antogs av landskapsregeringen i augusti 2019 finns det med i åtgärdsförslagen att resurser avsätts för att studier om upplevd diskriminering kan genomföras.

Myndighetens uppgift och målsättning att presentera dessa undersökningar är ett viktigt bidrag, dels för att Åland har åtagit sig att respektera och främja mänskliga rättigheter enligt de FN-konventioner som lagtinget ratificerat, och dels vad gäller förverkligandet av Ålands utvecklings- och hållbarhetsagenda. Ombudsmannamyndigheten har en viktig roll att bevaka icke-diskriminering och medborgarnas mänskliga rättigheter.

Mål år 2020

- högkvalitativ service och rådgivning inom ansvarsområdet för varje ombudsman/tjänsteman vid Ålands ombudsmannamyndighet med målsättning att främja och trygga jämlikhet och stärka individens rättigheter
- ökad synlighet och kunskap om Ålands ombudsmannamyndighet och dess verksamhet genom informations- och kommunikationsverksamhet och täta kontakter med de som omfattas av myndighetens verksamhetsområden
- Ålands ombudsmannamyndighet fördjupar sin kunskap och kännedom kring sina verksamhetsområden och situationen på Åland. Myndigheten ska, utöver sin årliga verksamhetsberättelse, presentera minst en undersökning eller studie inom något av myndighetens verksamhetsområden
- fortsatt deltagande i nätverk för barn- och diskrimineringsombudsmännen i Norden. Nordiska barnombudsmännen bjuds in till Åland för det årliga mötet under våren 2020 samt
- ökad kunskap om upplevd diskriminering på Åland genom att myndigheten ger ÅSUB i uppdrag att genomföra en större uppföljande studie. Resultaten publiceras under hösten 2020 och delas med allmänheten, relevanta instanser, samt bidrar till vidareutveckling av myndighetens verksamhet.

82600 Ålands ombudsmannamyndighet, verksamhet

Sammandrag	Bokslut 2018	Budget 2019	TB 2019	Förslag 2020
Försäljningsintäkter	45 948	46 000		46 000
Summa Verksamhetens intäkter	**45 948**	**46 000**		**46 000**
Löner o arvoden	- 146 675	- 145 017		- 148 235
Pensionskostnader	-26 616	-26 393		-26 979
Övr lönebikostnader	-2 089	-2 074		-1 586
Summa Lönebikostnader	**-28 705**	**-28 467**		**-28 565**
Summa Personalkostnader	**- 176 144**	**- 173 484**		**- 176 800**
Köp av tjänster	-24 983	-38 330		-70 700
Material förnödenh	-4 671	-3 790		-3 000
Övr verksamh kostn	-22 813	-25 396		-27 500
Summa Verksamhetens kostnader	**- 228 610**	**- 241 000**		**- 278 000**
Summa Verksamhetsbidrag	**- 182 663**	**- 195 000**		**- 232 000**
Summa Årsbidrag	**- 182 663**	**- 195 000**		**- 232 000**
Summa Räkenskapsperiodens resultat	**- 182 663**	**- 195 000**		**- 232 000**
Summa Räkenskapsperiodens under- eller överskott	**- 182 663**	**- 195 000**		**- 232 000**

Moment	Bokslut 2017	Bokslut 2018	Budget inkl. TB 2019	Förslag 2020
82600 Ålands Ombudsmannamyndighet	- 154 742	- 182 663	- 195 000	- 232 000

Budgetmotivering

Med hänvisning till 6 § LL (2012:69) om landskapets finansförvaltning föreslås ett nettoanslag om 232.000 euro.

Inkomster

Ålands ombudsmannamyndighet tilldelas en inkomst för statens ersättning av kostnaderna för konsumentrådgivningen i landskapet Åland om 46.000 euro.

Utgifter

Föreslås ett anslag om 278.000 euro. Anslaget avser täcka kostnader för Ålands ombudsmannamyndighets verksamhet. Ökningen jämfört med år 2019 avser 37.000 euro som projektkostnad för ÅSUB-utredningen. Kostnader kopplat till värdskap för de Nordiska Barnombudsmännens årliga möte tas genom omdisponering av andra utgifter samt genom samarbete med Barnombudsmannens byrå i riket.

827 Lotteriinspektionen

Till grund för myndighetens verksamhet och uppdrag ligger landskapslag (2016:10) om lotteriinspektion. Myndighetens huvuduppgift är att ansvara för tillsynen av lotterier.

Vid sidan av tillsynsuppgifterna ska Lotteriinspektionen även följa den allmänna utvecklingen inom verksamhetsområden som regleras av lotterilagen, informera och ge anvisningar och råd gällande verksamhet som regleras av lotterilagen och relaterade författningar samt arbeta preventivt genom att ta initiativ till nödvändiga förbättringar inom dessa områden.

Myndighetens tillsyn sker främst av tillståndsinnehavare av penningspel genom att påvisa och kontrollera att regelefterlevnad föreligger mot landskapslag (1966:10) om lotterier. Tillståndsinnehavare har krav och redovisningsskyldighet att följa landskapslagen om lotterier och dessa redovisas till lotteriinspektionen. Lotteriinspektionen följer sedan upp redovisningar och åtgärder av tillståndsinnehavarna för att tillse att de vidtar tillräckliga åtgärder för att uppnå

regelefterlevnad enligt gällande rätt och tillstånd. Redovisningar, revision och kontroller för verksamhetsår 2019 kommer att slutföras under första delen av år 2020.

82700 Lotteriinspektionen, verksamhet

Sammandrag	Bokslut 2018	Budget 2019	TB 2019	Förslag 2020
Avgiftsintäkter	150 000	128 000		125 000
Summa Verksamhetens intäkter	**150 000**	**128 000**		**125 000**
Löner o arvoden	-54 214	-53 986		-57 904
Pensionskostnader	-9 867	-16 500		-10 539
Övr lönebikostnader	- 775	-1 372		- 620
Summa Lönebikostnader	**-10 642**	**-17 872**		**-11 158**
Summa Personalkostnader	**-65 238**	**-71 858**		**-69 062**
Köp av tjänster	-21 047	-36 450		-37 200
Material förnödenh	-3 485	-7 750		-8 738
Övr verksamh kostn	-8 787	-11 942		-10 000
Summa Verksamhetens kostnader	**-98 557**	**- 128 000**		**- 125 000**
Summa Verksamhetsbidrag	**51 443**	**0**		**0**
Räntekostnader	-20			
Övr finansiella kost	-9			
Summa Finansiella intäkter och kostnader	**-29**			
Summa Årsbidrag	**51 414**	**0**		**0**
Summa Räkenskapsperiodens resultat	**51 414**	**0**		**0**
Summa Räkenskapsperiodens under- eller överskott	**51 414**	**0**		**0**

Moment	Bokslut 2017	Bokslut 2018	Budget inkl. TB 2019	Förslag 2020
82700 Lotteriinspektionen	89 723	51 414	0	0
Summa 8270 Lotteriinspektionen	**89 723**	**51 414**	**0**	**0**

Budgetmotivering

Med hänvisning till finansförvaltningslagen (2012:69) 6 § föreslås ett nettoanslag.

Inkomster

Enligt landskapslag om lotterier (2016:10) ska den som anordnar penningspel betala landskapet för kostnaden. Lotteriinspektionen beslutar om avgifter som ska uppbäras för myndighetens verksamhet. Myndighetens avgifter föreslås uppgå till 125.000 euro så att full kostnadstäckning uppnås.

Utgifter

Föreslås anslag om 125.000 euro för Lotteriinspektionens verksamhet.

831 Upphandlingsinspektionen

Upphandlingsinspektionen är en myndighet som verkar i enlighet med LL (2017:81) om Upphandlingsinspektionen. Enligt skyldigheten som framgår av upphandlingsdirektivet 2014/24/EU har Upphandlingsinspektionen skapats i syfte att övervaka att reglerna för offentlig upphandling följs.

Syftet med Upphandlingsinspektionen är att effektivt säkerställa korrekt och ändamålsenligt genomförande av upphandlingsreglerna. Upphandlingsinspektionen ska på begäran eller på eget initiativ meddela överträdelser till andra lämpliga myndigheter. Resultatet av övervakningen ska offentliggöras och vara till förfogande för kommissionen.

83100 Upphandlingsinspektionen, verksamhet

Sammandrag	Bokslut 2018	Budget 2019	TB 2019	Förslag 2020
Löner o arvoden	-2 357	-40 489		-60 862
Pensionskostnader	- 429	-7 369		-11 077
Övr lönebikostnader	-34	- 579		- 651
Summa Lönebikostnader	**- 463**	**-7 948**		**-11 728**
Summa Personalkostnader	**-2 820**	**-48 437**		**-72 590**
Köp av tjänster	-4 688	-28 400		-20 410
Material förnödenh		-9 200		-5 000
Övr verksamh kostn		-6 963		-7 000
Summa Verksamhetens kostnader	**-7 507**	**-93 000**		**- 105 000**
Summa Verksamhetsbidrag	**-7 507**	**-93 000**		**- 105 000**
Summa Årsbidrag	**-7 507**	**-93 000**		**- 105 000**
Summa Räkenskapsperiodens resultat	**-7 507**	**-93 000**		**- 105 000**
Summa Räkenskapsperiodens under- eller överskott	**-7 507**	**-93 000**		**- 105 000**

Moment	Bokslut 2017	Bokslut 2018	Budget inkl. TB 2019	Förslag 2020
83100 Upphandlingsinspektionen		-7 507	-93 000	- 105 000

Budgetmotivering

Föreslås ett anslag om 105.000 euro.

Utgifter

Under momentet upptas anslag för personalkostnader och övriga verksamhetsrelaterade kostnader.

840 Ålands hälso- och sjukvård

Ålands hälso- och sjukvård (ÅHS) har som uppgift att i enlighet med LL (2011:114) om hälso- och sjukvård handha den offentliga hälso- och sjukvården på Åland. ÅHS kan sköta sina uppgifter genom att producera vårdtjänster eller genom att köpa tjänster av andra producenter. ÅHS kan även sälja vårdtjänster så länge som myndighetens förutsättningar att fullfölja sina uppgifter tryggas.

ÅHS är en myndighet vars verksamhet vilar i främsta hand på kompetens, kvalitet och utveckling. Myndigheten har en nyckelroll i förverkligandet av Utvecklings- och hållbarhetsagendan för Åland. ÅHS har ett ansvar för att arbeta aktivt med att säkerställa likvärdiga tjänster och service för alla invånare, samt att tillämpa barnrättsperspektiv i beslut som direkt eller indirekt påverkar barn.

Organisationens kompetensförsörjning är grunden för att myndigheten ska kunna upprätthålla en hög kvalitet på vårdtjänsterna. Utveckling behöver ske kontinuerligt och ÅHS behöver vara konkurrenskraftig och attraktiv både som arbetsgivare och som hälso- och sjukvårdsproducent.

Mål år 2020

Verksamhetsutvecklingen och effektiviseringen av verksamheten utgår från fem identifierade utvecklingsområden som står i samklang med hållbarhetsagendans strategiska utvecklingsmål 1, 2, 5 och 7. De prioriterade målen och projekten beskrivs mera ingående i organisationens interna verksamhetsplan för år 2020.

ÅHS utvecklingsområden är följande:

1. Förändring av organisationsstruktur och organisationskultur, mål 1 och 2

- ny vision, värdegrund och strategi
- förberedelser inför nya socialvårdslagen, samarbete med kommuner och blivande ”Kommunernas socialtjänst”
- ny kommunikationspolicy samt
- upphandlad företagshälsovård.

2. Kartläggning och granskning av ÅHS tjänsteutbud, mål 7

- Rätt balans mellan köpta och egna tjänster.

3. Ökat arbetsvälbefinnande, mål 1,2 och 7

- kompetenskartläggning
- jämställdhetsarbete
- ökad satsning på friskvård samt
- KivaQ arbete.

4. Utveckling av vårdprocesser,mål 1, 2, 5 och 7

- anpassning av verksamheten utgående ifrån ny socialvårdslag och ny äldrelag
- utveckling och samordning av vårdprocesser inför byte av vårdinformationssystem samt
- kvalitetsarbete och kvalitetsmätningar.

5. Kartläggning/modernisering av stödfunktioner, mål 5 och 7

- digitalisering och e-tjänster
- upphandling av nytt vårdinformationssystem
- tillgänglig, modern service till invånarna samt
- implementering av nytt personal- och löneadministrationssystem.

Den tarmcancerscreening som inleddes år 2019 fortsätter i samarbete med privat hälso- och sjukvårdsproducent och tredje sektor. Screeningen riktar sig till ålderskategorin 60 - 74 år med kallelse vartannat år och förväntad följsamhet om i medeltal 70 %.

Utvecklingsprojektet ”från ord till handling” fortsätter. Utgångspunkten finns i personalens egna förslag till förändring och förbättring av verksamheten. Resultaten från ÅHS utvecklingsdagar under år 2018 synliggörs och konkretiseras så att personalens deltagande och engagemang garanteras.

Hållbarhetsarbetet synliggörs genom verksamhetsplanen och den kvartalsvisa uppföljningen. Under år 2020 utarbetas mätbara indikatorer kopplat till utvecklingsområden och Utvecklings-och hållbarhetsagendans strategiska utvecklingsmål. Uppföljningen görs genom trafikljusanalys så som alla annan kvartalsvis uppföljning av verksamhetens mål.

Säkerhetsarbetet inom organisationen prioriteras och arbetet med att utveckla säkerhetskulturen fortsätter. Säkerhetskulturen påverkar allt arbete, från högsta ledningen av hälso- och sjukvården till personalens dagliga arbete. Säkerhetskultur handlar om våra individuella förhållningssätt, våra attityder till varandra och vår gemensamma uppmärksamhet kring risker i hälso- och sjukvården.

Under år 2020 kommer ÅHS att införa digital säkerhetsintroduktion för alla nyanställda. Utbildningsprogram inom brandsäkerhet, personsäkerhet och arbetarskydd hålls regelbundet för hela personalen. Arbetsplatsutredningar görs utgående ifrån säkerhetsaspekter och arbetarskydd. Vikt läggs vid utveckling av tekniska lösningar som stöd i säkerhetsarbetet. En högre säkerhetsnivå minskar riskerna för hot och våld och ökar arbetstagarnas säkerhetskänsla. Extra vikt läggs vid katastrof- och beredskapsplanering.

ÅHS behöver ständigt anpassa sina arbetssätt, rutiner och resurser efter gällande och kommande lagstiftning och förändring. Under år 2020 är det högaktuellt att förbereda verksamheten för en ny äldrelag och lag om socialvård. I socialvårdslagen ingår ett ökat krav på formalisering av samarbetet mellan ÅHS och den kommunala socialvården. På initiativ av ÅHS under år 2019 har ett samarbetsforum med representanter från alla kommuner och ÅHS bildats. Samarbetsforumet träffas två gånger/år. En separat arbetsgrupp kommer att arbeta med att ta fram samverkans-överenskommelser. ÅHS kommer att ha en aktiv roll även i samarbetet med den kommande organisationen kommunernas socialtjänst (KST).

Det högst prioriterade enskilda projektet är byte av vårdinformationssystem (VIS-projektet). Byte av vårdinformationssystem är ett projekt som engagerar stora delar av personalen. Projektorganisationen är tillsatt och arbetar under år 2020 med upphandlingsfasen av projektet. Som en parallell process sker samordning av processer, begrepp och termer. Detta arbete är nödvändigt för att en implementering av ett nytt vårdinformationssystem ska kunna ske och det finns ett starkt samband till ÅHS överföring av bas-it till Åda.

Unit4 projektet innebär en digitalisering av löne- och personaladministrativa processer och berör hela organisationen. Det nya systemet ska bidra till säkrare informationshantering och mer enhetliga och effektiva processer.

Projektet "Överföring av ÅHS bas-it till Åda" är ett projekt i programmet It-samordning för landskapsförvaltningen. ÅHS:s styrelse har gått in för samordningen och under år 2020 kommer förberedelser i form av en förstudie samt planering och organisering i förberedande syfte. Projektet leds av landskapsregeringen genom en styrgrupp och belastar moment 39000. Överföringsprojektet är treårigt och ska vara genomfört senast år 2022.

84000 Ålands hälso- och sjukvård, verksamhet

Sammandrag	Bokslut 2018	Budget 2019	TB 2019	Förslag 2020
Försäljningsintäkter	5 011 488	4 238 000		4 976 000
Avgiftsintäkter	3 276 620	2 925 000		3 068 000
Erhållna bidrag		90 000		100 000
Övr verksamh intäkt	409 169	287 000		431 000
Summa Verksamhetens intäkter	**8 697 277**	**7 540 000**		**8 575 000**
Löner o arvoden	-44 053 235	-45 113 678	283 380	-46 525 632
Pensionskostnader	-7 640 155	-8 210 689	51 560	-8 466 528
Övr lönebikostnader	- 509 864	- 645 126	4 060	- 497 772
Summa Lönebikostnader	**-8 150 019**	**-8 855 815**	**55 620**	**-8 964 300**
Personalersättningar	890 169	821 220		949 932
Summa Personalkostnader	**-52 010 802**	**-53 148 273**	**339 000**	**-54 540 000**
Köp av tjänster	-21 687 510	-20 488 400	-16 000	-22 062 500
Material förnödenh	-9 017 393	-8 759 800		-8 870 800
Övr verksamh kostn	-7 450 504	-7 416 527		-8 438 700
Summa Verksamhetens kostnader	**-90 166 208**	**-89 813 000**	**323 000**	**-93 912 000**
Summa Verksamhetsbidrag	**-81 468 931**	**-82 273 000**	**323 000**	**-85 337 000**
Ränteintäkter	8 960	10 000		10 000
Övr finansiella int	67 622	25 000		35 000
Räntekostnader	- 180	-1 000		-1 000
Övr finansiella kost	-28 573	-6 000		-16 000
Summa Finansiella intäkter och kostnader	**47 830**	**28 000**		**28 000**
Summa Årsbidrag	**-81 421 101**	**-82 245 000**	**323 000**	**-85 309 000**
Avskrivn enl plan	-1 669 523	-1 800 000		-1 800 000
Summa Av- och nedskrivningar	**-1 669 523**	**-1 800 000**		**-1 800 000**
Summa Räkenskapsperiodens resultat	**-83 090 624**	**-84 045 000**	**323 000**	**-87 109 000**
Ökning eller minskning av reserver	1 000 000			
Summa Räkenskapsperiodens under- eller överskott	**-82 090 624**	**-84 045 000**	**323 000**	**-87 109 000**

Budgetmotivering

Föreslås inkomster om 8.620.000 euro och ett anslag om 95.729.000 euro.

Inkomster

Avgifterna har inte justerats till budget 2020 vilket innebär att ökningen består av övriga intäkter samt justeringar så att intäkterna totalt motsvarar beräknat utfall.

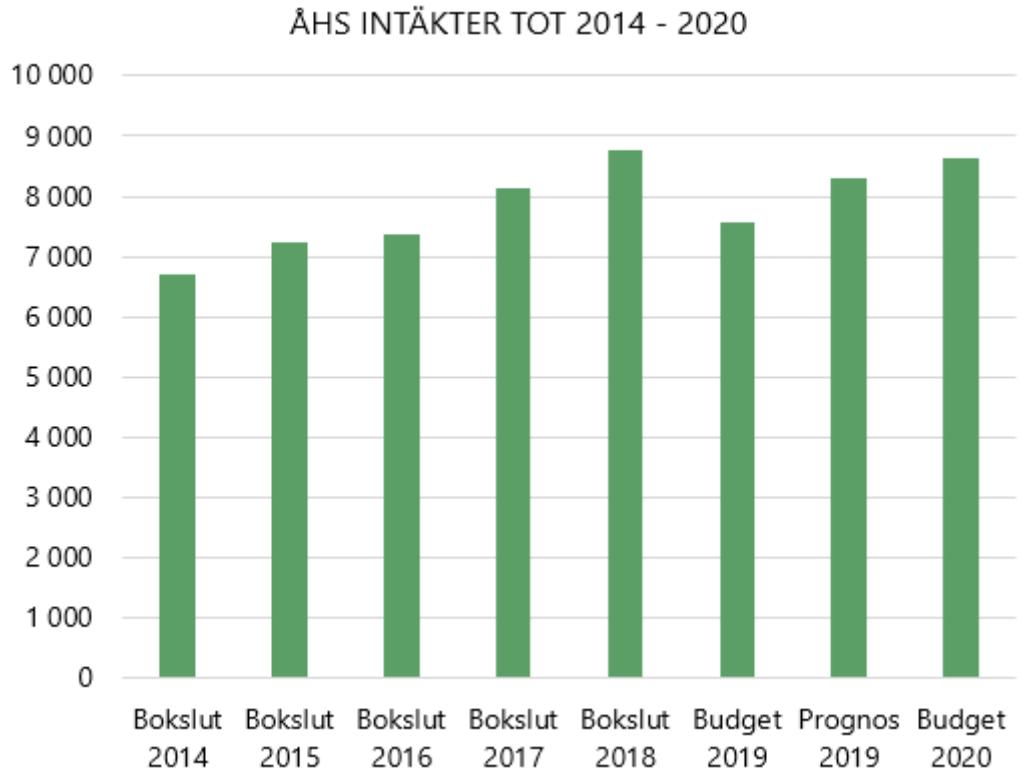

Utgifter

I den långsiktiga planeringen gällande organisationens ekonomi och kostnadsutveckling ingår att den förväntade årliga kostnadsökningen uppgår till 2 % och att organisationen har ett internt effektiviseringskrav på 1,5 %. Budgetförslaget för år 2020 visar att nettokostnadsökningen är under 0,5 % för de kostnader som verksamheten direkt kan påverka d.v.s. verksamhetsförändring och övriga kostnadsökningar.

Kostnaderna är budgeterade till totalt 95.729.000 euro och fördelade enligt

- personalkostnader 54.540.000 euro, en ökning om totalt 1.679.000 euro varav 462.000 euro är kostnadsökningar gällande verksamhetsförändringar
- konsumtionskostnader 30.089.000 euro, en ökning om totalt 1.415.000 euro varav 339.000 euro är kostnadsökningar gällande verksamhetsförändringar samt att internhyran ökat med ca 1.000.000 euro, då den tidigare år inte innehållit alla lokaler. Kostnaderna för hemvårdsmaterial är ökade med 113.000 euro främst på grund av en åldrande och ökande befolkning
- extern vård utanför Åland beräknas till 9.300.000 euro, en ökning på 300.000 euro samt
- avskrivningar är beräknade till 1.800.000 euro d.v.s. samma nivå som år 2019.

Effektiviseringsåtgärder genomförs för sammanlagt 1.015.000 euro enligt följande

- förändring av organisationsstruktur och organisationskultur 100.000 euro
- kartläggning och granskning av ÅHS tjänsteutbud 105.000 euro
- ökat arbetsvälbefinnande 100.000 euro
- utveckling av vårdprocesser 340.000 euro samt
- kartläggning/modernisering av stödfunktioner 370.000 euro.

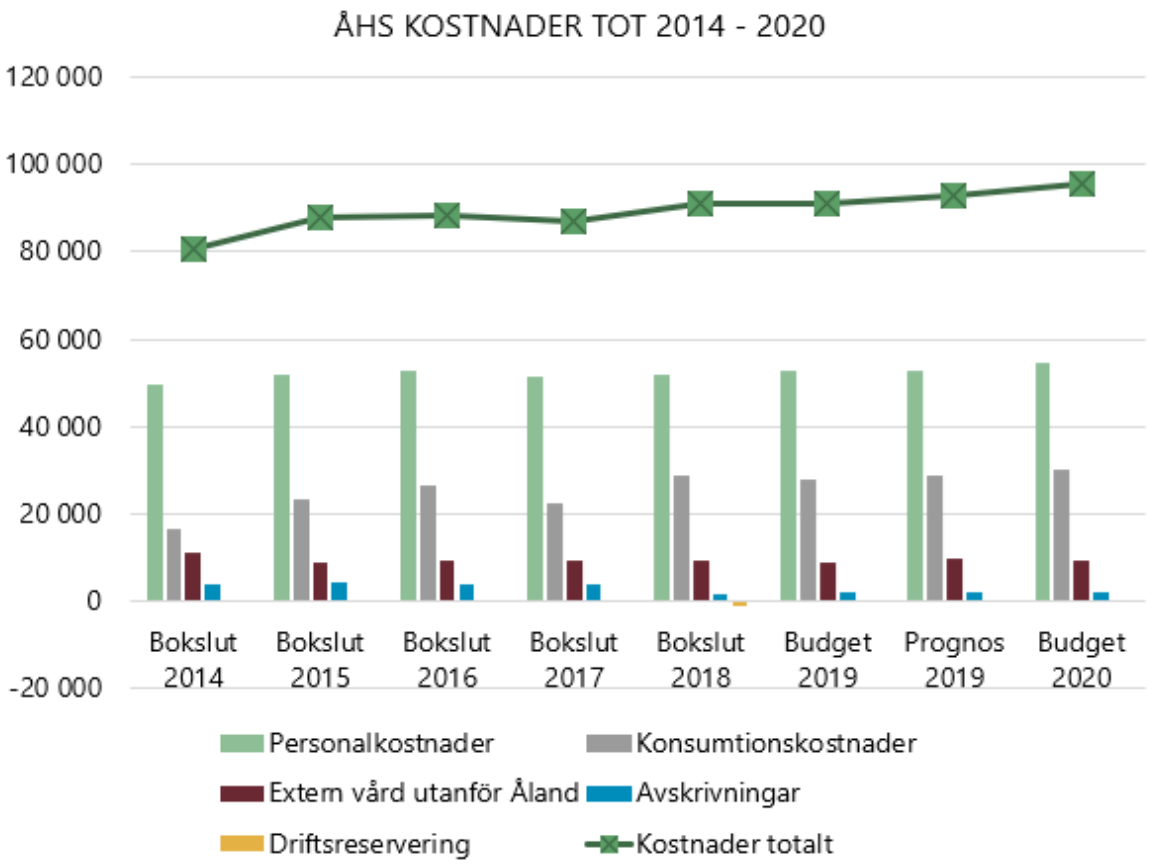
ÅHS KOSTNADER TOT 2014 - 2020
120 000
100 000
80 000
60 000
40 000
20 000
0
-20 000
Bokslut 2014
Bokslut 2015
Bokslut 2016
Bokslut 2017
Bokslut 2018
Budget 2019
Prognos 2019
Budget 2020
Personalkostnader
Konsumtionskostnader
Extern vård utanför Åland
Avskrivningar
Driftsreservering
Kostnader totalt

848 Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet

Myndighetens uppgifter och organisation har fastställts i landskapslagen (2007:115) om Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet (ÅMHM). År 2020 förväntas en revidering av lagen träda i kraft. Verksamheten styrs förutom av lagstiftning, av budget och verksamhets- och resultatplanen som antas av landskapsregeringen.

ÅMHM har en viktig uppgift inom landskapet för att stöda uppnåendet av flera av de mål som sätts i utvecklings- och hållbarhetsagendan för Åland. Särskilt i arbetet med de långsiktiga målen 1, 2, 3, 4 och 5 är ÅMHM:s insats av största vikt. Genom att bedriva tillsyn, utfärda tillstånd, utföra prövningar, bedriva provtagning, utföra analyser, delta i beredskapsarbete, tillhandahålla information och kunskap samt erbjuda veterinärtjänster dygnet runt, verkar ÅMHM för att de mål som sätts upp genom lagstiftning och regelverk kan uppfyllas. Därigenom och genom att ständigt utveckla sin verksamhet verkar myndigheten för att uppfylla sin vision om "En modern och effektiv myndighet för ett levande örike med en ren och trygg livsmiljö" vilket är en del av den gemensamma visionen för Åland "Alla kan blomstra i ett bärkraftigt samhälle på fredens öar".

Mål år 2020

- utarbeta fungerade verksamhetssystem för en ökad enhetlighet, rättssäkerhet och effektivitet

- påbörja ett utvecklingsarbete av myndighetens ärende- och tillsynsverksamhet utgående från i specialrevisionen framkomna aspekter

- myndighetens interna organisation förändras och rollfördelning och ansvar tydliggörs

- öka tydligheten i vad som ska utföras enligt lag samt vad som förväntas av den enskilda tjänstemannen

- regelbunden uppföljning och stöttning av de anställda både på individnivå och i grupp

- en utvecklingsplan för den veterinära verksamheten inom myndigheten tas fram

- hög prioritet ges att förbättra medarbetarnas välmående inom myndigheten för att uppnå bästa möjliga leverans samt

- minskade handläggningstider och utökad service till kunderna.

Laboratoriet är en viktig del av den förebyggande hälso- och miljövården samt krisberedskapen för livsmedels- och vattenburen smitta samt radioaktivt nedfall. Laboratoriet sköter på uppdrag av Ålands landskapsregerings miljöbyrå provtagning och analys enligt det vattenövervakningsprogram som krävs enligt EU:s vattendirektiv för uppföljning av vattenmiljön. Laboratoriet är därutöver en stödfunktion för företag, myndigheter och privatpersoner med ackrediterade fysikalisk-kemiska, mikrobiologiska och biologiska analyser av livsmedel, vatten, jord och djursjukdomar. Laboratoriet är därmed en viktig aktör för ett hållbart Åland.

Mål år 2020

- påbörjas ett utvecklingsarbete av myndighetens verksamhet utgående från i specialrevisionen framkomna aspekter samt

- genomförs en uppgradering av laboratoriets datasystem för en ökad effektivitet och kundnytta.

84810 Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet, verksamhet

Sammandrag	Bokslut 2018	Budget 2019	TB 2019	Förslag 2020
Försäljningsintäkter	239 505	278 000		252 000
Avgiftsintäkter	299 754	369 000	-31 000	333 000
Övr verksamh intäkt	1 476			
Summa Verksamhetens intäkter	**540 734**	**647 000**	**-31 000**	**585 000**
Löner o arvoden	-1 467 820	-1 485 239	-10 867	-1 599 510
Pensionskostnader	- 266 742	- 270 313	-1 978	- 291 111
Övr lönebikostnader	-20 905	-21 239	- 155	-17 115
Summa Lönebikostnader	**- 287 648**	**- 291 552**	**-2 133**	**- 308 226**
Personalersättningar	10 789			
Summa Personalkostnader	**-1 687 798**	**-1 776 791**	**-13 000**	**-1 907 736**
Köp av tjänster	- 118 998	- 155 050		- 124 364
Material förnödenh	- 129 990	- 104 250		- 104 100
Övr verksamh kostn	- 124 834	- 125 909		- 126 800
Summa Verksamhetens kostnader	**-2 061 620**	**-2 162 000**	**-13 000**	**-2 263 000**
Summa Verksamhetsbidrag	**-1 520 886**	**-1 515 000**	**-44 000**	**-1 678 000**
Summa Årsbidrag	**-1 520 886**	**-1 515 000**	**-44 000**	**-1 678 000**
Summa Räkenskapsperiodens resultat	**-1 520 886**	**-1 515 000**	**-44 000**	**-1 678 000**
Summa Räkenskapsperiodens under- eller överskott	**-1 520 886**	**-1 515 000**	**-44 000**	**-1 678 000**

Moment	Bokslut 2017	Bokslut 2018	Budget inkl. TB 2019	Förslag 2020
84810 ÅMHM, verksamhet	-1 303 018	-1 520 886	-1 515 000	-1 678 000

Budgetmotivering

Föreslås inkomster om 585.000 euro och anslag om 2.263.000 euro.

Inkomster

Effekten av det nya taxesystemet med inspektionsavgifter i stället för årsavgifter innebär som förväntat minskade inkomster.

Utgifter

Anslaget avser kostnader för myndighetens verksamhet. Myndighetens verksamhet är lagstyrd. Myndigheten ska klara av att utföra de lagstadgade uppgifter inklusive en ändamålsenlig tillsyn av de objekt som myndigheten har tillsyn över. Det är viktigt att myndigheten har möjlighet att utföra den proaktiva tillsyn som behövs för att minimera riskerna för större avvikelser, tillbud och olyckor för att de långsiktiga målen 1-5 som beskrivs i utvecklings- och hållbarhetsagendan ska kunna nås.

84820 Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighets laboratorium, verksamhet

Sammandrag	Bokslut 2018	Budget 2019	TB 2019	Förslag 2020
Försäljningsintäkter	409 980	382 000		398 000
Övr verksamh intäkt	2 348			
Summa Verksamhetens intäkter	**412 329**	**382 000**		**398 000**
Löner o arvoden	- 434 393	- 425 561		- 446 153
Pensionskostnader	-79 060	-77 452		-81 200
Övr lönebikostnader	-6 212	-6 086		-4 774
Summa Lönebikostnader	**-85 271**	**-83 538**		**-85 974**
Personalersättningar	8 836			
Summa Personalkostnader	**- 481 870**	**- 509 099**		**- 532 126**
Köp av tjänster	- 127 351	- 133 001		- 132 074
Material förnödenh	- 153 679	-72 190	-27 000	-88 900
Övr verksamh kostn	- 111 057	- 115 710		- 117 900
Summa Verksamhetens kostnader	**- 873 956**	**- 830 000**	**-27 000**	**- 871 000**
Summa Verksamhetsbidrag	**- 461 628**	**- 448 000**	**-27 000**	**- 473 000**
Summa Årsbidrag	**- 461 628**	**- 448 000**	**-27 000**	**- 473 000**
Summa Räkenskapsperiodens resultat	**- 461 628**	**- 448 000**	**-27 000**	**- 473 000**
Summa Räkenskapsperiodens under- eller överskott	**- 461 628**	**- 448 000**	**-27 000**	**- 473 000**

Moment	Bokslut 2017	Bokslut 2018	Budget inkl. TB 2019	Förslag 2020
84820 ÅMHM, laboratoriet	- 417 455	- 461 628	- 448 000	- 473 000

Budgetmotivering

Föreslås inkomster om 398.000 euro och utgifter om 871.000 euro.

Inkomster

Miljöbyråns ersättning för det stora vattenövervakningsprogrammet enligt EU:s vattendirektiv blir enligt preliminärt besked 212.000 euro. Undersökningen av näringshalten i diken i högt belastade områden ersätts med 15.000 euro. Företag och andra privata kunder står för den största delen av de övriga inkomsterna.

Utgifter

Anslaget avser laboratorieverksamhet inom miljö, livsmedel och djursjukdomar. Laboratoriet bidrar med sin dagliga verksamhet till att uppfylla de strategiska hållbarhetsmålen nr 1, 3, 4 och 5.

I kostnaderna ingår internhyra 116.500 euro.

850 Högskolan på Åland

Högskolan på Åland bedriver yrkesinriktad utbildning på bachelornivå, fortbildning och tillämpad forskning inom de områden som efterfrågas av det åländska arbetslivet och samhället. Hållbarhet, digitalisering, internationalisering, innovation och entreprenörskap ska prägla verksamheten i högskolan.

Högskolans verksamhet ska bidra till kunskap och strukturer för samverkan som gynnar en hållbar samhällsutveckling och tillväxt på Åland. Högskolan ska erbjuda utbildning, examen och kunskap inom områden som i första hand är attraktiva för studerande. De utexaminerade är efterfrågade på den åländska arbetsmarknaden och även utanför landskapet. Antalet nybörjarplatser för examensinriktad utbildning uppgår i medeltal till 140 platser per år.

Studiegången ska vara flexibel och tillgänglig via öppna lärresurser. Högskolan ska lyhört tillgodose studerandes särskilda behov i samband med utformandet av tillfälliga utbildningsarrangemang och utbildningsinsatser. Undervisningen ska möjliggöra för studerande att avlägga sin examen inom målsatt tid.

Studerandes förutsättningar att genomföra studie- eller arbetspraktikperioder utomlands ska förbättras inom samtliga program.

Högskolan ska stärka den tillämpade utvecklings- och forskningsverksamheten. Målet är att det ska råda ett nära samband mellan utbildning och utvecklingsverksamhet/tillämpad forskning för att garantera aktualitet i undervisningen. Den tillämpade forsknings- och utvecklingsverksamheten bidrar till personalens kompetensutveckling och sporrar till vidareutbildning i enlighet med fastställda principer.

Mål under avtalsperioden 2018-2020

- högskolan ska samverka nationellt och internationellt med andra högskolor samt med näringslivet och arbetslivet för att skapa meningsfull undervisning och meningsfulla undervisnings- och forskningsmiljöer för de studerande
- högskolan ska förnya sitt utbildningsutbud, - innehåll, sina undervisningsmetoder och lärmiljöer kontinuerligt
- engelskspråkiga kurser/moduler ska utvecklas för att möjliggöra ett internationellt studerandeutbyte
- högskolans forsknings- och utvecklingsprojekt ska så långt det är möjligt integreras i undervisningen och involvera de studerande
- personalen ska fortbilda sig kontinuerligt för att bedriva en modern undervisning och tillgodose högskolans kompetensbehov samt
- högskolan ska bidra till att stärka existerande industri- och tjänstekluster samt inspirera till skapandet av nya företag och tjänster genom sin undervisning, utvecklingsverksamhet och tillämpade forskning.

Mål år 2020

- utreda möjligheterna att skapa ett koncentrerat campus
- högskolan utgör en resultatenhet under år 2020
- planering av mastersutbildning vid två utbildningsprogram
- högskolans FoU-verksamhet stärks och minst två nya utvecklingsprojekt startar under året
- Alandia shipping Academy (ASA) utvecklas tillsammans med Ålands yrkesgymnasium och Ålands sjösäkerhetscentrum samt
- en ny inriktning, ”energi-ingenjör”, startar vid utbildningsprogrammen Elektro- och Maskinteknik.

Investeringsmål

- uppgradering och nyanskaffning av simulatorer för sjöfartsutbildningarna
- fortsatt utveckling av el- och automationslaboratoriet som en del av en flerårig satsning samt
- inköp av ny simulatordocka SimMan 3G till sjukskötarutbildningen.

85000 Högskolan på Åland

Sammandrag	Bokslut 2018	Budget 2019	TB 2019	Förslag 2020
Försäljningsintäkter	15 969			
Avgiftsintäkter	263 796	305 000		305 000
Erhållna bidrag	209 540	35 000		20 000
Övr verksamh intäkt	38 015	20 000		20 000
Summa Verksamhetens intäkter	**527 320**	**360 000**		**345 000**
Löner o arvoden	-4 316 298	-4 489 249	450 875	-3 487 005
Pensionskostnader	- 780 540	- 817 043	82 059	- 634 635
Övr lönebikostnader	-61 340	-64 196	6 448	-37 311
Summa Lönebikostnader	**- 841 880**	**- 881 240**	**88 507**	**- 671 946**
Personalersättningar	10 813			
Summa Personalkostnader	**-5 129 275**	**-5 370 489**	**539 382**	**-4 158 951**
Köp av tjänster	-1 397 197	-1 483 497	155 000	-1 171 500
Material förnödenh	- 697 395	- 594 300	106 918	- 510 100
Övr verksamh kostn	-2 065 845	-2 067 714	336 700	-1 327 449
Summa Verksamhetens kostnader	**-9 289 712**	**-9 516 000**	**1 138 000**	**-7 168 000**
Överföring fr EU	- 187			
Övr ink o kap överf	27 217	15 000		15 000
Summa Intäkt ink o kap	**27 030**	**15 000**		**15 000**
Summa Intäkt ink o kap öv	**27 030**	**15 000**		**15 000**
Undervisn kultur idr	-21 216	-25 000		-25 000
Soc hälsovård utksk	-45 086	-65 000		-55 000
Summa Utgift ink o kap öv	**-66 302**	**-90 000**		**-80 000**
Summa Kostn ink o kap öv	**-66 302**	**-90 000**		**-80 000**
Summa Verksamhetsbidrag	**-8 801 665**	**-9 231 000**	**1 138 000**	**-6 888 000**
Räntekostnader	- 464			
Övr finansiella kost	- 524			
Summa Finansiella intäkter och kostnader	**- 988**			
Summa Årsbidrag	**-8 802 653**	**-9 231 000**	**1 138 000**	**-6 888 000**
Summa Räkenskapsperiodens resultat	**-8 802 653**	**-9 231 000**	**1 138 000**	**-6 888 000**
Summa Räkenskapsperiodens under- eller överskott	**-8 802 653**	**-9 231 000**	**1 138 000**	**-6 888 000**

Moment	Bokslut 2017	Bokslut 2018	Budget inkl. TB 2019	Förslag 2020
85000 Högskolan på Åland	-8 411 759	-8 802 653	-9 231 000	-6 888 000

Budgetmotivering

Under momentet föreslås, med hänvisning till 6 § finansförvaltningslagen (2012:69), ett nettoanslag om 6.888.000 euro vari ingår en internhyra om ca 1.140.000 euro.

Utgifter

Högskolan på Åland utgör en resultatenhet från och med 1.1.2020. Resultatenheten skapar möjligheter att jämföra och värdera utbildningsverksamheten mot andra utbildningsanordnare. Arbetet med att förverkliga en bolagisering av Högskolan på Åland fortsätter i den av landskapsregeringen tillsatta arbetsgruppen.

Högskolan fortsätter att utreda möjligheterna att skapa ett koncentrerat campus för att kunna realisera meningsfulla undervisnings- och forskningsmiljöer för de studerande och för de forskare

som vistas vid högskolan. Ett kompetenscentrum kunde skapas som stärker högskolan samt även i övrigt stärker kunskapsindustrin på Åland.

Högskolans FoU-verksamhet stärks med en resurs med uppdrag att aktivt söka utvecklingsprojekt och medel för dessa till högskolan. FoU-ansvarig ska också aktivt synliggöra högskolans forsknings- och utvecklingsprojekt såväl externt som internt. Efter omorganisering i augusti 2019 finns ett nytt kommunikations- och marknadsföringsteam, som arbetar med högskolans externa och interna kommunikation under ledning av enhetschefen.

Utvecklingen av ASA fortsätter tillsammans med samarbetsparterna Ålands yrkesgymnasium och Ålands sjösäkerhetscentrum. Personalen vid gymnasieutbildningen i sjöfart flyttade i augusti 2019 från högskolan till Ålands yrkesgymnasium.

Ett ökat samarbete med kulturbyrån genom att samarbeta kring ett bredare spektrum av forskningsprojekt och genom att utveckla högskolans kompetenser inom bland annat användandet av AR- och VR-utrustning för att stödja digitala innovationer och interaktivitet i t.ex. besöksobjekten.

För fortsatt planering av masterutbildning vid två utbildningsprogram avser Högskolan på Åland använda överlärarresurser motsvarande 25% av en överlärartjänst för utvecklingsarbetet.

Utveckling av ny inriktning “Energi-ingenjör”. Inriktningen vänder sig bl.a. till studerande vid utbildningsprogrammen i elektroteknik och maskinteknik. Inriktningen koncentrerar sig på kunskaper inom energi, automation, IT, miljö och hållbarhet med bl.a. förnybar energi som en viktig del.

851 Ålands folkhögskola

Ålands folkhögskola bedriver sin verksamhet med stöd av LL (1999:53) om Ålands folkhögskola och därutöver har skolans övergripande mål formulerats i ett reglemente fastställt av landskapsregeringen.

Verksamhetens syfte är att

- erbjuda en miljö för allsidigt lärande såväl intellektuellt, emotionellt som socialt
- göra det möjligt för studerande att påverka sin egen livssituation och skapa engagemang för att delta i samhällsutvecklingen
- främja de studerandes studieintresse och eget skapande samt att öka deras delaktighet i kulturlivet
- ge de studerande insikter i och förståelse för den åländska självstyrelsen, demilitariseringen, historian, kulturen och att främja internationell förståelse och fredsvilja samt
- ge de studerande kunskaper och erfarenheter som stärker dem inför kommande fortsatta studier för examina och yrken.

Långsiktiga mål

- tydliggöra hållbar utveckling inom skolans alla arbetsområden enligt de mål som bärkraft.ax har fram till år 2030
- erbjuda fler deltidsutbildningar inom skolans undervisningsområden
- samarbeta med andra skolor i Norden och på Åland samt
- utreda framtida användning av rektorsbostaden.

Mål år 2020

- den 9 maj 2019 av direktionen tillsatta arbetsgruppen arbetar övergripande med att se över utvecklingen av linjerna

- utveckla kortkurser inom friluftsliv, friskvård och hälsa
- starta en specialiserad linje inom friskvård och hälsa till hösten 2020
- skolans arkivplan är bearbetad och klar för godkännande samt
- se över hur skolans utbildningar behöver marknadsföras för att bredda skolans rekryteringsunderlag.

Skolan ger i överensstämmelse med sin folkbildningstradition allmänbildande och studieförberedande undervisning till ungdomar och vuxna enligt principen om livslångt lärande.

Skolan har en allmän linje, NYAlinjen (ettårig) och två specialiserade linjer, Hantverk (grundår med möjlighet till ett fördjupningsår) och Vildmark & foto (ettårig). Läsåret 2019–2020 kommer inte Vildmark & foto att starta p.g.a. för få sökande. En deltidsutbildning inom naturfoto, grundår och fördjupning ordnas istället inom befintlig budget och hösten 2020 ska en ny utbildning inom friskvård och hälsa starta upp.

Skolåret består av 170 arbetsdagar som motsvarar 34 arbetsveckor. Studieresor ingår som en del av och kompletterar den ordinarie undervisningen. Studerande med annat modersmål än svenska kan ingå i skolans samtliga linjer. År 2020 beräknas antalet inskrivna studerande uppgå till totalt 54 på vårterminen och 68 på höstterminen.

85100 Ålands folkhögskola, verksamhet

Sammandrag	Bokslut 2018	Budget 2019	TB 2019	Förslag 2020
Försäljningsintäkter	11 128	16 200		12 445
Avgiftsintäkter	37 827	30 800		51 225
Övr verksamh intäkt	14 821	22 000		8 330
Summa Verksamhetens intäkter	**63 776**	**69 000**		**72 000**
Löner o arvoden	- 600 462	- 638 616		- 639 084
Pensionskostnader	- 109 088	- 116 228		- 116 313
Övr lönebikostnader	-8 563	-9 132		-6 838
Summa Lönebikostnader	**- 117 650**	**- 125 360**		**- 123 151**
Personalersättningar	2 935			
Summa Personalkostnader	**- 711 674**	**- 763 976**		**- 762 235**
Köp av tjänster	-99 818	- 106 424		- 111 320
Material förnödenh	-64 536	-60 620		-59 650
Övr verksamh kostn	- 422 022	- 423 980		- 427 795
Summa Verksamhetens kostnader	**-1 298 050**	**-1 355 000**		**-1 361 000**
Summa Verksamhetsbidrag	**-1 234 274**	**-1 286 000**		**-1 289 000**
Summa Årsbidrag	**-1 234 274**	**-1 286 000**		**-1 289 000**
Summa Räkenskapsperiodens resultat	**-1 234 274**	**-1 286 000**		**-1 289 000**
Summa Räkenskapsperiodens under- eller överskott	**-1 234 274**	**-1 286 000**		**-1 289 000**

Moment	Bokslut 2017	Bokslut 2018	Budget inkl. TB 2019	Förslag 2020
85100 Ål folkhögskola	-1 421 666	-1 234 274	-1 286 000	-1 289 000

Budgetmotivering

Föreslås en inkomst om 72.000 euro och ett anslag om 1.361.000 euro inkl. internhyra om ca 417.000 euro.

Inkomster

Inkomsterna härrör i huvudsak från kurs- och internatsavgifter samt kosthållet. 64.000 euro beräknas för vinterkurs och övrig fortlöpande verksamhet samt 8.000 euro för sommar- och kortkursverksamheten. Inkomsterna från sommar- och kortkursverksamheten har under senaste åren varit vikande.

Utgifter

Utgifterna avser i huvudsak personalkostnader, köp av tjänster, material, förnödenheter och varor samt övriga verksamhetskostnader.

852 Ålands musikinstitut

Ålands musikinstitut bedriver sin verksamhet med stöd av LL (1995:80, ändrad 1997/53) om Ålands musikinstitut samt reglemente och läroplan fastställda av landskapsregeringen.

Antalet sökande till läsåret 2019-2020 var 109, varav 86 till musik (44 flickor, 42 pojkar) och 23 till dans (21 flickor, 2 pojkar). Till musik- och danslekskolan anmälde 29 barn sitt intresse. 15 till musik (7 flickor, 8 pojkar) och dans 17 (14 flickor, 3 pojkar).

Elevantalet för läsåret 2019 - 2020 är planerat till 319 elever fördelat enligt följande: Musikskola och institut 190 och dans 101. Musiklekskola 17 och danslekskola 33. Musikeleverna fördelar sig mellan 19 instrumentlinjer och danseleverna studerar klassisk balett eller modern dans.

Mål år 2020

- nytt reviderat reglemente
- nya läroplaner
- utveckling av undervisningen i folkmusik
- starta en blåsorkester för nybörjare samt
- arrangera mästarkurser i folkmusik, instrumentalmusik, låtskrivning, sång och dans.

Långsiktiga mål

- jämna ut obalansen i olika ämnen ur ett genusperspektiv. Insatser riktas mot ämnen som kräver särskild uppmärksamhet såsom flöjt, sång, dans och slagverk
- institutets verksamhet riktar sig idag till barn och unga i åldern 3 till ca 25 år. Skolan jobbar kontinuerligt med att utveckla pedagogiken för att anpassa densamma till de krav som ställs på en modern skola samt
- bygga ut skolans lokaler.

85200 Ålands musikinstitut, verksamhet

Sammandrag	Bokslut 2018	Budget 2019	TB 2019	Förslag 2020
Avgiftsintäkter	118 112	135 000		126 000
Övr verksamh intäkt	-1 347			
Summa Verksamhetens intäkter	**116 765**	**135 000**		**126 000**
Löner o arvoden	- 761 962	- 756 270	-20 898	- 815 956
Pensionskostnader	- 138 388	- 137 641	-3 803	- 148 504
Övr lönebikostnader	-10 880	-10 815	- 299	-8 731
Summa Lönebikostnader	**- 149 268**	**- 148 456**	**-4 102**	**- 157 235**
Personalersättningar	1 376			
Summa Personalkostnader	**- 901 828**	**- 904 726**	**-25 000**	**- 973 191**
Köp av tjänster	-57 091	-92 200		- 114 529
Material förnödenh	-52 247	-37 800		-63 400
Övr verksamh kostn	- 184 461	- 211 274		- 222 880
Summa Verksamhetens kostnader	**-1 195 626**	**-1 246 000**	**-25 000**	**-1 374 000**
Summa Verksamhetsbidrag	**-1 078 860**	**-1 111 000**	**-25 000**	**-1 248 000**
Räntekostnader	-1			
Övr finansiella kost	-9			
Summa Finansiella intäkter och kostnader	**-10**			
Summa Årsbidrag	**-1 078 871**	**-1 111 000**	**-25 000**	**-1 248 000**
Summa Räkenskapsperiodens resultat	**-1 078 871**	**-1 111 000**	**-25 000**	**-1 248 000**
Summa Räkenskapsperiodens under- eller överskott	**-1 078 871**	**-1 111 000**	**-25 000**	**-1 248 000**

Moment	Bokslut 2017	Bokslut 2018	Budget inkl. TB 2019	Förslag 2020
85200 Ål musikinstitut	-1 011 604	-1 078 871	-1 111 000	-1 248 000

Budgetmotivering

Föreslås en inkomst om 126.000 euro och ett anslag om 1.374.000 euro inkl. internhyra om ca 139.000 euro.

Med hänvisning till finansförvaltningslagen (2012:69, 6 §) föreslås att momentet kan gottskrivas med inkomster för seminarier, deltagande i projekt och försäljning av egendom som genomförs inom ramen för verksamheten samt belastas med motsvarande anslag.

Inkomster

Inkomsterna avser terminsavgifter för studerande.

Utgifter

Utgifterna avser kostnader för skolans personal och drift samt kostnader för

- ny webbplats 10 000 euro samt
- instrument 30 000 euro.

855 Ålands gymnasium

Ålands gymnasium har i uppdrag att erbjuda allmänbildande gymnasieutbildning, grundläggande yrkesutbildning som leder till gymnasieexamen samt annan utbildning på gymnasienivå. Utbildningen ordnas vid skolorna Ålands lyceum och Ålands yrkesgymnasium. Från hösten 2019 ingår återigen sjöfartsutbildningen på gymnasienivå i Ålands yrkesgymnasium. Sjöfartsutbildningen utvecklas tillsammans med Högskolan på Åland och Ålands sjösäkerhetscentrum. Antalet nybörjarplatser för gymnasieutbildning i den gemensamma elevantagningen är i medeltal 370 platser per år och grundar sig på årligt dimensioneringsbeslut av landskapsregeringen.

Långsiktiga mål

I enlighet med Ålands gymnasiums uppdrag ska gymnasieutbildningen sträva till att höja allmänbildningen, yrkeskunnandet, utveckla arbetslivet, tillgodose näringslivets behov av kunnande samt främja sysselsättningen. Ålands gymnasium strävar till att inom ramen för sitt uppdrag bidra till förverkligandet av utvecklings- och hållbarhetsagendan för Åland och utbildningspolitiska programmet "Kompetens 2025". Arbete för att konkretisera strategiska målsättningar och insatser framledes har pågått under år 2019 och utmynnar i en strategi för Ålands gymnasium 2020-2023.

Mål år 2020

- anta studerande enligt dimensioneringsbeslut samt
- minst 85 % av de antagna studerande dimitteras med examen inom 3 år.

Ålands lyceum

- läroplansarbete inför reform 2021. Reformen efterlyser internationalisering och samarbete med universitet och högskolor
- projektet *STARK*, arbete med studerandes psykosociala hälsa, initieras i samarbete med Folkhälsan och Helsingfors universitet samt
- kodknäckaren, ett hjälpmedel för hur man studerar på gymnasiet, produceras och distribueras till studerande.

Ålands yrkesgymnasium

- implementering av den nya läroplanen från år 2019 fortsätter genom att nya rutiner och processer tas fram. I dessa processer utvecklas även yrkesproven
- antalet läroavtal kommer att utökas under året samt
- fortsatt utveckling av samarbetsformer med näringslivet.

Investeringsmål

- köket på Neptunigatan 19 byggs om till utdelningskök, då det nya centralköket på Neptunigatan 6 är färdigställt samt
- tre datasalar får ny utrustning för att istället användas för gemensamma ämnen.

85500 Ålands gymnasium, verksamhet

Sammandrag	Bokslut 2018	Budget 2019	TB 2019	Förslag 2020
Försäljningsintäkter	361 788	290 000		290 000
Avgiftsintäkter	300 004	250 000		300 000
Erhållna bidrag	311 251			
Övr verksamh intäkt	90 978	210 000		260 000
Summa Verksamhetens intäkter	**1 064 021**	**750 000**		**850 000**
Löner o arvoden	-8 707 920	-8 941 177	- 450 875	-10 461 424
Pensionskostnader	-1 582 211	-1 627 294	-82 059	-1 903 979
Övr lönebikostnader	- 124 383	- 127 859	-6 448	- 111 937
Summa Lönebikostnader	**-1 706 593**	**-1 755 153**	**-88 507**	**-2 015 916**
Personalersättningar	77 574			
Summa Personalkostnader	**-10 267 334**	**-10 696 330**	**- 539 382**	**-12 477 341**
Köp av tjänster	-1 494 563	-1 530 000	- 155 000	-1 704 659
Material förnödenh	-1 495 332	-1 400 000	- 106 918	-1 695 000
Övr verksamh kostn	-4 823 052	-4 926 670	- 336 700	-5 803 000
Summa Verksamhetens kostnader	**-18 080 280**	**-18 553 000**	**-1 138 000**	**-21 680 000**
Soc hälsovård utksk	-14 913			
Övrigt näringsliv	4			
Summa Utgift ink o kap öv	**-14 910**			
Summa Kostn ink o kap öv	**-14 910**			
Summa Verksamhetsbidrag	**-17 031 169**	**-17 803 000**	**-1 138 000**	**-20 830 000**
Ränteintäkter	7			
Övr finansiella int	-24			
Räntekostnader	- 509			
Övr finansiella kost	- 242			
Summa Finansiella intäkter och kostnader	**- 768**			
Summa Årsbidrag	**-17 031 937**	**-17 803 000**	**-1 138 000**	**-20 830 000**
Summa Räkenskapsperiodens resultat	**-17 031 937**	**-17 803 000**	**-1 138 000**	**-20 830 000**
Summa Räkenskapsperiodens under- eller överskott	**-17 031 937**	**-17 803 000**	**-1 138 000**	**-20 830 000**

Moment	Bokslut 2017	Bokslut 2018	Budget inkl. TB 2019	Förslag 2020
85500 Ål gymnasium	-17 085 848	-17 031 937	-17 803 000	-20 830 000
Summa 8550 Ål gymnasium	**-17 085 848**	**-17 031 937**	**-17 803 000**	**-20 830 000**

Budgetmotivering

Föreslås en inkomst om 850.000 euro, kostnader om 21.680.000 euro varav ca 5.591.000 euro avser internhyra.

Inkomster

Inkomsterna utgörs av försäljningsintäkter från yrkesgymnasiets enheter, kursavgifter från den omfattande kursverksamheten, hyresintäkter från uthyrning av auditorier etc. samt ersättningar från EU-delfinansierade projekt.

Utgifter

Anslaget innefattar lönekostnader, inköp av tjänster, inköp av material, hyror och övriga kostnader.

856 Ålands sjösäkerhetscentrum

Ålands sjösäkerhetscentrum verkar i enlighet med LL (17/2003) om Ålands sjösäkerhetscentrum. Ålands sjösäkerhetscentrum (ÅSC) bildar en självständig samordningsenhet med uppgift att planera, koordinera, organisera och marknadsföra olika typer av kurser som sjöfartsnäringen, sjöskolorna och övriga aktörer behöver. Internationella konventioner såsom STCW, tillsammans med Trafiksäkerhetsverket i Finlands och Transportstyrelsen i Sveriges bestämmelser, anger riktlinjer som ska följas. ÅSC ska arbeta lyhört mot sjöfartsnäringen och kunna leverera aktuella säkerhetsutbildningar.

ÅSC har operativa ansvaret för driften av m/s Michael Sars. ÅSC handhar samordning mellan skolfartyget och sjöfartsutbildningen på Åland samt arbetar aktivt för försäljning av ledig kapacitet i skolfartyget till externa intressenter.

Långsiktiga mål

- erbjuda kursverksamhet inom sjösäkerhetsområdet i enlighet med internationella och nationella krav
- varsebli nya bestämmelser och utbildningskrav som kan komma
- finna nya kundgrupper inom vår närregion
- vårda relationerna till befintliga kunder
- fortsätta en effektiv marknadsföring av ÅSC inom de skandinaviska länderna
- garantera en hög säkerhetsnivå vid samtliga kurser samt
- integrera skolfartyget i ÅSC med ökad kvalitet och bredd för hela verksamheten.

Mål år 2020

- under året vidtas åtgärder i syfte att optimera ekonomistyrningen för Ålands sjösäkerhetscentrum. Åtgärderna ska öka enhetens ansvar och befogenheter över det ekonomiska resultatet
- ständigt utveckla kurserna i hamn-, bassäng- och brandanläggningarna samt att marknadsföra dessa
- leverera aktuella säkerhetsutbildningar anpassade för marknaden
- att optimera resurserna för att tillgodose marknadens behov av kursutbud under året
- hålla ca 150 kurser under året av varierande längd
- fortsätta arbetet med uppgradering av såväl anläggning som utrustning för att kunna tillgodose gällande kvalitetsnormer och kommande krav samt
- aktivt effektivisera arbetet med utförsäljning av ledig kapacitet i skolfartyget.

85600 Ålands sjösäkerhetscentrum, verksamhet

Sammandrag	Bokslut 2018	Budget 2019	TB 2019	Förslag 2020
Försäljningsintäkter	251 782	370 500		310 000
Avgiftsintäkter	337 575	425 000		510 500
Övr verksamh intäkt		17 500		17 500
Summa Verksamhetens intäkter	**589 357**	**813 000**		**838 000**
Löner o arvoden	- 516 755	- 518 532		- 473 591
Pensionskostnader	-94 296	-94 373		-86 194
Övr lönebikostnader	-15 037	-7 415		-5 067
Summa Lönebikostnader	**- 109 333**	**- 101 788**		**-91 261**
Personalersättningar	1 966			
Summa Personalkostnader	**- 626 030**	**- 620 320**		**- 564 852**
Köp av tjänster	- 376 993	- 491 800		- 525 950
Material förnödenh	-98 562	- 120 189		- 169 300
Övr verksamh kostn	- 225 340	- 228 691		- 229 898
Summa Verksamhetens kostnader	**-1 326 925**	**-1 461 000**		**-1 490 000**
Summa Verksamhetsbidrag	**- 737 568**	**- 648 000**		**- 652 000**
Övr finansiella kost	-36			
Summa Finansiella intäkter och kostnader	**-36**			
Summa Årsbidrag	**- 737 604**	**- 648 000**		**- 652 000**
Summa Räkenskapsperiodens resultat	**- 737 604**	**- 648 000**		**- 652 000**
Summa Räkenskapsperiodens under- eller överskott	**- 737 604**	**- 648 000**		**- 652 000**

Moment	Bokslut 2017	Bokslut 2018	Budget inkl. TB 2019	Förslag 2020
85600 Ål Sjösäkerhetscentrum	- 907 259	- 737 604	- 648 000	- 652 000

Budgetmotivering

Föreslås med hänvisning till 6 § LL (2012:69) om landskapets finansförvaltning, ett nettoanslag om 652.000 euro.

Inkomster

Beräknade inkomster uppgår till 838.000 euro, varav inkomsterna från kursenheten beräknas till ca 540.000 euro och inkomsterna från rederienheten ca 298.000 euro.

Av de beräknade inkomsterna från rederienhetens verksamhet beräknas 280.000 euro komma från sjöfartsutbildningens nyttjande av skolfartyget.

Utgifter

Beräknade kostnader uppgår till totalt ca 1.490.000 euro, varav utgifterna från kursenheten beräknas till ca 982.000 euro inkl. internhyra om drygt 227.000 euro samt kostnaderna för rederienheten till ca 508.000 euro.

I verksamhetsutgifterna för skolfartyget m/s Michael Sars ingår kostnader för bl.a. temperaturmätare för maskin, borttagande av gamla lastluckan med därtill flytt av en trappa för att förbättra åtkomsten till fartygets inre utrymmen, översyn av generator, nivåmätning för tankar, komplettering av övervakningskameror samt renovering av hytter.

I anslaget ingår inköp av brandkurser från Mariehamns räddningsverk för totalt 160.000 euro. Därtill ingår bl.a. anslag för målning av frifallsbåt, uppgradering av befintliga fast rescue båtar samt dess kringutrustning och livflottar för kursverksamheten.

860 Ålands arbetsmarknads- och studieservicemyndighet

Ålands arbetsmarknads- och studieservicemyndighet (AMS) verkar i enlighet med landskapslagen (2006:9) om Ålands arbetsmarknads- och studieservicemyndighet. De service- och förvaltningsuppgifter som ankommer på AMS samt övergripande mål för verksamheten regleras av landskapslagen (2006:8) om arbetsmarknadspolitisk verksamhet, landskapslagen (2006:76) om studiestöd och landskapslagen (2003:71) om tillämpning i landskapet Åland av lagen om utkomstskydd för arbetslösa. AMS kan också erbjuda tjänster eller ge service med stöd av budgetbeslut. På den grunden administrerar AMS exempelvis systemet med högskolepraktikanter och tillhandahåller arbetspsykologtjänster samt upprätthåller verksamheten inom ramen för Åland Living.

Utgifterna för de studiestöd och studiesociala förmåner som AMS ansvarar för finns upptagna under kapitel 502 i överföringsavsnittet.

AMS ansvarar, enligt beslut av landskapsregeringen, för landskapets deltagande i det formella nordiska samarbetet genom representation i Nordiska ministerrådets ämbetsmannakommitté för arbetsliv och i kommittén underlydande arbetsmarknadsutskottet. I beredningen av Finlands nationella ställningstagande gällande beslut som fattas inom EU följer AMS med arbetet inom beredningssektion EU29 Sysselsättning. Landskapsregeringen har utsett AMS till Euresmedlem enligt artikel 10 i EU-förordning 2016/589 om ett europeiskt nätverk för arbetsförmedlingar (Eures), om arbetstagares tillgång till rörlighetstjänster och om ytterligare integration av arbetsmarknaderna.

Dessutom handhar AMS förvaltningsuppgifter med stöd av överenskommelseförordningar. Det handlar om bindande utlåtanden till arbetslöshetskassor, mottagande av lönegarantiärenden samt delbeslut kopplat till uppehållstillstånd för arbete.

Huvuduppgiften för landskapets i lag reglerade arbetsmarknadspolitiska verksamheter är att effektivt och ändamålsenligt sammanföra den som söker arbete med den som söker arbetskraft, att främja sysselsättning och kompetensutveckling, att främja en regionalt balanserad utveckling av arbetsmarknaden, att verka för kvinnors och mäns rätt till arbete på lika villkor, att motverka diskriminering på arbetsmarknaden, att underlätta för personer med svag ställning på arbetsmarknaden att få arbete och förhindra utslagning från arbetsmarknaden samt att motverka långa tider utan reguljärt arbete.

I lag angivna sysselsättningsmål är bland annat att uppnå och bibehålla en hög och jämn sysselsättning som tryggar utkomsten för landskapets befolkning och som grundar sig på ett fritt val av arbetsplats samt på utförande av ett meningsfullt arbete. Landskapet bör särskilt genom arbetsmarknadspolitiska åtgärder sträva till att främja efterfrågan och utbudet av arbetskraft i syfte att bekämpa arbetslöshet eller brist på arbetskraft. Arbetsmarknadsservicen och åtgärderna ska också vara tillgängliga för personer med olika former av funktionshinder. Landskapsregeringen antar årligen en verksamhetsplan med närmare inriktning på arbetsmarknadspolitiken i landskapet.

Mål år 2020

- minst 50 personer ska få yrkesinriktad rehabiliteringsplanering eller yrkesplanering

- förbättra matchningen på arbetsmarknaden

- långtidsarbetslöshet ska förebyggas och motverkas

- öka antalet användare av e-tjänster

- främja samarbetet och samverkan med andra myndigheter kring arbetssökande som har behov av service av flera instanser

- nå minst 40.000 personer som bor utanför Åland med budskap om arbetsmöjligheter på Åland samt

- kvalitetssäkra arbetsprocesser vid handläggningen av arbetslöshetsförmåns- och studiestödsärenden.

86000 Arbetsmarknads- och studieservicemyndigheten, verksamhet

Sammandrag	Bokslut 2018	Budget 2019	TB 2019	Förslag 2020
Försäljningsintäkter	8 668	9 000		9 000
Avgiftsintäkter		5 000		6 000
Summa Verksamhetens intäkter	**8 668**	**14 000**		**15 000**
Löner o arvoden	- 934 204	- 931 712	-18 390	- 974 008
Pensionskostnader	- 170 025	- 169 572	-3 347	- 177 269
Övr lönebikostnader	-13 355	-13 323	- 263	-10 422
Summa Lönebikostnader	**- 183 381**	**- 182 895**	**-3 610**	**- 187 691**
Personalersättningar	14 965			
Summa Personalkostnader	**-1 078 507**	**-1 114 607**	**-22 000**	**-1 161 699**
Köp av tjänster	- 287 191	- 326 573		- 281 101
Material förnödenh	-53 289	-26 000		-47 000
Övr verksamh kostn	- 152 165	- 163 820		- 164 200
Summa Verksamhetens kostnader	**-1 571 151**	**-1 631 000**	**-22 000**	**-1 654 000**
Summa Verksamhetsbidrag	**-1 562 483**	**-1 617 000**	**-22 000**	**-1 639 000**
Övr finansiella kost	-9			
Summa Finansiella intäkter och kostnader	**-9**			
Summa Årsbidrag	**-1 562 492**	**-1 617 000**	**-22 000**	**-1 639 000**
Summa Räkenskapsperiodens resultat	**-1 562 492**	**-1 617 000**	**-22 000**	**-1 639 000**
Summa Räkenskapsperiodens under- eller överskott	**-1 562 492**	**-1 617 000**	**-22 000**	**-1 639 000**

Moment	Bokslut 2017	Bokslut 2018	Budget inkl. TB 2019	Förslag 2020
86000 Arb.markn & studieservicemynd.	-1 556 738	-1 562 492	-1 617 000	-1 639 000
86050 Sysselsättn. o arb.löshet.stöd	-4 991 266	-4 902 271	-5 340 000	-5 682 000
Summa 8600_7 AMS	**-6 548 004**	**-6 464 763**	**-6 957 000**	**-7 321 000**

Budgetmotivering

Föreslås inkomster om 15.000 euro och anslag om 1.654.000 euro.

Inkomster

Föreslås inkomster om 15.000 euro för ersättningar för AMS:s handläggning av ansökningar om uppehållstillstånd för arbete och inkomster från försäljning av arbetspsykologtjänster samt vissa andra smärre inkomster.

Utgifter

Föreslås ett anslag om 1.654.000 euro för AMS:s verksamhetsutgifter, inklusive verksamheten Åland Living och arbetspsykologens verksamhet.

86050 Sysselsättnings- och arbetslöshetsunderstöd

Sammandrag	Bokslut 2018	Budget 2019	TB 2019	Förslag 2020
Intäkter				
Kostnader	- 793 908	- 940 000	22 000	- 922 000
Anslag netto	- 793 908	- 940 000	22 000	- 922 000

Budgetmotivering

Föreslås ett anslag om 922.000 euro.

Utgifter

Anslaget avser 700.000 euro för sysselsättningsfrämjande åtgärder, se även moment 86050 i överföringsdelen.

För praktikantplatser för högskolestuderande föreslås ett anslag om 222.000 euro. Praktikantplatserna används i syfte att ge högskolestuderande möjlighet att erhålla praktik inom sitt utbildningsområde eller via utredningsarbete knyta kontakter med arbetslivet på Åland med tanke på framtida arbetsmöjligheter. Anslaget är dimensionerat för att erbjuda ca 40 studerande en praktikanställning om ca 2 månader vardera samt 2 praktikanter hos Ålands specialrådgivare vid Finlands EU-representation i Bryssel om ca 6 månader vardera. Praktikanterna är anställda och avlönade av AMS. Praktiken kan genomföras såväl inom privat som offentlig sektor. En studerande kan beviljas praktikantplats endast en gång.

865 Ålands fiskodling, Guttorp

Målet för verksamheten är att skapa goda förutsättningar för det småskaliga yrkesmässiga kust- och skärgårdsfisket samt sportfisket och fisketurismen. Arbetet förutsätter långsiktighet och kontinuitet med faktiska uppgifter om fiskbestånd och efterfrågan som grund.

Verksamheten vid Ålands fiskodling kommer under året huvudsakligen att inriktas på produktion av fiskyngel för utplanteringsändamål i syfte att stärka och upprätthålla lokala fiskbestånd som är föremål för yrkes- och fritidsfiske. Förutom produktion av yngel för utplantering kommer också verksamheten att omfatta deltagande i andra åtgärder som avser att skydda och stärka de lokala bestånden av fisk och kräfta.

Avsikten är att under år 2020 för utplantering producera ca 120.000 smolt av havsöring samt ca 150.000 1-somriga sikyngel. Behovet av gäddyngel bedöms under året vara ca 2 miljoner varav en halv miljon inköps från privata aktörer och 1,5 miljoner produceras vid Ålands fiskodling

Landskapsregeringen bedömer att fiskyngelproduktionen i Guttorp är viktig för fiskevården i landskapet och att en fortsatt utplantering stärker förutsättningarna för fisketurismen och yrkesfisket.

86500 Ålands fiskodling, Guttorp, verksamhet

Sammandrag	Bokslut 2018	Budget 2019	TB 2019	Förslag 2020
Försäljningsintäkter	109 500	100 000		100 000
Erhållna bidrag	72 361	68 000		
Summa Verksamhetens intäkter	**181 860**	**168 000**		**100 000**
Löner o arvoden	- 320 330	- 261 390		- 242 728
Pensionskostnader	-58 300	-47 573		-44 177
Övr lönebikostnader	-4 581	-3 738		-2 597
Summa Lönebikostnader	**-62 881**	**-51 311**		**-46 774**
Summa Personalkostnader	**- 371 979**	**- 312 701**		**- 289 502**
Köp av tjänster	-29 656	-28 000		-28 000
Material förnödenh	- 103 344	- 140 986		- 144 498
Övr verksamh kostn	- 266 031	- 349 313		- 283 000
Summa Verksamhetens kostnader	**- 771 010**	**- 831 000**		**- 745 000**
Summa Verksamhetsbidrag	**- 589 150**	**- 663 000**		**- 645 000**
Summa Årsbidrag	**- 589 150**	**- 663 000**		**- 645 000**
Summa Räkenskapsperiodens resultat	**- 589 150**	**- 663 000**		**- 645 000**
Summa Räkenskapsperiodens under- eller överskott	**- 589 150**	**- 663 000**		**- 645 000**

Moment	Bokslut 2017	Bokslut 2018	Budget inkl. TB 2019	Förslag 2020
86500 Ål fiskodling,Guttorp	- 651 513	- 589 150	- 663 000	- 645 000

Budgetmotivering

Föreslås, med hänvisning till 6 § LL (2012:69) om landskapets finansförvaltning, ett nettoanslag om 362.000 euro för driften av verksamheten vid Ålands fiskodling samt ca 283.000 euro för internhyra, vilket utgör ett netto om sammanlagt 645.000 euro.

Inkomster

Inkomsterna härrör från försäljning av fisk för utplantering till fiskelag och andra intressenter inklusive landskapets fastighetsverk.

Utgifter

Utgifterna består huvudsakligen av kostnader för personal, foder och annat för verksamheten nödvändigt material samt underhåll av maskiner och utrustning.

870 Fordonsmyndigheten

Den övergripande planen är att tillhandahålla i LL (2018:8) om Fordonsmyndigheten angivna och av landskapsregeringen ålagda tjänster till rimlig kostnad, med en god servicenivå och med hög kompetens och öppenhet. För att uppnå detta strävar Fordonsmyndigheten efter att utveckla verksamheten med bl.a. ny teknik och att hålla nere väntetiderna för förarexamen och besiktning. Målet för året är ett högt förtroende från kunderna, fortbildning av personalen och en fortsatt god effektivitet i verksamheten.

Uppkörnings- och övningsbanan invid Fordonsmyndighetens lokaler färdigställs under år 2020, se moment 976000. Detta kommer att effektivisera verksamheten och göra övning och uppkörning säkrare för såväl kunder som personal.

87000 Fordonsmyndigheten, verksamhet

Sammandrag	Bokslut 2018	Budget 2019	TB 2019	Förslag 2020
Försäljningsintäkter	11 160	20 000		15 000
Avgiftsintäkter	1 373 238	1 320 000		1 285 000
Övr verksamh intäkt	-11			
Summa Verksamhetens intäkter	**1 384 388**	**1 340 000**		**1 300 000**
Löner o arvoden	- 641 512	- 684 536		- 659 162
Pensionskostnader	- 115 414	- 124 586		- 119 967
Övr lönebikostnader	-9 090	-9 789		-7 053
Summa Lönebikostnader	**- 124 504**	**- 134 374**		**- 127 020**
Personalersättningar	9 837			
Summa Personalkostnader	**- 757 935**	**- 818 910**		**- 786 182**
Köp av tjänster	- 353 767	- 362 920		- 351 148
Material förnödenh	-72 970	-73 444		-81 620
Övr verksamh kostn	-1 645	-4 726		-1 050
Summa Verksamhetens kostnader	**-1 186 317**	**-1 260 000**		**-1 220 000**
Summa Verksamhetsbidrag	**198 071**	**80 000**		**80 000**
Summa Årsbidrag	**198 071**	**80 000**		**80 000**
Summa Räkenskapsperiodens resultat	**198 071**	**80 000**		**80 000**
Summa Räkenskapsperiodens under- eller överskott	**198 071**	**80 000**		**80 000**

Moment	Bokslut 2017	Bokslut 2018	Budget inkl. TB 2019	Förslag 2020
87000 Fordonsmyndigheten	278 176	198 071	80 000	80 000

Budgetmotivering

För fordonsmyndighetens verksamhet föreslås med hänvisning till 6 § LL (2012:69) om landskapets finansförvaltning, en nettoinkomst om 80.000 euro baserat på budgeterade inkomster om 1.300.000 euro och budgeterade utgifter om 1.220.000 euro.

Inkomster

Verksamhetsintäkterna förväntas uppgå till 1.300.000 euro och består av avgifter för registrering, registerutdrag, brickor, besiktning och förarexamen.

Som en följd av att besiktningsintervallen ändrades i och med ändringen i LL (1993:19) om besiktning och registrering av fordon som trädde ikraft den 1 mars 2018, minskade antalet besiktningar år 2019 jämfört med åren innan. Antalet fordon som ska besiktas förväntas minska ytterligare år 2020 och därmed även myndighetens intäkter.

Utgifter

Verksamhetsutgifterna beräknas till 1.220.000 euro, vilket är något lägre än vad som budgeterats de senaste tre åren. Skälet till den restriktiva budgeten är att utgifterna behöver anpassas till minskade intäkter. Utgifterna utgörs av personal- och verksamhetskostnader. I anslaget ingår bl.a. utgifter för fastighetsunderhåll, utrustning och inventarier, IT-relaterade utgifter och utgifter för fortbildning av personal.

Inom de närmaste åren kommer av allt att döma Fordonsmyndighetens IT-system att behöva ersättas då dessa närmar sig slutet av sin livslängd. En förstudie kommer att genomföras under år 2020 och frågan aktualiseras i kommande års budgetförslag.

871 Rederiverksamhet

87100 Rederienheten, verksamhet (R)

Sammandrag	Bokslut 2018	Budget 2019	TB 2019	Förslag 2020
Intäkter				
Kostnader	-9 280			
Anslag netto	-9 280			

Budgetmotivering

Föreslås inget anslag.

Utgifter

Omkostnader till följd av rederiets tidigare verksamhet förväntas men storleken är svårbedömd. Omkostnaderna täcks i första hand med återstående medel från föregående budgetår. Om det skulle visa sig att dessa medel inte är tillräckliga återkommer landskapsregeringen i tilläggsbudget.

872 Vägunderhållsverksamhet

Vägunderhållsenheten inom vägnätsbyrån sköter på beställning den praktiska driften och underhållet av lands- och bygdevägar samt underhållet av landskapsregeringens broar, hamnar och färjfästen enligt vägnätsbyråns funktions- och standardbeskrivning för driftsområde Åland. Enheten utför uppdrag såväl internt inom förvaltningen som externt åt kommuner och privata kunder. Åt utomstående utförs arbeten på marknadsmässiga villkor och under förutsättning att den egna verksamheten inte blir lidande. Enheten anlitar även privata underleverantörer för utförandet av de olika uppdragen.

Vägunderhållsenheten är uppdelad i två vägdistrikt, fasta Åland och skärgården. På fasta Åland är enheten placerad vid Möckelö vägstation. I skärgården finns fyra vägstationer; Brändö, Föglö, Kumlinge och Kökar. På de mindre öarna med lands- och bygdevägar har enheten privata tillsyningsmän som sköter delar av underhållsarbetet.

87200 Vägunderhållsenheten, verksamhet

Sammandrag	Bokslut 2018	Budget 2019	TB 2019	Förslag 2020
Försäljningsintäkter	2 419 851	2 610 000		2 747 000
Övr verksamh intäkt	15 742			
Summa Verksamhetens intäkter	**2 435 593**	**2 610 000**		**2 747 000**
Löner o arvoden	-1 131 755	-1 169 044		-1 292 402
Pensionskostnader	- 202 361	- 212 766		- 235 217
Övr lönebikostnader	-16 059	-16 717		-13 829
Summa Lönebikostnader	**- 218 420**	**- 229 483**		**- 249 046**
Personalersättningar	9 675			
Summa Personalkostnader	**-1 340 500**	**-1 398 527**		**-1 541 448**
Köp av tjänster	- 380 730	- 412 600		- 389 876
Material förnödenh	- 608 191	- 607 970		- 616 276
Övr verksamh kostn	- 194 115	- 190 903		- 179 400
Summa Verksamhetens kostnader	**-2 523 536**	**-2 610 000**		**-2 727 000**
Summa Verksamhetsbidrag	**-87 942**	**0**		**20 000**
Räntekostnader	- 732			
Summa Finansiella intäkter och kostnader	**- 732**			
Summa Årsbidrag	**-88 674**	**0**		**20 000**
Summa Räkenskapsperiodens resultat	**-88 674**	**0**		**20 000**
Summa Räkenskapsperiodens under- eller överskott	**-88 674**	**0**		**20 000**

Moment	Bokslut 2017	Bokslut 2018	Budget inkl. TB 2019	Förslag 2020
87200 Vägunderhållet	0	-88 674	0	20 000

Budgetmotivering

Föreslås med hänvisning till 6 § LL (2012:69) om landskapets finansförvaltning, ett nettoinkomst om 20.000 euro, med en beräknad inkomst om 2.747.000 euro och utgifter om 2.727.000 euro.

Inkomster

Föreslås med hänvisning till 6 § LL (2012:69) om landskapets finansförvaltning att de beräknade inkomsterna och ersättningarna för produktionsverksamhet samt de arbeten som utförs åt kommuner och privata kunder om sammanlagt ca 2.747.000 euro gottskrivs momentet.

Utgifter

Anslaget avser verksamhetsutgifter för vägunderhållet. I anslaget ingår internhyra till fastighetsverket avseende vägstationer, sandlager, maskinhall m.fl. byggnader.

873 Verkstad och lager

87300 Verkstad och lager, verksamhet

Sammandrag	Bokslut 2018	Budget 2019	TB 2019	Förslag 2020
Försäljningsintäkter	2 299 107	2 225 000		2 338 000
Övr verksamh intäkt	25 695			
Summa Verksamhetens intäkter	**2 324 802**	**2 225 000**		**2 338 000**
Löner o arvoden	-1 360 550	-1 435 652		-1 533 326
Pensionskostnader	- 244 470	- 261 289		- 279 065
Övr lönebikostnader	-20 233	-20 530		-16 407
Summa Lönebikostnader	**- 264 703**	**- 281 818**		**- 295 472**
Personalersättningar	19 959			
Summa Personalkostnader	**-1 605 295**	**-1 717 470**		**-1 828 798**
Köp av tjänster	- 463 180	- 277 650		- 242 050
Material förnödenh	- 195 529	- 171 040		- 208 527
Övr verksamh kostn	-10 757	-8 840		-8 625
Summa Verksamhetens kostnader	**-2 274 761**	**-2 175 000**		**-2 288 000**
Summa Verksamhetsbidrag	**50 042**	**50 000**		**50 000**
Övr finansiella int	-42			
Summa Finansiella intäkter och kostnader	**-42**			
Summa Årsbidrag	**50 000**	**50 000**		**50 000**
Summa Räkenskapsperiodens resultat	**50 000**	**50 000**		**50 000**
Summa Räkenskapsperiodens under- eller överskott	**50 000**	**50 000**		**50 000**

Moment	Bokslut 2017	Bokslut 2018	Budget inkl. TB 2019	Förslag 2020
87300 Verkstad och lager	5 551	50 000	50 000	50 000

Budgetmotivering

Föreslås, med hänvisning till 6 § LL (2012:69) om landskapets finansförvaltning, en nettoinkomst om 50.000 euro baserat på att inkomsterna uppskattas uppgå till 2.338.000 euro, medan kostnaderna uppskattas uppgå till 2.288.000 euro.

Inkomster

I inkomsten beaktas de direkta kostnaderna och kapitalkostnaderna motsvarande avskrivningarna på årsbasis på det kapital som är bundet i verksamheten.

Utgifter

Enheten utför underhåll och reparationer av avdelningens färjor, linfärjor, arbetsfordon, maskiner och hamnanläggningar mot beställning, se moment 75010, 75030, 76010 och 76050.

Lagret sköter upplagring av vissa förbrukningsmaterial och reservdelar för hela förvaltningen, och denna verksamhet finansieras genom serviceavgifter och hanteringspåslag på lagerhållna varor.

Detaljmotivering - Överföringar

Detaljmotiveringsavsnitten är indelade så att först visas allmänna förvaltningens avdelningar, därefter myndigheter och fristående enheter.

I överföringsavsnittet ingår utgifter som inte ger någon direkt motprestation, men indirekt hjälper landskapet att fullfölja sina uppgifter. Hit räknas t.ex. bidrag och överföringar till kommuner, övrig offentlig sektor, näringslivet, hushållen, allmännyttiga sammanslutningar samt bidrag från EU-fonderna. Posterna ingår i resultaträkningen.

I såväl detaljmotiveringen som sifferstaten betecknas förslagsanslag med (F), vanliga reservationsanslag med (R) och EU-programanslag med (R-EU).

Förslagsanslag används främst för lagbundna utgifter vars omfattning är svår att bedöma. De får överskridas om det är nödvändigt för att uppfylla det aktuella anslagets ändamål.

Reservationsanslag används för utgifter som sträcker sig över flera år, dock högst 4 år. Dessa får inte överskridas, men oanvänd del kan överföras till senare budgetår. Anslagstypen används främst för investeringar, lån och övriga finansinvesteringar, men även för vissa anslag för överföringsutgifter där det är av vikt att ett årsskifte inte ska vara ett hinder för verkställandet.

De bidrag som beviljats och registrerats enligt förbindelseprincipen, men som inte kommer att utbetalas, återbokas för budgetmoment som hör till EU-programmen för åren 2014 - 2020 mot det moment där bidrag beviljats. Denna återföring beskrivs inte separat under berörda moment. Ett reservationsanslag som är avsett att finansiera ett EU-program, betecknas (R-EU), kan användas till dess att programmet avslutats, samt får överskridas om det är nödvändigt för att uppfylla det aktuella anslagets ändamål.

Anslag utan beteckning är årliga och får inte överskridas eller överföras till ett senare budgetår.

För varje moment anges uppgifter om motsvarande anslag i senaste bokslut och budgeten för pågående år, inklusive de justeringar som gjorts i tilläggsbudget. Rörande bokslutsuppgifterna bör det noteras att uppgifterna som visas är framtagna med kontointervall för verksamhetens intäkts- och kostnadskonton, överföringarnas intäkts- och kostnadskonton o.s.v. Detta innebär att om ett anslag i överföringsavsnittet har påförts verksamhetsintäkter eller -kostnader ingår inte dessa belopp i bokslutsuppgifterna i överföringsavsnittet.

Om ett anslag tidigare inte varit upptaget i budgeten anges detta med texten "Momentet nytt" i detaljmotiveringen. Då ett moment utgår ur budgeten anges detta i detaljmotiveringen.

Ett anslags bindningsnivå framkommer av detaljmotiveringen för respektive moment. Budgetmomentnumreringen är lika såväl för inkomster som för utgifter. Budgeten uppgörs så att den som huvudregel är bindande på bruttonivå, d.v.s. inkomster och utgifter skilt för sig. Om det finns särskild anledning kan nettobudgetering undantagsvis tillämpas. Undantaget framgår då klart i motiveringen med en hänvisning till finansförvaltningslagen (2012:69, 6 §). Budgeten uppgörs i mervärdesskattehänseende netto, d.v.s. så att mervärdesskatten inom gottgörelsesystemet inte belastar respektive budgetmoment. Endast icke avdragbar mervärdesskatt så som representation, eller kostnader för uthyrningsfastigheter ska belasta budgeten. För att tydliggöra behovet av finansiering med budgetmedel visas inkomster som positiva tal och utgifter som negativa tal. Anslagen under momenten visas endast som totalanslag.

100 Lagtinget

112 Lagtingets övriga utgifter

11290 Till lagtingsgruppernas disposition för kansliändamål

Sammandrag	Bokslut 2018	Budget 2019	TB 2019	Förslag 2020
Intäkter				
Kostnader	- 254 999	- 255 000		- 255 000
Anslag netto	- 254 999	- 255 000		- 255 000

Budgetmotivering

Föreslås ett anslag om 255.000 euro.

En viktig förutsättning för att främja demokratin är att det ges tillräckliga och jämlika verksamhetsbetingelser för att bedriva politiskt arbete och politisk opinionsbildning. Ett fungerande samarbete inom ramen för de olika lagtingsgrupperna är tillsammans med kansliresurser här viktiga beståndsdelar. I detta syfte beviljas lagtingsgrupperna ett årligt anslag för att stöda gruppkansliernas arbete som service- och utredningsresurs för grupperna.

Utgifter

Anslaget utgår som stöd för lagtingsgruppernas verksamhet enligt de riktlinjer som antagits och reviderats av kanslikommissionen och som började gälla den 1 januari 2016.

Enligt reglerna ska kanslikommissionen i början av varje kalenderår fördela anslaget mellan grupperna så att varje grupp oavsett storlek får en lika stor fast del. Den fasta delen utgör 25 procent av anslaget och fördelningen sker på basen av antalet grupper vid mandatperiodens början. Resterande del av anslaget delas ut i form av en rörlig del där beloppet står i relation till antalet ledamöter i gruppen vid varje lagtingsårs början.

200 Landskapsregeringen och regeringskansliet

230 Valkostnader

23000 Valkostnader

Sammandrag	Bokslut 2018	Budget 2019	TB 2019	Förslag 2020
Intäkter		0		
Kostnader		-50 000		
Anslag netto		-50 000		

Budgetmotivering
Föreslås inget anslag.

232 Understödjande av politisk verksamhet

23200 Understödjande av politisk verksamhet och politisk information

Sammandrag	Bokslut 2018	Budget 2019	TB 2019	Förslag 2020
Intäkter	148 175	148 000		178 000
Kostnader	- 165 000	- 165 000		- 195 000
Anslag netto	-16 825	-17 000		-17 000

Budgetmotivering
Föreslås inkomster om 178.000 euro och utgifter om 195.000 euro. I enlighet med landskapsregeringens beslut ÅLR 2016/404 kommer en jämställdhetsbonus att tas i bruk från och med år 2020 vid fördelningen av stöd till de politiska organisationerna för politisk verksamhet och information..

Inkomster
I statens budget anslås en summa för understödjande av politisk verksamhet och politisk information av vilken 1/200 överförs till landskapet Åland. Finansministeriet har aviserat att anslaget skulle ökas så att Åland skulle få 178.175 euro.

Utgifter
Föreslås att 178.175 euro fördelas för understödjande av politisk verksamhet och informationsverksamhet till de politiska organisationerna på basis av mandaten i lagtinget. Ifall staten inte höjer utdelningen i enlighet med det som aviserats så fördelas medlen i enlighet med statens förverkligade fördelning.

Därtill föreslås ett anslag om 10.000 euro som stöd för riksdagsledamotens verksamhet och 7.000 euro för riksdagsledamotens rum på Åland.

240 Brand- och räddningsväsendet

24010 Landskapsstöd för materielanskaffningar (R)

Sammandrag	Bokslut 2018	Budget 2019	TB 2019	Förslag 2020
Intäkter				
Kostnader	- 410 773	- 270 000		- 220 000
Anslag netto	- 410 773	- 270 000		- 220 000

Budgetmotivering
Föreslås ett anslag om 220.000 euro för erläggande av landskapsstöd för materielanskaffningar.

Utgifter

Landskapsstöd för materielanskaffningar erläggs till kommun enligt förhandsbesked och i enlighet med 12 kap. Räddningslagen (2006:106) för landskapet Åland, för betydande kostnader vid anskaffning av materiel som erfordras för skötseln av kommunens räddningsväsende. Den av landskapsregeringen fastställda ”Plan för anskaffning av fordon för kommunernas räddningstjänst i landskapet Åland” är riktgivande för kommunernas anskaffning och för landskapsstödet.

Fullmakt

Föreslås därtill att landskapsregeringen ges rätt att under år 2020 ge förhandsbesked om landskapsstöd för materielanskaffningar år 2021 till ett belopp om högst 273.000 euro.

270 Radio- och TV-verksamhet

27000 Radio- och TV-verksamhet (F)

Sammandrag	Bokslut 2018	Budget 2019	TB 2019	Förslag 2020
Intäkter				
Kostnader	-2 065 056	-2 013 000		-2 013 000
Anslag netto	-2 065 056	-2 013 000		-2 013 000

Budgetmotivering

Föreslås ett anslag om 2.013.000 euro.

Utgifter

Till Ålands Radio och TV Ab överförs i månadsrater under året ett belopp som baseras på det beräknade intäkterna från uppbörden av avgifterna för innehav av televisionsmottagare. Föreslås att avgifterna för innehav av televisionsmottagare används för att täcka upphovsrättskostnaderna och uppbördskostnaderna.

300 Finansavdelningens förvaltningsområde

330 Landskapsandelar och stöd till kommunerna

Landskapsandelarna är en helhet och det är kommunerna som avgör hur medlen ska fördelas mellan olika politikområden. Däremot är hanteringen av de olika landskapsandelar som utgör helheten fördelad mellan flera avdelningar inom landskapsregeringen.

	2018 grundbudget	2018 inkl rättelse	Budget 2019	Förslag 2020
Skattekomplettering	14 220 000	14 220 000	14 550 000	14 800 000
Socialvårdsområdet	11 660 000	11 620 000	10 590 000	10 880 000
Grundskola och träningsundervisning	6 585 000	9 780 000	6 470 000	6 552 000
Kultur	447 000	447 000	452 000	454 000
Medborgarinstitut*)	102 000	102 000	103 000	103 000
Samarbetsstöd	200 000	200 000	300 000	400 000
Summa	**33 214 000**	**36 369 000**	**32 465 000**	**33 189 000**
Kompensation för konkurrenskraftpaketet	650 000	650 000	1 300 000	0
Kompensation för arbets- och pensionsavdrag	1 300 000	1 300 000	1 800 000	1 800 000
Kompensation för övriga ändringar i kommunalbeskattningen	540 000	540 000	200 000	500 000
Kompensation för utebliven kapitalinkomstskatt	850 000	850 000	821 000	821 000
Summa	**3 340 000**	**3 340 000**	**4 121 000**	**3 121 000**
Totalt	**36 554 000**	**39 709 000**	**36 586 000**	**36 310 000**
*) Belopp exklusive extra stöd om 100.000 euro år 2018 - 2020				

Landskapsandelarna uppgår sammanlagt till ca 33,2 miljoner euro dessutom budgeteras ca 3,1 miljoner euro i kompensationer.

33000 Landskapsandelar och stöd till kommunerna (RF)

Sammandrag	Bokslut 2018	Budget 2019	TB 2019	Förslag 2020
Intäkter				
Kostnader	-17 464 840	-18 971 000		-18 321 000
Anslag netto	-17 464 840	-18 971 000		-18 321 000

Budgetmotivering

Föreslås ett anslag om 18.321.000 euro för skattekomplettering och kompensationer.

Utgifter

14.800.000 euro avser skattekomplettering enligt kap. 6 i LL (2017:120) om landskapsandelar till kommunerna. Preliminärt utgör skattekompletteringen ca 45 procent av de totala landskapsandelarna. Beloppet för skattekompletteringen påverkas av kommunernas skatteprocent för år 2020. Utfallet kan komma att ändras beroende på vilka förändringar som kommunerna genomför jämfört med år 2019.

400.000 euro avser samarbetsstöd enligt LL (2019/59) om ändring av LL om landskapsandelar till kommunerna. Prioriterat område för samarbetsstöd är it-projekt som drivs genom Åda Ab. Anslaget som år 2018 var på 200.000 euro ökas med 100.000 euro år 2019 och med 200.000 euro år 2020 som en del av kompensationen till kommunerna för åtgärder till följd av ändringar i kommunalbeskattningen för år 2019 som påverkar de åländska kommunernas skatteintäkter.

1.800.000 euro avser kompensation för bortfall av skatteintäkter till följd av avdrag för arbets- och pensionsinkomster i kommunalbeskattningen för år 2020.

500.000 euro avser kompensation för åtgärder till följd av ändringar i kommunalbeskattningen för år 2020 som påverkar de åländska kommunernas skatteintäkter. Landskapsregeringen avser att till lagtinget lämna en lagframställning om kompensation till kommunerna för bortfallet av skatteintäkter.

821.000 euro avser kompensation för uteblivna intäkter från beskattningen av kapitalinkomst enligt LL (2018:28) om avveckling av kompensation för uteblivna inkomster från beskattningen av kapitalinkomst.

340 Särskilda understöd, lån och investeringar

Under kapitlet upptas moment av blandad natur.

34000 Särskilda stöd och lån (F)

Sammandrag	Bokslut 2018	Budget 2019	TB 2019	Förslag 2020
Intäkter	50	200 000		200 000
Kostnader		- 200 000		- 200 000
Anslag netto	50	0		0

Budgetmotivering

Rubriken ändrad.

Föreslås inkomster om 200.000 euro och anslag om 200.000 euro.

Inkomster

Landskapet erhåller danaarv i enlighet med 63 § självstyrelselagen för Åland.

Utgifter

Anslaget avser överföring av danaarv till kommun. Landskapsregeringen har fastställt särskilda principer för danaarv enligt vilka danaarven förvaltas. Anslaget kan även användas för att täcka kostnader som uppstår i samband med uppgörande av släktutredning och boförvaltning av sådana danaarv där dödsboet saknar tillgångar.

Fullmakt

Föreslås även att landskapsregeringen befullmäktigas att överlåta eventuella fastigheter som tillfaller landskapet genom danaarv till respektive berörd kommun.

350 Penningautomatmedel

Ålands Penningautomatförening har i den ordning penningautomatförordningen (1993:56, 17 §) föreskriver meddelat om det fördelningsbara beloppet för år 2019. Med beaktande av ovanstående samt oförändrad praxis vad gäller behandlingen av den lotteriskatt som återförs till landskapet föreslås att 15.000.000 euro upptas som inkomst.

Fördelningsrådet föreslår på basis av principer antagna av landskapsregeringen fördelningen av lån och stöd till särskilda mottagare eller för särskilda ändamål. I fördelningsbesluten prioriterar landskapsregeringen förnyelse, jämställdhet, integration, hälsofrämjande och hållbar utveckling.

För att uppnå jämställdhetsmålet vid beviljande av penningautomatmedel så att fördelningen ska ske på jämlika villkor begärs uppgifter om fördelning av kvinnor och/eller män eller flickor och/eller pojkar gällande medlemmar och/eller aktiviteter. Utvärdering av målet möjliggörs genom att kartlägga och följa upp hur fördelningen av beviljade medel ser ut ur ett genusperspektiv.

Genom de anslag som budgeteras under detta kapitel främjas de ideella föreningarnas verksamheter som inte naturligt hänför sig till något annat budgetkapitel som finansieras med penningautomatmedel men som har sådan verksamhet som faller inom ramen för fördelningen av penningautomatmedel. Därtill understöds investeringar och projekt som gynnar de verksamheter för vilka penningautomatmedel beviljas och som främjar penningautomatföreningens verksamhet. Viktiga samhällsinvesteringar kan finansieras med penningautomatmedel.

Se även kapitel 445, 515, 516, moment 62390, 935010 samt LF (1993:56, ändr. 2019/4) om Ålands Penningautomatförening och dess verksamhet.

STÖD	2019	2020
Social verksamhet (moment 44510)	3 500 000	3 500 000
Miljöverksamhet (moment 44520	600 000	600 000
Ungdomsarbete (moment 51500)	548 000	612 000
Idrott (moment 51500)	1 745 000	1 780 000
Kulturell verksamhet (moment 51600)	1 785 000	2 349 000
Leaderstöd (moment 62390)	95 000	27 000
Övriga verksamhetsstöd (moment 35000]	2 800 000	3 000 000
Investeringsstöd (moment 35000)	3 500 000	2 902 000
Evenemangsstöd (moment 35000)	200 000	200 000
Integration (moment 35000)	40 000	30 000
Totalt	**14 813 000**	**15 000 000**
LÅN OCH INVESTERINGAR:		
Övriga lån (moment 935010)	6 187 000	0
Totalt	**21 000 000**	**15 000 000**

35000 Penningautomatmedel (R)

Sammandrag	Bokslut 2018	Budget 2019	TB 2019	Förslag 2020
Intäkter				
Kostnader	-5 798 094	-6 540 000		-6 132 000
Anslag netto	-5 798 094	-6 540 000		-6 132 000

Budgetmotivering

Föreslås ett anslag om 6.132.000 euro.

Utgifter

Anslaget har beräknats enligt följande fördelning

- 3.000.000 euro vilket avser stöd för verksamhet ur penningautomatmedel för ideella föreningar och organisationer vilka inte hänför sig till sociala, miljö-, kultur-, ungdoms- eller idrottssektorn samt penningautomatmedel till landskapsregeringens disposition

- 2.902.000 euro att utges som stöd för aktivitetsfrämjande och sysselsättningsskapande projekt eller andra investeringar som faller inom ramen för principer för fördelning av penningautomatmedel i enlighet med 3 § LL (1966:10) om lotterier

- 200.000 euro att utges som stöd för evenemang. Evenemangsstödet kan komma ifråga till ideella föreningar eller annan juridisk person som inte utgör företag. Syftet med evenemangsstödet är att främja satsningar på nya evenemang under ett uppbyggnads- eller utvecklingsskede som har positiv effekt på besöksnäringen samt

- 30.000 euro avser särskilda projekt för integration av inflyttade, se även moment 22500 i verksamhetsavsnittet.

400 Social- och miljöavdelningens förvaltningsområde

410 Övriga sociala uppgifter

I kapitlet ingår anslag för understöd för familjepolitiska förmåner samt tryggandet av skälig utkomst vilket stöder det strategiska utvecklingsmålet 2 ifråga om att inga hushåll ska leva i ekonomiskt utsatt position.

41010 Övriga sociala uppgifter, överföringar (F)

Sammandrag	Bokslut 2018	Budget 2019	TB 2019	Förslag 2020
Intäkter				
Kostnader	-12 106 600	-12 246 000	-60 000	-12 566 000
Anslag netto	-12 106 600	-12 246 000	-60 000	-12 566 000

Budgetmotivering

Föreslås ett anslag om 12.566.000 euro att utges som bostadsbidrag, moderskapsunderstöd, barnbidrag, utkomstskydd för personer med diagnosen fibromyalgi, underhållsstöd, stöd för tolkningstjänst för funktionshindrade, skyddshemstjänster samt för social trygghet.

Utgifter

Bostadsbidrag

För bostadsbidrag, som enligt LL (2015:4) om tillämpning av lagen om allmänt bostadsbidrag beviljas enligt i riket gällande grunder, föreslås ett anslag om 2.500.000 euro. Även administrativa kostnader för handläggande av bostadsbidragsärenden kan påföras momentet.

Moderskapsunderstöd

I enlighet med LL (1994:10) om tillämpning i landskapet Åland av lagen om moderskapsunderstöd föreslås ett anslag om 100.000 euro. Anslaget har beräknats från ett födelsetal om ca 300, tre internationella adoptioner och sex tvillingfödslar år 2020 samt en kostnad om 181 euro per moderskapsförpackning eller 224 euro i penningersättning. Kostnader för inköp av informationsmaterial kan påföras momentet.

Barnbidrag

Med hänvisning till LL (1994:48, inklusive ändring 2019/55) om tillämpning i landskapet Åland av barnbidragslagen föreslås ett anslag om 9.150.000 euro. Även administrativa kostnader för handläggande av barnbidragsärenden kan påföras momentet.

Utkomstskydd

För att trygga en skälig individuell utkomst för personer med diagnosen fibromyalgi som inte kunde erbjudas yrkesinriktad rehabilitering och således inte kunde komma i åtnjutande av rehabiliteringspenning föreslås ett anslag om 12.000 euro. Beviljandet av stödet sker genom prövning. Från och med år 2005 kan de som idag är utkomstskyddstagare vid uppnådd pensionsålder erhålla mellanskillnaden mellan utkomstskyddsbeloppet och det totala ålderspensionsbeloppet.

Underhållsstöd

Med hänvisning till LL (2009:7) om tillämpning i landskapet Åland av lagen om underhållsstöd föreslås ett anslag om 485.000 euro. Även administrativa kostnader för handläggande av underhållsstödsärenden kan påföras momentet. Antalet mottagare av underhållsstöd vid utgången av år 2018 var totalt 194, varav 169 kvinnor och 25 män. Antal mottagande barn var 280.

Stöd för tolkningstjänster

Med hänvisning till LL (2010:99) om tillämpning i landskapet Åland av lagen om tolkningstjänst för handikappade personer föreslås ett anslag om 44.000 euro som ersättning för kostnader för tolkningstjänster för personer med funktionsnedsättning. Även administrativa kostnader för handläggande av tolkningsärenden kan påföras momentet.

Skyddshemstjänster

Med hänvisning till landskapslag (2015:117) om skyddshem föreslås ett anslag om 260.000 euro för utbetalning av ersättning för produktion av skyddshemstjänster. Landskapsregeringen sörjer enligt landskapslag om skyddshem för att det för invånarna i hela landskapet finns tillgång till tillräckligt med tjänster i förhållande till behovet. År 2018 var antalet klienter hos skyddshemmet 30 personer varav 15 vuxna och 15 barn och antalet vårddygn uppgick till 681, vilket är 507 dygn flera än år 2017. Genom att tillhandahålla stöd till de personer som utsätts för våld i nära relationer bidrar landskapsregeringen till att uppnå ett samhälle där alla känner tillit och har möjligheter att vara delaktiga i samhället enligt det strategiska utvecklingsmålet 2.

Social trygghet

Föreslås ett anslag om 15.000 euro med hänvisning till att kommunerna ersätts för stöd direkt eller genom uppdragsavtal för vård av barn i hemmet som bor i EU-eller EES-länder eller i Schweiz då rätt till förmån från landskapet Åland uppkommer enligt rådets förordning (EEG) nr 1408/71 eller nr 883/2004 om tillämpningen av systemen för social trygghet.

415 Kommunernas socialvårdsområde

Landskapsandelarna inom socialvårdsområdet bidrar till landskapsandelssystemets målsättning att jämna ut kommunernas förutsättningar att tillhandahålla lagstadgad service. Ett nytt landskapsandelssystem trädde i kraft den 1 januari 2018.

41500 Kostnadsbaserade landskapsandelar och stöd inom socialvårdsområdet (F)

Sammandrag	Bokslut 2018	Budget 2019	TB 2019	Förslag 2020
Intäkter				
Kostnader	-11 693 163	-10 630 000		-10 960 000
Anslag netto	-11 693 163	-10 630 000		-10 960 000

Budgetmotivering

Föreslås ett anslag om 10.880.000 euro för landskapsandelar för socialvården och den samordnade socialtjänsten med hänvisning till landskapslag (2017:120) om landskapsandelar till kommunerna samt ett anslag om 80.000 euro för stöd till kommunerna för stödundervisning i svenska.

Utgifter

Ca 8.190.000 euro avser landskapsandelar för socialvården och 2.690.000 euro landskapsandelar för den samordnade socialtjänsten.

Inget anslag tas upp för landskapsandel för anläggningsprojekt inom socialvården enligt 7 kap. LL om landskapsandelar till kommunerna och den preliminära socialvårdsplanen för åren 2020-2024.

För stöd till kommunerna för stödundervisning i svenska för flickor och pojkar inom barnomsorgen med annat modersmål än svenska föreslås ett anslag om 80.000 euro. Understödet fördelas enligt antalet berörda barn i kommunerna och utbetalas efter redovisning vid årets slut.

420 Övriga hälso- och sjukvårdsuppgifter

Målsättningen är att i Kumlinge-Brändö regionen understöda läkemedelsdistributionen vilket stöder de strategiska utvecklingsmålen 1-5 genom att möjliggöra tillgången till läkemedel lokalt.

42000 Övriga hälso- och sjukvårdsuppgifter

Sammandrag	Bokslut 2018	Budget 2019	TB 2019	Förslag 2020
Intäkter				
Kostnader	-30 000	-30 000		-30 000
Anslag netto	-30 000	-30 000		-30 000

Budgetmotivering

Föreslås ett anslag om 30.000 euro.

Utgifter

Ett riktat ekonomiskt stöd till Kumlinge apotek ges för att stöda lönsamheten och därigenom säkra en lokal läkemedelsdistribution.

440 Naturvård

Landskapsregeringens målsättning är, i enlighet med det strategiska utvecklingsmålet 4, att bevara ekosystem i balans och biologisk mångfald. Skador som hotade djurarter åstadkommer avses kompenseras.

44000 Naturvård

Sammandrag	Bokslut 2018	Budget 2019	TB 2019	Förslag 2020
Intäkter				
Kostnader	-2 000	-15 000		-15 000
Anslag netto	-2 000	-15 000		-15 000

Budgetmotivering

Föreslås ett anslag om 15.000 euro.

Utgifter

Anslaget avser ersättning av skador orsakade av särskilt skyddsvärda eller fridlysta djur. Ersättningen är inte en lagstadgad rättighet utan prövas efter ansökan.

445 Penningautomatmedel för social och miljöverksamhet

Med penningautomatmedel understöds särskilt verksamheter som stöder uppnåendet av de strategiska utvecklingsmålen i utvecklings- och hållbarhetsagendan.

44510 Penningautomatmedel för social verksamhet (R)

Sammandrag	Bokslut 2018	Budget 2019	TB 2019	Förslag 2020
Intäkter				
Kostnader	-3 290 146	-3 500 000		-3 500 000
Anslag netto	-3 290 146	-3 500 000		-3 500 000

Budgetmotivering

Föreslås ett anslag om 3.500.000 euro.

Utgifter

Inom anslaget beviljas medel för fortsatt upprätthållande av verksamhet vid Pelaren och Fix-tjänst samt en studieplats vid Red Cross Nordic United World College. Projektet Tobakskampen 2 (2019-

2021) med målet skolor och arbetsplatser (år 2/3), projektet Folkhälsan på Ålands samordningsprojekt för ANDTS-arbete (2019-2020) samt projektet Bygg respekt, motarbeta sexuellt våld i ord och handling (2018-2022, år 3/5) fortsätter.

Verksamhet som stöder äldre medborgare i användningen av digitala tjänster prioriteras. Andra prioriterade områden är främjande av delaktighet för att förhindra utanförskap och projekt som avser att förbättra barn och unga människors psykiska mående.

44520 Penningautomatmedel för miljöverksamhet (R)

Sammandrag	Bokslut 2018	Budget 2019	TB 2019	Förslag 2020
Intäkter				
Kostnader	- 561 231	- 600 000		- 600 000
Anslag netto	- 561 231	- 600 000		- 600 000

Budgetmotivering

Föreslås ett anslag om 600.000 euro.

Utgifter

Medel beviljas som verksamhetsstöd för miljöverksamhet och arbete för hållbar utveckling till ideella organisationer eller andra som uppfyller principerna för verksamhetsstöd samt för nedan nämnda särskilda ändamål.

Husö-samarbetet

Anslaget användas även för finansiering av samarbetet som grundar sig på samarbetsavtal med Åbo Akademi genom Husö biologiska station till en omfattning av 110.000 euro.

Vattenförbättrande åtgärder

Anslaget kan används även för finansiering av landskapsregeringens egna projekt eller samarbetsprojekt för konkreta vattenförbättrande åtgärder samt utredningar och planering som behövs som underlag för dessa projekt.

Omställning till hållbart samhälle

Anslaget kan även användas för landskapsregeringens finansiering av projekt som innebär insamling av information, inventeringar, kompetenshöjning eller förbättringar på miljöområdet samt för att stöda arbetet med landskapsregeringens hållbarhetsstrategi och en omställning till ett hållbart samhälle.

Vid beslut om fördelning ser landskapsregeringen positivt på nya initiativ som stöder arbetet med en omställning av Åland till ett hållbart samhälle samt organisationer som målmedvetet arbetar för att bidra till förverkligandet av Utvecklings- och hållbarhetsagendan för Åland med fokus på visionen och de sju hållbarhetsmålen.

450 Vattenförsörjning och vattenvård

45000 Vattenförsörjning och vattenvård

Sammandrag	Bokslut 2018	Budget 2019	TB 2019	Förslag 2020
Intäkter				
Kostnader	-13			
Anslag netto	-13			

Budgetmotivering

Föreslås inget anslag.

460 Cirkulär ekonomi

Målsättningen är att befrämja återanvändningen av råmaterial i enlighet med det sjunde strategiska utvecklingsmålet.

46000 Cirkulär ekonomi (R)

Sammandrag	Bokslut 2018	Budget 2019	TB 2019	Förslag 2020
Intäkter				
Kostnader	-17 145	-20 000		-20 000
Anslag netto	-17 145	-20 000		-20 000

Budgetmotivering

Föreslås ett anslag om 20.000 euro.

Utgifter

Anslaget avser ersättning för hämtning av uttjänta fordon till skroten.

Höga skrotpriser har tidigare bekostat hämtning, mottagande, omhändertagande och borttransport av fordonen. De senaste åren har dock skrotpriserna varit lägre och kan inte längre finansiera hämtningen. Särskilt i skärgården är hämtningen av skrotbilar kostsam.

Många fordon avställs eller överges istället för att skrotas eftersom ägaren inte vill betala för att få sitt fordon hämtat till skroten. En del av dessa fordon bidrar till nedskräpning i skogar och på andra områden. Övergivna fordon klassas som farligt avfall och ska omhändertas på ett korrekt sätt.

500 Utbildnings- och kulturavdelningens förvaltningsområde

502 Studiestöd

50200 Studiestöd

Sammandrag	Bokslut 2018	Budget 2019	TB 2019	Förslag 2020
Intäkter	26 855	50 000		55 000
Kostnader	-7 559 310	-7 918 000		-7 947 000
Anslag netto	-7 532 455	-7 868 000		-7 892 000

Budgetmotivering

Föreslås inkomster om 55.000 euro och ett anslag om 7.947.000 euro.

Inkomster

Den beräknade inkomsten av återkrav av studiestöd samt av de studielån som landskapet på basen av borgensansvar erlagt till kreditinrättningar uppskattas uppgå till 55.000 euro. Se 27 § och 34 § LL om studiestöd (2006:71).

Utgifter

Föreslås ett anslag om 7.947.000 euro.

Enligt 6a § LL om studiestöd (2006:71) ska studiestödsbeloppen indexjusteras. Beloppen fastställs årligen så att till föregående års belopp läggs den ändring i det konsumentprisindex som fastställts av ÅSUB som ägde rum under det föregående kalenderåret. Enligt ÅSUB:s prognos beräknas ändringen av konsumentprisindex för år 2019 bli 1 %. En sådan höjning av studiestödsbeloppen fr.o.m. den 1.8.2020 ligger som grund vid beräkningen av utgifterna. Kostnaderna för indexjusteringen av studiestödsbeloppen beräknas uppgå till ca 36.000 euro.

Fördelning av kostnaderna

- studiepenning högskola 2.912.000 euro
- studiepenning ej högskola 1.532.000 euro
- vuxenstudiepenning 927.000 euro
- försörjartillägg 141.000 euro samt
- bostadstillägg 2.435.000 euro.

505 Biblioteksverksamhet

Kapitlet utgår.

50510 Understöd för författare och översättare

Sammandrag	Bokslut 2018	Budget 2019	TB 2019	Förslag 2020
Intäkter				
Kostnader	-33 000	-34 000		0
Anslag netto	-33 000	-34 000		0

Budgetmotivering

Momentet utgår. Se moment 51000.

510 Allmän ungdoms-, idrotts- och kulturverksamhet

Enligt gällande lagstiftning skapar landskapsregeringen och kommunerna gemensamt de allmänna förutsättningarna för ungdoms-, idrotts- och kulturverksamhet som bedrivs av organisationer och föreningar. Landskapsandelarna för medborgarinstitut, biblioteks- och övrig kulturverksamhet bidrar till att jämna ut kommunernas ekonomiska förutsättningar.

51000 Landskapsandelar och stöd för medborgarinstitut och kulturverksamhet

Sammandrag	Bokslut 2018	Budget 2019	TB 2019	Förslag 2020
Intäkter				
Kostnader	- 648 347	- 665 000		- 695 000
Anslag netto	- 648 347	- 665 000		- 695 000

Budgetmotivering

Föreslås ett anslag om 695.000 euro.

Utgifter

Anslaget har beräknats enligt följande

- landskapsandelar för ungdoms-, idrotts- och kulturverksamhet 454.000 euro
- landskapsandel för medborgarinstitut 203.000 euro
- till landskapsregeringens disposition för övriga aktiviteter inom ungdoms-, idrotts- och kulturverksamhet 10.000 euro samt
- stipendier till författare i enlighet med LL (1985:29) om stöd för litterär verksamhet 28.000 euro. Anslaget motsvarar cirka tio procent av de allmänna bibliotekens totala anskaffningar av medier år 2018 som används för utlåning. Stipendierna fördelas av Ålands kulturdelegation.

Finansiering av medborgarinstitut är enligt gällande lagstiftning en kommunal angelägenhet. Både det gamla och nya landskapsandelssystemet använder en landskapsandel för medborgarinstitut som fördelningsgrund. Strukturen på det nya systemet får till följd att andelen minskat. Kommunerna har tidigare fördelat kostnaderna i enlighet med denna landskapsandel och inte analyserat konsekvenserna av det nya landskapsandelssystemet. Genom en temporär stödordning har 100.000 euro/år upptagits för medborgarinstitut under åren 2018 och 2019. Den temporära stödordningen föreslås även vara i kraft under år 2020 och regleras genom ett kommande lagförslag.

515 Penningautomatmedel för ungdomsarbete och idrott

Enligt LL (1987:86) om ungdomsarbete och Idrottslag (1983:42) för landskapet Åland, samt LF (1999:3) om överföring av vissa förvaltningsuppgifter på Ålands idrottsförbund (Ålands idrott) fördelas penningautomatmedel till ungdoms- och idrottsorganisationer. Vid fördelningen strävar landskapsregeringen till att särskilt beakta förnyelse i verksamheterna. Stor vikt läggs även vid jämställdhet, demokrati, hållbarhet och tillgänglighet.

Föreningar och organisationer som arbetar med pojkar och flickor och som söker stöd för sin verksamhet förutsätts arbeta aktivt för att motverka användning av alkohol och droger. Beträffande idrotten är det Ålands idrott som ansvarar för uppföljningen av föreningarnas drogförebyggande arbete.

I anslaget för understöd till idrotten har främjande av idrotts- och motionsaktiviteter för personer med funktionsvariationer beaktats, liksom medel för idrottsanläggningar och -redskap. Dessa understöd kan beviljas både till föreningar och kommuner. Beträffande stöd till idrottsanläggningar läggs särskild vikt vid tillgänglighet och användbarhet för personer med funktionsvariationer.

För anslag som reserverats för investeringar inom ungdomssektorn ansvarar Ålands kulturdelegation under moment 51600.

51500 Penningautomatmedel för ungdomsarbete och idrott (R)

Sammandrag	Bokslut 2018	Budget 2019	TB 2019	Förslag 2020
Intäkter				
Kostnader	-2 165 911	-2 200 000		-2 280 000
Anslag netto	-2 165 911	-2 200 000		-2 280 000

Budgetmotivering

Föreslås ett anslag om 2.280.000 euro för föreningars och organisationers ungdoms- och idrottsverksamhet.

Utgifter

Anslaget är beräknat enligt följande

- verksamhetsstöd till ungdomsorganisationer, 500.000 euro, varav 250.000 euro för föreningen Ung resurs verksamhet i Ungdomshuset Boost
- idrottsverksamhet, 1.700.000 euro. Beloppet överförs till Ålands idrott för vidare fördelning till idrottsorganisationerna. Anslaget inkluderar också Ålands idrotts egen administration och verksamhet samt
- investeringsprojekt inom idrotten, 80.000 euro. Anslaget gäller idrottsorganisationernas och kommunernas renoveringar av anläggningar och anskaffande av idrottsredskap. Av dessa medel överförs 10.000 euro till Ålands idrott för fördelning till idrottsinvesteringar vars totalkostnader understiger 4.000 euro.

516 Penningautomatmedel för kulturell verksamhet

Penningautomatmedel används för kulturell verksamhet och kulturprojekt inom föreningsverksamheten i enlighet med LL (1983:39) om kulturell verksamhet. Penningautomatmedel används för stipendier till enskilda kulturutövare. Hållbarhet, förnyelse, jämställdhet och tillgänglighet beaktas vid fördelningen.

Reserverade medel under budgetmoment 51600 fördelas av Ålands kulturdelegation med undantag för verksamhets- och projektstöd till Stiftelsen Ålands sjöfartsmuseum (inkl. stöd för renoveringar och underhåll av museifartyget Pommern, samt större renoveringsprojekt av Pommern för vilka Mariehamns stad erhåller stöd) samt det föreslagna stödet till Kulturföreningen Katrina, som föreslås vara en del av landskapsregeringens officiella firande av självstyrelsens 100 årsjubileum 2021-2022.

51600 Penningautomatmedel för kulturell verksamhet (R)

Sammandrag	Bokslut 2018	Budget 2019	TB 2019	Förslag 2020
Intäkter	-17			
Kostnader	-1 527 335	-1 560 000		-1 852 000
Anslag netto	-1 527 352	-1 560 000		-1 852 000

Budgetmotivering

Föreslås ett anslag om 1.852.000 euro.

Utgifter

Anslaget har beräknats med beaktande av följande verksamheter och aktiviteter

- verksamhets- och projektstöd och stipendier, inklusive stöd för bildningsarbete 1.140.000 euro

- investeringsstöd till ungdoms- och kulturlokaler som drivs av kommun eller förening 40.000 euro
- Ålands sjöfartsmuseum, 302.000 euro, löpande underhåll till Pommern 35.000 euro och specialprojekt 20.000 euro
- Mariehamns Stad/Pommern, 65.000 euro, för restaurering av akterdäck, ordnande av permanent lösning för vintertäckning och elsanering
- Åland 100 år, specialstöd för jubileumsaktiviteter, 75.000 euro, och för nyskriven opera (Kulturföreningen Katrina) 50.000 euro samt
- fortsatt filmsatsning, inkluderande produktionsstöd och produktionsrabatter 125.000 euro.

520 Landskapsandelar och stöd för grundskolan

Landskapsandelarna för grundskolan bidrar till landskapsandelssystemets målsättning att jämna ut kommunernas förutsättningar att tillhandahålla lagstadgad service, LL(2017:120) om Landskapsandelar till kommunerna. Utöver landskapsandelarna beviljar landskapsregeringen ett stöd till kommunerna för deras undervisning i svenska för inflyttade elever.

Det totala antalet elever som deltar i undervisning i de åländska grundskolorna hösten 2019 är 2.994 elever. Därutöver är det 67 elever som hemundervisas, 7 elever studerar utanför Åland och 5 elever har fått uppskov.

Ansvaret för grundskolans undervisning och övriga verksamhet ligger på kommunerna. Ålands landskapsregering ansvarar för tillsyn och utveckling av grundskola.

52000 Landskapsandelar för grundskolan och stöd för undervisning (F)

Sammandrag	Bokslut 2018	Budget 2019	TB 2019	Förslag 2020
Intäkter				
Kostnader	-10 387 732	-7 090 000	-12 000	-7 172 000
Anslag netto	-10 387 732	-7 090 000	-12 000	-7 172 000

Budgetmotivering

Föreslås ett anslag om 7.172.000 euro.

Utgifter

Utöver lagstadgade landskapsandelar stöder landskapsregeringen den stödundervisning i svenska som kommunerna anordnar med stöd av 17 § grundskolelagen (1995:18) för landskapet Åland. Kommunerna ersätts för 86 % av de faktiska kostnaderna som uppkommer i samband med stödundervisningen. Stödundervisningen är avsedd för elever som flyttat till landskapet från andra länder och regioner eller som är födda på Åland med en annan språkbakgrund och har ett annat modersmål. En höjning av anslaget beräknas med anledning av landskapsregeringens beslut (ÅLR 2016/9392), andelen elever med annat hemspråk fortsätter att öka samt för mottagande av flyktingar i landskapet.

Anslaget föreslås fördelat enligt följande

- landskapsandelar för grundskolan 5.462.000 euro
- landskapsandelar för träningsundervisningen 1.090.000 euro samt
- stöd till kommunerna för extra stödundervisning i svenska 620.000 euro.

600 Näringsavdelningens förvaltningsområde

610 Näringslivets främjande

Se kapitelmotiveringen i verksamhetsdelen.

61000 Näringslivets främjande (R)

Sammandrag	Bokslut 2018	Budget 2019	TB 2019	Förslag 2020
Intäkter				
Kostnader	-2 164 914	-1 645 000	-60 000	-1 592 000
Anslag netto	-2 164 914	-1 645 000	-60 000	-1 592 000

Budgetmotivering

Föreslås ett anslag om 1.592.000 euro.

Utgifter

Turismens främjande

Turismstrategin 2012 - 2022 är riktgivande för landskapsregeringens arbete med att främja besöksnäringen. Tillsammans med Visit Åland r.f. (VÅ), Ålands näringsliv r.f., Högskolan på Åland och Mariehamns stad samordnar landskapsregeringen arbetet genom de årliga handlingsplanerna. En stor del av finansieringen för att främja besöksnäringen avsätts till destinationsmarknadsföring, som genomförs av VÅ tillsammans med näringen. I uppgiften ingår förutom dessa varumärkesstärkande marknadsföringsaktiviteter på prioriterade huvudmarknader även nischad marknadsföring i givna målgrupper, destinationsutvecklingsarbete samt turistinformationsservice lokalt på Åland.

Landskapsregeringen noterar att de säljande aktörerna tar ansvar för tjänste- och produktutvecklingen och att en del av finansieringen därför ska gå till att samla näringen och främja utvecklingen av destinationen. Landskapsregeringen noterar och stöder näringens intresse och engagemang att i linje med Turismstrategin skapa en Åland Event Bureau med målsättning att utveckla evenemangsÅland samt att vidareutveckla Åland Convention Bureau, vilket är viktigt för utveckling av nya säsonger, liksom arbetet med marknadsföringen av Åland internationellt utanför Norden.

Implementeringen av varumärkesplattformen samordnas vilket stöder utvecklings- och hållbarhetsagendans femte strategiska utvecklingsmål om hög attraktionskraft genom att förstärka bilden av Åland.

MatÅland 2017 - 2021 genomförs i linje med Ålands hållbara livsmedelsstrategi med målsättningen att i samarbete med livsmedelsindustrin stärka den åländska matens konkurrenskraft på närmarknaderna och öka Ålands attraktionskraft som turistisk destination. VÅ tar ansvar för certifiering av företag enligt Green Key vilket utgör ett viktigt område inom turismbranschens hållbarhetsarbete och som stöder strategiskt utvecklingsmål 7 om hållbara och medvetna konsumtions- och produktionsmönster.

VÅ bör fortsätta ta tillvara möjligheterna att delfinansiera destinationsutvecklingsarbete genom EU-program.

Den professionella bedömningen samt uppföljningen av marknadsförings- och utvecklingsinsatserna står VÅ för. VÅ bör tillämpa landskapsregeringens riktlinjer för offentlig upphandling. För år 2019 - 2021 har ett avtal upprättats med VÅ för marknadsföringen och utvecklingen av destinationen samt upprätthållandet av Turistinformation.

Föreslås att landskapsregeringen reserverar penningautomatmedel om 1.440.000 euro för år 2020 under moment 35000 för finansieringen av avtalet och de utökade uppgifterna. Kommande år ökar

marknadsföringsinsatserna i samband med Tall Ships Race år 2021 och Ålands 100 årsjubileum år 2022.

Skärgårdsutveckling

Av anslaget föreslås 40.000 euro för bidrag till drift av Skärgårdsnämnden, vilket beviljas genom ett särskilt resultatavtal. Tonvikten läggs på utveckling av företag och arbetsplatser i skärgården i samarbete med bl.a. landsbygdsutvecklaren och Företagsam Skärgård r.f.

Anslaget kan även användas för arvoden och reseersättningar för skärgårdsnämnden samt för ersättning för resor inom ramen för Nordiska Ministerrådets Skärgårdssamarbete.

Nationellt företagsstöd

Av anslaget föreslås 1.350.000 euro för bidrag till nationellt företagsstöd som ett komplement till insatserna som delfinansieras från EU och genomförs inom ramen för Operativprogram för Åland 2014 - 2020 med finansiering från Europeiska regionala utvecklingsfonden och Europeiska socialfonden perioden 2014 – 2020 samt Landsbygdsutvecklingsprogrammet för Åland perioden 2014 - 2020. Nationellt företagsstöd beviljas inom ramen för av landskapsregeringen fastställda stödordningar och principer, vilka baseras på EU:s gällande regelverk om statligt stöd, näringsstödslag för landskapet Åland LL (2008:110) samt LL (1988:50) om lån, räntestöd och understöd ur landskapets medel samt om landskapsgaranti.

Landskapsregeringen avser att prioritera åtgärder som ökar företagens export av tjänster och varor, internationalisering samt åtgärder som stöder en året-runt detaljhandelsverksamhet i skärgården. Detta görs genom bidrag för företagens internationalisering, nationella investeringsbidrag, finansieringsstöd för detaljhandeln i skärgården samt stöd till nya skärgårdsföretag.

Räntestöd

Av anslaget föreslås 2.000 euro för räntestöd för företags investeringar. Saldo i augusti 2019 för utestående räntestödskrediter var 6.713 euro.

Internationella utvecklingsprojekt

Under momentet föreslås att 200.000 euro avsätts för landskapsregeringens andel i den nationella finansieringen av bl.a. Interreg-projekt. Anslagen från detta moment tilldelas åländska projekt i Interreg-programmet Central Baltic Programme 2014 - 2020. Momentet kan även användas för andra eventuella projekt av internationell karaktär eller för enbart nationellt finansierade utvecklingsprojekt på Åland.

Anslaget föreslås även kunna användas som nationell medfinansiering till åländska företag som deltar i europeiska program såsom Eurostars. Finansiering kan beviljas om 50 procent dock högst 200.000 euro av de faktiska kostnader som sökanden har och som inte har annan finansiering.

Finansiering till företag beviljas i enlighet med kommissionens förordning (EU) nr 1407/2014 om tillämpning av artiklarna 107 och 108 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt på stöd av mindre betydelse.

615 Främjande av livsmedelsproduktion

Ett långsiktigt hållbart och bärkraftigt jordbruk kännetecknas av en lönsam konkurrenskraftig produktion, miljöhänsyn och goda sociala förhållanden.

Utvecklande av konkurrenskraften genom att utveckla effektiviteten, kvalitetstänkande samtidigt som naturtillgångarna utnyttjas hållbart kräver en hög kunskapsnivå för att lyckas. I detta sammanhang är rådgivningen och kunskapsutvecklingen genom rådgivning och projekt mycket viktiga varför landskapsregeringen finansierar produktionsrådgivning, utvecklingsarbete och utvecklingsprojekt inom de olika produktionsinriktningarna. Genomförande av investeringar är

avgörande för utvecklande av konkurrenskraften och möjligheten till hållbar produktion inom lantbruket. Som ett komplement till åtgärderna inom ramen för landsbygdsutvecklingsprogrammet under kapitel 623 genomförs ett nationellt strukturstöd inriktat på räntestöd riktat till investeringar och nyetablerade jordbruksföretag.

61500 Främjande av livsmedelsproduktion (R)

Sammandrag	Bokslut 2018	Budget 2019	TB 2019	Förslag 2020
Intäkter				
Kostnader	- 631 279	- 759 000		- 659 000
Anslag netto	- 631 279	- 759 000		- 659 000

Budgetmotivering

Föreslås ett anslag om 659.000 euro.

Utgifter

Rådgivning

Av anslaget föreslås ett nettoanslag om 585.000 euro för att finansiera rådgivningen samt försöks- och utvecklingsverksamheten i enlighet med verksamhetsavtal med Ålands hushållningssällskap r.f.

Rådgivnings-, försöks- och utvecklingsverksamheten genomförs i enlighet med ett verksamhetsavtal för perioden 2015 - 2020. Avtalet följer de övergripande målsättningarna för livsmedelsproduktion och lantbruket, d.v.s. fokus är en ekonomisk, smart och hållbar utveckling på landsbygden. Den främsta prioriteringen är att bidra till skapande av konkurrenskraftiga landsbygdsföretag som producerar råvaror av rätt kvalitet till den lokala livsmedelsindustrin och livsmedel till konsumenter.

Räntestöd

Av anslaget föreslås 64.000 euro för att finansiera räntestödet för årets bevillningsfullmakt om lån med räntestöd om 1.500.000 euro och tidigare års beviljade räntestödslån. Målsättningen är att räntestödet medverkar till en mer rationell och effektiv jordbruksproduktion i landskapet. Räntestödslånen beviljas i enlighet med Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1305/2013 om stöd för landsbygdsutveckling från Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling.

Räntestöd kan beviljas för lån vid produktionsinvesteringar i byggnader samt för visst lösöre i enlighet med LL (2016:29) om finansiering av landsbygdsnäringar. Räntestöd i samband med investeringar är ett komplement till investeringsstödet till jordbruket inom ramen för landsbygdsutvecklingsprogrammet under moment 62300.

Ett fullt utnyttjande av bevillningsfullmakten beräknas enligt dagens ränteläge medföra nominell kostnad för landskapet om ca 240.000 euro under en femtonårsperiod. Lånen förmedlas av kreditinstitut på Åland och räntestödet varierar med marknadsräntorna och är maximalt 3 procent. Saldot på utestående räntestödskrediter för investeringar var 9.548.000 euro per 30.4.2019. En ränteutveckling som utnyttjar den maximala räntestödsnivån skulle innebära en årlig kostnad om ca 300.000 euro.

Räntestöd, lån till lantbruk, euro	Kostnad år 2020	Kostnad år 2021	Beräknad återstående kostnad vid ett ränteläge om 4,0 %
Totalt	**64 000**	**85 000**	**1 580 000**
Lån utgivna åren 1997-2020 (ca 9,5 milj.)	60 000	77 000	1 420 000
Lån utgivna år 2020 (1,5 milj.)	4 000	8 000	160 000

Skördeskador

Av anslaget föreslås 10.000 euro för finansiering av räntestöd för lån beviljade med anledning av skördeskador i enlighet med LL (1980:44) om räntestödslån vid skördeskador. Räntestöd på lån utgår i syfte att lindra de likviditetsproblem odlaren riskerar till följd av minskade intäkter från den skörd som drabbats av skördeskada. Lån kan beviljas sådana gårdar där det konstaterats skördeskador som uppstått oberoende av odlaren i oskördad gröda till följd av onormalt ogynnsamma väderförhållanden.

Föreslås att det under året får beviljas nya räntestödslån om sammanlagt högst 300.000 euro. Räntestödet betalas som ett fast räntestöd om maximalt 5 procent i högst 5 år. Låntagarens ränta uppgår dock alltid till minst 1 procent. Skulle lånets totala ränta och låntagarens ränta sjunka under 6 procent är räntestödet skillnaden mellan totala räntan och låntagarens ränta om 1 procent. Stödet betalas med grund i kommissionens förordning (EU) nr 1408/2013 om stöd av mindre betydelse inom jordbrukssektorn (de minimis). Utbetalande av stödet förutsätter att det finns utrymme i den kvot för stöd av mindre betydelse som fördelats mellan Åland och riket utgående från den landskvot som fastställts i förordning (EU) nr 1408/2013.

Ett fullt utnyttjande av bevillningsfullmakten beräknas enligt dagens ränteläge orsakar landskapet kostnader om 30.000 euro under en femårsperiod. Landskapet har för närvarande inga utestående räntestödskrediter för skördeskador.

Fullmakt

Föreslås en bevillningsfullmakt om högst 1.500.000 euro för nya lån med räntestöd för lån för produktionsinvesteringar i byggnader samt för visst lösöre. Se motiveringen under rubriken räntestöd ovan.

Föreslås därtill att det under året får beviljas nya räntestödslån om sammanlagt högst 300.000 euro för lån beviljade med anledning av skördeskador i enlighet med LL (1980:44) om räntestödslån vid skördeskador. Se motiveringen under rubriken skördeskador ovan.

61550 Avbytarservice (F)

Sammandrag	Bokslut 2018	Budget 2019	TB 2019	Förslag 2020
Intäkter				
Kostnader	- 186 315	- 310 000		- 250 000
Anslag netto	- 186 315	- 310 000		- 250 000

Budgetmotivering

Rubriken ändrad.

Föreslås ett anslag om 250.000 euro.

Utgifter

Anslaget avser att användas för att säkerställa åtaganden och kostnader i enlighet med LL (2014:53) om avbytarservice. Anslaget avser utgifter för ersättning till privat avbytarservice samt vikariehjälp i enlighet med det uppdaterade regelverket som trädde i kraft i september 2019.

621 Europeiska Unionen - ERUF och ESF, 2014 - 2020

Europeiska kommissionen har den 17 december 2014 C(2014) 9951 godkänt Operativprogram för Åland 2014 - 2020 med finansiering från Europeiska regionala utvecklingsfonden (Eruf) och Europeiska socialfonden (ESF). Programmet heter "Entreprenörskap och kompetens – Ålands strukturfondsprogram 2014 -2020".

Strukturfondsmedlen för det operativa programmet på Åland 2014 - 2020 uppgår till totalt 4.995.000 euro, fördelat på 2.322.538 euro från Eruf och 2.672.962 euro från ESF. Programmet omfattar hela

Åland och målgruppen är företag, föreningar och offentliga aktörer. Programmets tekniska stöd budgeteras i helhet via socialfonden. Av programmets totala offentliga finansiering avsattes 30 procent till offentligt riskkapital.

Den övergripande målsättningen för programmet är att utveckla kunskapen och förbättra kompetensen inom arbetslivet, öka sysselsättningen, produktiviteten och innovationskapaciteten. Målet är att förnya och diversifiera det åländska näringslivet och att bidra till ett välutbildat, jämställt och aktivt inkluderande samhälle. Strategin är att skapa förutsättningar för och stöda innovationer och kompetens i företag och organisationer på Åland för att få näringslivet att växa smart och hållbart. Fokus läggs på långsiktighet, samverkan på olika plan, kapitalförsörjning i tidiga faser av företagets livscykel och kompetensförsörjning.

Ett förverkligande av dessa mål förväntas ge en hög sysselsättningsgrad, god skattekraft, konkurrenskraftiga företag och en långsiktigt hållbar tillväxt som gör det möjligt att behålla den åländska välfärden på en fortsatt hög nivå.

Finansieringsramen för programmet sammanfattas med följande tabell:

ERUF OCH ESF	Finansieringsram 2014 - 2020	Budgeterat 2014 - 2019	Förslag 2020	Återstod
Landskapsregeringens finansieringsandel	3 485 850	3 486 633		
ERUF:s finansieringsandel	812 888	812 571	-	-
ESF:s finansieringsandel	2 672 962	2 591 950	82 000	-
Totalt	**6 971 700**	**6 891 154**	**82 000**	**-**
Finansieringsinstrument, lån bm 962100	3 019 300	3 020 000	0	0
Totalt inklusive finansieringsinstrument	**9 991 000**	**9 911 154**	**82 000**	**-**

62100 Europeiska Unionen - ERUF och ESF 2014-2020 (R-EU)

Sammandrag	Bokslut 2018	Budget 2019	TB 2019	Förslag 2020
Intäkter	461 289	323 000		322 000
Kostnader	- 922 578	-81 000		-82 000
Anslag netto	- 461 289	242 000		240 000

Budgetmotivering

Föreslås en inkomst om 322.000 euro och ett anslag om 82.000 euro.

Inkomster

Av inkomsten föreslås att 297.000 euro upptas, vilket motsvarar finansieringsramen för år 2020 för Operativprogram för Åland 2014 - 2020 med finansiering från Eruf. Utgifterna för Eruf, finansieringsinstrumentet offentligt riskkapital upptas under moment 962100.

Av inkomsten föreslås att 25.000 euro upptas, vilket motsvarar finansieringsramen för år 2020 för Operativprogram för Åland 2014 - 2020 med finansiering från ESF.

Utgifter

Av anslaget föreslås inga medel för genomförande av programmet delfinansierat av Eruf då fondens andel av finansieringsramen redan budgeterats år 2015.

Lån för genomförande av finansieringsinstrumentet budgeterades i landskapets femte tilläggsbudget år 2015, moment 962100.

Operativprogrammet som delfinansieras av regionalfonden förverkligas genom det prioriterade området "Entreprenörskap och innovation" som har två investeringsprioriteringar:

- främja företagsinvesteringar inom innovation och forskning samt

- stöd av små och medelstora företags förmåga att inleda tillväxt- och innovationsarbete.

De huvudsakliga målgrupperna för åtgärderna är små och medelstora företag (SMF) företag, nyetablerade teknologiföretag samt teknikintensiva eller innovativa små tjänsteföretag vilka har potential att utvecklas till internationella tillväxtföretag, högskolor/universitet, intresse- och branschorganisationer samt offentliga aktörer. Programmet genomförs med projektstöd till offentliga organ och organisationer samt genom offentligt riskkapital till företag.

Av anslaget föreslås 82.000 euro för genomförandet av programmet delfinansierat av ESF motsvarande finansieringsramen för år 2020.

Det prioriterade området som delfinansieras av socialfonden kallas "Delaktighet och kompetens" och har fyra investeringsprioriteter

- minskad arbetslöshet med fokus på ungdomar och ökad rörlighet på arbetsmarknaden

- minskad risk för marginalisering

- uppgradering av kunskaper, färdigheter och kompetens av arbetskraften samt

- flexibla och relevanta utbildningssystem.

Huvudsakliga målgrupper är anställda inom företag och organisationer, personer som riskerar att marginaliseras och arbetslösa. Programmet genomförs i form av projektstöd.

Under momentet upptas även anslag för tekniskt stöd som finansierar administration, information, uppföljning, övervakning och utvärdering.

623 Europeiska Unionen - program för landsbygdens utveckling, EJFLU, 2014 - 2020

Europeiska kommissionen godkände den 13 februari 2015 Ålands program för landsbygdsutveckling för perioden 2014 - 2020. Övergripande målsättning för programmet är att bidra till en hållbar ekonomisk och smart utveckling på landsbygden och till att utveckla och diversifiera det till landsbygden kopplade näringslivet. Programmet ska dessutom bidra till att stärka och utveckla de redan goda natur- och miljöförhållandena samt stärka landskapets attraktivitet som samhälle. Programmets främsta prioritering är att säkerställa en tillräcklig primärproduktion och på så sätt se till att det finns råvaror till livsmedelsindustrin och livsmedel för konsumenterna. Detta bör bygga på ett konkurrenskraftigt och hållbart jordbruk. Programmet genomför 9 åtgärder och 15 underåtgärder för att nå dessa mål utgående från 5 av unionens 6 prioriteringsområden för landsbygdsutveckling. Budgetområdet stöder flertalet av de strategiska utvecklingsmålen inom landskapets utvecklings- och hållbarhetsagenda. Mest medel avsätts till åtgärder som stöder utvecklingsmålen 3 och 4.

Finansieringsramen för programmet sammanfattas med följande tabell:

EJFLU	Finansieringsram 2014 - 2020	Budgeterat 2014 - 2019	Förslag 2020	Återstod
Landskapsregeringens finansieringsandel	34 744 000	29 662 000	5 082 000	-
EJFLU:s finansieringsandel	20 709 000	17 690 000	3 019 000	-
Totalt	**55 453 000**	**47 352 000**	**8 101 000**	**-**
Nationell tilläggsfinansiering	2 564 000	2 158 000	406 000	-
Totalt	**58 017 000**	**49 510 000**	**8 507 000**	**-**

62300 Europeiska Unionen - EJFLU, 2014 - 2020 (R-EU)

Sammandrag	Bokslut 2018	Budget 2019	TB 2019	Förslag 2020
Intäkter	2 701 862	3 018 000		3 019 000
Kostnader	-7 512 564	-8 407 000		-8 407 000
Anslag netto	-4 810 702	-5 389 000		-5 388 000

Budgetmotivering

Föreslås en inkomst om 3.019.000 euro och ett anslag om 8.407.000 euro.

Inkomster

Under momentet upptas anslag som överförs till landskapsregeringen från Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling (EJFLU) för finansiering av landsbygdens utvecklingsprogram 2014 - 2020.

Utgifter

Föreslås ett anslag om 8.233.000 euro för landskapets andel och EU:s andel för finansieringen av de 9 åtgärderna och 15 underåtgärderna inom landsbygdsutvecklingsprogrammet för perioden 2014 - 2020. De finansiellt mest omfattande åtgärderna utgörs av kompensationsbidraget, stöd för miljö- och klimatvänligt jordbruk, stöd för ekologisk produktion samt investeringsstöd till livsmedelsindustrin, startstöd till unga odlare samt rådgivning och kunskapsöverföring inom jordbruket. I momentet ingår också finansiering av den nationellt finansierade husdjursförhöjningen inom kompensationsbidraget. Inom ramen för momentet finansieras också programmets tekniska stöd.

I anslaget ingår även 174.000 euro för finansiering av EU:s andel av genomförande av Leader-dimensionen samt för genomförande av Leader-projekt. Anslaget består av medel från jordbruksfonden (EJFLU). Leader-dimensionen ska medverka till att utveckla landsbygden och fungera som ett instrument till att samordna de landsbygdsboende till samarbete kring olika typer av projekt t.ex. till förmån för närmiljön. Landskapets finansieringsandel för Leader-dimensionen om 27.000 euro upptas under moment 62390.

62390 Leaderfinansiering med penningautomatmedel (R-EU)

Sammandrag	Bokslut 2018	Budget 2019	TB 2019	Förslag 2020
Intäkter				
Kostnader	-71 290	-95 000		-27 000
Anslag netto	-71 290	-95 000		-27 000

Budgetmotivering

Föreslås ett anslag om 27.000 euro.

Utgifter

Anslaget avser landskapets finansieringsandel som finansieras ur penningautomatmedel för genomförande av Leader-metoden samt för genomförande av Leader-projekt.

Leader-metoden ska medverka till att utveckla landsbygden och även fungera som ett incitament till samarbete på lokal nivå kring projekt, bl.a. miljömässiga projekt.

625 Europeiska Unionen - Europeiska havs- och fiskerifonden, EHFF, 2014 - 2020

Genomförandet av det operativa programmet inom ramen för Europeiska havs- och fiskerifonden 2014-2020 inleddes under hösten 2015. Programmets övergripande målsättning är att den åländska fiskerinäringen ska vara konkurrenskraftig, ekonomiskt lönsam samt ekologiskt och socialt hållbar. De fiskbestånd och ekosystem som nyttjas av näringen ska skyddas och vårdas för att även i framtiden kunna tillhandahålla närproducerad råvara för livsmedel av hög kvalitet.

Finansieringsramen för programmet sammanfattas med följande tabell:

EHFF	Finansieringsram 2014 - 2020	Budgeterat 2014 - 2019	Förslag 2020	Återstod
Landskapsregeringens finansieringsandel	4 280 000	3 368 000	912 000	-
EHFF:s finansieringsandel	4 280 000	3 445 000	835 000	-
Totalt	**8 560 000**	**6 813 000**	**1 747 000**	**-**

62500 Europeiska Unionen - EHFF, 2014-2020 (R-EU)

Sammandrag	Bokslut 2018	Budget 2019	TB 2019	Förslag 2020
Intäkter	610 510	915 000		835 000
Kostnader	-1 508 890	-1 852 000		-1 747 000
Anslag netto	- 898 380	- 937 000		- 912 000

Budgetmotivering

Föreslås en inkomst om 835.000 euro och ett anslag om 1.747.000 euro.

Inkomster

Inkomsten avser intäkterna från EHFF som medfinansiering av det operativa programmet inom ramen för Europeiska havs- och fiskerifonden för programperioden 2014 - 2020.

Utgifter

Anslaget avser den totala offentliga finansieringen av det operativa programmet inom ramen för vilket stöd beviljas för programperioden 2014-2020.

Anslaget inkluderar 1.525.000 euro för insatser inom den del av programmet som stöder främjandet av en hållbar utveckling av fiskerinäringen i landskapet. Landskapets medfinansiering för denna del utgör 890.000 euro.

Den del av programmet som ska stöda genomförandet av den integrerade havspolitiken har i sin helhet budgeterats under tidigare år varför inget nytt anslag upptas för denna del.

Den del som rör fiskerikontroll och övervakning utgör 222.000 euro, varav landskapets medfinansiering är 22.000 euro.

Under momentet upptas även anslag för tekniskt stöd. Tekniskt stöd kan inkludera kostnader för administration, uppföljning och övervakning av programmet, informationsinsatser samt löpande utvärdering och utredningar.

640 Främjande av skogsbruket

64000 Främjande av skogsbruket (R)

Sammandrag	Bokslut 2018	Budget 2019	TB 2019	Förslag 2020
Intäkter				
Kostnader	- 261 786	- 450 000		- 540 000
Anslag netto	- 261 786	- 450 000		- 540 000

Budgetmotivering

Föreslås, med beaktande av tillgängliga medel från tidigare år, ett nettoanslag om 540.000 euro.

Utgifter

Anslaget avser i första hand stöd för skogsbruksåtgärder och för att förverkliga skogsprogrammet ”SkogsÅland2027”. Föreslås att 240.000 euro av anslaget används för stöd i enlighet med LL (2015:32) och LF (2015:33), ändrad genom (2018/30) och (2019/53) om stöd för hållbart skogsbruk.

Föreslås vidare att 100.000 euro av anslaget används för skoglig rådgivningsverksamhet som tillhandahålls av Ålands skogsvårdsförening r.f. i enlighet med ramavtal mellan Ålands landskapsregering och Ålands hushållningssällskap r.f. gällande rådgivningen för primärnäringarna. Rådgivningsunderstödet har i enlighet med avtalet sänkts med 15.000 euro jämfört med år 2019. Administrationen av ramavtalet sker i samarbete mellan jordbruks-, fiskeri- och skogsbruksbyrån.

Landskapsregeringen föreslår med anledning av stormen Alfrida att det införs ett extra stödpaket till drabbade skogsägare omfattande totalt ca 600.000 euro, fördelat på tre år. Stödet avses omfatta bidrag för förnyelseåtgärder (markberedning, plantor och plantering). Föreslås ett anslag om 200.000 euro för år 2020.

Anslaget får även användas till förhandsfinansiering av åtgärder som landskapsregeringen tvingas vidta enligt 18c § LL (1998:83) om skogsvård och med stöd av 6 § LL (2012:69) om landskapets finansförvaltning gottskrivas inkomster motsvarande förhandsfinansieringen.

650 Jakt- och viltvård

65000 Jakt- och viltvård (R)

Sammandrag	Bokslut 2018	Budget 2019	TB 2019	Förslag 2020
Intäkter				
Kostnader	-91 766	- 100 000		-79 000
Anslag netto	-91 766	- 100 000		-79 000

Budgetmotivering

Föreslås ett anslag om 79.000 euro.

Utgifter

I anslaget ingår 69.000 euro i stöd till jaktvårdsföreningarnas verksamhet och skjutbanor, samt viltvårdsprojekt. Dessa ska fördelas rättvist i förhållande till antalet medlemmar i föreningen samt föreningens aktivitet. Målsättningen med skytteverksamheten bör vara att den är självfinansierande. Ett högt prioriterat viltvårdsprojekt är inrättande av mink- och mårdhundsfria häckningsområden för sjöfågel och med särskilt fokus på åtgärdsplanen för ejder.

Av anslaget kan ett stöd till Ålands jakt- och fiskemuseum beviljas på basen av redovisade kostnader för jaktvårdsföreningarnas och landskapsregeringens möten, kurser och informationstillfällen vid museet samt särskilda evenemang med anknytning till jakt, dock inte för kostnader som hänför sig till museets ordinarie verksamhet.

Av anslaget föreslås ett anslag om 10.000 euro främst för bidrag för förebyggande åtgärder vid yrkesmässigt bedriven odling, men även ersättande av hjortdjursskador på yrkesmässigt bedrivna odlingar eller skogsplanteringar. Bidraget beviljas endast i de fall jakt är tillåten på området och att jakt bedrivs aktivt inom områdets närhet under ordinarie jakttid. Anslaget avser dessutom viss försöksverksamhet för förhindrande av hjortdjursskador samt kostnader för tillvaratagande av fallvilt enligt 70 § och 73 § jaktlagen (1985:31) för landskapet Åland. Anslaget avses över tid delvis motsvara inkomsterna från hjortdjurslicenser. Närmare regler för beviljande av bidrag anges i landskapsregeringens fastställda riktlinjer.

Anslaget kan även användas för jaktvårdsföreningarnas skötsel av förvaltningsuppgifter som rör hjortdjur, hjortdjursinventeringar och forskningsprojekt kring hjortdjur.

670 Främjande av fiskerinäringen

67000 Främjande av fiskerinäringen

Sammandrag	Bokslut 2018	Budget 2019	TB 2019	Förslag 2020
Intäkter				
Kostnader	-57 908	-50 000		-50 000
Anslag netto	-57 908	-50 000		-50 000

Budgetmotivering

Föreslås ett anslag om 50.000 euro.

Utgifter

Anslaget avser rådgivningsverksamhet och information till fiskerinäringsföretagen som tillhandahålls av branschorganisationer i enlighet med gällande ramavtal med Ålands hushållningssällskap r.f. för primärnäringsrådgivningen på Åland. Administrationen av avtalet sker i samarbete mellan jordbruksbyrån, skogsbruksbyrån och fiskeribyrån.

700 Infrastrukturavdelningens förvaltningsområde

715 Bostäder och byggande

Landskapsregeringen beviljar som tidigare år landskapsborgen för köp eller byggande av ägarbostäder. Personer som köper sin första ägarbostad kan få stöd genom bostadssparsystemet, i form av räntestödslån. Stöd för produktion av hyresbostäder sker genom räntestöd med förmånliga villkor samt via landskapsborgen. Stöden till bostadsproduktion bidrar till förverkligandet av utvecklings- och hållbarhetsagendans mål 5 och 6 genom att ge möjligheter till ett attraktivt och klimatvänligt boende tillgängligt för olika samhällsgrupper.

Befintliga bostadsstöd för reparationsåtgärder, energieffektivisering och klimatvänliga åtgärder fortsätter. Investeringskostnaden för att installera solceller har sjunkit de senaste åren, varför stödnivån till småskaliga solcellsanläggningar kan sänkas. Även tillgänglighetsåtgärder i bostäder stöds genom understöd för installation av hissar samt andra tillgänglighetsunderstöd, såsom byggande av ramper. Stöden bidrar till att förverkliga utvecklings- och hållbarhetsagendans mål 2, 5 och 6 genom att bidra till ett attraktivt byggande och boende, som är energieffektivt och tillgängligt för alla.

För låntagare med ekonomiska svårigheter, landskapsbelånade hyreshus med tydliga ekonomiska svårigheter och för att täcka kreditförluster förorsakade av låntagare med landskapsbelånad ägarbostad som blivit permanent insolvent, ges understöd och specialåtgärder genom betalning av räntor. Enligt prövning kan understöd ges för att främja och stödja företagsarrangemang i landskapsbelånade hyresbostadsbeståndet med avsikt att skapa solidare företag och på lång sikt bättre verksamhetsförutsättningar.

71500 Stöd för byggnadsrelaterade åtgärder (R)

Sammandrag	Bokslut 2018	Budget 2019	TB 2019	Förslag 2020
Intäkter				
Kostnader	- 132 792	- 220 000		- 250 000
Anslag netto	- 132 792	- 220 000		- 250 000

Budgetmotivering

Föreslås ett anslag om 250.000 euro.

Utgifter

Anslaget fördelas enligt följande

- ca 25.000 euro till ett inkomstbeprövat understöd. Understöden som beviljas med stöd av 2 § i landskapslag (1999:40) om bostadsproduktion och går att söka av pensionärer som behöver reparera sin bostad eller hushåll som behöver sanera en sanitär olägenhet
- ca 185.000 euro till understöd för tillgänglighetsanpassningar och klimatvänliga åtgärder som landskapsregeringen beviljar med stöd av 2 § i landskapslag (1999:40) om bostadsproduktion eller 8 § i näringsstödslagen (2008:110) för landskapet Åland samt i tillämpliga delar landskapslag (1988:50) om lån, räntestöd och understöd ur landskapets medel samt om landskapsgaranti samt
- ca 40.000 euro för att täcka eventuella borgens- eller kreditförluster på bostadslån som landskapsregeringen givit med stöd av landskapslag (1999:40) om bostadsproduktion och landskapslag (1982:14) om stöd för bostadsproduktion

Vidare föreslås att anslaget även kan användas för att täcka åtaganden för ägarbostäder med borgensförbindelser under moment 71510.

71510 Räntestöd och landskapsborgen för bostadsproduktion (F)

Sammandrag	Bokslut 2018	Budget 2019	TB 2019	Förslag 2020
Intäkter				
Kostnader	- 113 697	- 120 000		-40 000
Anslag netto	- 113 697	- 120 000		-40 000

Budgetmotivering

Föreslås ett anslag om 40.000 euro för beviljade räntestöd för lån med stöd av LL (1999:40) om bostadsproduktion och LL (1994:41) om tillämpning i landskapet Åland av vissa riksförfattningar angående stöd vid förvärv av bostad.

Utgifter

Nya räntestödslån för ägarbostäder beviljas endast för personer som har sparat till köp av den första bostaden (BSP-systemet). Räntestöd beviljas då låntagarens ränta överstiger 3,8 % och för lån beviljade innan BSP-systemet trädde i kraft 3,5 %. Räntestöden beviljas för en maximal tid om 30 år.

För produktion av hyresbostäder föreslås att bevilja räntestödslån för sammanlagt högst 10 miljoner euro. Den högre nivå än tidigare år motiveras med att det byggts få hyreslägenheter de senaste åren.

Utgifterna fördelas enligt följande:

- Räntestöd till ägarbostäder 0 euro
- Räntestöd för hyresbostäder 40.000 euro

Sedan år 2014 beviljas landskapsborgen (fyllnadsborgen) för anskaffning av ägarbostad i alla åländska kommuner. Föreslås att sammanlagda uteliggande borgensförbindelser för ägarbostadslån och hyresbostadslån får uppgå till högst 60 miljoner euro. Vid utgången av år 2018 var det utestående saldot på landskapsborgen för ägar- och hyresbostadslån sammanlagt 40.850.000 euro.

Fullmakt

I enlighet med motiveringen ovan föreslås att för produktion av hyresbostäder kan räntestödslån för sammanlagt högst 10 miljoner euro beviljas under året.

Därtill föreslås att nya borgensförbindelser får ingås under året så att det sammanlagda uteliggande beloppet för under tidigare år beviljade och under finansåret beviljade borgensförbindelser för ägarbostadslån och hyresbostadslån får uppgå till högst 60 miljoner euro.

720 Elsäkerhet och energi

För att behålla kärnan i den befintliga åländska vindkraftsproduktionen har landskapsregeringen infört ett stödsystem som gäller 1.7.2016 - 31.12.2022. Bestämmelser om stödet regleras i LL (2016:39) genom en ändring i LL (2014:31) om produktionsstöd för el från vindkraftverk. Stödet är en form av driftsstöd och utbetalas per producerad megawattimme utöver marknadspriset till en taknivå som är beroende av vindkraftverkets produktionskapacitet. När marknadspriset når en viss nivå minskas stödet successivt.

72010 Främjande av hållbar energiomställning (RF)

Sammandrag	Bokslut 2018	Budget 2019	TB 2019	Förslag 2020
Intäkter				
Kostnader	- 326 037	- 400 000	-1 000 000	- 340 000
Anslag netto	- 326 037	- 400 000	-1 000 000	- 340 000

Budgetmotivering

Föreslås ett anslag om 340.000 euro för främjande av hållbar energiomställning under år 2020. Anslaget används i sin helhet för produktionsstöd för el från vindkraft.

Utgifter

Anslaget används för att betala ut produktionsstöd i enlighet med LL (2013:31) om produktionsstöd för el.

För att nå upp till Energi- och klimatstrategins målsättning om en installerad effekt om 17 MW elproduktion från solceller år 2030 räcker det inte med att hushållen ensamma står för nyinstallationerna utan det kommer att vara nödvändigt att etablera några större solcellsanläggningar som även levererar el till elnätet. För att etablera dessa blir det nödvändigt med någon form av stödincitament. Landskapsregeringen avser under året att återkomma i tilläggsbudget om medel för ett eventuellt stödprogram efter det att förutsättningarna utretts.

747 Övrig trafik

74700 Understöd för övrig trafik

Sammandrag	Bokslut 2018	Budget 2019	TB 2019	Förslag 2020
Intäkter				
Kostnader	-2 416 658	-3 173 000		-4 088 000
Anslag netto	-2 416 658	-3 173 000		-4 088 000

Budgetmotivering

Föreslås ett anslag om 4.088.000 euro.

Utgifter

För att under år 2020 upprätthålla flygtrafik på linjen Mariehamn-Stockholm/Arlanda avsätts 2.001.000 euro. Nuvarande avtal upphör 29.2.2020 och ett nytt fyraårigt avtal påbörjas 1.3.2020.

För att under år 2020 upprätthålla kollektivtrafik avsätts ett anslag om 2.087.000 euro till nya tvååriga tilldelningsavtal som sträcker sig till 31.12.2021. I anslaget ingår 60.000 euro för att den understödda trafiken ska använda förnyelsebart bränsle. Nuvarande stödsystem för den regionala kollektivtrafiken är upprättad enligt Europaparlamentets och Europarådets förordning (EG) nr 1370/2007 (s.k. trafikavtalsförordningen). Förberedelser för en ny längre upphandling har påbörjats. Upphandlingen kommer att följa den nya kollektivtrafiklagen och ett trafikförsörjningsprogram ska utgöra grunden för den framtida kollektivtrafiken.

I anslaget för kollektivtrafiken ingår även 100.000 euro för glesbygds- och matartrafik, vilken sköts av kommunerna. Stödet kan uppgå till max 80 % av kommunens direkta kostnader.

751 Kostnader för sjötrafik

75100 Understöd för varutransporter i skärgården

Sammandrag	Bokslut 2018	Budget 2019	TB 2019	Förslag 2020
Intäkter				
Kostnader	- 335 926		-79 000	- 207 000
Anslag netto	- 335 926		-79 000	- 207 000

Budgetmotivering

Föreslås ett anslag om 207.000 euro för att upprätthålla avtalet om trafik i norra skärgården och för att upphandla nytt avtal för södra skärgården.

Utgifter

Anslaget används för att upprätthålla transporter av varor till Ålands norra och södra skärgård. Transportlinjerna föreslås inrättas enligt följande:

Norra skärgården: Från fasta Åland och Åbo till den åländska norra skärgården, Brändö-Kumlinge.

Södra skärgården: Från fasta Åland och Åbo till den åländska södra skärgården, Sottunga-Kökar.

Avtalet för transporter på norra skärgården sträcker sig till 31.12.2022, med ensidig option om förlängning på tolv månader. Föreslås att avtal tecknas om varutransporter i södra skärgården med samma villkor och löptid. Landskapsregeringen återkommer vid behov i en tilläggsbudget.

8 Myndigheter samt fristående enheter

850 Högskolan på Åland

85000 Högskolan på Åland

Sammandrag	Bokslut 2018	Budget 2019	TB 2019	Förslag 2020
Intäkter	27 030	15 000		15 000
Kostnader	-67 290	-90 000		-80 000
Anslag netto	-40 260	-75 000		-65 000

Budgetmotivering
Föreslås ett nettoanslag om 65.000 euro.

Utgifter
Anslaget avser vissa studiesociala förmåner och stipendier. Anslaget ingår i nettoanslaget för högskolans verksamhetskostnader men redovisas i överföringsdelen till följd av arten på kostnaderna. Se även moment 85000 i verksamhetsdelen.

860 Ålands arbetsmarknads- och studieservicemyndighet

86050 Sysselsättnings- och arbetslöshetsunderstöd (F)

Sammandrag	Bokslut 2018	Budget 2019	TB 2019	Förslag 2020
Intäkter				
Kostnader	-4 108 363	-4 400 000	- 200 000	-4 760 000
Anslag netto	-4 108 363	-4 400 000	- 200 000	-4 760 000

Budgetmotivering
Föreslås ett anslag om 4.760.000 euro.

Utgifter
Föreslås ett anslag om 4.430.000 euro för arbetslöshetsersättningar. Ur landskapets medel erläggs grunddagpenning och arbetsmarknadsstöd i enlighet med landskapslagen om tillämpning i landskapet Åland av lagen om utkomstskydd för arbetslösa. Stödbeloppen höjs med 2,8725 % från och med den 1 januari 2020. Anslaget har i övrigt beräknats utgående från att arbetslösheten under år 2020 fortsättningsvis kommer att ligga på nuvarande nivå och att antalet stödberättigade därmed kommer att ligga kvar på nuvarande antal.

För specialutgifter för arbetskraftsservicen föreslås ett anslag om 30.000 euro. Anslaget kan användas för att täcka kostnader för utredande av arbets- och utbildningsförutsättningar eller lämplighet för yrke och för specialarrangemang på arbetsplatsen för personer med nedsatt arbetsförmåga (ÅFS 2006:8 § 37). Kostnaderna ersätts enligt samma grunder som i riket (FFS 2012:1073 § 28).

Anslaget kan också användas för att vid behov erbjuda kunder särskilt stöd och handledningsinsatser samt tolktjänster.

Föreslås ett anslag om 1.000.000 euro för genomförande av sysselsättningsfrämjande åtgärder. Av anslaget redovisas 700.000 euro i verksamhetsdelen, kapitel 86050.

Under momentet upptas anslag för de sysselsättningsfrämjande åtgärder som regleras i landskapslagen om arbetsmarknadspolitisk verksamhet. Anslaget används för stödinriktade åtgärder och andra sysselsättningsfrämjande åtgärder för arbetslösa arbetssökande och täcker kostnader för bland annat sysselsättningsstöd. Sysselsättningsstöd är en individuell åtgärd som kan beviljas för

anställning, arbetspraktik, läroavtalsutbildning, deltidsarbete och start av företagsverksamhet. Stödet betalas till arbetsgivaren om det är fråga om anställning, annars direkt till personen.

Från anslaget bekostas också projektinriktade åtgärder. AMS upphandlar projekt som är inriktade på särskilda kategorier av arbetslösa med svag ställning på arbetsmarknaden.

I övrigt upphandlar AMS alltefter behov olika slag av sysselsättningsåtgärder, exempelvis kurser som är inriktade på jobbsökning och vägledning i syfte att förbättra deltagarnas möjligheter att hitta jobb eller utbildningsplats.

Anslaget kan även användas för att skapa möjligheter till individuella lösningar för enskilda genom sysselsättningsfrämjande utbildnings- eller valideringsåtgärder samt genom anskaffning av sysselsättningsfrämjande utbildning. Det kan handla om upprätthållande eller komplettering av befintlig kompetens, förberedelse för att starta egen verksamhet eller dylikt.

Ofördelad minskning överföringskostnader

889 Återförda anslag

88900 Återförda anslag

Sammandrag	Bokslut 2018	Budget 2019	TB 2019	Förslag 2020
Intäkter				
Kostnader	49 655	100 000		100 000
Anslag netto	49 655	100 000		100 000

Budgetmotivering

Återbokade bidrag används för att underlätta avförandet av bidrag som beviljats stödmottagare, men som av olika skäl aldrig utbetalas samt för bidrag som återkrävts.

Under momentet föreslås en uppskattad minskning av överföringskostnaderna om 100.000 euro. Minskningen har i budgetförslaget styrts till posten övriga överföringskostnader i resultaträkningen, medan kostnadsminskningen i praktiken fördelas ut till de sektorer som bidragets överföringskostnader ursprungligen belastat.

Detaljmotivering - Skattefinansiering, finansiella poster och resultaträkningsposter

Detaljmotiveringsavsnitten är indelade så att först visas allmänna förvaltningens avdelningar, därefter myndigheter och fristående enheter.

I avsnittet om skattefinansiering, finansiella poster och resultaträkningsposter upptas t.ex. inkomster av avräkning och skattegottgörelse samt ränteintäkter och dividender. Även anslag för avskrivningar upptas i avsnittet. Posterna ingår i resultaträkningen.

I såväl detaljmotiveringen som sifferstaten betecknas förslagsanslag med (F), vanliga reservationsanslag med (R) och EU-programanslag med (R-EU).

Förslagsanslag används främst för lagbundna utgifter vars omfattning är svår att bedöma. De får överskridas om det är nödvändigt för att uppfylla det aktuella anslagets ändamål.

Reservationsanslag används för utgifter som sträcker sig över flera år, dock högst 4 år. Dessa får inte överskridas, men oanvänd del kan överföras till senare budgetår. Anslagstypen används främst för investeringar, lån och övriga finansinvesteringar, men även för vissa anslag för överföringsutgifter där det är av vikt att ett årsskifte inte ska vara ett hinder för verkställandet.

Ett reservationsanslag som är avsett att finansiera ett EU-program, betecknas (R-EU), kan användas till dess att programmet avslutats, samt får överskridas om det är nödvändigt för att uppfylla det aktuella anslagets ändamål.

Anslag utan beteckning är årliga och får inte överskridas eller överföras till ett senare budgetår.

För varje moment anges uppgifter om motsvarande anslag i senaste bokslut och budgeten för pågående år, inklusive de justeringar som gjorts i tilläggsbudget. Rörande bokslutsuppgifterna bör det noteras att uppgifterna som visas är framtagna med kontointervall för verksamhetens intäkts- och kostnadskonton, överföringarnas intäkts- och kostnadskonton o.s.v. Detta innebär att om ett anslag i överföringsavsnittet har påförts verksamhetsintäkter eller -kostnader ingår inte dessa belopp i bokslutsuppgifterna i överföringsavsnittet.

Om ett anslag tidigare inte varit upptaget i budgeten anges detta med texten "Momentet nytt" i detaljmotiveringen. Då ett moment utgår ur budgeten anges detta i detaljmotiveringen.

Ett anslags bindningsnivå framkommer av detaljmotiveringen för respektive moment. Budgetmomentnumreringen är lika såväl för inkomster som för utgifter. Budgeten uppgörs så att den som huvudregel är bindande på bruttonivå, d.v.s. inkomster och utgifter skilt för sig. Om det finns särskild anledning kan nettobudgetering undantagsvis tillämpas. Undantaget framgår då klart i motiveringen med en hänvisning till finansförvaltningslagen (2012:69, 6 §). Budgeten uppgörs i mervärdesskattehänseende netto, d.v.s. så att mervärdesskatten inom gottgörelsesystemet inte belastar respektive budgetmoment. Endast icke avdragbar mervärdesskatt så som representation, eller kostnader för uthyrningsfastigheter ska belasta budgeten. För att tydliggöra behovet av finansiering med budgetmedel visas inkomster som positiva tal och utgifter som negativa tal. Anslagen under momenten visas endast som totalanslag.

890 Skatter och avgifter av skattenatur, inkomster av lån och finansiella poster

890 Skatter och inkomster av skattenatur

Enligt självstyrelselagen erhåller landskapet ett avräkningsbelopp som utgör 0,45 % av de i statsbokslutet för respektive år redovisade inkomsterna med undantag för upptagna nya statslån. Under ett budgetår erhåller landskapet ett förskott på avräkningsbeloppet för det pågående året. Därtill slutregleras avräkningen för det föregående året efter att statsbokslutet är fastställt.

	År 2016	År 2017	År 2018	År 2019	År 2020
Avräkningsbelopp	222 920 482	231 034 347	246 979 505	242 640 000	250 147 000
Förändring i %	1,2 %	3,6 %	6,9 %	-1,8 %	3,1 %

Åren 2016 - 2018 avser slutavräkning enligt Ålandsdelegationens beslut för respektive år. Åren 2019 och 2020 avser förskott på avräkningsbeloppet enligt Ålandsdelegationens beslut för respektive år.

Dessutom erhåller landskapet skattegottgörelse om den i landskapet för ett skatteår debiterade inkomst- och förmögenhetsskatten överstiger 0,5 % av motsvarande skatt i hela riket. Skattegottgörelsebeloppet beräknas som den del som överstiger 0,5 % enligt ovanstående. Beloppet kan beräknas först efter att beskattningen för ett skatteår är slutförd, varför det i praktiken är två års eftersläpning i systemet. Det i föreliggande budgetförslag upptagna skattegottgörelsebeloppet hänför sig därför till skatteår 2018.

	År 2016	År 2017	År 2018	År 2019	År 2020
Skattegottgörelse	9 508 580	23 945 287	15 196 476	11 745 093	8 100 000
Förändring i %	36,1 %	151,8 %	-36,5 %	-22,7 %	-31,0 %

År 2016 avser skattegottgörelse för skatteår 2014, år 2017 för skatteår 2015, år 2018 för skatteår 2016, år 2019 för skatteår 2017 och år 2020 för skatteår 2018. Uppgifterna för skatteår 2018 är preliminära.

Under kapitlet upptas även inkomster av lotteriskatt och apoteksavgifter.

89000 Skatter och inkomster av skattenatur

Sammandrag	Bokslut 2018	Budget 2019	TB 2019	Förslag 2020
Intäkter	273 003 685	268 280 000	- 571 000	271 487 000
Kostnader				
Anslag netto	273 003 685	268 280 000	- 571 000	271 487 000

Budgetmotivering

Föreslås inkomster om sammanlagt 271.487.000 euro.

Inkomster

Det förskott landskapet i enlighet med 45 § självstyrelselagen erhåller för år 2020 uppgår enligt Ålandsdelegationens beslut till 250.147.000 euro, vilket belopp föreslås upptaget som inkomst under momentet.

Med hänvisning till 49 § självstyrelselagen föreslås upptaget ett belopp om 8.100.000 euro som uppskattad inkomst av skattegottgörelse för skatteåret 2018. Det slutliga beloppet av skattegottgörelsen blir känt först efter att beskattningen för år 2018 har avslutats.

Den lotteriskatt som riksmyndigheterna uppbär av Ålands Penningautomatförening återbärs till landskapet. År 2020 erhåller landskapet den lotteriskatt som Ålands Penningautomatförening

erlägger för verksamheten under år 2019. Med hänvisning till ovanstående föreslås en uppskattad inkomst om 12.500.000 euro.

Föreslås därtill en inkomst om 740.000 euro för avgifter enligt LL (1947:6, ändrad 2002/44) om apoteksavgift i landskapet Åland.

892 Finansiella poster

89200 Finansiella poster (F)

Sammandrag	Bokslut 2018	Budget 2019	TB 2019	Förslag 2020
Anslag netto	1 445 748	1 874 000		1 475 000

Budgetmotivering

Föreslås inkomster om 1.670.000 euro och anslag om 195.000 euro.

Inkomster

Inkomsten har beräknats enligt följande ungefärliga fördelning:

Finansiella poster	
Totalt	1 670 000 euro
Räntor på lån och landskapsgarantier	636 000 euro
Ränteinkomster av likviditetsplaceringar och räntor på bankkonton	20 000 euro
Dividendinkomster	975 000 euro
Försäljningsvinst på aktier	39 000 euro

Utgifter

För ränteutgifter m.fl. kostnader för av landskapet upptagna budgetlån och tillfälliga likviditetslån föreslås ett anslag om 10.000 euro. Anslaget avser även räntor och övriga kostnader för regionallån ur Nordiska Investeringsbankens regionallånekvot.

I anslaget ingår därtill 35.000 euro för att resultatmässigt avskriva osäkra kundfordringar enligt god bokföringssed. I den mån landskapet i ett senare skede erhåller betalning för fordringarna kan inkomsten påföras momentet.

Föreslås ett anslag om 50.000 euro i räntestöd för studielån, erläggande av borgensansvarsbelopp samt ränteunderstöd i enlighet med LL om studiestöd (2006:71).

Av anslaget föreslås 100.000 euro för ersättande av kreditförluster för landskapsgarantier och lån beviljade på landskapets ansvar. Anslaget avser även landskapets andel av Finnvera Abp:s kreditförluster för lån beviljade enligt avtal. Se även moment 61000.

Finnvera Abp är ett statsägt specialfinansieringsbolag som erbjuder riskfinansiering samt utvecklingstjänster för små och medelstora företag, främjar export och företagens internationalisering samt befrämjar regionalpolitiska åtgärder. För att möjliggöra för små och medelstora företag på Åland att ta del av Finnveras Abp:s produkter har landskapsregeringen och Finnvera Abp sedan många år tillbaka ett samarbetsavtal, där nuvarande avtal är i kraft fram till 31.12.2022.

Antal beviljade lån eller garantier från Finnvera Abp uppgår till totalt 72 st om totalt 5.605.664 euro.

89230 Landskapets fastighetsverk

Sammandrag	Bokslut 2018	Budget 2019	TB 2019	Förslag 2020
Intäkter	29 581 402	5 800 000		5 100 000
Kostnader				
Anslag netto	29 581 402	5 800 000		5 100 000

Budgetmotivering

Föreslås en inkomst om 5.100.000 euro samt mål och fullmakter för landskapets fastighetsverk enligt nedanstående motiveringar.

Inkomster

Med hänvisning till nedanstående föreslår landskapsregeringen att ett belopp om 5.100.000 euro tas upp som ett förskott av det överskott som beräknas uppstå i Fastighetsverket. Överskottet utgår främst utifrån de kalkylerade internräntorna som ingår i de hyresbelopp som debiteras respektive förvaltningsenhet, men påverkas även av eventuellt överskott eller underskott i verksamheten i övrigt. I samband med att bokslutet för fastighetsverket fastställs under år 2021 tas ställning till eventuell ändring av inkomstföringen till landskapets budget.

Verksamhet, mål och fullmakter

Fastighetsverket inleder sitt femte verksamhetsår 1.1.2020. Fastighetsverkets verksamhet regleras av landskapslag (2015:110) om landskapets fastighetsverk. Fastighetsverket är ett affärsverk inom finansavdelningens förvaltningsområde. Enligt lagen ska Fastighetsverket bedriva uthyrningsverksamhet av lokaler och fastigheter för den i 1 § avsedda förvaltningens behov samt sköta den fastighetsförmögenhet som är i Fastighetsverkets besittning. Förutom de bebyggda och obebyggda fastigheterna och vattenområdena ansvarar Fastighetsverket även för landskapets ägarandel i tre fastighetsaktiebolag.

År 2020 kommer främst att präglas av genomförandet av polishusbygget, planering av besökscenter i Bomarsund, byte av lagtingets fasad och dialog om underhåll och förvaltning av fastigheterna vid sjukhuset. Överföringen av ÅHS:s fastigheter till Fastighetsverket förlöpte kontrollerat och alla sjukhusets byggnader har besiktigats. Underhåll och mindre projekt framskrider löpande men de större underhållsprojekten och eventuella nybyggnationer för framtidens vårdbehov är fortfarande under planering. Klart är dock att det finns stora renoveringsbehov i sjukhusets byggnader under många år framåt.

Landskapets Energi- och klimatstrategis målsättningar innebär ett ytterligare fokus och en intensifiering av omställningen av landskapets fastigheter mot mer energieffektivitet. Fastighetsverket kommer att omsätta strategin i taktiska planer för uppnåendet av klimatmålen år 2030, främst genom att fasa ut oljeuppvärmning.

Efter att lagtinget har beslutat om budgeten för landskapet Åland ska landskapsregeringen besluta om målen för Fastighetsverkets tjänster. Enligt lagen ska landskapsregeringen även besluta om Fastighetsverkets resultatmål och intäktsföringsmål efter att budgeten beslutats, men eftersom ett förskott av avkastningen kommer att uppbäras för år 2020 bör resultatmål och intäktsföringsmål beslutas samtidigt som förskottet på avkastningen beslutas av lagtinget. Landskapsregeringen föreslår att resultatmålet uppgår till 5.600.000 euro och att intäktsföringsmålet beslutas till 5.100.000 euro för år 2020 enligt nedanstående budgeterade resultaträkning. Intäktsföringsmålet uppgår till ca 88 % av resultatmålet. Finansavdelningens avsikt är att fr.o.m. år 2021 över tid utjämna intäktsföringsmålet så att förskott inte tas ut av överskottet utan att överskott i framtiden ska vara disponibelt i landskapets budget året efter verksamhetsåret, på motsvarande sätt som utdelningar från landskapets bolag.

Fastighetsverkets budget 2020, resultaträkning	
Omsättning	
Interna hyresintäkter	21 500 000
Interna skötselanslag	850 000
Externa hyresintäkter	730 000
Övriga intäkter av fastighet	300 000
Omsättning totalt	**23 380 000**
Material och tjänster	-5 130 000
Personalkostnader	-2 800 000
Avskrivningar	-8 600 000
Övriga rörelsekostnader	-1 250 000
Summa kostnader	**-17 780 000**
Rörelsevinst	5 600 000
Resultat som överförs till landskapets budget	5 100 000

Investeringarnas maximibelopp och de viktigaste projekten

Med stöd av 6 § 3 punkten i landskapslagen om landskapets fastighetsverk begärs fullmakt för Fastighetsverket att genomföra investeringar i fastigheter och byggnader under räkenskapsåret om högst 10.200.000 euro samt bemyndiganden för Fastighetsverket att ingå förbindelser under år 2020 för investeringar som medför kostnader under senare räkenskapsperioder om högst 8.600.000 euro.

För polishusets renovering och tillbyggnad beräknas 6 miljoner euro under år 2020 medan 4 miljoner euro upptas för det normala underhållet av landskapets fastigheter. Summan inkluderar i sammanhanget mindre projekt vid sjukhuset. Tills planeringen beträffande framtidens större renovering och nybyggnation vid sjukhuset är klar upptas inga separata medel. För projektering av Bomarsunds besökscenter upptas 200.000 euro.

Investeringsfullmakt föreslås enligt följande:

	Kostnad 2020	Kostnad under senare år	Total kostnad
Polishus, renovering och nybyggnation	6 000 000	6 000 000	12 000 000
Besökscenter Bomarsund	200 000	2 600 000	2 800 000
Planerat underhåll	4 000 000		
Totalt	**10 200 000**		

Lån och likviditetshantering

Enligt 6 § krävs lagtingets samtycke till att Fastighetsverket tar upp lån för finansiering av sin verksamhet. Enligt detaljmotiveringen gäller samtycket långfristiga lån. Föreslås att Fastighetsverket inte kan uppta långfristiga lån under år 2020. Avsikten är att kortfristig kassafinansiering sköts inom ramen för landskapets likviditetshantering, utan uttrycklig fullmakt från lagtinget. Fastighetsverkets överskottslikviditet kommer på samma sätt som tidigare att hanteras centralt vid landskapsregeringens finansavdelning. Likviditeten bedöms vara tillräcklig under år 2020.

Fastighetsförsäljningar

Enligt 57 § i lagtingsordningen kan fast egendom som tillhör landskapet överlåtas enbart med lagtingets samtycke. Fastighetsverket måste därför begära lagtingets fullmakt för att kunna avyttra fast egendom. Fastighetsverket har avyttrat de flesta av de fastigheter lagtinget har beviljat fullmakt

för, men någon försäljning enligt lagtingets fullmakt kvarstår. Fastighetsverket har inte begärt fullmakt för försäljning av ytterligare fastigheter.

89250 Avkastning av Ålands Penningautomatförenings verksamhet

Sammandrag	Bokslut 2018	Budget 2019	TB 2019	Förslag 2020
Intäkter	26 278 903	21 000 000		40 000 000
Kostnader	-8 660 230			-20 000 000
Anslag netto	17 618 673	21 000 000		20 000 000

Budgetmotivering

Föreslås en inkomst om 40.000.000 euro och en reservering om 25.000.000 euro samt upplösning av tidigare reservering med 5.000.000 euro.

Inkomster

Med hänvisning till kapitel 350 i överföringsavsnittet föreslås en inkomst om 15.000.000 euro.

Därtill föreslås en tilläggsinkomst om 25.000.000 euro från Ålands Penningautomatförening samt att beloppet reserveras för framtida användning. Se även allmänna motiveringen om tillväxt och stabilitet.

Utgifter

Med hänvisning till ovanstående och allmänna motiveringen föreslås en reservering av penningautomatmedel om 25.000.000 euro.

Med beaktande av att föreliggande budgetförslag visar ett betydande underskott och de ekonomiska utsikterna är svaga föreslås att en upplösning av tidigare reserverade penningautomatmedel om 5.000.000 euro görs. Upplösningen görs som en del i att stabilisera landskapets ekonomi. Se även allmänna motiveringen.

893 Avskrivningar, nedskrivningar och justeringsposter

Rubriken ändrad.

89300 Av- och nedskrivningar samt justeringsposter (F)

Sammandrag	Bokslut 2018	Budget 2019	TB 2019	Förslag 2020
Intäkter				
Kostnader	-7 132 788	-7 800 000		-8 040 000
Anslag netto	-7 132 788	-7 800 000		-8 040 000

Budgetmotivering

Rubriken ändrad.

Föreslås ett förslagsanslag om 8.040.000 euro under momentet.

Utgifter

Anslaget avser avskrivningar enligt plan för tillgångar som är underkastade förslitning. Avskrivningar görs på immateriella tillgångar, byggnader och konstruktioner, vägar och annan infrastruktur, transportmedel, arbetsmaskiner samt övriga maskiner och inventarier.

Avskrivningarna för år 2020 har kalkylerats uppgå till sammanlagt 10.000.000 euro, varav 8.200.000 euro under föreliggande moment och 1.800.000 euro budgeteras under ÅHS, moment 84000.

Under momentet intäktsförs en upplösning av investeringsreserveringen för Vårdöbron med ett belopp om 160.000 euro.

Detaljmotivering - Investeringar, lån och övriga finansinvesteringar

Detaljmotiveringsavsnitten är indelade så att först visas allmänna förvaltningens avdelningar, därefter myndigheter och fristående enheter.

I avsnittet om investeringar, lån och övriga finansinvesteringar ingår olika typer av budgetutgifter som ger landskapet tillgångar av olika slag. Förslitning underkastade tillgångar överstigande 50.000 euro upptas som en investering och aktiveras i balansräkningen och kostnadsförs genom planmässiga avskrivningar. Anslag upptas i allmänhet endast för det som ska förverkligas under året, dock så att man i planen uppger totalkostnaden för ett projekt som inleds under budgetåret och som fordrar anslag under kommande år för att kunna förverkligas. Lån och övriga finansinvesteringar används för lån som beviljas av landskapets medel samt t.ex. för inköp av aktier och värdepapper. I avsnittet ingår även inköp av eller intrångsersättning för naturskyddsområden. Posterna ingår i balansräkningen.

I såväl detaljmotiveringen som sifferstaten betecknas förslagsanslag med (F), vanliga reservationsanslag med (R) och EU-programanslag med (R-EU).

Förslagsanslag används främst för lagbundna utgifter vars omfattning är svår att bedöma. De får överskridas om det är nödvändigt för att uppfylla det aktuella anslagets ändamål.

Reservationsanslag används för utgifter som sträcker sig över flera år, dock högst 4 år. Dessa får inte överskridas, men oanvänd del kan överföras till senare budgetår. Anslagstypen används främst för investeringar, lån och övriga finansinvesteringar, men även för vissa anslag för överföringsutgifter där det är av vikt att ett årsskifte inte ska vara ett hinder för verkställandet.

Ett reservationsanslag som är avsett att finansiera ett EU-program, betecknas (R-EU), kan användas till dess att programmet avslutats, samt får överskridas om det är nödvändigt för att uppfylla det aktuella anslagets ändamål.

Anslag utan beteckning är årliga och får inte överskridas eller överföras till ett senare budgetår.

För varje moment anges uppgifter om motsvarande anslag i senaste bokslut och budgeten för det pågående året, inklusive de justeringar som gjorts i tilläggsbudget. Rörande bokslutsuppgifterna bör det noteras att uppgifterna som visas är framtagna med kontointervall för verksamhetens intäkts- och kostnadskonton, överföringarnas intäkts- och kostnadskonton o.s.v. Detta innebär att om ett anslag i överföringsavsnittet har påförts verksamhetsintäkter eller -kostnader ingår inte dessa belopp i bokslutsuppgifterna i överföringsavsnittet.

Om ett anslag tidigare inte varit upptaget i budgeten anges detta med texten "Momentet nytt" i detaljmotiveringen. Då ett moment utgår ur budgeten anges detta i detaljmotiveringen.

Ett anslags bindningsnivå framkommer av detaljmotiveringen för respektive moment. Budgetmomentnumreringen är lika såväl för inkomster som för utgifter. Budgeten uppgörs så att den som huvudregel är bindande på bruttonivå, d.v.s. inkomster och utgifter skilt för sig. Om det finns särskild anledning kan nettobudgetering undantagsvis tillämpas. Undantaget framgår då klart i motiveringen med en hänvisning till finansförvaltningslagen (2012:69, 6 §). Budgeten uppgörs i mervärdesskattehänseende netto, d.v.s. så att mervärdesskatten inom gottgörelsesystemet inte belastar respektive budgetmoment. Endast icke avdragbar mervärdesskatt så som representation, eller kostnader för uthyrningsfastigheter ska belasta budgeten. För att tydliggöra behovet av finansiering med budgetmedel visas inkomster som positiva tal och utgifter som negativa tal. Anslagen under momenten visas endast som totalanslag.

100 Lagtinget

9111 Lagtingets kansli

911150 E-demokrati - utvecklingsprojekt (R)

Sammandrag	Bokslut 2018	Budget 2019	TB 2019	Förslag 2020
Anslag netto	- 197 208	- 230 000		

Budgetmotivering

Föreslås inget anslag.

Utgifter

För att öka öppenheten i förhållande till och i dialogen med medborgarna pågår inom lagtinget ett projekt vars mål är ett integrerat internetbaserat kommunikationssystem, e-demokrati. Projektet pågår i enlighet med den av kanslikommissionen tidigare fastställda och senare reviderade budgetplanen: år 2016 - 235.000 euro, år 2017 - 329.000 euro, år 2018 - 280.000 euro, år 2019 - 230.000 euro samt år 2020 - 0 euro.

Projektet E-demokrati går nu in i slutfasen och systemet kommer att tas i bruk när det nyvalda lagtinget tillträder i början av november 2019. Efter det inleds en inkörningsperiod där eventuella behövliga ändringar i systemet görs och där användarna skolas in. En plan för den fortsatta långsiktiga förvaltningen av systemet håller på att utarbetas i samråd med Åda Ab.

Projektet har underskridit budget och för projektet finns det ca 210.300 euro kvar från åren 2016 - 2019 i relation till budgetplanen. Medel för projektet upptas således inte i budgeten för år 2020. Kanslikommissionen har beslutat att med kvarstående anslag från tidigare år färdigutveckla det integrerade ärende- och plenisystemet samt att därefter utveckla ett system för direktöverföring av ledamöternas tal till skrift.

200 Landskapsregeringen och regeringskansliet

9252 Serviceverksamhet

Kapitlet nytt.

925210 Serviceverksamhetsinvesteringar (R)

Sammandrag	Bokslut 2018	Budget 2019	TB 2019	Förslag 2020
Anslag netto				-35 000

Budgetmotivering

Momentet nytt.

Föreslås ett anslag om 35.000 euro.

Utgifter

Anslaget avser byte av fordon till elbil.

300 Finansavdelningens förvaltningsområde

9340 Särskilda understöd, lån och investeringar

934000 Övriga finansinvesteringar (R)

Sammandrag	Bokslut 2018	Budget 2019	TB 2019	Förslag 2020
Anslag netto	- 820 715	- 800 000		- 799 000

Budgetmotivering

Föreslås inkomster om 1.000 euro och ett anslag om 800.000 euro.

Inkomster

Momentet kan påföras inkomster av försäljning av aktier. Under momentet har beaktats en försäljningsinkomst om 1.000 euro. Försäljningsvinster intäktsförs under moment 89200.

Utgifter

Med hänvisning till andra tillägget till budgeten för år 2016 föreslås ett anslag om 800.000 euro för att stärka det egna kapitalet i Kraftnät Åland Ab. Stärkningen av det egna kapitalet görs under åren 2017 - 2020 med sammanlagt 3.200.000 euro. Landskapsregeringen har i dialog med EU-kommissionen genom ett förhandsmeddelande utrett hur kapitaltillskottet ska hanteras ur ett statsstödsperspektiv. Med beaktande av det föreslagna upplägget har kommissionen gjort en preliminär bedömning att åtgärden inte utgör statligt stöd och har avslutat ärendet.

Fullmakt

Landskapsregeringen bemyndigas att sälja aktier till skäligt pris och vad som bedöms ändamålsenligt avseende verksamhetens syfte och ägarförhållanden.

934080 Övriga lån (F)

Sammandrag	Bokslut 2018	Budget 2019	TB 2019	Förslag 2020
Anslag netto	2 262 750	3 160 000		2 647 000

Budgetmotivering

Föreslås en inkomst om 2.839.000 euro och ett anslag om 192.000 euro.

Inkomster

Inkomsterna avser avkortningar på lån. Även avkortningar på de lån som utgivits av Nordiska Investeringsbankens regionallånekvot ingår i beloppet.

Utgifter

Anslaget avser avkortningar av upptagna finansieringslån. Därtill ingår anslag för avkortning av regionallån från Nordiska Investeringsbanken, vilka motsvaras av inbetalningar under föreliggande moment, se inkomster ovan.

9350 Penningautomatmedel

935010 Lån ur penningautomatmedel (R)

Sammandrag	Bokslut 2018	Budget 2019	TB 2019	Förslag 2020
Anslag netto	-2 545 551	-6 187 000	55 000	0

Budgetmotivering

Föreslås inget anslag.

Utgifter

Anslaget utges som lån för aktivitetsfrämjande och sysselsättningsskapande investeringsprojekt. Lånet kan även utges för socialvårdsanläggningar, idrottsanläggningar och liknande projekt. Se även kapitel 350 i överföringsavsnittet. Inget nytt anslag upptas då det finns medel kvar från tidigare år.

Lån utges till kommuner, föreningar och sammanslutningar.

Räntan föreslås uppgå till 1 %.

9390 Gemensamma förvaltningskostnader

939000 IT-systemanskaffningar (R)

Sammandrag	Bokslut 2018	Budget 2019	TB 2019	Förslag 2020
Anslag netto	- 357 121	- 575 000		- 130 000

Budgetmotivering

Föreslås ett anslag om 130.000 euro.

Utgifter

Anslaget avser personalkostnader för fortsatt implementering av löne- och personaladministrativa systemet.

Kvarstående medel för systemanskaffningar/-utveckling samt modernisering av landskapsregeringens datanätverk bedöms vara tillräckliga för årets behov.

400 Social- och miljöavdelningens förvaltningsområde

9440 Naturvård

944000 Anskaffning av områden för naturskyddsändamål (R)

Sammandrag	Bokslut 2018	Budget 2019	TB 2019	Förslag 2020
Anslag netto	- 131 620	- 230 000		- 230 000

Budgetmotivering

Föreslås ett anslag om 230.000 euro.

Utgifter

Anslaget avser det fortsatta förverkligandet av Natura 2000-programmet genom inköp eller intrångsersättningar. I anslaget ingår även kostnader för värdering, vetenskapliga utredningar och andra åtgärder som direkt härrör sig till utvidgning av arealen av skyddad natur. Ett aktivt arbete för fullföljande av Ålands Natura 2000-program jämte tillgodoseendet av behovet att komplettera programmet är ett prioriterat område.

500 Utbildnings- och kulturavdelningens förvaltningsområde

9540 Kulturarvs- och museiverksamhet

954000 Inköp av konst (R)

Sammandrag	Bokslut 2018	Budget 2019	TB 2019	Förslag 2020
Anslag netto	-26 917	-20 000		-20 000

Budgetmotivering

Föreslås ett anslag om 20.000 euro.

Utgifter

Anslaget föreslås för att uppfylla målsättningarna för Ålands konstmuseum vad gäller inköp av konst som omfattar såväl utövande som tidigare verksamma, samt framlidna konstnärer. Särskild uppmärksamhet fästs vid mångfaldsperspektivet. Konstinköpen ska inkludera såväl traditionell bildkonst som modern foto- och videokonst, installationer, etc.

Föreslås, med hänvisning till 6 § i finansförvaltningslagen (2012:69), att inkomster av avkastningen från Irene och Halvdan Stenholms donationsfond kan gottskrivas momentet. Avkastningen ska användas för inköp av värdepapper och konst.

954010 Kulturarvs- och museiverksamhetsinvesteringar (R)

Sammandrag	Bokslut 2018	Budget 2019	TB 2019	Förslag 2020
Anslag netto	-22 436	- 258 000		- 404 000

Budgetmotivering

Föreslås ett anslag om 404.000 euro.

Utgifter

Planering av utställning och innehåll i Bomarsunds besökscentrum 251.000 euro. Totalt anslag beräknas till ca 945.000 euro, varav drygt 610.000 euro återstår att budgetera åren 2021-2022. Se även moment 54000.

Kastelholms slotts permanenta utställning 64.000 euro. Den sista, färdigställande etappen beräknas kosta 210.000 euro år 2021.

Eldrivet hyllsystem i Ålands museums centralmagasin 25.000 euro. Total kostnad beräknad till 60.000 euro, varav 35.000 euro tidigare budgeterats. Därtill investeringar i förbättrat arbetarskydd i de museala magasinen 30.000 euro.

Inköp för uppbyggandet av en konsthantverks- och designsamling 20.000 euro.

Övergång från halogenlampor till LED lampor i museibyggnadens utställningsmiljöer 14.000 euro. Beräknas till totalt 125.000 euro fördelat på fyra år.

600 Näringsavdelningens förvaltningsområde

9621 Europeiska Unionen - ERUF och ESF, 2014 - 2020

962100 Europeiska Unionen - ERUF och ESF, 2014-2020

Sammandrag	Bokslut 2018	Budget 2019	TB 2019	Förslag 2020
Anslag netto				

Budgetmotivering

Föreslås inget anslag.

Utgifter

Budgetmomentet avser det lån som har utgivits till Ålands Utvecklings Ab för genomförande av finansieringsinstrumentet offentligt riskkapital inom Ålands strukturfondsprogram Entreprenörskap och kompetens 2014 - 2020 med delfinansiering från Europeiska regionala utvecklingsfonden. Se även moment 62110 i verksamhetsavsnittet.

9640 Främjande av skogsbruket

964000 Övriga investeringar för skogsbruket (R)

Sammandrag	Bokslut 2018	Budget 2019	TB 2019	Förslag 2020
Anslag netto				-10 000

Budgetmotivering

Föreslås ett anslag om 10.000 euro.

Utgifter

Anslaget avser ersättningar för biotopskydd om det på en skogsfastighet finns biotoper som är viktiga för den biologiska mångfalden och som skogsägaren är skyldig att bevara enligt 12 § LL (1998:83) om skogsvård och detta medför en olägenhet för skogsägaren som inte är ringa. Anslaget kan även användas för andra ersättningar för biotopskydd om särskilda skäl föreligger.

9670 Främjande av fiskerinäringen

Kapitlet nytt.

967000 Anskaffning av båt (R)

Sammandrag	Bokslut 2018	Budget 2019	TB 2019	Förslag 2020
Anslag netto				-40 000

Budgetmotivering

Momentet nytt.

Föreslås ett anslag om 40.000 euro.

Utgifter

Anslaget avser inköp av en ny båt att användas för fiskerikontroll, provfiske, fiskevårdsinsatser samt även för arbete vid enheten för jakt- och viltvård.

700 Infrastrukturavdelningens förvaltningsområde

9745 Oljeskydd

974500 Oljeskyddsinvesteringar (R)

Sammandrag	Bokslut 2018	Budget 2019	TB 2019	Förslag 2020
Anslag netto	90 000			

Budgetmotivering

Föreslås inget anslag.

Utgifter

Under år 2019 har en ny femårsplan fastställts för bekämpning av oljeskador. Planen innehåller olika fokusområden där tillfälligt omhändertagande av avfall samt förnyande av viss utrustning är grundläggande delar. För att kunna få ersättning för investeringarna måste Oljeskyddsfonden i riket först godkänna dem. Landskapsregeringen avser återkomma i tilläggsbudget gällande eventuella behov av budgetmedel efter att fonden tagit ställning till planen.

9750 Kostnader för sjötrafik

975000 Fartygs- och färjeinvesteringar (R)

Sammandrag	Bokslut 2018	Budget 2019	TB 2019	Förslag 2020
Anslag netto	- 510 203	- 784 000		-3 925 000

Budgetmotivering

Föreslås ett anslag om 3.925.000 euro.

Utgifter

Landskapets tonnage omnämns i utvecklings- och hållbarhetsagendans mål 6. Vid nyanskaffning går därför landskapsregeringen in för alternativ till fossilt bränsle och ett syfte med de investeringar landskapsregeringen gör inom befintligt tonnage är att minska fossilbränsleförbrukningen.

Tonnaget i skärgårdstrafiken är i behov av förnyelse p.g.a. slitage, kapacitetsproblem och ökade krav på tillgänglighet och säkerhet. Idag finns det sju frigående färjor med en medelålder på ca 30 år. Även på linfärjesidan behövs förnyelse av samma orsaker. De sex linfärjorna har en medelålder på 36 år.

Under början av år 2020 utförs en förstudie över vilka frigående färjor och linfärjor som bör stå först i tur att förnyas. I arbetet beaktas bl.a. kapacitet, tillgänglighet, säkerhet, miljö och anpassning till dagens fordonsstorlekar med särskild fokus på att minska användningen av fossila bränslen. Landskapsregeringen avser att, utgående från förstudien, under året återkomma med förslag till tilläggsbudget rörande förnyelse av flottan.

Upphandlingen på Föglölinjen har avslutats och en ny elhybridfärja med plats för 90 personbilar planeras inleda trafiken mellan Svinö och Mellanholm i början av år 2022. Totalentreprenader med förnyat tonnage till Sottungatrafiken och till linjen Enklinge - Kumlinge upphandlas, se moment 75010.

Arbetet med att begära in anbud för nytt tonnage till linfärjelinjen Prästö-Töftö fortsätter också i linje med tidigare budget och för det ändamålet föreslås att 3.500.000 euro upptas för att kunna teckna avtal. Den totala kostnaden beräknas till ca 7.000.000 euro.

Av anslaget föreslås 425.000 euro användas för modernisering och ombyggnation av de frigående färjorna, bl.a. anpassningar för att möta kraven i tillgänglighetsdirektivet, uppgradering av utrymmen och utrustning samt projektering av ombyggnation av befintliga färjor till samverkande fästen. Under

året genomförs även studier över vad som kan göras för att åstadkomma ytterligare bränsleinbesparingar på befintliga färjor.

9760 Kostnader för väghållning

976000 Infrastrukturinvesteringar (R)

Sammandrag	Bokslut 2018	Budget 2019	TB 2019	Förslag 2020
Anslag netto	-11 600 491	-15 884 000		-20 600 000

Budgetmotivering

Föreslås ett anslag om 20.600.000 euro.

Enligt tidigare budgetbeslut i lagtinget och av landskapsregeringen antagna åtgärdsprogram är ett 30-tal större och mindre bro-, hamn- och vägprojekt aktuella. I tidigare budgeter har anslag upptagits för hela eller delar av projekten. Vid tidpunkten för beredningen av föreliggande budgetförslag bedöms de planerade totala utgifterna under år 2020 uppgå till ca 25,8 miljoner euro exklusive en buffert på 1,0 miljoner euro. Vid utgången av år 2019 bedöms ca 6,2 miljoner euro återstå av tidigare budgeterade anslag, vilket belopp överförs i bokslutet till år 2020 som en reservering. Landskapsregeringen föreslår att dessa anslag kan användas för att täcka projektrelaterade kostnader. Med beaktande av kvarstående anslag från tidigare år föreslår landskapsregeringen ett ytterligare anslag om 20,6 miljoner euro för år 2020.

Landskapsregeringen föreslår samtidigt att eventuella omfördelningar av tidigare budgeterade anslag inte ska påverka möjligheten att förverkliga de projekt som lagtinget tidigare beviljat anslag för. Förverkligandet av projekten sker i enlighet med investeringsplanen som landskapsregeringen fastställer. Vid behov återkommer landskapsregeringen i ett senare budgetförslag med tilläggsanslag då dessa projekt ska verkställas.

Under tidigare budgetår givna fullmakter för att ingå bro-, hamn- och vägbyggnadsentreprenadavtal belastar de följande finansåren med ca 22 miljoner euro. Anslag för utgifter som uppstår först under senare budgetår p.g.a. ingångna entreprenadavtal upptas i följande års budgetförslag. Projekten förverkligas därmed med beaktande av tillgängliga anslag under år 2020, prioritering och i vilken ordning de är klara att genomföras samt fullmakten som föreslås i föreliggande budgetförslag nedan om att ingå nya avtal.

Inkomster

Föreslås, med hänvisning till 6 § LL (2012:69) om landskapets finansförvaltning, att kostnaderna för externa intressenter för exempelvis kabelbrunnar, rör för kabeldragningar och liknande projekt direkt förknippade kostnader som inte ska belasta landskapet gottskrivs momentet.

Utgifter

Väginvesteringar

Anslaget används till planering och projektering, investering och beläggningsarbeten samt för mindre trafiksäkerhets- och förbättringsåtgärder. Med anslaget förverkligas tidigare beslut att färdigställa huvudvägarnas ombyggnad samt att grundförbättra och belägga glesbygdsvägarna. Medlen används även för reinvesteringar i syfte att upprätthålla befintlig infrastruktur. För att underlätta möjligheten till hållbara transporter och att uppfylla hållbarhetsagendans mål 5, 6 och 7 kommer fokus läggas på att skapa förutsättningar för att påskynda utbyggnaden av gång- och cykelvägnätet längs huvudvägarna.

För beläggning, grundförstärkning, vägförrättning samt trafiksäkerhetsåtgärder avsätts ca 2,2 miljoner euro och för reinvestering i vägnätet avsätts ca 2,2 miljoner euro. Till detta kommer kostnader för tidigare beviljade projekt, projektering, utredningar, vägdatabas och mindre ombyggnader till planering och projektering, investeringar, maskiner och beläggningsarbeten.

Bro- och hamninvesteringar

Under året fortsätter broutbytesprojektet med planering, upphandling och entreprenadskeden för de prioriterade broarna. Entreprenaden med utbytet av Karlbybron beräknas färdigställas under senhösten så långt att trafiken kan flyttas över till den nya bron. Eventuellt kan beläggningsarbeten och återställning av grönytor göras under våren 2021. Den totala investeringskostnaden beräknas till ca 2,2 miljoner euro, av vilka ca 700.000 euro avsätts år 2020.

Entreprenaden för den nya Bomarsundsbron inleds under året och bron beräknas färdigställas våren 2022. Åtgärderna med att byta ut Bomarsundsbron till en motsvarande bågbro är kostnadsberäknad till ca 7,2 miljoner euro, av vilka ca 2,5 miljoner euro avsätts år 2020.

Under år 2019 gjordes förstudien och programhandlingarna klara för Djurholmssundsbron, Långholmsströmsbron, Kastörsbron, Askörsbron och Dånösundsbron. System- och detaljprojektering av förfrågningsunderlag inleddes för landskapsregeringens broar under hösten 2019. Under år 2020 beräknas förfrågningunderlagen göras klara för dessa broar och entreprenadupphandlingarna inledas för Kastörsbron och Djurholmssundsbron. Åtgärdsförslagen för Dånösundsbron lämnades till Geta kommun i september 2019. Nu avvaktas kommunens ställningstagande gällande åtgärdsförslaget. För broprojekten beräknas ca 1,4 miljoner euro att förbrukas under året.

Landskapets hamnar uppvisar underhållsbrister. För att åtgärda bristerna, öka säkerheten och för det kontinuerliga arbetet med att underhålla broar och hamnar avsätts 3,1 miljoner euro. I detta ingår ett flertal projekt som förstudier om förnyande och anpassning av hamnarna för nytt tonnage samt upprättande av entreprenadhandlingar för kommande renovering och tätskiktsbyten på broar.

Kortrutt – Hållbarhetsanpassning av skärgårdens trafiksystem

I tilläggsbudget 1, år 2017, erhölls en investeringsfullmakt om 40 miljoner euro för kortruttsutbyggnaden i skärgården. Med dessa medel fortsätter nu planerings- och upphandlingsprocesserna och uppstarten av entreprenaderna för projekt västra och östra Föglö.

Under år 2018 fastställdes vägplanerna för västra Föglö och arbetet med framtagande av anbudshandlingar för projektet inleddes. Under år 2019 upphandlades entreprenaden och entreprenadarbetena inleds under senhösten efter att vägplanerna vunnit laga kraft. Kostnaderna under år 2020 för projekt västra Föglö kommer att utgöras i huvudsak av entreprenad- och övervakningskostnader. För projektet beräknas ca 9,2 miljoner euro att förbrukas under året.

Under år 2019 delgavs och fastställdes vägplanerna för projekt östra Föglö, del 1 (Brändöströmsbron och Sanda korsningsområde) och del 2 (Sommarö by till det nya planerade färjfästet i Hastersboda). Hösten 2019 upphandlades del 1 av projektet. För del 2 färdigställdes planeringen av förfrågningsunderlaget under år 2019 och upphandlingen av byggnadsentreprenaden planeras att inledas under första kvartalet år 2020. Under senhösten 2019 delgavs även de förslag till farledsplaner som är nödvändiga för att knyta skärgårdstrafiken till Hastersboda. Farledsplanerna beräknas fastställas i början av år 2020. För projektet beräknas ca 3,9 miljoner euro att förbrukas under året. Helt avgörande för möjligheten att realisera projektet inom denna tidsplan är att pågående juridiska processer inte ställer hinder för att påbörja det.

Fullmakt

Med beaktande av att ett flertal av ovanstående investeringsprojekt är fleråriga föreslås att landskapsregeringen kan ingå entreprenadavtal under år 2020 som sammanlagt belastar de följande finansåren med högst 15 miljoner euro.

8 Myndigheter samt fristående enheter

9825 Ålands polismyndighet

982500 Investeringar (R)

Sammandrag	Bokslut 2018	Budget 2019	TB 2019	Förslag 2020
Anslag netto	-1 180 867	- 835 000	- 160 000	- 650 000

Budgetmotivering

Föreslås ett anslag om 650.000 euro.

Utgifter

Av anslaget avses 60.000 för ett byte av civil polisbil samt ett delanslag om 590.000 euro för ny systemlösning för Landskapsalarmcentralen.

Myndighetens fordonspark behöver kontinuerligt uppdateras.Fordonen är ett av de viktigaste arbetsredskapen i verksamheten och måste vara tillförlitliga i sin funktion. Kostnaderna för underhåll och service stiger snabbt i takt med antalet kilometrar som de används. Fordonet som står i tur att bytas införskaffades år 2007. Bil som ersätts säljs i enlighet med tidigare praxis.

I första tilläggsbudgeten för år 2017 beviljades ett investeringsanslag för upphandling av en ny systemlösning för Landskapsalarmcentralens hantering av nödsamtal och nödmeddelanden samt för den kringutrustning som denna investering medför. Anslag om sammanlagt 2.410.000 euro har budgeterats under åren 2017 – 2019, inklusive andra tilläggsbudgeten. I föreliggande budgetförslag föreslås ett ytterligare delanslag om 590.000 euro. I och med detta är de totala investeringsutgifterna som bedöms uppgå till ca 3.000.000 euro budgeterade. Driftskostnader för systemet budgeteras under moment 82500.

9840 Ålands hälso- och sjukvård

984000 Hälso- och sjukvårdsinvesteringar (R)

Sammandrag	Bokslut 2018	Budget 2019	TB 2019	Förslag 2020
Anslag netto	-2 698 436	-1 200 000		-1 695 000

Budgetmotivering

Föreslås ett anslag om 1.695.000 euro.

Utgifter

Investeringsanslaget är avsett att användas enligt följande

- tandvårdskliniken, tre tandvårdsstolar, 60.000 euro
- anestesi- operations- och intensivvårdskliniken, diskmaskin, 50.000 euro
- anestesi- operations- och intensivvårdskliniken, endoskopitorn, 65.000 euro
- anestesi- operations- och intensivvårdskliniken, dokumentationssystem T-DOC, 50.000 euro
- laboratorieenheten, instrument för analyser, 70.000 euro
- akutkliniken, ultraljudsapparat, 50.000 euro
- personalenheten, Unit4 (löne- och personaladministrativt program) implementering, 400.000 euro
- IT-enheten, 200 st. arbetsstationer, 300.000 euro

- IT-enheten, server- och datalicenser, 500.000 euro samt
- IT-enheten, informationsskärmar, 150.000 euro.

9848 Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet

984810 Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet, investeringar (R)

Sammandrag	Bokslut 2018	Budget 2019	TB 2019	Förslag 2020
Anslag netto		-38 000		

Budgetmotivering
Momentet utgår.

984820 Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighets laboratorium, investeringar (R)

Sammandrag	Bokslut 2018	Budget 2019	TB 2019	Förslag 2020
Anslag netto				-93 000

Budgetmotivering
Momentet nytt.

Föreslås ett anslag om 93.000 euro för förnyande av datasystem.

Utgifter
Ett nytt datasystem bidrar till hållbarhetsmålen 1, 3, 4 och 5. Laboratoriets datasystem förnyas för att leva upp till nuvarande lagstiftning och krav. Investeringskostnaden består av 38.000 euro för datasystemet, resekostnader och utbildning. Därtill kommer övriga kostnader såsom konvertering av gamla data, fakturahantering med koppling till Visma, SQL- serverlicens, RedHatJBoss-licens samt upplägg på servrar 26.000 euro. För att möjliggöra implementeringen behövs anslag för en laboratorieanalytiker 70 % till en kostnad om 29.000 euro. Uppgiften kan inte utföras med befintlig arbetsresurs.

9850 Högskolan på Åland

985000 Investeringsutgifter (R)

Sammandrag	Bokslut 2018	Budget 2019	TB 2019	Förslag 2020
Anslag netto	-40 939	-2 625 000		- 215 000

Budgetmotivering
Föreslås ett anslag om 215.000 euro.

Utgifter
Investeringen i uppgradering och nyanskaffning av simulatorer för sjöfartsutbildningarna fortsätter. 2.475.000 euro beviljades år 2019.

Investeringen i AR/VR/AI för modernisering av virtuell och simulerad inlärning i laboratoriemiljö fortsätter bl.a. genom ökat samarbete med Kulturbyrån för att stödja digitala innovationer och interaktivitet i t.ex. besöksobjekten.

Av det fleråriga anslaget om 950.000 euro budgeteras 150.000 euro för bl.a. följande anskaffningar år 2020

- VR/AR hjälmar /-skärmar
- övervakning/mätning av utrymmens luft, temperatur, fukt, CO_2 etc.

- nya processer i processlabbet
- 3D skrivare samt
- utökning av automationsutrustning i automationslabbet.

För inköp av ny simulatordocka (Sim-Man 3G) till sjukskötarutbildningen föreslås 65.000 euro. Till befintlig docka går det inte längre att få tag på reservdelar när den nu börjat få tekniska problem. Dockan utgör ett mycket viktigt moment i undervisningen eftersom studerande har möjlighet till praktik på plats i skolan.

9855 Ålands gymnasium

985500 Investeringsutgifter (R)

Sammandrag	Bokslut 2018	Budget 2019	TB 2019	Förslag 2020
Anslag netto	-18 295	- 300 000		- 210 000

Budgetmotivering

Föreslås ett anslag om 210.000 euro.

Utgifter

Föreslås ett anslag om 100.000 euro för nyinvesteringar i samband med ombyggnad av köket på Neptunigatan 19. Ett anslag om 60.000 euro för olika IT-investeringar samt ett anslag om 50.000 euro för Ålands yrkesgymnasiums teknikenhet.

9856 Ålands sjösäkerhetscentrum

985600 Ålands sjösäkerhetscentrum, investeringar (R)

Sammandrag	Bokslut 2018	Budget 2019	TB 2019	Förslag 2020
Anslag netto	-52 318	- 255 000		-60 000

Budgetmotivering

Föreslås ett anslag om 60.000 euro.

Utgifter

Anslaget har beräknats enligt följande ungefärliga fördelning:

- m/s Michael Sars: 30.000 euro för ombyggnad av akterdäck med borttagning av trålränna, 20.000 euro för förtöjningsvinschar för att bredda på undervisningsmöjligheterna samt 10.000 euro för ny landgång som även är handikappanpassad.

9860 Ålands arbetsmarknads- och studieservicemyndighet

986000 Ålands arbetsmarknads- och studieservicemyndighet, investeringar (R)

Sammandrag	Bokslut 2018	Budget 2019	TB 2019	Förslag 2020
Anslag netto			-45 000	- 300 000

Budgetmotivering

Föreslås ett anslag om 300.000 euro.

Utgifter

Föreslås i enlighet med tidigare plan 255.000 euro för upphandling av ett nytt IT-system för hantering av studiestöd genom Åda Ab. För anskaffning av ett IT-system som stöd vid handläggning av arbetslöshetsförmånsärenden föreslås ett anslag om 45.000 euro.

Finansieringslån

Årsbidraget eller kassaflödet i verksamheten uppgår enligt budgetförslaget till drygt 19,9 miljoner euro. I föreliggande budgetförslag upptas anslag för investeringar och övriga finansinvesteringar till ett nettobelopp om knappt 26,8 miljoner euro att jämföra mot ca 23,2 miljoner euro i grundbudgeten för år 2019. På grund av olika orsaker har i likviditetsberäkningen antagits att drygt 6 miljoner euro av anslag för infrastrukturinvesteringar från år 2019 förverkligas först under år 2020. Budgetförslaget sammanfattas i nedanstående finansieringsanalys:

FINANSIERINGSANALYS BUDGETFÖRSLAG 2020

	Grundbudget 2019 *)	Tb 1 o. 2/2019	Totalt 2019	Förslag 2020 *)
Kassaflödet i verksamheten	7 649 000	-2 719 000	4 930 000	19 908 000
Kassaflödet för investeringarnas del	-17 034 000	-555 000	-17 589 000	-34 817 000
Kassaflödet för finansieringens del	-3 827 000	55 000	-3 772 000	1 848 000
Förändring av likvida medel	**-13 212 000**	**-3 219 000**	**-16 431 000**	**-13 061 000**

*) OBS totalen har minskats med drygt 6 miljoner euro år 2019 avseende reservationsanslag för infrastrukturinvesteringar där förverkligande förskjutits tidsmässigt. Motsvarande ökning har gjorts år 2020.

Per utgången av augusti 2019 uppgick de likvida medlen till knappt 52 miljoner euro exklusive Fastighetsverket och knappt 66 miljoner euro inklusive Fastighetsverket. Vid tidpunkten för beredningen av budgetförslaget bedöms likviditeten exklusive Fastighetsverket uppgå till ca 46 miljoner euro vid slutet av år 2019 och kring 33 miljoner euro i slutet av år 2020. Likviditeten i Fastighetsverket beräknas uppgå till ca 20 miljoner euro i slutet av år 2019 och till i stort sett samma nivå i slutet av år 2020. Dock kan konstateras att den framtida utvecklingen av likviditeten till stor del är beroende av när de större investeringarna går över i förverkligande-/byggfasen, exempelvis delprojekten inom kortrutt och övriga infrastrukturinvesteringar samt it-investeringar. Därutöver ska byggandet av polishuset finansieras av Fastighetsverket. Betydelse har även om större lån beviljas ur penningautomatmedel inom ramen för under tidigare år budgeterade anslag. Vid tidpunkten för uppgörandet av föreliggande budgetförslag är inga större lån ur penningautomatmedel kända. Avkastning ur penningautomatmedel som har reserverats ingår i likviditetsberäkningarna. Finansierings- och placeringsplanen för upprätthållande av tillräcklig likviditet uppdateras årligen efter att lagtinget har fattat beslut om budgeten för det aktuella budgetåret. Med beaktande av ovanstående bedömer landskapsregeringen att det inte finns behov av låntagning under år 2020.

Bilaga 1

SIFFERSTAT

VERKSAMHET

		Anslag 2020	Inkomster 2020
	Avdelning 1		
100	**LAGTINGET**	**-4 604 000**	**0**
101	LAGTINGET	-2 720 000	0
10100	Lagtinget, verksamhet	-2 720 000	0
111	LAGTINGETS KANSLI	-1 535 000	0
11100	Lagtingets kansli, verksamhet	-1 510 000	0
11130	Lagtingets bibliotek, verksamhet	-25 000	0
112	LAGTINGETS ÖVRIGA UTGIFTER	-95 000	0
11210	Lagtingets Östersjösamarbete BSPC, verksamhet	-25 000	0
11220	Dispositionsmedel	-70 000	0
120	LANDSKAPSREVISIONEN	-220 000	0
12010	Landskapsrevisionen, verksamhet	-220 000	0
130	ÅLANDS DELEGATION I NORDISKA RÅDET	-34 000	0
13010	Ålands delegation i Nordiska rådet, verksamhet	-34 000	0
	Avdelning 2		
200	**LANDSKAPSREGERINGEN OCH REGERINGSKANSLIET**	**-8 134 000**	**2 992 000**
200	LANTRÅDET OCH LANDSKAPSREGERINGENS LEDAMÖTER	-962 000	0
20010	Landskapsregeringen, verksamhet	-892 000	0
20020	Dispositionsmedel	-70 000	0
210	REGERINGSKANSLIET	-3 844 000	157 000
21010	Regeringskansliet, verksamhet	-3 844 000	157 000
215	KOMMUNIKATIONSVERKSAMHET	-104 000	14 000
21500	Kommunikationsverksamhet	-35 000	11 000
21510	Ålandskontoret i Helsingfors, verksamhet	-69 000	3 000
220	FRÄMJANDE AV JÄMSTÄLLDHETEN	-75 000	0
22000	Främjande av jämställdheten, verksamhet	-75 000	0
225	FRÄMJANDE AV INTEGRATION	-109 000	44 000
22500	Främjande av integration	-109 000	44 000
230	VALKOSTNADER	0	0
23000	Valkostnader	0	0
240	BRAND- OCH RÄDDNINGSVÄSENDET	-32 000	2 000
24000	Brand- och räddningsväsendet, verksamhet	-32 000	2 000

		Anslag 2020	Inkomster 2020
250	PERSONALARBETE OCH ARBETSMILJÖ	-598 000	195 000
25000	Utbildning, företagshälsovård, arbetarskydd, personalaktiviteter och personalpolitiska åtgärder	-598 000	195 000
252	SERVICEVERKSAMHET	-348 000	33 000
25210	Serviceverksamhet	-348 000	33 000
260	LANDSKAPSREGERINGENS ÖVRIGA INKOMSTER OCH UTGIFTER	-652 000	85 000
26000	Landskapsregeringens övriga inkomster och utgifter	-375 000	0
26002	Interreg Central Baltic Programme 2014 - 2020	-85 000	85 000
26003	Utvecklings- och hållbarhetsagenda för Åland	-180 000	0
26004	Ålandsdelegationen	-12 000	0
265	KONSUMENTSKYDD	-27 000	0
26500	Konsumentskydd, verksamhet	-27 000	0
270	RADIO- OCH TV-VERKSAMHET	-447 000	2 460 000
27000	Radio- och TV-verksamhet (F)	-447 000	2 460 000
280	LAGBEREDNINGEN	-936 000	2 000
28010	Lagberedningen, verksamhet	-936 000	2 000
	Avdelning 3		
300	**FINANSAVDELNINGENS FÖRVALTNINGSOMRÅDE**	**-46 901 000**	**19 374 000**
300	ALLMÄN FÖRVALTNING	-2 735 000	194 000
30010	Finansavdelningens allmänna förvaltning, verksamhet	-2 735 000	194 000
380	PENSIONER OCH PENSIONSAVGIFTER	-37 730 000	19 100 000
38000	Pensioner och pensionsrelaterade utgifter (F)	-37 730 000	19 100 000
390	GEMENSAMMA FÖRVALTNINGSKOSTNADER	-6 436 000	80 000
39000	IT-drifts- och utvecklingskostnader (R)	-3 028 000	80 000
39050	Förändring av semesterlöneskuld och andra bokföringsmässiga korrigeringar (F)	-624 000	0
39099	Internhyra	-2 784 000	0
	Avdelning 4		
400	**SOCIAL- OCH MILJÖAVDELNINGENS FÖRVALTNINGSOMRÅDE**	**-3 203 001**	**268 000**
400	ALLMÄN FÖRVALTNING	-1 810 000	43 000
40010	Social- och miljöavdelningens allmänna förvaltning, verksamhet	-1 810 000	43 000
410	ÖVRIGA SOCIALA UPPGIFTER	-150 000	0
41000	Övriga sociala uppgifter	-150 000	0
420	ÖVRIGA HÄLSO- OCH SJUKVÅRDSUPPGIFTER	-70 000	0
42000	Övriga hälso- och sjukvårdsuppgifter	-70 000	0

		Anslag 2020	Inkomster 2020
430	ALLMÄN MILJÖVÅRD	-116 000	0
43000	Allmän miljövård, verksamhet	-116 000	0
440	NATURVÅRD	-378 000	0
44000	Naturvård	-378 000	0
450	VATTENFÖRSÖRJNING OCH VATTENVÅRD	-530 000	175 000
45000	Vattenförsörjning och vattenvård	-530 000	175 000
460	CIRKULÄR EKONOMI	-29 000	0
46000	Cirkulär ekonomi (R)	-29 000	0
470	MILJÖHÄLSOVÅRD	-120 000	50 000
47000	Miljöhälsovård	-120 000	50 000
	Avdelning 5		
500	**UTBILDNINGS- OCH KULTURAVDELNINGENS FÖRVALTNINGSOMRÅDE**	**-7 728 001**	**395 000**
500	ALLMÄN FÖRVALTNING	-3 242 000	23 000
50010	Utbildnings- och kulturavdelningens allmänna förvaltning, verksamhet	-3 242 000	23 000
505	BIBLIOTEKSVERKSAMHET	-149 000	2 000
50500	Bibliotek	-149 000	2 000
510	ALLMÄN UNGDOMS-, IDROTTS- OCH KULTURVERKSAMHET	-137 000	0
51010	Ålands kulturdelegation och nordiskt kultursamarbete	-137 000	0
515	PENNINGAUTOMATMEDEL FÖR UNGDOMSARBETE OCH IDROTT	-112 000	0
51500	Penningautomatmedel för ungdomsarbete och idrott (R)	-112 000	0
516	PENNINGAUTOMATMEDEL FÖR KULTURELL VERKSAMHET	-500 000	3 000
51600	Penningautomatmedel för kulturell verksamhet (R)	-500 000	3 000
535	UTBILDNINGSVERKSAMHET	-1 459 000	42 000
53500	Vuxenutbildning	-900 000	0
53510	Utvecklingsarbete inom utbildning	-559 000	42 000
540	KULTURARVS- OCH MUSEIVERKSAMHET	-2 129 000	325 000
54000	Kulturarvs- och museiverksamhet	-2 129 000	325 000
	Avdelning 6		
600	**NÄRINGSAVDELNINGENS FÖRVALTNINGSOMRÅDE**	**-2 892 000**	**633 000**
600	ALLMÄN FÖRVALTNING	-2 440 000	400 000
60010	Näringsavdelningens allmänna förvaltning, verksamhet	-2 440 000	400 000

		Anslag 2020	Inkomster 2020
610	NÄRINGSLIVETS FRÄMJANDE	-258 000	67 000
61000	Näringslivets främjande (R)	-40 000	0
61100	Ålands landsbygdscentrum	-218 000	67 000
615	FRÄMJANDE AV LIVSMEDELSPRODUKTION	-14 000	0
61500	Främjande av livsmedelsproduktion	-14 000	0
621	EUROPEISKA UNIONEN - ERUF OCH ESF, 2014 - 2020	-60 000	0
62110	Förvaltningskostnader	-60 000	0
640	FRÄMJANDE AV SKOGSBRUKET	-25 000	0
64000	Främjande av skogsbruket	-25 000	0
650	JAKT- OCH VILTVÅRD	-67 000	166 000
65000	Jakt- och viltvård (R)	-67 000	166 000
670	FRÄMJANDE AV FISKERINÄRINGEN	-28 000	0
67000	Främjande av fiskerinäringen	-28 000	0

Avdelning 7

700	**INFRASTRUKTURAVDELNINGENS FÖRVALTNINGS-OMRÅDE**	**-25 720 000**	**1 320 000**
700	ALLMÄN FÖRVALTNING	-2 273 000	60 000
70010	Infrastrukturavdelningens allmänna förvaltning, verksamhet	-2 273 000	60 000
710	PLANLÄGGNINGS- OCH BYGGNADSVÄSENDET	-50 000	0
71000	Planläggnings- och byggnadsväsendet, verksamhet	-50 000	0
720	ELSÄKERHET OCH ENERGI	-98 000	10 000
72000	Elsäkerhet och energi	-60 000	10 000
72030	Samhällsteknikutveckling	-38 000	0
740	ÅLANDSTRAFIKEN	-448 000	0
74000	Ålandstrafiken, verksamhet	-448 000	0
745	OLJESKYDD	-143 000	0
74500	Oljeskydd	-143 000	0
750	KOSTNADER FÖR SJÖTRAFIK	-19 088 000	1 250 000
75010	Upphandling av sjötrafik	-16 726 000	1 250 000
75030	Upphandling av linfärjetrafik	-2 362 000	0
760	KOSTNADER FÖR VÄGHÅLLNING	-3 620 000	0
76010	Utgifter för drift och underhåll av vägar	-2 543 000	0
76030	Utgifter för underhåll av farleder och fiskefyrar	-280 000	0
76050	Utgifter för drift och underhåll av färjfästen, bryggor, broar, hamnar och byggnader	-797 000	0

		Anslag 2020	Inkomster 2020
80-88	**MYNDIGHETER SAMT FRISTÅENDE ENHETER**	**-151 625 999**	**19 319 000**
820	ÅLANDS STATISTIK- OCH UTREDNINGSBYRÅ	-1 026 000	358 000
82000	Ålands statistik- och utredningsbyrå, verksamhet	-1 026 000	358 000
822	DATAINSPEKTIONEN	-145 000	0
82200	Datainspektionen, verksamhet	-145 000	0
823	ÅLANDS ENERGIMYNDIGHET	-52 000	37 000
82300	Ålands energimyndighet, verksamhet	-52 000	37 000
825	ÅLANDS POLISMYNDIGHET	-8 403 000	419 000
82500	Ålands polismyndighet, verksamhet	-8 403 000	419 000
826	ÅLANDS OMBUDSMANNAMYNDIGHET	-278 000	46 000
82600	Ålands ombudsmannamyndighet, verksamhet	-278 000	46 000
827	LOTTERIINSPEKTIONEN	-125 000	125 000
82700	Lotteriinspektionen, verksamhet	-125 000	125 000
831	UPPHANDLINGSINSPEKTIONEN	-105 000	0
83100	Upphandlingsinspektionen, verksamhet	-105 000	0
840	ÅLANDS HÄLSO- OCH SJUKVÅRD	-95 729 000	8 620 000
84000	Ålands hälso- och sjukvård, verksamhet	-95 729 000	8 620 000
848	ÅLANDS MILJÖ- OCH HÄLSOSKYDDSMYNDIGHET	-3 134 000	983 000
84810	Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet, verksamhet	-2 263 000	585 000
84820	Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighets laboratorium, verksamhet	-871 000	398 000
850	HÖGSKOLAN PÅ ÅLAND	-7 168 000	345 000
85000	Högskolan på Åland	-7 168 000	345 000
851	ÅLANDS FOLKHÖGSKOLA	-1 361 000	72 000
85100	Ålands folkhögskola, verksamhet	-1 361 000	72 000
852	ÅLANDS MUSIKINSTITUT	-1 374 000	126 000
85200	Ålands musikinstitut, verksamhet	-1 374 000	126 000
855	ÅLANDS GYMNASIUM	-21 680 000	850 000
85500	Ålands gymnasium, verksamhet	-21 680 000	850 000
856	ÅLANDS SJÖSÄKERHETSCENTRUM	-1 490 000	838 000
85600	Ålands sjösäkerhetscentrum, verksamhet	-1 490 000	838 000
860	ÅLANDS ARBETSMARKNADS- OCH STUDIESERVICE-MYNDIGHET	-2 576 000	15 000
86000	Arbetsmarknads- och studieservicemyndigheten, verksamhet	-1 654 000	15 000
86050	Sysselsättnings- och arbetslöshetsunderstöd	-922 000	0
865	ÅLANDS FISKODLING, GUTTORP	-745 000	100 000
86500	Ålands fiskodling, Guttorp, verksamhet	-745 000	100 000

		Anslag 2020	Inkomster 2020
870	FORDONSMYNDIGHETEN	-1 220 000	1 300 000
87000	Fordonsmyndigheten, verksamhet	-1 220 000	1 300 000
871	REDERIVERKSAMHET	0	0
87100	Rederienheten, verksamhet (R)	0	0
872	VÄGUNDERHÅLLSVERKSAMHET	-2 727 000	2 747 000
87200	Vägunderhållsenheten, verksamhet	-2 727 000	2 747 000
873	VERKSTAD OCH LAGER	-2 288 000	2 338 000
87300	Verkstad och lager, verksamhet	-2 288 000	2 338 000
	Verksamhet sammanlagt	**-250 808 000**	**44 301 000**

ÖVERFÖRINGAR

Avdelning 1

100	**LAGTINGET**	**-255 000**	**0**
112	LAGTINGETS ÖVRIGA UTGIFTER	-255 000	0
11290	Till lagtingsgruppernas disposition för kansliändamål	-255 000	0

Avdelning 2

200	**LANDSKAPSREGERINGEN OCH REGERINGSKANSLIET**	**-2 428 000**	**178 000**
230	VALKOSTNADER	0	0
23000	Valkostnader	0	0
232	UNDERSTÖDJANDE AV POLITISK VERKSAMHET	-195 000	178 000
23200	Understödjande av politisk verksamhet och politisk information	-195 000	178 000
240	BRAND- OCH RÄDDNINGSVÄSENDET	-220 000	0
24010	Landskapsstöd för materielanskaffningar (R)	-220 000	0
270	RADIO- OCH TV-VERKSAMHET	-2 013 000	0
27000	Radio- och TV-verksamhet (F)	-2 013 000	0

Avdelning 3

300	**FINANSAVDELNINGENS FÖRVALTNINGSOMRÅDE**	**-24 653 000**	**200 000**
330	LANDSKAPSANDELAR OCH STÖD TILL KOMMUNERNA	-18 321 000	0
33000	Landskapsandelar och stöd till kommunerna (RF)	-18 321 000	0
340	SÄRSKILDA UNDERSTÖD, LÅN OCH INVESTERINGAR	-200 000	200 000
34000	Särskilda stöd och lån (F)	-200 000	200 000

		Anslag 2020	Inkomster 2020
350	PENNINGAUTOMATMEDEL	-6 132 000	0
35000	Penningautomatmedel (R)	-6 132 000	0
	Avdelning 4		
400	**SOCIAL- OCH MILJÖAVDELNINGENS FÖRVALTNINGSOMRÅDE**	**-27 691 000**	**0**
410	ÖVRIGA SOCIALA UPPGIFTER	-12 566 000	0
41010	Övriga sociala uppgifter, överföringar (F)	-12 566 000	0
415	KOMMUNERNAS SOCIALVÅRDSOMRÅDE	-10 960 000	0
41500	Kostnadsbaserade landskapsandelar och stöd inom socialvårdsområdet (F)	-10 960 000	0
420	ÖVRIGA HÄLSO- OCH SJUKVÅRDSUPPGIFTER	-30 000	0
42000	Övriga hälso- och sjukvårdsuppgifter	-30 000	0
440	NATURVÅRD	-15 000	0
44000	Naturvård	-15 000	0
445	PENNINGAUTOMATMEDEL FÖR SOCIAL OCH MILJÖVERKSAMHET	-4 100 000	0
44510	Penningautomatmedel för social verksamhet (R)	-3 500 000	0
44520	Penningautomatmedel för miljöverksamhet (R)	-600 000	0
450	VATTENFÖRSÖRJNING OCH VATTENVÅRD	0	0
45000	Vattenförsörjning och vattenvård	0	0
460	CIRKULÄR EKONOMI	-20 000	0
46000	Cirkulär ekonomi (R)	-20 000	0
	Avdelning 5		
500	**UTBILDNINGS- OCH KULTURAVDELNINGENS FÖRVALTNINGSOMRÅDE**	**-19 946 000**	**55 000**
502	STUDIESTÖD	-7 947 000	55 000
50200	Studiestöd	-7 947 000	55 000
510	ALLMÄN UNGDOMS-, IDROTTS- OCH KULTURVERKSAMHET	-695 000	0
51000	Landskapsandelar och stöd för medborgarinstitut och kulturverksamhet	-695 000	0
515	PENNINGAUTOMATMEDEL FÖR UNGDOMSARBETE OCH IDROTT	-2 280 000	0
51500	Penningautomatmedel för ungdomsarbete och idrott (R)	-2 280 000	0
516	PENNINGAUTOMATMEDEL FÖR KULTURELL VERKSAMHET	-1 852 000	0
51600	Penningautomatmedel för kulturell verksamhet (R)	-1 852 000	0

		Anslag 2020	Inkomster 2020
520	LANDSKAPSANDELAR OCH STÖD FÖR GRUNDSKOLAN	-7 172 000	0
52000	Landskapsandelar för grundskolan och stöd för undervisning (F)	-7 172 000	0
	Avdelning 6		
600	**NÄRINGSAVDELNINGENS FÖRVALTNINGSOMRÅDE**	**-13 433 000**	**4 176 000**
610	NÄRINGSLIVETS FRÄMJANDE	-1 592 000	0
61000	Näringslivets främjande (R)	-1 592 000	0
615	FRÄMJANDE AV LIVSMEDELSPRODUKTION	-909 000	0
61500	Främjande av livsmedelsproduktion (R)	-659 000	0
61550	Avbytarservice (F)	-250 000	0
621	EUROPEISKA UNIONEN - ERUF OCH ESF, 2014 - 2020	-82 000	322 000
62100	Europeiska Unionen - ERUF och ESF, 2014 - 2020 (R-EU)	-82 000	322 000
623	EUROPEISKA UNIONEN - PROGRAM FÖR LANDSBYGDENS UTVECKLING, EJFLU, 2014 - 2020	-8 434 000	3 019 000
62300	Europeiska Unionen - EJFLU, 2014 - 2020 (R-EU)	-8 407 000	3 019 000
62390	Leaderfinansiering med penningautomatmedel (R-EU)	-27 000	0
625	EUROPEISKA UNIONEN - EUROPEISKA HAVS- OCH FISKERIFONDEN, EHFF, 2014 - 2020	-1 747 000	835 000
62500	Europeiska Unionen - EHFF, 2014 - 2020 (R-EU)	-1 747 000	835 000
640	FRÄMJANDE AV SKOGSBRUKET	-540 000	0
64000	Främjande av skogsbruket (R)	-540 000	0
650	JAKT- OCH VILTVÅRD	-79 000	0
65000	Jakt- och viltvård (R)	-79 000	0
670	FRÄMJANDE AV FISKERINÄRINGEN	-50 000	0
67000	Främjande av fiskerinäringen	-50 000	0
	Avdelning 7		
700	**INFRASTRUKTURAVDELNINGENS FÖRVALTNINGS-OMRÅDE**	**-4 925 000**	**0**
715	BOSTÄDER OCH BYGGANDE	-290 000	0
71500	Stöd för byggnadsrelaterade åtgärder (R)	-250 000	0
71510	Räntestöd och landskapsborgen för bostadsproduktion (F)	-40 000	0
720	ELSÄKERHET OCH ENERGI	-340 000	0
72010	Främjande av hållbar energiomställning (RF)	-340 000	0
747	ÖVRIG TRAFIK	-4 088 000	0
74700	Understöd för övrig trafik	-4 088 000	0
751	KOSTNADER FÖR SJÖTRAFIK	-207 000	0
75100	Understöd för varutransporter i skärgården	-207 000	0

		Anslag 2020	Inkomster 2020
80-88	**MYNDIGHETER SAMT FRISTÅENDE ENHETER**	**-4 840 000**	**15 000**
850	HÖGSKOLAN PÅ ÅLAND	-80 000	15 000
85000	Högskolan på Åland	-80 000	15 000
860	ÅLANDS ARBETSMARKNADS- OCH STUDIESERVICEMYNDIGHET	-4 760 000	0
86050	Sysselsättnings- och arbetslöshetsunderstöd (F)	-4 760 000	0
	OFÖRDELAD MINSKNING ÖVERFÖRINGSKOSTNADER	**100 000**	**0**
889	ÅTERFÖRDA ANSLAG	100 000	0
88900	Återförda anslag	100 000	0
	Överföringar sammanlagt	**-98 071 000**	**4 624 000**
89	**SKATTEFINANSIERING, FINANSIELLA POSTER OCH RESULTATRÄKNINGSPOSTER**		
890	**SKATTER OCH AVGIFTER AV SKATTENATUR, INKOMSTER AV LÅN OCH FINANSIELLA POSTER**	**-28 235 000**	**318 257 000**
890	SKATTER OCH INKOMSTER AV SKATTENATUR	0	271 487 000
89000	Skatter och inkomster av skattenatur	0	271 487 000
892	FINANSIELLA POSTER	-20 195 000	46 770 000
89200	Finansiella poster (F)	-195 000	1 670 000
89230	Landskapets fastighetsverk	0	5 100 000
89250	Avkastning av Ålands Penningautomatförenings verksamhet	-20 000 000	40 000 000
893	AVSKRIVNINGAR, NEDSKRIVNINGAR OCH JUSTERINGS-POSTER	-8 040 000	0
89300	Av- och nedskrivningar samt justeringsposter (F)	-8 040 000	0
	Skattefinansiering, finansiella poster och resultaträknings-poster sammanlagt	**-28 235 000**	**318 257 000**

		Anslag 2020	Inkomster 2020

9 INVESTERINGAR, LÅN OCH ÖVRIGA FINANSINVESTERINGAR

Avdelning 1

100	**LAGTINGET**	**0**	**0**
9111	LAGTINGETS KANSLI	0	0
911150	E-demokrati - utvecklingsprojekt (R)	0	0

Avdelning 2

200	**LANDSKAPSREGERINGEN OCH REGERINGSKANSLIET**	**-35 000**	**0**
9252	SERVICEVERKSAMHET	-35 000	0
925210	Serviceverksamhetsinvesteringar (R)	-35 000	0

Avdelning 3

300	**FINANSAVDELNINGENS FÖRVALTNINGSOMRÅDE**	**-1 122 000**	**2 840 000**
9340	SÄRSKILDA UNDERSTÖD, LÅN OCH INVESTERINGAR	-992 000	2 840 000
934000	Övriga finansinvesteringar (R)	-800 000	1 000
934080	Övriga lån (F)	-192 000	2 839 000
9350	PENNINGAUTOMATMEDEL	0	0
935010	Lån ur penningautomatmedel (R)	0	0
9390	GEMENSAMMA FÖRVALTNINGSKOSTNADER	-130 000	0
939000	IT-systemanskaffningar (R)	-130 000	0

Avdelning 4

400	**SOCIAL- OCH MILJÖAVDELNINGENS FÖRVALT-NINGSOMRÅDE**	**-230 000**	**0**
9440	NATURVÅRD	-230 000	0
944000	Anskaffning av områden för naturskyddsändamål (R)	-230 000	0

Avdelning 5

500	**UTBILDNINGS- OCH KULTURAVDELNINGENS FÖRVALTNINGSOMRÅDE**	**-424 000**	**0**
9540	KULTURARVS- OCH MUSEIVERKSAMHET	-424 000	0
954000	Inköp av konst (R)	-20 000	0
954010	Kulturarvs- och museiverksamhetsinvesteringar (R)	-404 000	0

		Anslag 2020	Inkomster 2020
	Avdelning 6		
600	**NÄRINGSAVDELNINGENS FÖRVALTNINGSOMRÅDE**	**-50 000**	**0**
9621	EUROPEISKA UNIONEN - ERUF OCH ESF, 2014 - 2020	0	0
962100	Europeiska Unionen - ERUF och ESF, 2014 - 2020	0	0
9640	FRÄMJANDE AV SKOGSBRUKET	-10 000	0
964000	Övriga investeringar för skogsbruket (R)	-10 000	0
9670	FRÄMJANDE AV FISKERINÄRINGEN	-40 000	0
967000	Anskaffning av båt (R)	-40 000	0
	Avdelning 7		
700	**INFRASTRUKTURAVDELNINGENS FÖRVALTNINGS-OMRÅDE**	**-24 525 000**	**0**
9745	OLJESKYDD	0	0
974500	Oljeskyddsinvesteringar (R)	0	0
9750	KOSTNADER FÖR SJÖTRAFIK	-3 925 000	0
975000	Fartygs- och färjeinvesteringar (R)	-3 925 000	0
9760	KOSTNADER FÖR VÄGHÅLLNING	-20 600 000	0
976000	Infrastrukturinvesteringar (R)	-20 600 000	0
80-88	**MYNDIGHETER SAMT FRISTÅENDE ENHETER**	**-3 223 000**	**0**
9825	ÅLANDS POLISMYNDIGHET	-650 000	0
982500	Investeringar (R)	-650 000	0
9840	ÅLANDS HÄLSO- OCH SJUKVÅRD	-1 695 000	0
984000	Hälso- och sjukvårdsinvesteringar (R)	-1 695 000	0
9848	ÅLANDS MILJÖ- OCH HÄLSOSKYDDSMYNDIGHET	-93 000	0
984820	Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighets laboratorium, investeringar (R)	-93 000	0
9850	HÖGSKOLAN PÅ ÅLAND	-215 000	0
985000	Investeringsutgifter (R)	-215 000	0
9855	ÅLANDS GYMNASIUM	-210 000	0
985500	Investeringsutgifter (R)	-210 000	0
9856	ÅLANDS SJÖSÄKERHETSCENTRUM	-60 000	0
985600	Ålands sjösäkerhetscentrum, investeringar (R)	-60 000	0

		Anslag 2020	Inkomster 2020
9860	ÅLANDS ARBETSMARKNADS- OCH STUDIESERVICE-MYNDIGHET	-300 000	0
986000	Ålands arbetsmarknads- och studieservicemyndighet, investeringar (R)	-300 000	0
	Investeringar, lån och övriga finansinvesteringar sammanlagt	**-29 608 999**	**2 840 000**
	Anslag och inkomster totalt ovanstående	**-406 723 000**	**370 022 000**

Bilaga 2

Utveckling och hållbarhet i budgeten

Arbetet med att integrera utvecklings- och hållbarhetsagendan och hållbarhet som perspektiv i verksamheterna och i budgeten framskrider. Planering, verkställande och uppföljning för att uppnå hållbarhet inom de olika verksamheterna koordineras och samordnas i övergripande färdplaner för respektive strategiskt utvecklingsmål i agendan. Utöver denna insats pågår arbete för att tillgodose övergripande strukturella behov för att effektivera den offentliga administrationen. I och med att implementeringen av utvecklings- och hållbarhetsagendan framskrider har också verksamheter insett behovet av sektorspecifika strategidokument för att konkretisera de strategiska utvecklingsmålen och arbetet med dessa pågår.

Landskapsregeringen har i rollen som den största offentliga aktören stor påverkan i det åländska samhället, dels som arbetsgivare, lagstiftare, utbildare, tjänsteproducent, konsument samt genom att, via olika stöd till företag, kommuner och tredje sektorn prioritera satsningar med tydlig hållbarhetsriktning. Varje åtgärd för att uppnå de strategiska utvecklingsmålen som landskapsregeringen tar får alltså effekt från flera håll. De tre hållbarhetsperspektiven, ekonomiska, sociala och miljömässiga, vägs och beaktas i relation till den verksamhet som bedrivs, både för att uppnå verksamhetsmålen och för att uppnå agendans långsiktiga strategiska utvecklingsmål.

Förutom på strategisk nivå deltar landskapsregeringen även i nätverket bärkraft.ax och andra arbetsgrupper för att stöda arbetet för ett hållbart Åland.

I sammanhanget kan nämnas de sektorspecifika EU-finansierade operativprogrammen. Innevarande programperiod som avslutas år 2020 innehåller målsättningar som väl bidrar till förverkligandet av agendan och inkommande programperiods planering pågår. Den europeiska regionala utvecklingsfondens och sysselsättningsfondens åländska program, Eruf/ESF-programmen, handlar om att utveckla och förbättra kompetensen inom arbetslivet, öka sysselsättningen, produktiviteten och innovationskapaciteten, vilket sker genom ett förnyat och diversifierat näringsliv. Strategin är att skapa förutsättningar för och att stöda innovationer och kompetens i företag och organisationer på Åland för att få näringslivet att växa smart och hållbart. Fokus läggs på långsiktighet, samverkan på olika plan, kapitalförsörjning i tidiga faser av företagets livscykel och kompetensförsörjning. I förverkligandet av målen förväntas hög sysselsättningsgrad, god skattekraft, konkurrenskraftiga företag och en långsiktigt hållbar tillväxt som bidrar till att behålla den åländska välfärden på en fortsatt hög nivå.

De EU-finansierade programmens målsättningar tangerar alla strategiska utvecklingsmål i agendan på ett eller annat sätt när programmen genomförs i förverkligandet av stödmottagarnas åtgärder.

Nedan följer ett axplock av landskapsförvaltningens strategiska och operativa arbete för att under år 2020 bidra till förverkligandet av de strategiska målen i utvecklings- och hållbarhetsagendan.

1. Välmående människor vars inneboende resurser växer

Årets insatser handlar t.ex. om att främja de äldres välmående, både hälsomässigt och socialt bland annat med fokus på digitalisering och en god mun- och tandhälsa. För yngre fortsätter arbetet med implementering av den nya lagen för barnomsorg och grundskola samt nya läroplaner, utbildning för barnträdgårdslärare, IT-tekniskt stöd i landskapets skolor, deltagande i program kring digitala lärmiljöer, stöd för kurser i svenska samt fortsatt satsning på ungdomshuset Boost och föreningen Ung resurs. Den planerade utvärderingen av inlärningsresultat och trivsel genomförs och insatser

som fokuserar på studerandes psykosociala hälsa initieras i samarbete med Folkhälsan och Helsingfors universitet. Dessutom genomförs en kartläggning av framtida utbildningsbehov samt prognostisering av utbildningsbehov år 2030 samt uppföljning av det utbildningspolitiska programmet. Projektet Kreativa barn fortgår. Utgående från fjolårets undersökning i samarbete med ÅSUB om kreativa näringar initieras arbetet för främjande av dem och ett nytt kulturpolitiskt program tas fram. Olika projekt med fokus på att förbättra folkhälsan pågår. Landskapsregeringen har ett utvecklings- och tillsynsansvar över utbildningen på Åland. Genom utarbetande av strategier, styrdokument och regelverk för de olika utbildnings- och verksamhetsformerna stöder landskapsregeringen undervisningen.

Projektet Åland 100 år fortgår och omfattar även ett digitalt läromedel inom samhällskunskap i grundskolan. Det utbildningspolitiska programmet *Kompetens 2025* som präglas av hållbarhet, jämlikhet och jämställdhet, integration, entreprenörskap, flexibilitet och digitalisering genomförs. Inom utbildning genomförs satsningar för att utveckla undervisning inom nya områden, t.ex. utveckling av undervisning i folkmusik, blåsorkester för nybörjare, kortkurser inom friluftsliv, friskvård och hälsa, både som kortkurser och en specialiserad linje. Inom yrkesgymnasiet utökas läroavtalen och utveckling av samarbetsformer med näringslivet fortskrider.

Det idrottspolitiska programmet från år 2017 fortsätter att genomföras, bland annat projektet *Motion på recept* för att uppnå mer fysisk aktivitet. Ett seminarium för idrotts- och ungdomssektorerna genomförs och portalen med samlad information om motions- och idrottsmöjligheter på Åland som utvecklats i samarbete med Åda Ab är i bruk.

För landskapsförvaltningens personals välmående läggs större fokus på förebyggande hälsovårdsinsatser för att minska antalet sjukfrånvarodagar och sänka sjukvårdskostnaderna. Kunskapshöjande insatser görs gällande jämställd hälsa. Utvecklingsarbete genomförs vid olika verksamheter för att möta de behov som uppstår.

Det strategiska kompetensutvecklings- och jämställdhetsarbetet bedrivs systematiskt i enlighet med de årliga utbildningsplanerna kompletterat med yrkesspecifik kompetensutveckling. Kunskapsbehov uppstår kontinuerligt, t.ex. med anledning av ny lagstiftning, uppdateringar av it-miljön och implementering av nya verksamhetssystem. Även utvecklings- och hållbarhetsagendan innebär ett mer övergripande ansvar för och genomförande av systematiskt kompetenslyft inom hållbarhet, både internt och externt.

Uppgraderingen av it-miljön och it-samordning ska på sikt bidra till bättre arbetsförutsättningar och arbetsmiljö samt en effektivare förvaltning som präglas av större transparens från planering av verksamheter till genomförande och uppföljning. Samarbetsstöd för it-projekt som drivs genom Åda Ab prioriteras.

2. Alla känner tillit och har verkliga möjligheter att vara delaktiga i samhället

Landskapsregeringen arbetar strategiskt för att höja samhällets tillit. Det sker genom systematiskt arbete att öka tydlighet, struktur och transparens samt kompetenshöjande insatser. Informationssäkerheten har en central roll inom samtliga verksamheter. Utbildningsinsatser och granskningar genomförs för att säkerställa myndigheternas efterlevnad, vilket sker bland annat genom inspektionsverksamhet inom t.ex. dataskydd, lotterier och offentliga upphandlingar.

Projektet med ett integrerat internetbaserat kommunikationssystem, e-demokrati med möjlighet att följa lagtingets plenum i realtid fortgår. Inom landskapsregeringen pågår också arbete för att förbättra tilliten och möjligheterna för alla att vara delaktiga i samhället. ÅSUB har en central roll

angående utrednings- och forskningsuppdrag och att förmedla information på ett tydligt och tillgängligt sätt där webbplatsen har en central roll för nyheter och interaktiva databaser.

En kartläggning av ungdomspolitik och ungdomsarbete i närområdena utförs och ligger till grund för ett åländskt ungdomspolitiskt program. Ungdomspolitiken ska fungera sektorövergripande och omfatta beslut och åtgärder som påverkar villkoren för unga åländska kvinnor och män inom områden som utbildning, arbete, boende, hälsa, fritid, kultur och inflytande. Ungdoms- och demokratiprojektet fortgår.

Uppdateringen av den elektroniska lagsamlingen, ÅLEX, sker kontinuerligt och tillhandahålls utan avgift på landskapsregeringens webbplats.

Ett nytt integrationsfrämjande program tas fram med utgångspunkt i enkätundersökningen om att leva och bo på Åland som inflyttad. Undersökningen görs i samarbete med ÅSUB och målsättningen är att utveckla och förbättra integrationspolitiken och integrationsarbetet i landskapet. Projektet ”En säker hamn” i samarbete med ÅHS, kommuner och tredje sektorn fortskrider. Insatser inom kompetensutveckling genomförs inom integration.

Utbildning och kompetensutveckling genomförs för att förverkliga landskapsregeringens handlingsplan 2019 - 2025 om lika villkor för hbtqia personer i det åländska samhället. Som uppföljning till studien om upplevd diskriminering från år 2010 genomförs en ny studie som publiceras under året.

Landskapsregeringens jämställdhetspolitik och jämställdhetsarbete utgår från *Agenda för jämställdhet 2019 - 2030* med fokus på mäns våld mot kvinnor och våld i nära relationer, män och maskulinitet samt kvinnors/flickors och mäns/pojkars hälsa och livskvalitet.

Utvecklandet och implementeringen av alarmsystemet Ålarm och byggandet av polismyndighetens nya polishus framskrider. Andra fokusområden är polisens närhet och tillgänglighet för ökad trygghet i samhället, arbete mot våld i nära relationer och bekämpning av narkotika.

Inom hälso- och sjukvård anpassas verksamheten till den nya socialvårdslagen och äldrelagen. En ny vision, värdegrund och strategi utarbetas och organisatoriska förberedelser görs inför den nya socialvårdslagen. Arbetet omfattar en omorganisering av kommunernas socialvård för att bland annat uppnå en likvärdig service, större integritet och ett gott rättsskydd.

Inom infrastruktursektorn handikappanpassas landgången till m/s Michael Sars och inom bostadsproduktion ges möjligheter till ett attraktivt och klimatvänligt boende som är tillgängligt för olika samhällsgrupper inkluderande stöd för reparation, energieffektivisering, klimatvänliga åtgärder samt hissar och ramper för ökad tillgänglighet. Dessutom beviljas räntestöd för produktion av hyresbostäder.

Arbetsmarknadsåtgärder handlar om sysselsättningsfrämjande åtgärder för arbetslösa samt sysselsättningsstöd för anställning, praktik, läroavtalsutbildning, deltidsarbete och start av företagsverksamhet. Utöver det genomförs projekt som är inriktade på särskilda kategorier arbetslösa med svag ställning på arbetsmarknaden, kurser och vägledning. Dessutom görs satsningar på individuella lösningar inom utbildning eller validering för t.ex. upprätthållande eller komplettering av befintlig kompetens. Fokus ligger också på kvalitetshöjande insatser inom interna arbetsprocesser, förbättra matchningen på arbetsmarknaden, öka användandet av e-tjänster samt främja samarbete med andra myndigheter.

Föreningslivet, på samma sätt som samhället i övrigt, ska präglas av möjligheter till delaktighet. Landskapsregeringen beviljar stöd till föreningslivet och prioriterar förnyelse, jämställdhet, integration, hälsofrämjande och hållbar utveckling i fördelningen. Insatser för att upprätthålla verksamheter vid Pelaren och Fix-tjänst fortgår.

Arbetet med jämlika löner för likvärdigt arbete samt harmoniering av ålderstillägg/erfarenhetstillägg och minimigrundlöner fortgår.

Landskapsregeringen fortsätter genomförandet av ”Ett tillgängligt Åland”, åtgärdsprogram för Ålands landskapsregerings funktionshinderspolitik 2017-2020.

3. Allt vatten har god kvalitet

Arbetet att säkerställa att allt vatten har god kvalitet handlar om kontinuerlig vattenövervakning och undersökningar av grundvatten, sjöar samt kust- och havsområden utgående från EU-direktiv. Utöver det genomförs utredningar, undersökningar och informationsinsatser kopplat till vattenförsörjning och avloppsvattenbehandling, vattenvård och vattenförvaltning etc. Informationsinsatserna genomförs för bland annat ökad kännedom om miljölagstiftning och kemikalieområdet samt för att höja medvetenheten om vattenmiljöns tillstånd och vattenvården. Utredningarna ligger sedan till grund för framtagande och genomförande av lagstadgade åtgärdsprogram förvaltningsplan och havsområdesplan samt konkreta vattenförbättrande åtgärder som baseras på de utredningar som görs.

Arbetet med framtagande av en ny modern vattenlag slutförs under året, vilken som ger ett tydligt regelverk för att hållbarhet ska uppnås.

De treåriga Interreg Central Baltic-projekten Coast4Us och Seabased Measures pågår.

Stöd beviljas bland annat för att bedriva klimatvänligt jordbruk, hållbart skogsbruk och fiske som gynnar vattenmiljön. Ytterligare åtgärder för att trygga vatten av god kvalitet genomförs i enlighet med oljeskyddsplanen för åren 2020-2024.

4. Ekosystem i balans och biologisk mångfald

För att få underlag för uppföljning och utvärdering av miljöåtgärder riktade till lantbruket, för miljölagstiftning och andra styrmedel genomförs en systematisk uppföljning av lantbruket. Informationsinsatser genomförs för att öka kännedom om miljölagstiftning och kemikalieområdet samt för att höja medvetenheten och kännedomen om LBU-programmets påverkan på vattenmiljön och den biologiska mångfalden. Betande djur bidrar till att landskapsbildens traditionella drag bevaras och är viktig för att främja den biologiska mångfalden. Landskapsregeringen stöder djurhållning med betande djur, genom rådgivning och privat avbytarservice. En allmän utveckling av djursektorerna är också nödvändig för att behålla underlaget för de lokala livsmedelsindustrierna.

SkogsÅland2027 fortsätter att förverkligas för att uppnå ett hållbart skogsbruk. Insatser för skogsbruksåtgärder och en välfungerande rådgivning ges för att uppnå ett hållbart och kvalitetsinriktat skogsbruk. Det handlar om en ekonomisk virkesproduktion, beaktande av den biologiska mångfalden, landskapsvård, vattenvård, fornminnesvård och skogens mångsidiga sociala funktioner. Förnyelseåtgärder för skogsägare som drabbades av stormen Alfrida görs för att förnya de skadade ytorna och insatser görs för att ta tillvara så mycket som möjligt av råvaran. Stormen medförde att den skogliga datan i portalen MinSkog är inaktuell och behöver uppdateras. Dessutom vidareutvecklas GIS-tjänster och GIS-baserad ärendehantering.

Förverkligande av Natura 2000-programmet fortgår. För att säkerställa att den gynnsamma bevarandestatusen bibehålls och förhindrar försämring av livsmiljöerna inom skyddsområden

genomförs en vetenskaplig dokumentation, uppföljning och övervakning av naturreservat och Natura 2000-områden. Skötselplaner upprättas på basen av aktuella förekomster för fastighetsverkets skötselåtgärder och en plan för åtgärder för restaurering av ett våtmarksområde upprättas. Utöver detta genomförs en kontinuerlig skötsel och restaurering av landskapets naturreservat och genbank.

Övervakning, provtagning och inspektioner genomförs med fokus på att bekämpa och övervaka djursjukdomar, utrotning av fisksjukdomen VHS och ID-övervakning av produktionsdjur samt kontroll av främmande ämnen i animaliska livsmedel.

Produktion av fiskyngel för utplantering stärker och upprätthåller lokala fiskbestånd, vilket stärker förutsättningarna för fisketurism och yrkesfiske. Dessutom genomförs andra åtgärder för att skydda och stärka de lokala bestånden av fisk och kräfta.

Den europeiska havs- och fiskerifondens program, EHFF-programmet, handlar om att den åländska fiskerinäringen ska vara konkurrenskraftig, ekonomiskt lönsam samt ekologiskt och socialt hållbar. De fiskeribestånd och ekosystem som nyttjas av näringen ska skyddas och vårdas för att även i framtiden kunna tillhandahålla närproducerad råvara för livsmedel av hög kvalitet.

Lantbrukets EU-finansierade operativprogram handlar bland annat om stöd för miljö- och klimatvänligt jordbruk, ekologisk produktion samt stöd till livsmedelsindustrin samt rådgivning och kunskapsöverföring för att trygga ett konkurrenskraftigt och hållbart jordbruk. Den främsta prioriteringen är att säkerställa en tillräcklig primärproduktion för att tillgodose livsmedelsindustrin med råvaror och livsmedel för konsumenterna.

Genom information, rådgivning och lagstiftningsåtgärder samt stöd till jaktvårdsföreningarnas verksamhet skapas en god jaktkultur med aktiv viltvård, bra möjlighet till övningsskytte och sunda viltstammar i landskapet. Viltet är en ekologisk och närproducerad naturtillgång som bör förvaltas och nyttjas på ett hållbart sätt.

5. Attraktionskraft för boende, besökare och företag

Landskapsregeringen bedriver en aktiv informationsverksamhet på det politiska planet för att synliggöra Åland nationellt och internationellt. Under året arrangeras såväl aktiviteter på hemmaplan som deltagande i arrangemang på bortaplan, t.ex. AlandicaDebatt, Almedalen, SuomiAreena, Ålandsakademin samt verksamhet i Helsingfors och Bryssel.

Hög attraktionskraft för boende bidrar till högre attraktionskraft för besökare. En blomstrande besöksnäring bidrar till sysselsättningsmöjligheter och det finns ett brett utbildningsutbud. Satsningar på rekrytering, sysselsättning och inflyttning är centrala för ett bärkraftigt Åland. Ett nytt integrationsfrämjande program tas fram för ett inkluderande samhälle där alla har samma rättigheter, skyldigheter och möjligheter. Programmet baseras på resultaten från ÅSUB:s enkät som genomfördes under hösten 2019. Syftet är att utveckla och förbättra integrationspolitiken och det integrationsfrämjande arbetet inom landskapets verksamheter. Kompetensutveckling, information och samordningsinsatser genomförs inom integration.

Satsningar på cykelvägar fortskrider. Vägförbättringsåtgärder och byggande av cykelvägar fortsätter, vilket även har en positiv inverkan på trafiksäkerheten. Skärgårdens attraktionskraft upprätthålls med bland annat lokal läkemedelsdistribution. Flera miljöprofilerade satsningar fortgår under året, Turismstrategin 2012 - 2022, varumärkesplattform, MatÅland och Green Key certifiering. Andra satsningar är utveckling av landsbygden genom Leader-stöd, utveckling av landsbygdsnäringen för att stärka den lokala produktionen, möjligheter till investeringar för att utveckla konkurrenskraften och hållbar produktion, prioritering av åtgärder för utveckling av företag och arbetsplatser i skärgården,

stöd för året-runt detaljhandelsverksamhet i skärgården samt internationalisering och export av varor och tjänster.

Utvecklingsarbete inom digital registerföring pågår för fasta fornlämningar, maritimt kulturarv, bebyggda kulturmiljöer och bebyggelseobjekt. Målet är att sammanställa information om värdefulla åländska kulturmiljöer på webben och på så sätt göra informationen tillgänglig för såväl forskning, infrastrukturplanering som för den stora allmänheten.

Insatser görs för genomförandet av Tall Ships Race år 2021 och Ålands 100 årsjubileum åren 2021 - 2022. Ytterligare insatser avsätts för aktörer att utveckla evenemangsÅland samt vidareutveckling av Åland Convention Bureau. Evenemangsstöd beviljas för att arrangera publika evenemang med fokus på besökande utifrån. Stöd beviljas till föreningar, kommuner och tredje sektorn och åtgärder med tydlig hållbarhetsriktning prioriteras. Uppbyggnaden av permanenta utställningar i Eckerö post- och tullhus påbörjas och planeringen av besökscentrum i Bomarsund fortsätter.

Attraktionskraften är starkt förknippad med en stabil offentlig sektor. Landskapsförvaltningen fokuserar på styrning och samordning av landskapets resurser för att uppnå största möjliga nytta.

Revideringen av upphandlingsprocessen och hållbara upphandlingar beaktar ekonomiska, sociala och miljömässiga krav. Målet är krav riktade mot både leverantörer och de varor eller tjänster som upphandlas samtidigt som medvetna konsumtions- och produktionsmönster inom och utanför landskapsregeringens organisation utvecklas, vilket även bidrar till högre attraktionskraft för privat näringsverksamhet på Åland.

Förutsättningar skapas för ett hållbart och lönsamt näringsliv, skogsbruk, fiske, landsbygdsutveckling och jordbruk som bidrar till ekonomisk tillväxt och skapar sysselsättning i hela det åländska samhället. Flera arbetstillfällen skapas genom en omställning till cirkulär ekonomi.

Landskapets trafiksystem upprätthålls och utvecklas för att skapa goda förutsättningar för boende, besökare och företag. Det inkluderar kontinuerliga insatser till vägar, broar, kollektivtrafik och skärgårdstrafik. Investeringar görs för att förbättra vägnätet, bygga cykelvägar, utveckla kollektivtrafiken och förnya tonnaget med särskilt fokus på hållbara transportlösningar.

Den nya uppkörnings- och övningsbanan färdigställs, vilket effektiviserar verksamheten och gör övning och uppkörning säkrare för såväl kunder som personal.

Praktikantplatser erbjuds för att ge högskolestuderande möjlighet till praktik inom sitt utbildningsområde eller att knyta kontakter med arbetslivet på Åland. Dessutom erbjuds två praktikplatser hos Ålands specialrådgivare vid Finlands EU-representation i Bryssel.

På sjösäkerhetsområdet görs insatser som tillgodoser marknadens förändrade behov.

6. Markant högre andel energi från förnyelsebara källor och ökad energieffektivitet

Arbetet med fysisk strukturutveckling på Åland fortgår tillsammans med genomförandet av Energi- och klimatstrategin. Insatser inleds för att analysera hur man kan åstadkomma effektivare kollektivtrafiksystem som är attraktivt och hållbart, utveckling av byggsektorn för ett hållbarare byggande och förverkligandet av en biogasanläggning på Åland. En hållbar energiomställning i form av satsning på storskaliga solcellsanläggningar utreds.

Samarbetsprojektet med Flexens Ab om utvecklingen av en testplattform för smarta energinät på Åland fortgår och är en viktig del i arbetet att åstadkomma ett skalbart fossilfritt energisystem. Landskapsregeringen främjar övergången och en utbyggnad av infrastrukturen genom

snabbladdningsstationer på strategiska platser, så som etablering av laddstationer vid turistanläggningar och vid flerbostadsbyggnaders boendeparkeringar.

Landskapsregeringen deltar i eller genomför även energiutvecklingsprojekt i form av förstudier, utrednings- och samarbetsprojekt med externa aktörer, bland annat genomförs en oberoende utredning gällande el-distributionsföretagens struktur.

Utvecklingen av de geografiska informationssystemen, GIS, fortgår.

Färjeinvesteringar genomförs för att uppnå bättre tillgänglighet, säkerhet och mindre miljöpåverkan genom minskad användning av fossilt bränsle.

Informations och kommunikationsinsatser genomförs kontinuerligt för förankring av de insatser som planeras. Insatser genomförs även angående övervakning och utveckling av elsäkerheten, utbildning, information samt examensprov.

Inom Ålands kulturhistoriska museum och Ålands konstmuseum installeras LED lampor i utställningsmiljöerna.

7. Hållbara och medvetna konsumtions- och produktionsmönster

Flera av de åtgärder som tas upp under detta mål ingår också som åtgärder under andra mål. Anledningen till att de presenteras här är för att de bidrar till bilden av Åland som destination och bidrar till förändring av vårt eget beteende och de hållbara alternativ som står till buds.

Den digitala servicen till och kommunikation med kunder och övriga intressentgrupper utökas.

För att klara av landskapets framtida utmaningar lyfter landskapsregeringen upp inflyttning som en viktig nyckel och det ställer också krav på en framgångsrik hantering av integrationsfrågorna.

Arbetet med revidering av upphandlingsprocessen och hållbara upphandlingar som beaktar ekonomiska, sociala och miljömässiga krav fortgår. Målet är krav riktade mot både leverantörer och de varor eller tjänster som upphandlas samtidigt som medvetna konsumtions- och produktions-mönster inom och utanför landskapsregeringens organisation utvecklas, vilket även bidrar till högre attraktionskraft för privat näringsverksamhet på Åland. Hållbara upphandlingar leder även till en mer hållbar konsumtion av varor och tjänster inom förvaltningen.

Landskapsregeringens målsättning är att sträva mot en cirkulär ekonomi, ett kretsloppssystem som innebär att produkters mervärde bevaras så länge som möjligt och att avfall minimeras. Det cirkulära systemet innebär att produkter som nått slutet av sin livscykel fortsätter att nyttjas i en ny produktion när den inte längre kan repareras och skapar därmed ytterligare värde. Omställning till en cirkulär ekonomi ska minska på resursuttaget, öka värdet och spara pengar genom att förlänga produkters livslängd samt att ge fler arbetstillfällen. Avfall minimeras, biologiskt material komposteras eller rötas och används därefter som gödsel och ett hållbart och resurseffektivt samhälle leder även till lägre utsläpp av växthusgaser. Aktuella åtgärder handlar om att utveckla statistik på området i samarbete med ÅSUB, sammanställa avfallsstatistik, öka skrotning av uttjänta fordon, informationsutbyte inom cirkulär ekonomi över vad som görs i de nordiska länderna och att genomföra kampanjer i samarbete för att förebygga avfall och informera om cirkulär ekonomi för att influera till en beteendeförändring i samhället.

Landskapsregeringens strategiska arbete inom skogsnäringen tas upp under utvecklingsmål fem och många av insatserna som genomförs skapar förutsättningar för att uppnå hållbara och medvetna konsumtions- och produktionsmönster.

Landskapsregeringens arbete med att utarbeta nya programförslag för programperioden 2021 - 2027 för de EU-finansierade operativprogrammen inom bland annat områdena företagande, social inkludering, lantbruk, fiske, kompetensutveckling, utbildning samt forskning och utveckling fortgår under året med avsikten att ett programutkast ska färdigställas. Insatser som genomförs inom operativprogrammen bidrar bland annat till att skapa förutsättningar för hållbara konsumtions- och produktionsmönster inom flera olika sektorer i det åländska samhället.

Landskapsregeringen bidrar även till att primärnäringar och näringslivet genom olika insatser blir mer hållbara vilket gynnar både Åland som hållbar destination och stärker företagens konkurrenskraft. Exempel inom turismstrategin är arbetet med att certifiera turistföretag enligt Green Key. Inom livsmedelsindustrin och livsmedelsförädling läggs fokus på Ny Nordisk Mat och MatÅland 2021 för att stärka Åland som en stark matregion.

Åtgärder för att höja den åländska kollektivtrafikens attraktivitet och användning redogörs för under utvecklingsmål fem och målsättningen stöder även detta mål. På liknande sätt stöder ett utvecklat geografiskt informationssystem att bättre och nya tjänster utvecklas.

ÖVERSIKT ÖVER LANDSKAPETS INVESTERINGSPLANER

Avsikten med översikten är att ge en ungefärlig bild av investeringsvolymen för landskapsregeringens projekt. Kostnaderna är därför endast angivna i miljoner euro och inplacerade under de år de huvudsakligen antas bli genomförda. Stora investeringar har dock fördelats mellan åren.

Översikten är uppgjord på basen av den information som legat till grund för budgetförslaget för 2020. Alla kostnader är exklusive moms.

Avsikten är att ge en bild av hur projekten kan förverkligas, inte när och hur de budgeteras.

Byggnadsprojekt	**År 2019 milj. euro**	**År 2020 milj. euro**	**År 2021 milj. euro**
Fastighetsverkets byggnadsprojekt			
Polishus inkl. tomt	0,2	6,0	5,8
Övriga mindre reparationer och åtgärder	4,0	4,0	4,0
Planering, om- och nybyggnation Gullåsen	0,3	0,0	0,0
Besökscentrum Bomarsund	0,0	0,2	2,6
Infrastrukturavdelningen			
Kortruttsinvesteringar	5,5	13,1	14,5
Renoveringsprojekt broar	4,2	4,8	6,0
Vårdöbron	0,8	0,0	0,0
Övriga broar och hamnar	1,9	2,7	3,6
Uppskattad kostnad	**16,9**	**30,8**	**36,5**

2019-10-10
Johan Flink
ÅSUB

Ekonomisk översikt hösten 2019

Den globala ekonomin

Den globala tillväxten har gått in i en avmattningsfas. Utöver faktumet att flera viktiga ekonomier börjar nå slutet av konjunkturcykeln har handelskriget mellan USA och Kina ytterligare en dämpande effekt på den redan försvagade världsekonomin. Osäkerheten i världshandeln och dess inverkan på investeringsviljan påverkar tillverkningsindustrin runt om i världen negativt. Lågkonjunkturen tycks ha kopplat ett grepp om tillverkningsindustrin i eurozonens ekonomiska motor Tyskland. Rädslan framöver är att de negativa chockvågorna sprider sig ut i den övriga ekonomin och till allt fler länder. Hittills är dock arbetsmarknaderna och den inhemska efterfrågan intakt i både Finland och Eurozonen i stort.

Den oberäkneliga handelskonflikten mellan USA och Kina ökar den globala osäkerheten vilket minskar både investeringsvilja och handel. Den senaste utvecklingen är ytterligare en eskalering i konfliktnivån mellan länderna under augusti. Den minskande världshandeln beror troligtvis inte i första hand direkt på denna handelskonflikt, men den fortsatta spänningen mellan världens två största ekonomier försvagar den globala handeln och tillväxten ytterligare.

Turerna kring Brexit fortsätter att utgöra en konstant källa till osäkerhet. I dagsläget är deadline för en hård Brexit satt till 31 oktober, men vad som kommer att hända är fortfarande oklart. Osäkerheten kring Brexit bedöms dämpa investeringarna i EU[1] och innebär ytterligare motvind för den tröggående europeiska ekonomin.

Den avsvalnande världsekonomin håller nere efterfråga och pris på olja. Sedan våren har svaga ekonomiska indikatorer och ökad osäkerhet kring världshandeln lett till sjunkande priser och framtidsförväntningar.[2] Den geopolitiska osäkerheten i Mellanöstern fortsätter dock att lägga en riskpremie på oljepriset. [3] *Priset på råolja* (Brent) förväntas ligga på ett medelvärde kring 64 USD per fat detta år för att sjunka marginellt nästa år (2020). Attackerna mot den saudiska oljeproduktionen i september tillför dock en förhöjd osäkerhet, då priserna kan stiga betydligt ifall situationen eskalerar.

---

[1] Sveriges Riksbank (2019) Penningpolitisk rapport, s. 26.

[2] US Energy Information Administration (2019) Short-Term Energy Outlook September 2019.

[3] Sveriges Riksbank (2019) Penningpolitisk rapport, s. 9.

Den amerikanska ekonomiska tillväxten ser ut att mattas av efter en lång period av uppgång. Tillverkningsindustrin ser allt negativare på framtiden och risken finns att detta sprider sig till tjänstesektorn. Den eskalerande handelsdispyten med Kina påverkar dessutom tillväxten genom en minskande investeringsvilja.

Arbetslösheten i USA ligger på historiskt låga nivåer (i september 3,5 procent). Hjälpt av den starka arbetsmarknaden är hushållens konsumtion stark och det amerikanska konsumentförtroendet har hållits kvar på en hög nivå.[4]

Den amerikanska dollarn stärktes gentemot de flesta valutorna inklusive euron under de två första kvartalen i år (2019). Dollarns funktion som säker hamn innebär att efterfrågan, och därmed värdet, ökar i takt med den ökade osäkerheten i världsekonomin.

Eurozonens tillväxtutsikter är pessimistiska. Den samlade bedömningen hos prognosinstituten är att BNP-tillväxten i år ligger kring 1,1 procent för att sedan ligga kvar på ungefär samma nivå under 2020.

Tillväxtförväntningarna inom euroområdet har försämrats de senaste månaderna i takt med att svag ekonomisk data publicerats. Det är i första hand en nedgång inom tillverkningsindustrin som pressat ner tillväxtförväntningarna. En avsvalnande världsekonomi och osäkerhet kring världshandeln minskar den globala efterfrågan på tillverkningsindustrin.

Särskilt oroande är faktumet att det är den tyska tillverkningsindustrin som leder denna negativa utveckling. Tyskland har under en lång tid fungerat som eurozonens ekonomiska motor och en nergång som sprider sig från tillverkningsindustrin brett i den tyska ekonomin skulle få betydande effekter runtomkring i Europa.

Tjänste- och byggnadssektorerna är mindre beroende av exportefterfrågan än tillverkningsindustrin. Den fortsatt starka inhemska arbetsmarknaden har därför än så länge kunnat upprätthålla efterfrågan i dessa branscher.

Trots vikande tillväxtsiffror är arbetsmarknaden i eurozonen fortsatt stark. Arbetslösheten låg i augusti på 7,4 procent, vilket är det lägsta nivån sedan 2008 då den låg på 7,3 procent. Även sysselsättningen har fortsatt att öka under året. En möjlig förklaring till att arbetsmarknaden inte följt nedgången i BNP-tillväxt är att den minskande exportefterfrågan i första hand drabbar kapitalintensiva branscher, medan arbetsintensiva branscher kommer relativt lindrigt undan.[5]

Hushållens *förtroendeindikator* inom eurozonen har visat en neråtgående trend sedan slutet av 2017.[6] Förtroendet ligger dock fortfarande över långtidsvärdet och stöds av en fortsatt stark arbetsmarknad.

---

[4] OECD (2019), OECD.Stat (databas), hämtad 12 september 2019.

[5] ECB (2019) ECB staff macroeconomic projections for the euro area - September 2019, s.12.

[6] European Commission (2019) Business and Consumer Surveys.

Både den amerikanska (FED) och europeiska (ECB) centralbanken har redan börjat möta den kommande avmattningsfasen med stimulanser. Utöver konjunktursvackan motiverar även de låga inflationsnivåerna stimulanser, särskilt i Eurozonen. Förutsättningarna för genomförandet av stimulanser är dock klart fördelaktigare för FED än för ECB.

FED har under de tre senaste åren gradvis höjt styrräntan, vilket innebar att den i somras låg på 2,5 procent. Sedan dess har den sänkts 50 punkter, vilket väntas efterföljas av ytterligare 50 punkter innan utgången av 2020. ECB å sin sida är fortfarande kvar i sin historiskt expansiva räntepolitik, där refiräntan[7] legat på 0 eller 0,05 procent i hela fem och ett halvt år. Utrymmet för några räntesänkningar i FEDs kaliber finns därför inte. I september annonserade ECB ett nytt stimulanspaket som innebar att inlåningsräntan sänktes med tio punkter till -0,5 procent och att banken återupptar sina köp av räntepapper (s.k. *quantitative-easing*).[8]

Tremånaders Euribor-räntan fortsätter att sjunka det kommande året. Den låg i augusti på minus 0,418 procent. Prognoserna ligger på nivåer kring minus 0,6 både på kort och medellång sikt. Några räntehöjningar finns inte på horisonten i och med konjunkturläget och lanserandet av ytterligare stimulansåtgärder från ECB i september.

ECBs långvariga svårigheter att ge ekonomin tillräcklig stimulans och hålla inflationen uppe har lett till att allt fler röster höjs för mer expansiv finanspolitik inom eurozonen. Utöver ECBs svårigheter framförs dagens ränteläge, där flera länder kan få betalt för att låna som ytterligare argument för en lösare finanspolitik.[9]

Avslutningsvis kan konstateras att *Kinas utsikter* har försämrats som en konsekvens av handelskonflikten med USA. Kina brottas dessutom med en sviktande inhemsk efterfrågan som riskerar att dämpa tillväxten ytterligare framöver. Expansiv finans- och penningpolitik väntas framöver för att driva upp tillväxten. Ytterligare minskningar av Yuanens värde ligger även på bordet, men väntas inte bli allt för stor med tanke på risken för kapitalflykt.

Finland

Finlands ekonomi börjar sakta in efter en kort tid av goda tillväxtsiffror. De orosmoln som observeras såväl globalt som i eurozonen kommer att dra med sig Finland. Finland är en liten öppen ekonomi och därmed starkt beroende av den världsekonomi som just nu präglas av osäkerhet och recessionsrisk. Att Finlands största avsättningsmarknad för exportvaror, Tyskland, ser ut att leda eurozonens nedgång är särskilt oroväckande. Ett visst hopp kan möjligtvis sättas till den inhemska efterfrågan i Finland, som gynnas av en stark arbetsmarknad och låga räntor, samt en något expansiv statsbudget.

---

[7] ECBs huvudsakliga verktyg för att genomdriva centralbankens penningpolitik.

[8] ECB (2019), pressmeddelande Penningpolitiskt beslut 12 september 2019.

[9] Exempelvis The Economist, "Germany needs fiscal stimulus here's how to do it", 22 augusti 2019; Dagens Industri, "Dags för en finanspolitisk renässans", 19 september 2019.

Den finländska BNP-tillväxten är inne i en inbromsningsfas efter att under 2016–2017 legat kring tre procent. Fjolårets (2018) BNP uppgick till 1,7 procent.[10] I år väntar sig *finansministeriet* att tillväxten hamnar kring 1,5 procent, för att sedan dämpas ytterligare till 1,0 procent år 2020.[11]

Finland påverkas starkt av den europeiska situationen där vi ser en sjunkande framtidsstro inom tillverkningsindustrin. En minskad europeisk efterfrågan för den finländska tillverkningsindustrin börjar även påverka industrins framtidstro i Finland.

Den finska exportindustrin har hittills varit stark. Destinationen för de finska exportvarorna är huvudsakligen eurozonen och framförallt Tyskland. De minskande investeringarna och den europeiska industrins kräftgång innebär därför betydande utmaningar för den finska industrin framöver. Prognosinstituten väntar sig en markant minskning i exporten nästa år.

Konjunkturindikatorn för produktionen följde under 2018 en sjunkande trend. Vid årsskiftet 2018/2019 sjönk trendindex under tioårsmedelvärdet. Under januari–juli 2019 har dock trenden vänt och indikatorn visar allt positivare värden. Med tanke på de orosmoln som hopat sig sedan juli väntar vi oss inte att uppåtgången blir långvarig.[12]

Inflationen väntas i år hamna kring 1,0 procent för att därefter stiga marginellt till 1,1 år 2020. Inflationen har främst drivits uppåt av boende, mat, alkohol och tobak[13], där de två sistnämnda har fått höjda skatter under året.

Arbetsmarknaden har utvecklats starkt under de två senaste åren. Arbetslösheten har sjunkit stadigt och låg i augusti på 6,8 procent, vilket bara är 0,4 procentenheter ifrån lägstanivån före finanskrisen.[14] De flesta bedömare väntar sig även att arbetslösheten sjunker ytterligare någon tiondels procentenhet under 2020.

Även antalet sysselsatta har haft en positiv utveckling. Näringslivets forskningsinstitut (ETLA) uppskattar att antalet sysselsatta ökar med 21 000 personer under 2019, samtidigt väntas sysselsättningsgraden öka från 71,7 procent ifjol (2018) till 72,4 procent i år.[15]

Framöver väntas dock utvecklingen på arbetsmarknaden stagnera. *De relativa arbetslöshets- och sysselsättningstalen* väntas ligga kvar på samma nivåer, då tillväxten av *antalet sysselsatta* väntas vara obefintlig och arbetskraftens storlek oförändrad.

Under tillväxtfasen har *mismatch*-problem på arbetsmarknaden inneburit problem för de finländska företag som velat växa. Framöver kommer dessutom sysselsättningstillväxten hämmas av den nedåtgående konjunkturen. Invandringen är i dagsläget inte tillräcklig för att motverka den minskande befolkningen i arbetsför ålder.

---

[10] Statistikcentralen, Nationalräkenskaper.

[11] Finansministeriet (2019), Ekonomisk översikt hösten 2019

[12] Statistikcentralen, Konjunkturindikator för produktionen

[13] ETLA (2019) Suhdanne 2019:2

[14] SEB (2019) Nordic Outlook September 2019

[15] ETLA (2019) Suhdanne 2019:2

Efter två år av stadig uppgång nådde *hushållens förtroende för ekonomin* i slutet av 2017 den högsta noteringen på mer än 20 år och näst högst i EU. Sedan dess har förtroendeindikatorn rasat och ligger nu strax över EU-genomsnittet.[16] Särskilt förväntningarna på den finska ekonomin i stort är lågt bland hushållen.[17]

Den förbättrade sysselsättningen syns även i en ökande lönesumma. Under 2018 steg lönesumman med nästan fem procent, och under de två första kvartalen i år har tillväxten legat på drygt fyra procent på årsbasis.[18] Den stagnerande sysselsättningen innebär att höjningar av lönenivån ensam kommer att öka de finska hushållens köpkraft framöver. Hushållens procentuella sparande väntas vara oförändrat.

I Finland väntas samma mönster som i Eurozonen i stort, nämligen att den inhemska efterfrågan kommer att stå för BNP-tillväxten.

Nästa år kommer den privata konsumtionen få en viss skjuts av att den minskade semesterpenningen för offentligt anställda avslutas och skattelättnader för låginkomststagare införs. Höjda punktskatter på konsumtionsvaror kommer dock att delvis motverka detta.

Den sjunkande tillväxten tillsammans med den finska regeringens ökade utgifter gör att den finländska statens skuld som andel av BNP återigen ökar och riskerar att återigen nå 60 procent under 2020. I budgetpropositionen för 2020 finns nya lån på två miljarder euro med. Det internationella ränteläget innebär dock att den finska staten lånar till minusränta, och därmed får betalt för de nyupptagna lånen.[19]

Sverige

Även Sveriges ekonomi har gått in i en avmattningsfas. Sedan sommaren har allt fler negativa siffror radats upp. Under det andra kvartalet steg BNP med 1,0 procent jämfört med andra kvartalet 2018. Som jämförelse var tillväxten på årsbasis 1,7 procent under första kvartalet och 2,9 procent för ett år sedan.[20]

Tillverkningsindustrins svårigheter tycks även ha nått Sverige. Konfidensindikatorn för tillverkningsindustrin hade i augusti sjunkit fyra månader i rad och nådde då sin lägsta nivån sen 2013. Indikatorn sjönk samtidigt under det historiska medelvärdet.[21] Den svaga världshandeln och den europeiska inbromsningen är negativ för den exportberoende tillverkningsindustrin, och väntas tära alltmer på de hittills välfyllda exportorderböckerna. Den svaga kronan utgör en viss lättnad för den den svenska

---

[16] EUROSTAT (2019) databas.

[17] Statistikcentralen, konsumenternas förtroende.

[18] Statistikcentralen, Lönesummaindex

[19] YLE nyhetsartikel "Suomi teki ennätyksen valtiolainojen halpuudessa – Velka kasvaa, mutta korkoihin uppoaa saman verran kuin 28 vuotta sitten", 18 september 2019.

[20] SCB, nationalräkenskaper. Samtliga förändringar på årsnivå samt kalenderkorrigerade och säsongsrensade.

[21] SCB (2019) SCB-Indikatorer augusti 2019.

exportsektorns konkurrenskraft.

De svenska hushållens förtroendet för landets ekonomi har sjunkit stadigt under året. Utöver detta ser vi även en ökning av rädslan för att bli arbetslös. Tillsammans med kvarliggande effekter av bostadsprisnedgången 2017 håller denna osäkerheten inför framtiden tillbaka hushållens konsumtion.[22] Under årets första halva ökade hushållskonsumtionen endast med 0,6 procent, vilket är en tydlig inbromsning.[23]

Även den svenska arbetsmarknaden börjar uppvisa avmattningstecken och ser ut att lägga en synnerligen stark period bakom sig. Antalet sysselsatta har ökat stadigt och nästan undantagslöst under hela decenniet sedan finanskrisen, men hade i juli inte visat någon ökning tre månader i rad. Arbetslösheten låg i augusti på 7,1 procent, vilket är en ökning med 1,0 procentenheter jämfört med augusti 2018.[24] Minskad jobbtillväxt innebär att arbetslöshetsgraden efter flera år av minskning nu sakta börjat klättra uppåt.[25]

Osäkerheten i den globala ekonomin försvagar små valutor då investerare söker trygga valutor, i synnerhet den amerikanska dollarn. I normala fall skulle den svenska högkonjunkturen kunnat motverka denna effekt, men den svenska riksbankens expansiva penningpolitik har pressat ner värdet under hela högkonjunkturen denna konjunkturcykel. Kronans växelkurs i förhållande till euron var i september i år (2019) 10,70 för en euro, och har i tre års tid legat under sitt långtidsmedelvärde[26] gentemot euron (9,31).

Storbankerna SEB och Nordea spådde båda i sina septemberprognoser att en euro skulle motsvara 11,00 kronor vid årets slut. Sen dess har dock Riksbanken överraskat marknaden genom att stå fast vid en planerad räntehöjning inom det närmsta halvåret. Beskedet har redan lett till en förstärkning av kronan och det är troligt att den vid årets slut ligger något under 11-kronorsgränsen. Det återstår dock att se huruvida Riksbanken genomför höjningen och huruvida de lyckas övertyga marknaden om att de kommer att genomföra den.

Riksbanken förutspår en gradvis förstärkning av kronan framöver.
Den rätt omfattande importen från Sverige till Åland skulle då å andra sidan fördyras, men nettoeffekten av en starkare krona i förhållande till euron skulle vara positiv. Med detta sagt så har Riksbanken fått se sina förväntningar på en starkare krona komma på skam de två senaste åren.

---

[22] Nordea (2019) Economic Outlook.

[23] SCB (2019) SCB-Indikatorer augusti 2019.

[24] SCB (2019) SCB-Indikatorer september 2019.

[25] SEB (2019) Nordic Outlook September 2019

[26] Lågtidsmedelvärde 2000–2018.

Åland

Enligt ÅSUB:s registeruppgifter har den årliga tillväxten av värdet på den samlade *omsättningen i det privata näringslivet* trendmässigt sjunkit sedan 2012 (Se *Figur 1* nedan).

Figur 1. Omsättningens och lönesummans tillväxt i det åländska näringslivet, (procent), 2012–2019

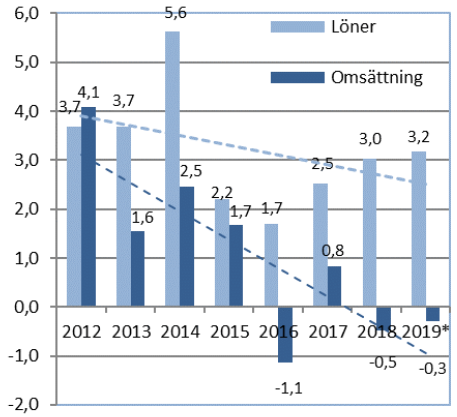

Omsättningens trendtillväxt[27] var positiva 4,1 procent under 2012 för att sedan sjunka till en minskning av den samlade produktionen motsvarande -1,1 procent 2016, allt räknat i nominella värden. Den svaga utvecklingen 2016 berodde framför allt på en nedgång inom den dominerande transportsektorn, samt byggbranschen.

Om årets prognos om -0,3 procent utfaller skulle tillväxttrenden vara negativ för tre av de fyra senaste åren. Enligt den analysen får vi – som framgår den mörkare, streckade linjen i *Figur 1* en neråtlutande trendlinje.

Även den årliga tillväxttrenden för den totala lönesumman uppvisar en nedåtgående trend, men uppvisar till skillnad från omsättningen en god tillväxt de senaste åren.[28] Lönesummans tillväxttrend i det privata näringslivet låg något över genomsnittet 2009–2018 under fjolåret; 3,0 procent, för att sedan enligt prognosen ligga på 3,2 procent innevarande år.

[27] I rapporten åsyftas trendkompontenten i säsongsbehandlade tidsserier då de registerbaserade omsättnings- och löneuppgifternas tillväxt nämns.

[28] Detaljerade branschvisa uppgifter för omsättningens och lönesummans tillväxt finns i ÅSUB:s databas.

Tabell 1. Nyckeltal för den åländska ekonomin 2015–2019

	2015	2016	2017*	2018*	2019**
BNP till marknadspris (volymförändring, %)	3,1	0,0	0,7	-1,0	0,9
Befolkningsförändring (antal personer)	67	231	275	300	160–190
Flyttningsnetto	74	234	234	291	140–170
Relativt arbetslöshetstal (%)	3,8	3,7	3,6	3,5	3,4
Konsumentpriser, årlig förändring (%)	0,1	0,6	1,7	1,3	1,0
Kort ränta (Euribor 3 månader, %)	0,0	-0,3	-0,3	-0,3	-0,4
Råolja (Brent, USD/fat)	52	44	54	64	63
EUR/SEK	9,35	9,47	9,64	10,26	10,65

*) Preliminära siffror för BNP 2017 och flyttningsnettot 2018 **) Prognoser.
Källa: ÅSUB, egna beräkningar för BNP, ÅSUB (Befolkning, Arbetsmarknad, Priser). Befolkningsregistercentralen, Finlands bank, *US Energy Information Administration.* ECB.

Svaren på ÅSUB:s konjunkturenkät riktad till de åländska företagen våren 2019 visade att det inom det privata näringslivet fanns en övervägande positiv syn på det kommande året. Företagen väntade sig både ökad lönsamhet och ökade investeringar. Den enda faktorn där näringslivet totalt sett hade negativa förväntningar var personalstyrkans tillväxt.[29]

Arbetsmarknaden tycks ha utvecklats positivare under året än vad arbetsgivarna förväntade sig i årets konjunkturenkät. Förutom lönesummans stabila tillväxt ser dessutom arbetslösheten ut att sjunka något. En parallell kan här göras till den aktuella utvecklingen på fastlandet och i eurozonen i stort, där arbetsmarknaderna än så länge ser stabila ut samtidigt som tillväxten börjar tryta.
Samtidigt som arbetsmarknaden tycks överträffa vårens förväntningar pekar ÅSUB:s registerbaserade data på en svagare utveckling än väntat när det gäller omsättningens utveckling.

Den korta finska konjunkturuppgången mattas nu av. Uppgången drevs av industrin och tycks inte ha fått något stort genomslag på Åland, med sin servicebaserade ekonomi. Det är möjligt att vi framöver därför inte heller kommer att se en lika stor tillväxtnedgång på Åland som vi väntar oss på fastlandet.

Prisökningen på Åland följer i regel utvecklingen för hela Finland. Hittills i år ligger den genomsnittliga inflationen på 1,0 procent på Åland. Både Ålands och Finlands inflation för 2019 väntas ligga på 1,0 procent.

BNP-tillväxten på Åland nådde 3,1 procent år 2015, för att sedan vara obefintlig under 2016, som är det senaste året som vi har slutgiltliga siffror för. Enligt våra preliminära beräkningar för 2017 fick vi då en viss ökning (0,7 procent), trots att den offentliga

[29] ÅSUB rapport 2019:3, Konjunkturläget våren 2019.

sektorn minskade i förhållande till året innan (*Tabell 1*).[30] Därefter följde 2018 en minskning i det privata näringslivet, samtidigt som ökningen i den offentliga sektorn endast delvis kunde uppväga. ÅSUBs prognos säger att tillväxten i både det privata näringslivet och i den offentliga sektorn är svagt positiv i år (2019), vilket resulterar i en tillväxtprognos på 0,9 procent. Därmed har tillväxten reviderats uppåt i förhållande till vårens prognos med 0,4 procentenheter procentenhet.

ÅSUB bedömer att utsikterna för det privata näringslivet sammanvägt för det innevarande året är i nivå med läget i våras. Samtidigt som BNP-prognosen har reviderats upp något har omsättningssiffrorna utvecklats svagare än väntat.

Befolkningsutvecklingen

ÅSUB:s grova bedömning utgående från preliminära uppgifter säger att vi i år får en befolkningsökning motsvar-ande 160–190 personer, vilket skulle vara något under genomsnittet för perioden efter år 2000.

Angående flyttningsrörelsen vet vi i alla fall att nettot (150 personer) för de två första kvartalen i år (2019) var i nivå med medeltalet för 2000-talet, men klart lägre än de tre senaste årens höga nettoinflyttning, som i genomsnitt legat på 208 personer under årens första halva.

Sysselsättningen

I vårens enkät såg arbetsgivarna dystert på den åländska arbetsmarknaden.[31] Den sysselsatta arbetskraftens volym förväntades minska med 44 årsverken, eller 0,4 procent. Ett fortsatt högt antal pensioneringar tillsammans med varierande tillväxtförväntningar inom näringslivet höll rekryteringsförväntningarna uppe trots minskningen i volym. Fjolårets försiktiga optimism inom näringslivet hade dämpats ytterligare och vi såg i våras mer återhållsamma förväntningar på det kommande året i de flesta branscher.

Det *relativa arbetslöshetstalet* har parkerat i spannet 3–4 procent. Sedan ingången av 2016 har arbetslösheten rört sig upp och ner inom dessa ramar, utan någon tydlig trend i någondera riktningen. Arbetslösheten ser ut att fortsätta att ligga kvar ungefär i mitten av spannet i år – uppskattningsvis 3,4 procent på årsbasis.

Den privata konsumtionen

Om Åland följer det allmänna finländska mönstret har förtroendet för den egna ekonomin utvecklats svagt under året. Lönesumman ser dock ut att ha en god tillväxt och räntelägets extremt låga nivåer gynnar den privata konsumtionen. Den åländska konsumtionen kommer även att på samma sätt som den finska få en skjuts nästa år då den tillfälliga minskningen av semesterpenning inom den offentliga sektorn avslutas.

---

[30] För att beräkna den reella årliga värdeökningen av BNP används Ålands KPI som deflator. Detta år kommer inflationen på Åland att vara betydligt högre än Finlands (prognosticerade 1,7 respektive 0,8 procent).

[31] ÅSUB Rapport 2019:5 Arbetsmarknadsbarometern (2019).

Ifall arbetsmarknaden fortsätter att hållas intakt och den positiva prognostiserade nettoinflyttningen realiseras bör inkomster och konsumtion öka något under året.

Skuldsättningsgraden på Åland ligger över Finlands total och har ökat klart snabbare på Åland än på fastlandet under åren sedan finanskrisen 2008. De fortsatt låga räntorna är därför särskilt viktiga för de åländska hushållens konsumtionsutrymme. Tack vare ränteläget är räntekostnaderna bara en tredjedel av vad de var 2008, trots att skulderna ökat med drygt 50 procent.[32]

Inom banksektorn anses de låga räntorna tillsammans med den fortsatt starka arbetsmarknaden fortsatt upprätthålla kreditkvaliteten för de åländska hushållen.[33]

Hur ser då utsikterna för den offentliga sektorns ekonomi i stort ut?

Den offentliga sektorn

Enligt preliminära uppgifter från skatteförvaltningen kommer kommunalskatterna på förvärvs-inkomster att öka med 1,4 procent för de åländska kommunerna år 2018. För hela Finland förväntas en ökning på 2,4 procent. Förvärvsskatteintäkterna har ökat trots att de genomsnittliga skattesatserna sjunkit något både på Åland och fastlandet. Att skatteintäktsökningen var mindre på Åland beror delvis på att skattesatserna har sjunkit mera på Åland än vad de gjort på fastlandet. ÅSUB:s prognos för innevarande år är att de åländska kommunernas debiterade förvärvsskatter sjunker något.

Utifrån preliminära uppgifter för 2018 väntas samfundsskatterna öka med 6,5 procent för de åländska kommunerna, vilket kan jämföras med en ökning på cirka 10 procent för alla Finlands kommuner sammantaget. Prognostisering av samfundsskatterna utifrån företagens driftöverskott samt hittills redovisade belopp är svårt, men de idag tillgängliga siffrorna pekar på att samfundsskatterna kommer att vara ganska oförändrade 2019.

För år 2018 fastställde Ålandsdelegationen klumpsumman till knappt 247 miljoner euro. Detta skulle innebära en höjning på cirka 6,9 procent från år 2017. Enligt uppgifter från det senaste tilläggsbudgetförslaget för staten 2019 förväntas klumpsumman bli cirka 241 miljoner euro, vilket då skulle innebära en minskning på 2,4 procent eller cirka sex miljoner euro.

Utifrån statsbudgetpropositionen för 2020 väntas klumpsumman nästa år öka med cirka 3,8 procent och då utgöra 250 miljoner euro.

Skattegottgörelsen till landskapet, den så kallade flitpengen, blir aktuell då de i landskapet debiterade inkomst-skatterna överstiger 0,5 procent av motsvarande skatt för hela Finland. År 2016 uppgick flitpengen till 15,2 miljoner euro, vilket motsvarar en genomsnittlig nivå.

Flitpengen upplevde en avsevärd minskning 2017, som är det senaste år som flitpengen fastställts för, och uppgick då till cirka 11,75 miljoner euro. Enligt ÅSUB:s prognoser

---

[32] Statistikcentralen, Statistik över skuldsättning.

[33] Andelsbanken för Åland, Ekonomiska översikt 1.1.–30.6.2019. Nya Åland 26 augusti 2019.

väntas flitpengen sjunka med cirka tre och en halv miljon euro 2018 då de fastländska skatteintäkterna ser ut att utvecklas starkare än de åländska. I dagsläget väntas sedan inga större förändringar för 2019.

För skattegottgörelsen är systematiken sådan att 2018 års belopp tas upp i 2020 års budget. För 2018 beräknas summan av klumpsumman och flitpengen vara 262,2 miljoner euro. I år beräknas summan av de två minska till 252,7 miljoner euro och 2020 förväntas summan öka till cirka 258,3 miljoner euro.

Utvecklingen i det privata näringslivets branscher

Den allmänna internationella sjöfartskonjunkturens relevans för åländsk shipping gäller i första hand torrlast- och tankerverksamheten. Färjerederierna verkar under specifika villkor för just deras segment. Gemensamt för alla segment är förstås förändringar i bunkerkostnaderna.

Den åländska sjöfarten borde i princip drabbas av Finlands och Sveriges försämrade ekonomiska tillstånd. Emellertid framstår i praktiken andra, för de olika segmenten specifika krafter, som starkare faktorer än den allmänna ekonomiska konjunkturen.

Sjöfartsstödet klarade sig utan några nedskärningar i den finska regeringens budgetproposition för 2020. Detta är en lättnad efter att stödet stundtals har nämnts i debatten kring eventuella nedskärningar i företagsstöden.Stödets bevarande är av avgörande betydelse för den åländska rederinäringen, samt den åländska ekonomin i stort.[34]

De åländska rederierna inom den åländska såväl passagerar- som tankersjöfarten är finansiellt stabila, vilket minskar den ekonomiska risken när man nu satsat på nybyggen.[35]

För sjöfartsbranschen väntas på kort sikt en obefintlig omsättningstillväxt i reella tal samt vissa lönsamhetsutmaningar för sjöfartsbranschen; prispress och ofördelaktiga valutakurser tränger passagerarrederierna samtidigt som tankerverksamhetens internationella villkor ser tuffa ut. Passagerarrederierna uppvisar dock framtidstro och både politiska beslut och passagerarsiffror har varit positiva för branschen sedan våren.

Rutten Helsingfors-Tallinn är den enda där rederierna ser stabilt växande passagerartal. De åländska passagerarrederierna för där en hård kamp mot varandra och mot deras estniska konkurrent. I våras annonserade det estniska rederiet byggandet av ett helt nytt passagerarfartyg till rutten, samtidigt som det ena åländska rederiet lanserade ett nytt kombinerat last- och passagerarfartyg. Prispressen ser därför ut att fortsätta, eller t.o.m. tillta, under överskådlig framtid och därmed fortsätta att tänja på rederiernas lönsamhet under tiden som de positionerar sig inför framtiden.

---

[34] Ålandstidningen (2019), diverse upplagor.

[35] Ålands Sjöfart, diverse upplagor, Sjöfartstidningen, diverse upplagor.

Den svaga kronan påverkar passagerarrederierna negativt. Den förstärkning som ännu i våras förutspåddes har inte visat sig, istället har vi sett en fortsatt försvagning av kronan under sommarmånaderna. I dagsläget väntas kronkursen ligga kvar i spannet 10,50–11,00 SEK/EUR under det kommande året.

Bunkerpriserna har klättrat uppåt under året efter en kraftig nedgång i slutet av 2018. Framöver väntas dock bunkern ligga kvar kring dagens nivå, vilket skulle ge rederierna ett visst andrum i allmänt tuffa förutsättningar. Det för bunker avgörande oljepriset ligger idag på en nivå som är lägre än tioårsmedeltalet. De nyligen inträffade attackerna mot den saudiska oljeproduktionen påminner dock om det spända läget, där ytterligare eskalering riskerar att höja prisbilden.

Positiva nyheter för rederierna saknas inte. Sänkningen av den estniska alkoholskatten har inneburit ökad omsättning och passagerartal på finska viken. Klimatdebatten och det växande intresset för närresor har lyfts fram från branschhåll som en möjlighet för rederierna.[36] Utöver detta var det orörda sjöfartsstödet i den finska budgetpropositionen en viktig nyhet för rederierna.

En fortsatt stark dollar framöver skulle missgynna passagerarrederierna som har större delen av inkomsterna i euro men betalar sin bunker i USD. Däremot är nettoeffekten av en stark dollar positiv för den åländska tankerverksamheten eftersom man har merparten av sina intäkter i USD.

Den ledande internationella indikatorn för tankertrafik (Worldsscale) har under hela året visat en nedåtgående trend för frakter på Nordsjö- och Östersjöhamnar. Hittills ligger årets indikatornivå under motsvarande period under det svåra verksamhetsåret april 2017-mars 2018. Då vi dessutom idag har ett högre oljepris men en dollar på liknande nivå som 2017/2018 ser förutsättningarna för innevarande år tuffa ut. Det åländska tankerrederiet möter dock det tuffa marknadsläget med ett nyss genomfört nybyggnationsprogram, finansierat med egna medel.

Det största åländska torrlastrederiet har lyckats hålla hela sitt tonnage i arbete. Ett av fartygen har långtidskontrakt med en finländsk papperstillverkare fram till december 2020 medan ett annat i somras fick ett förlängt kontrakt fram till december 2021. Övriga fartyg börjar närma sig slutet av sina kontrakt, som samtliga sträcker sig fram till årets slut. Ytterligare kontrakteringar under hösten blir därför avgörande för den omedelbara framtidens lönsamhet.

Från den andra stora aktören inom torrlastsegmentet anas en viss optimism. Under våren förlängdes kontrakten för rederiets två lastfartyg och utöver detta återköpte man ett tidigare sålt fartyg. Det nygamla fartyget återköptes sedan man fått till ett befraktningsavtal fram till utgången av 2021. Till dessa affärer tillkommer det tidigare nämnda kombinerade frakt- och passagerarfartyget som satts i trafik på finska viken, som även det tillhör samma rederikoncern.

Omsättningstillväxten inom *transport-branschen* totalt återspeglar nergången inom sjöfarten. Årsgenomsnittet var 1,2 procent för perioden 2009–2018, strax under den

[36] Ålands Sjöfart, diverse upplagor,

genomsnittliga årliga inflationen, vilket innebär att branschen i reella priser hade nolltillväxt. I år väntar vi oss att den nominella tillväxten blir 0,6 procent, vilket skulle innebära en minskning i reella priser. De positiva passagerar- och fraktsiffror som sedan sommaren inkommit kan dock komma att öka omsättningstillväxten.

Tillväxten av den samlade lönesumman i branschen har i ett tioårsperspektiv varit ännu svagare än omsättningsdito. De två senaste åren har lönesumman tillskillnad från omsättningen vuxit. I år väntar vi oss en ökning med 4,4 procent.

Denna svaga utveckling för branschens omsättning ser ut att vara i linje med vad branschföretagen bedömde i våras. Baserat på registeruppgifter för lönesumman tycks vårens mycket negativa förväntningar på personalstyrkans däremot inte realiserats.[37]

Hotell- och restaurangbranschen hade ifjol en omsättningstillväxt på 2,6 procent, vilket var något under långtidsmedel-värdet åren 2009–2018, men bättre än näringslivet i stort. Trots den hyffsade tillväxten var fjolåret ett svagt år vad gäller övernattningar, något som ser ut att ändra i år (2019). I likhet med det ökande antalet resande som rederier rapporterat under sommarmånaderna så har hotellövernattningarna ökat med 4,8 procent under sommarmånaderna jämfört med de svaga siffror som registrerades den heta sommaren 2018.

Under årets första åtta månader har hotellen haft 169 400 övernattningar, vilket jämfört med samma period 2018 innebär en ökning om drygt två procent.[38] Denna ökning överensstämmer med de omsättnings- och lönesiffror för branschen som vi hittills fått in. Branschens samlade omsättning ser enligt dessa preliminära uppgifter ut att öka med 2,1 procent i år jämfört med fjolåret. Lönesummans tillväxttrend förväntas bli 2,8 procent.

Jämfört med det allmänna läget så ser *hotell- och restaurangbranschen* ut att även i år ha ett nöjaktigt år. Tillväxten av lönesumma och omsättning blir visserligen lägre än tioårsmedelvärdet, men ändå bättre än de allmänna tillväxtsiffrorna i ekonomin.

Förändringar i omsättningstillväxten i den åländska *handelsbranschen* beror till stor del på hur internethandeln och priset på drivmedel utvecklas. Den brokiga sammansättningen av handelssegment väntas totalt sätt få en omsättningsminskning med 7,3 procent under 2019. Även 2018 minskade omsättningen, då med 2,4 procent.

Partihandeln med fisk väntas få en minskande omsättning samtidigt som den åländska verksamheten kopplad till internethandel utgör en allt mindre del av handeln i takt med att de skatteundantag som varit dess verksamhetsförutsättning försvinner.

Registeruppgifterna för lönesumman i handelsbranschen visade på en avsevärd ökning i fjol (2018).
Lönesumman väntas dock falla tillbaka i år, med en prognostiserad minskning med 0,6 procent.

Den svaga kronan tynger *den åländska banksektorn* via dess svenska verksamhet.

---

[37] ÅSUB Rapport 2019:3, Konjunkturläget våren 2019, s. 41.

[38] ÅSUB Statistikmeddelande. Turism 2019:8.

Dessutom har en förflyttning mot säkrare låntagare inneburit lägre intäkter. Sammantaget har därför räntenettot försvagats hittills i år. Provisionsnettot fortsätter emellertid att öka och utgör en allt större del av bankernas intäkter.

Bankernas sammanvägda rörelseresultat för 2019 ser ut att kunna bli ungefär i nivå med fjolåret. Det osäkra börsläget och de sjunkande räntorna innebär dock en stor osäkerhet i bankernas resultatprognoser.[39]

Marknaden för den internationellt inriktade delen av *försäkringsverksamheten* hade en försiktig global tillväxt under 2018, vilket i och med det försämrande läget för världshandeln inte är betryggande för branschorganisationen International Union of Marine Isurance (IUMI).[40]

Det för den åländska försäkringsbranschen viktiga kaskoförsäkringssegmentet har de senaste åren varit pressat av överkapacitet, minskande fartygsvärden och minskad aktivitet. En kombination av låga premier och ett stort antal skador har tänjt på lönsamheten. Under 2019 väntas dock ökande premienivåer förbättra läget något.[41]

De genomsnittliga skadekostnaderna som rapporterats till nordiska marinförsäkrare låg under första halvan av året kvar på en låg nivå, likt de tre senaste åren.[42] Det är främst enskilda större skador som drar upp kostnaderna. I och med att den åländska marinförsäkrings-verksamheten är inriktad på relativt sett mindre tonnage påverkas man förmodligen inte av de allra största skadorna.

Branschen *företagstjänster* omfattar många olika verksamheter, såväl mindre hemmamarknads- som några större exportinriktade företag inom bland annat IT. Branschens omsättning visade en stark tillväxt 2015–2017. År 2018 skedde sedan en tillbakagång då omsättningen minskade med drygt tre procent. Enligt ÅSUBs preliminära registeruppgifter kommer vi även i år se en tillbakagång i liknande storleksklass.

Trots den svaga omsättningsutvecklingen 2018 var branschens förväntningar fortfarande positiva i vårens konjunkturbarometer Enligt ÅSUBs registeruppgifter ser dessa förväntningar emellertid inte ut att infrias. Däremot ser vårens expansionsplaner på personalsidan ut att ha förverkligats baserat på lönesummans tillväxt.

Lönesumman för branschen företagstjänster har fortsatt att växa trots den senaste tidens omsättningsminskning. Lönesummans tillväxt för innevarande år väntas ligga i nivå med tioårsmedelvärdet för branschen, som är drygt tre procent.

Branschen *personliga tjänster* består till övervägande delen av småföretagare inom tvätteri, privat hälso- och sjukvårdsverksamhet osv. Här ingår även en del av

---

[39] Andelsbanken för Åland, Ekonomiska översikt 1.1.–30.6.2019. Nya Åland 26 augusti 2019; Ålandsbanken Halvårsrapport för perioden januari–juni 2019.

[40] IUMI (2019a) "Global marine insurance premiums rise by 1%, but future market development remains uncertain, says IUMI", pressmeddelande 16 september 2019.

[41] IUMI (2019b) "Global Marine Insurance Report 2019" bildpresentation från IUMIs årliga konferens, september 2019.

[42] Cefor (2019) Hull trends 2019.

spelverksamheten som en tungt vägande komponent.

En stor vägd majoritet av bransch-företagen trodde i början av året på en positiv tillväxt av omsättningen. Det stämmer väl in med våra register-uppgifter. Vi får enligt prognosen en omsättningstillväxt på cirka tolv procent, vilket är en ytterligare ökning från fjolårets redan höga nio procent.

Den sammanlagda lönesummans tillväxt i branschen har legat på över sex procent under tioårsperioden 20092018. I år ser dock lönesumman ut att minska för första gången i vårt registermaterial som sträcker sig fr.o.m. 2002. Det landskapsägda spelbolaget är dominerande i branschen och bolagets pågående omstruktureringar ger utslag på branschens lönesumma. Även framöver väntas minskningar, då det landbaserade casinot stänger vid årsskiftet.

Omsättningen inom *byggsektorn* har de senaste åren varit mycket ojämn och påverkats kraftigt av ett antal större projekts aktuella faser. Under fjolåret ökade omsättningen med 2,2 procent och vår prognos för innevarande år visar på en ökning med 5,1 procent.

Enligt preliminära siffror från Statistikcentralen har mängden[43] beviljade bygglov på Åland minskat under den senare delen av 2018 och det första halvåret i år. Siffrorna för påbörjade byggnadsprojekt tycks dock än så länge hållas uppe.

Tillväxten av branschens samlade lönesumma har varit betydligt jämnare än omsättningstillväxten, men tillväxttakten har avtagit under de senaste åren. Tillväxten var under 2017 3,0 procent, följt av 2,0 procent under 2018. Vår bedömning utifrån registerdata är att lönesummans tillväxt hamnar kring 1,5 procent i löpande priser detta år.

Branschen *övrig industri* består till stor del av företag som tillverkar plast-produkter; både *high-tech*-företag som fungerar som underleverantörer till den internationella medicinska industrin och tillverkare av plastleksaker.

Den delen av branschen som är smalt nischad mot en internationell, utomnordisk marknad visar än så länge inga tecken på att ha påverkats allvarligt av den ökande osäkerheten i världshandeln. En fortsatt eskalering av handelskonflikterna utgör dock fortsättningsvis en risk framöver.

Sedan 2010 har omsättningen för hela branschen *övrig industri* ökat med i medeltal cirka fyra procent per år. Tillväxten har dock varierat mellan åren. År 2017 steg omsättningen men 4,7 procent, vilket efterföljdes av en minskning med 0,7 procent ifjol. Enligt vår prognos väntas årets tillväxt landa på 3,1 procent.

Tillväxten av branschens samlade lönesumma har till skillnad från omsättningen legat relativt stabilt under de senaste åren. Den senaste femårsperioden har lönesummans tillväxt legat omkring två procent årligen. Förra året (2018) låg tillväxten på 2,1 procent och i år beräknas den växa nominellt med 1,9 procent.

[43] Mätt i projektens sammanlagda kubikvolym.

Den åländska *livsmedelsindustrin* domineras av ett fåtal större företag. Det enskilt största är snackstillverkningen, som förutom lokala råvaror även utnyttjar ett bredare internationellt nät av underleverantörer. Efter nedläggningshotet mot snacksfabriken 2016 uppger man nu att utvecklingen går i rätt riktning.[44]

För den delen av livsmedelsindustrin som är mer intimt kopplat till det åländska lantbruket var 2018 ett tufft år. Den förra sommarens torka lade ytterligare börda på den redan hårt pressade lönsamheten. Även med ett vädermässigt bättre 2019 återstår strukturella problem som den lokala kostnadsbilden och den internationella prisbilden.

Enligt registerdata väntas omsättningen för livsmedelsindustrin stiga med cirka nio procent[45], vilket skulle innebära en ökning från 2,2 procent året innan.

Efter två år av krympande lönesumma 2016–2017 steg lönesumman med 4,1 procent 2018. Innevarande år ser summan dock ut att vara i det närmsta oförändrad i nominella tal.

För *primärnäringarnas* del kan det konstateras att årets skörd på de flesta håll väntas bli god, även om det nyligen väcktes några frågetecken kring regnets påverkan på potatisskörden. Fjolårets (2018) skördar drabbades hårt av den extrema torkan under sommaren. En rejäl förbättring på årsbasis är därför att vänta från branschen.

I ÅSUB:s moms- och löneregister ingår endast den del av primärnäringarna som bedrivs i bolagsform och är momsbelagd, främst äppel- och fiskodling. Lönesummans och omsättningens tillväxt inom dessa sektorer ser ut att vara över tio procent. Branschen har haft lika starka tillväxtnivåer även tidigare år och de härrör i första hand från fiskodlingssegmentet.

Sammanfattande bedömning

ÅSUB bedömer att utsikterna för det privata näringslivet sammanvägt för det innevarande året är i nivå med läget i våras. BNP-prognosen har reviderats upp något, men samtidigt har omsättningen utvecklats svagare än vad prognoserna tydde på i våras. Utgående från registeruppgifter för lönesumman samt arbetslöshetsstatistik ser arbetsmarknaden ut att utvecklas bättre än vad som väntades i våras.

Den korta perioden av goda tillväxtsiffror i Finland ser ut att vara över då den globala och europeiska ekonomin nu börjar bromsa in.

Den finska konjunkturuppgången drevs till stor del av industrin och tycks inte ha fått något stort genomslag på Åland, med sin servicebaserade ekonomi. Det är möjligt att vi framöver därför inte heller kommer att se en lika stor tillväxtnedgång på Åland som vi väntar oss på fastlandet.

ÅSUBs prognos säger att tillväxten i både det privata näringslivet och i den offentliga

---

[44] Ålandstidningen (2019) 3 april 2019.

[45] Ungefär hälften av omsättningstillväxten 2019 beror dock på effekten av företagsfusioneringar utan reell effekt.

sektorn är svagt positiv i år (2019), vilket resulterar i en tillväxtprognos för BNP på 0,9 procent.

Referenser

Befolkningsregistercentralen, Finland

Cefor (2019) Hull trends 2019

The Conference Board (The Consumer Confidence Survey)

ECB (2019) ECB staff macroeconomic projections for the euro area - September 2019

Economist Global Forecasting Service (2019) *Global Outlook Summary* – 19 september 2019.

ETLA (2019) Suhdanne 2019:2

European Commission (2019) Business and Consumer Surveys

Finansministeriet (2019), Ekonomisk översikt hösten 2019

International Union of Marine Insurance (2019a)

International Union of Marine Insurance (2019b)

Finlands bank (www.suomenpankki.fi)

Konjunkturinstitutet (2019) Uppdatering av konjunkturbilden - Augusti 2019

Nordea (2019) Economic Outlook, september 2019

Nya Åland, diverse upplagor

OECD (2019), *OECD.Stat* (databas)

Rederi Ab Eckerö, årsredovisningar och övriga finansiella rapporter, diverse årgångar

Rederi Ab Hildegaard, årsredovisningar, diverse årgångar

SEB (2019) Nordic Outlook, September 2019

SCB (2019) SCB-indikatorer, augusti 2019

SCB (2019) SCB-indikatorer, september 2019

Sjöfartstidningen, diverse upplagor

Statistikcentralen, Konjunkturindikator för produktionen

Statistikcentralen, Statistik över skuldsättning

Sveriges riksbank (2018) Penningpolitisk rapport, september 2019.

Tidningen Åland, diverse upplagor

US Energy Information Administration (www.eia.gov)

Viking Line, årsredovisningar och övriga finansiella rapporter, diverse årgångar

YLE nyhetsrapportering, www.yle.fi

Ålandsbanken APB, Halvårsrapport januari-juni 2019

Ålands Sjöfart, diverse upplagor

Ångfartygs AB Alfa, årsredovisningar, diverse årgångar

ÅSUB (Befolkning, Arbetsmarknad, Priser) (www.asub.ax)

ÅSUB, Lönesummeindex för det privata näringslivet

ÅSUB, Omsättningsindex för det privata näringslivet

ÅSUB Rapport 2019:5, Arbetsmarknadsbarometern 2019

ÅSUB Rapport 2019:3, Konjunkturläget våren 2019

ÅSUB Statistikmeddelande. Turism 2019:8

Bilaga 5

Kvinnor och män i de åländska kommunerna

Jämställdhetsbilaga till landskapets budget 2020

Innehåll

1 Uppdrag, avgränsningar och förklaringar ... 3

2 Sammanfattande konklusioner ... 4

3 Kommunernas befolkning ... 6

3.1 Flera män på landsbygden och i skärgården ... 6

3.2 Större andel av kvinnorna än männen är födda utanför Åland i de flesta kommuner ... 7

3.3 Flera kvinnor bor ensamma i staden, flera män i skärgården ... 9

4 Utbildning ... 10

4.1 Större könsskillnader vid val av utbildningstyp på landsbygden och i skärgården ... 10

5 Arbetsmarknad ... 12

5.1 Mariehamn och vissa skärgårdskommuner sysselsätter flera kvinnor än män ... 12

5.2 I alla kommuner är fler kvinnor än män sysselsatta i tjänstesektorn ... 14

6 Inkomster ... 15

6.1 Något mindre inkomstskillnader mellan könen på landsbygden än i Mariehamn ... 15

6.2 Män i Mariehamn har den högsta pensionen ... 16

6.3 Små regionala variationer beträffande fördelning av föräldradagpenningar och hemvårdsstöd ... 18

7 Kommunernas verksamhet ... 19

7.1 Fyra av fem kommunalt heltidsanställda är kvinnor ... 19

7.2 Störst löneskillnader mellan könen bland kommunernas chefer ... 19

7.3 Stor andel kvinnor bland äldreomsorgens klienter ... 20

7.4 Kvinnodominerad personal inom barnomsorg och grundskola ... 21

7.5 Flickor läser mera språk, vuxna kvinnor lånar mera på bibliotek ... 23

8 Politik ... 25

8.1 Störst könsvisa skillnader i valdeltagandet i skärgården ... 25

8.2 Majoritet män bland de äldre förtroendevalda ... 27

1 Uppdrag, avgränsningar och förklaringar

Vägen mot ett mer jämställt åländskt samhälle kräver kunskap och insikt om levnadsförhållandena för kvinnor och män, flickor och pojkar på Åland. Det är nu nionde året som ÅSUB på uppdrag av landskapsregeringen utarbetat en särskild genusanalys av olika verksamhetsområden som bilaga till landskapets budget. Under åren har budgetbilagan belyst könsskillnader och lagt könsperspektiv på bland annat ekonomi, arbetsliv, hälsa och livsstil, integration, demografiska förändringar, inflytande, brottslighet samt våld i nära relationer.

Årets jämställdhetsbilaga sätter fokus på befolkning, arbetsmarknad och samhällsliv i de åländska kommunerna. Hur ser demografin, utbildningsstrukturen, sysselsättningen, inkomsterna, pensionerna och föräldrastöden ut i våra kommuner med ett könsperspektiv? Och vilka mönster framträder i kommunernas olika verksamheter och i det politiska livet i kommunerna?

Könsfördelningen i befolkningsstrukturen och i flyttningsrörelsen präglar familje- och arbetsliv, servicestrukturen och förutsättningarna för samhällslivet i övrigt i kommunen.

Källorna för uppgifterna är i huvudsak ÅSUBs statistik. Övriga källor anges vid respektive tabell och figur. Av tabell- och figurrubriker framgår vilka variabler som ingår i respektive tabell eller figur. Uppgifterna presenteras skilt för varje kommun överallt där det är möjligt med beaktande av antalet personer i de uppgifter som skildras.

ÅSUBs personal står gärna till tjänst med upplysningar om översikten. Mera uppgifter om de aktuella statistikområdena finns på ÅSUBs hemsida (www.asub.ax) och i ÅSUBs publikationer. På hemsidans temaingång Kvinnor och män samt i publikationen På tal om jämställdhet ligger fokus också på könsuppdelade fakta.

2 Sammanfattande konklusioner

Årets jämställdhetsbilaga till landskapets budget har fokus på kvinnor och män i de åländska kommunerna. Vi analyserar utbildning, arbetsmarknad, inkomster, kommunernas verksamhet, kommunalval och förtroendevalda i de enskilda kommunerna med könsperspektivet i blickfånget.

På Åland finns idag en lika stor andel kvinnor som män, Mariehamn har den största kvinnomajoriteten i befolkningen, där går det nästan 110 kvinnor på 100 män. I skärgården är proportionerna de omvända, 90 kvinnor på 100 män och på landsbygden finns 96 kvinnor på 100 män. I Sottunga följt av Kumlinge är överskottet av män störst.

Sedan drygt tio år är det en större andel av kvinnorna än av männen som har en utbildning utöver grundnivå. I Mariehamn och i skärgården är andelarna ungefär lika höga för kvinnor och män, medan kvinnorna ligger betydligt högre än männen på landsbygden.

Av de utexaminerade från Ålands lyceum under 2010-talet är 60 procent kvinnor och 40 procent män. Proportionerna är desamma i alla tre regioner, kvinnorna är i majoritet. Inom yrkesutbildningen är det lika många män som kvinnor som har tagit examen. Bland de utexaminerade som kommer från skärgården är männen i majoritet med närmare 60 procent. I staden och på landsbygden är könsfördelningen jämnare.

Av de 14 600 sysselsatta ålänningarna är ungefär lika många kvinnor som män, kvinnorna är ett fyrtiotal flera. Bland de sysselsatta som jobbar i Mariehamn finns det flera kvinnor än män. På landsbygden totalt sett sysselsätts flera män, men Lemland, Finström och Sund är undantag med något flera kvinnor på sina arbetsplatser. I skärgården som helhet jobbar lika många kvinnor och män. Bland företagarna råder totalt sett en stor manlig majoritet, på Åland som helhet är 70 procent av företagarna män och 30 procent kvinnor.

Inom primärnäringarna är tre fjärdedelar av de sysselsatta män och en fjärdedel kvinnor. Andelen kvinnor i primärnäringarna är högre i skärgården än i de övriga regionerna. Inom industrin (inklusive byggsektorn) är den manliga dominansen ännu större, 85 procent. I vissa kommuner är andelen över 90 procent. Inom transport och kommunikationer är könsfördelningen lite jämnare, drygt 30 procent är kvinnor och knappt 70 procent män. Här finns en tydligare regional skillnad så att kvinnornas andel i skärgården är under 20 procent. Inom övriga tjänstesektorn är kvinnorna i majoritet med 63 procent mot 37 för männen.

Medelinkomsterna skiljer fortfarande mellan könen och mönstren varierar mellan regionerna. För hela Åland var männens medelårsinkomst 37 100 euro och kvinnornas 26 800 år 2017. För både kvinnor och män var medelinkomsten högst i Mariehamn och lägst i skärgården.

Kvinnor tar ut över 85 procent av föräldradagpenningsdagarna och männen knappt 15 procent. Andelarna är ungefär densamma i alla regioner. Hemvårdsstöd betalas till föräldrar som har barn under tre år och inte utnyttjar kommunal barnomsorg. Av de som tog emot hemvårdsstöd 2018 var 87 procent kvinnor och bara 13 procent män. Andelen män var lägre i skärgården än i Mariehamn och på landsbygden.

Kvinnornas genomsnittliga totala månadslön inom kommunsektorn är 93 procent av männens. Jämnast är lönerelationen bland experter, 98 procent, samt inom gruppen service och försäljning, där kvoten är 106, vilket innebär att kvinnorna i genomsnitt har högre lön än männen. Störst är skillnaden mellan könen för chefer med en relation på 78 procent.

Om vi ser på användarna av kommunernas tjänster kan vi konstatera att inom äldreomsorgens institutionsvård utgör kvinnor över 60 procent av klienterna och männen under 40. Bland klienterna som har fyllt 85 är kvinnornas andel över 70 procent, medan könsfördelningen är jämn i de yngre åldersgrupperna. Serviceboendena har ännu större överskott av kvinnor, med nästan 70 procent kvinnor.

Ett område inom grundskolan där könsskillnader kan undersökas är de ämnesval eleverna har möjlighet att göra. Flickor väljer i högre utsträckning än pojkar att läsa frivilliga språk. Biblioteken är en annan kommunal serviceform där det finns könsuppdelade uppgifter om nyttjandet. Över 60 procent av låntagarna på de kommunala biblioteken är kvinnor och mindre än 40 procent män. Upp till 18 års ålder är könsfördelningen jämn, men i åldrarna däröver är 70 procent kvinnor.

Det politiska beslutsfattandet i kommunerna involverar ett stort antal invånare. Av de kommunala förtroendeposterna i fullmäktige, styrelser, nämnder och kommunalförbund innehas nästan 360 av kvinnor och 420 av män. Valdeltagandet har i flera decennier varit högre för kvinnor. År 2015 röstade 70 procent av de röstberättigade kvinnorna i kommunalvalet och 65 procent av männen. Kvinnornas deltagande var högre än männens i alla kommuner, skillnaderna var större i skärgården än på fasta Åland.

3 Kommunernas befolkning

Fördelningen mellan kvinnor och män i den åländska befolkningen är i det närmaste jämn, men om vi ser på enskilda kommuner förekommer såväl rätt betydande kvinnoöverskott som överskott av män. Könsfördelningen präglar till viss del förutsättningarna för arbetsmarknaden och för samhällslivet i övrigt eftersom kvinnor och män väljer olika när det gäller exempelvis utbildning, yrke och fritid.

3.1 Flera män på landsbygden och i skärgården

Mariehamn har den största kvinnomajoriteten i befolkningen. Det bor 500 flera kvinnor än män i staden och det går därför nästan 110 kvinnor på 100 män. I skärgården är proportionerna de omvända, 90 kvinnor på 100 män. På landsbygden är skillnaderna mindre, 96 kvinnor på 100 män. Utöver Mariehamn är det bara Finström och Vårdö som har en liten majoritet av kvinnor.

Tabell 1. Befolkning efter kommun, kön och könsfördelning 2018

Kommun	Antal			Könsfördelning, procent		Kvinnor per
	Totalt	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män	100 män
Brändö	449	209	240	46,5	53,5	87,1
Eckerö	961	465	496	48,4	51,6	93,8
Finström	2 588	1 303	1 285	50,3	49,7	101,4
Föglö	534	254	280	47,6	52,4	90,7
Geta	514	254	260	49,4	50,6	97,7
Hammarland	1 577	762	815	48,3	51,7	93,5
Jomala	5 032	2 447	2 585	48,6	51,4	94,7
Kumlinge	315	143	172	45,4	54,6	83,1
Kökar	236	108	128	45,8	54,2	84,4
Lemland	2 033	1 010	1 023	49,7	50,3	98,7
Lumparland	382	177	205	46,3	53,7	86,3
Saltvik	1 858	919	939	49,5	50,5	97,9
Sottunga	91	40	51	44,0	56,0	78,4
Sund	1 028	488	540	47,5	52,5	90,4
Vårdö	448	226	222	50,4	49,6	101,8
Mariehamn	11 743	6 114	5 629	52,1	47,9	108,6
Landskomm.	18 046	8 805	9 241	48,8	51,2	95,3
- Landsbygden	15 973	7 825	8 148	49,0	51,0	96,0
- Skärgården	2 073	980	1 093	47,3	52,7	89,7
Åland	**29 789**	**14 919**	**14 870**	**50,1**	**49,9**	**100,3**

Åldersstrukturen varierar stort mellan kommunerna. På Åland totalt är 55 procent av kvinnorna och 59 procent av männen under 50 år. I skärgården är andelarna under 50 år drygt 40 för båda könen och på landsbygden 60 för männen och något

lägre för kvinnorna. I Mariehamn är skillnaderna större, 54 procent av kvinnorna och 61 procent av männen är under 50 år.

Figur 1. Andel kvinnor och män under 50 år efter kommun 2018

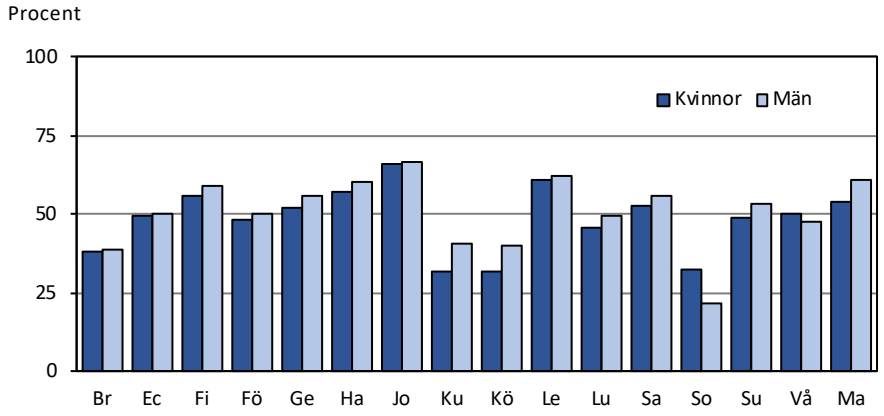

3.2 Större andel av kvinnorna än männen är födda utanför Åland i de flesta kommuner

Av den åländska befolkningen är 6 000 kvinnor och 5 000 män födda utanför Åland, 40 procent av kvinnorna och 34 procent av männen. Proportionerna är liknande i många kommuner. Skillnaderna mellan män och kvinnor är större i skärgården än på fasta Åland. Andelen av kvinnorna som är födda utanför Åland är över 45 procent i Mariehamn och skärgården mot 34 procent på landsbygden. För männen är andelen över 40 procent i Mariehamn mot 30 procent i skärgården och ännu något lägre på landsbygden.

Figur 2. Andel kvinnor och män födda utanför Åland efter kommun 2018

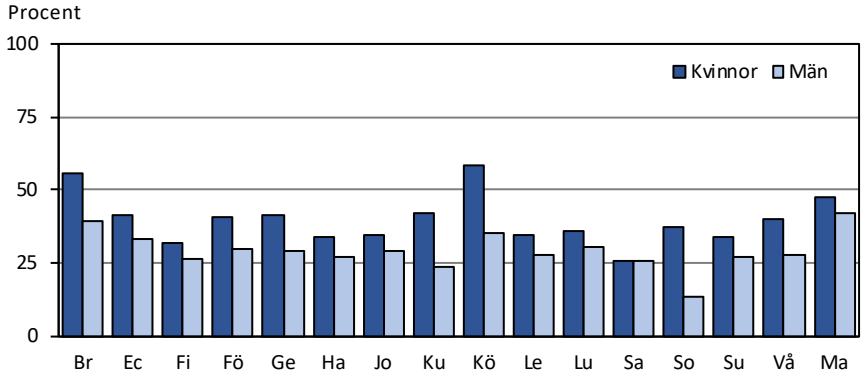

Drygt 30 procent av kvinnorna och närmare 40 procent av männen är födda i den kommun där de bor nu. Andelen är högre för männen i alla kommuner. Skillnaden är störst i skärgården, där 37 procent av kvinnorna och 54 procent av männen är födda i sin nuvarande hemkommun. På landsbygden är andelarna ungefär desamma som för Åland totalt och i Mariehamn något lägre.

Också om man ser till språk återfinns samma mönster som när det gäller födelseort. Femton procent av kvinnorna och tolv procent av männen har något annat modersmål än svenska. Proportionerna är likartade i regionerna, men andelen med andra språk är högre i Mariehamn och skärgården än på landsbygden.

Figur 3. Andel kvinnor och män med annat modersmål än svenska 2018

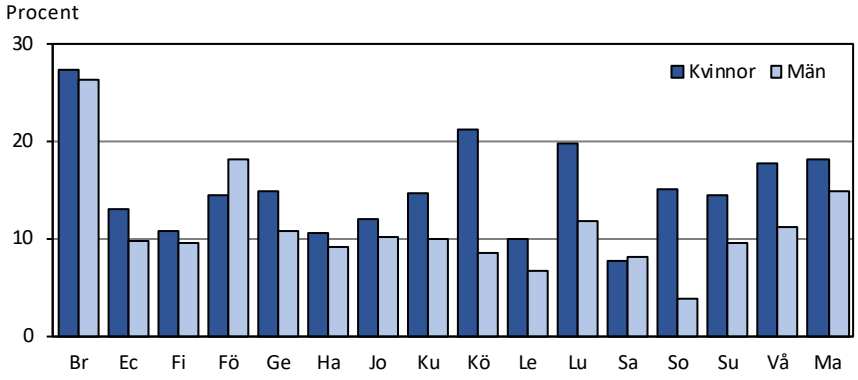

Det har flyttat ungefär lika många kvinnor som män till Åland under femårsperioden 2014–2018. När det gäller den interna åländska flyttningen har något flera kvinnor än män bytt kommun. Könsfördelningen på de inflyttade i de enskilda kommunerna varierar dock. I de flesta skärgårds- och landsbygdskommuner är det lite flera kvinnor än män som har flyttat in. I Mariehamn, Jomala och Vårdö är fördelningen jämn och i Lumparland finns en tydlig majoritet av män bland de som har flyttat till kommunen.

Figur 4. Könsfördelning bland de inflyttade 2014–2018 efter inflyttningskommun

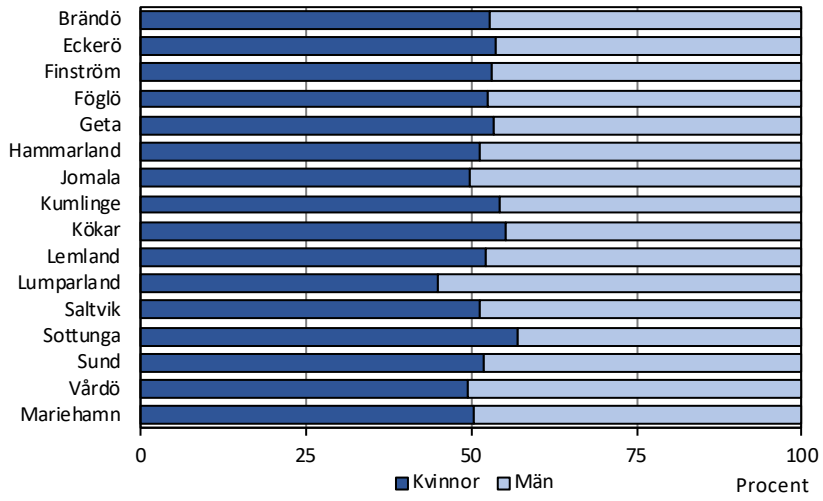

Också bland de utflyttade är könsfördelningen jämn. Från Mariehamn och skärgårdskommunerna flyttade i stort sett lika många kvinnor som män, medan landsbygdskommunerna sammanlagt förlorade något flera kvinnor genom utflyttning.

3.3 Flera kvinnor bor ensamma i staden, flera män i skärgården

Av Ålands 14 000 hushåll består 5 600 eller 40 procent av bara en person. De ensamboende kvinnorna är något flera än männen. Störst majoritet bland enpersonshushållen utgör kvinnorna i Mariehamn, 56 procent. På landsbygden är det bara i Finström som flera kvinnor än män bor ensamma. Totalt på landsbygden är fördelningen av ensamboende 48 procent kvinnor och 52 procent män. I skärgården är det bara Kökar som har flera ensamboende kvinnor än män. I de övriga skärgårdskommunerna utgör männen mellan 55 och 60 procent av ensamhushållen.

Figur 5. Kvinnors och mäns andel av ensamhushållen efter kommun 2018

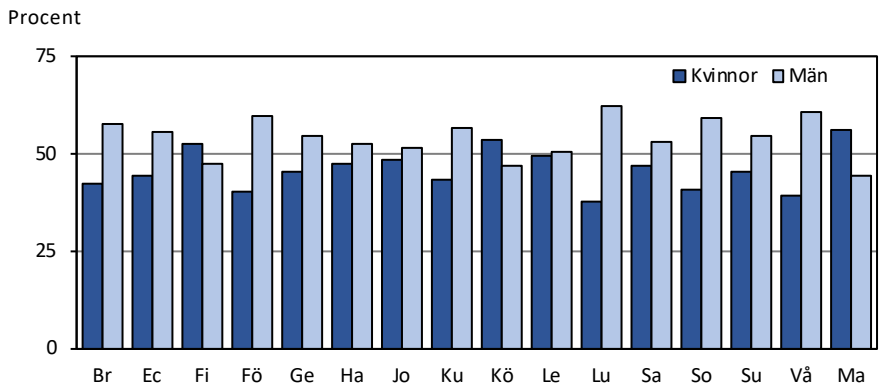

4 Utbildning

Sedan drygt tio år är det en större andel av kvinnorna än av männen som har en utbildning utöver grundnivå. I Mariehamn och i skärgården sammantaget är andelarna ungefär lika höga för kvinnor och män, medan kvinnorna ligger betydligt högre än männen på landsbygden.

För kvinnornas del är andelen med utbildning efter grundnivå ungefär lika stor på landsbygden som i Mariehamn, men lägre i skärgården. För männen däremot är andelen högst i Mariehamn och lägre på landsbygden och i skärgården.

Figur 6. Andel av befolkningen med utbildning på gymnasie- eller högre nivå efter kön och kommun 2017

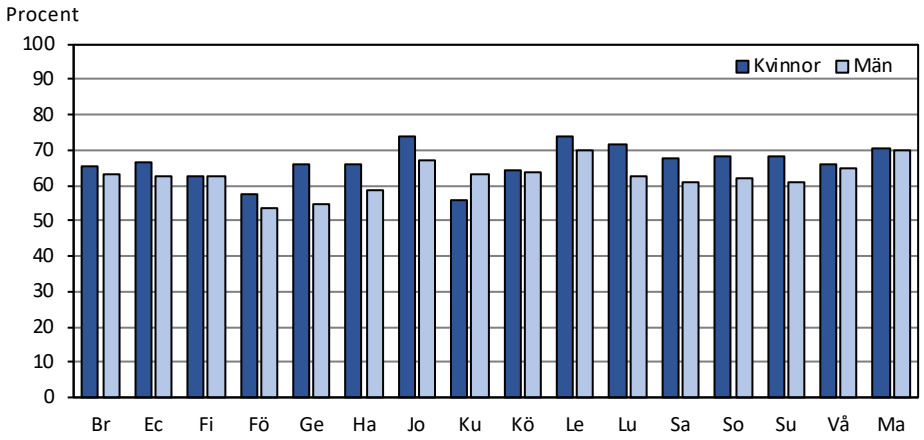

Not: Uppgifterna om utländska examina är ofullständiga. Detta innebär att en större andel av befolkningen har utbildning efter grundnivå än diagrammet visar.

4.1 Större könsskillnader vid val av utbildningstyp på landsbygden och i skärgården

Följande diagram visar de utexaminerade från gymnasienivå på Åland 2010–2018. För varje kommun framgår hur stor del av kvinnorna och männen som har fått examen från den allmänbildande utbildningen i Ålands lyceum respektive från yrkesutbildningarna. För Åland som helhet har 35 procent av männen tagit examen från Lycéet och 65 procent från någon yrkesutbildning. För kvinnornas del är siffrorna 45 respektive 55 procent. För både kvinnornas och männens del står yrkesutbildningarna för en större andel av de avlagda examina bland de studerande som kommer från skärgården och landsbygden än bland dem som kommer från Mariehamn.

Skillnaderna mellan könen är också större på landsbygden och i skärgården än i Mariehamn. Undantag finns dock bland de enskilda kommunerna. I Brändö, Kumlinge, Vårdö och Geta har kvinnor och män valt utbildningstyp på ett likartat sätt, och Lumparland är den enda kommun där kvinnorna i betydligt större utsträckning än männen har genomgått yrkesutbildning

Figur 7. Utexaminerade på gymnasienivå på Åland 2010–2018 efter kommun, kön och typ av utbildning

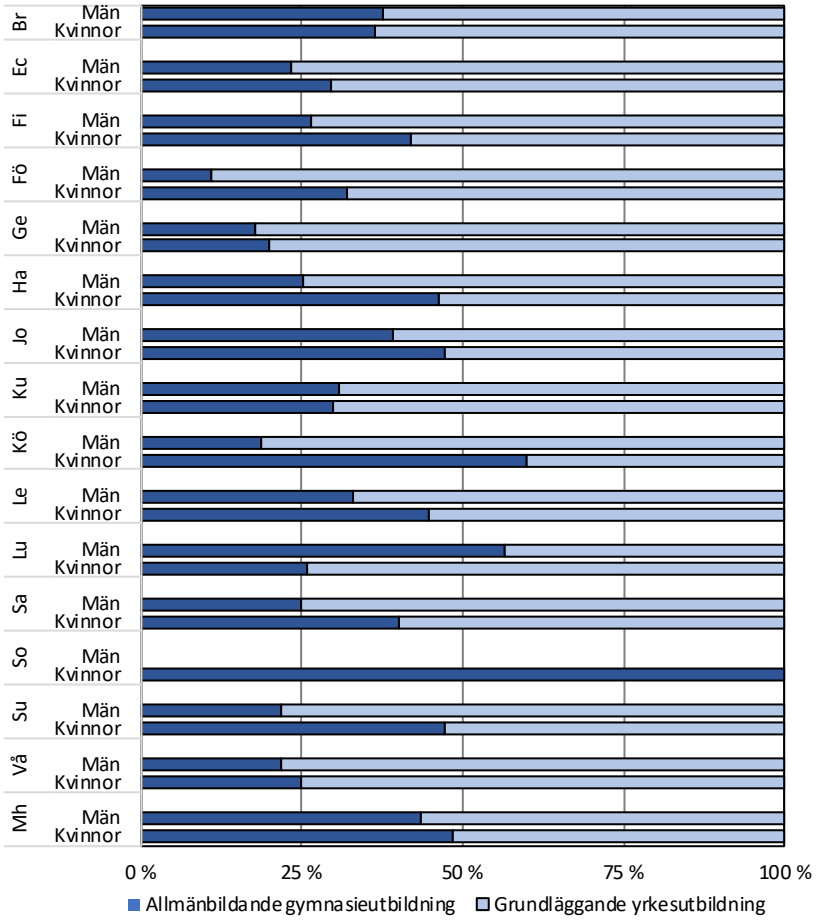

5 Arbetsmarknad

På arbetsmarknaden finns det stora skillnader mellan könen när det gäller näringsgren, sektor och yrke. I detta avsnitt presenteras fakta som visar vilka olikheter som finns på kommunnivå.

5.1 Mariehamn och vissa skärgårdskommuner sysselsätter flera kvinnor än män

Av de 14 600 sysselsatta ålänningarna är ungefär lika många kvinnor som män, kvinnorna är ett fyrtiotal flera. Eftersom de flesta kommuner har en majoritet män i befolkningen, är också antalet sysselsatta män något flera än de förvärvsarbetande kvinnorna i nästan alla kommuner utom i Mariehamn.

Om man i stället ser på arbetsplatsens kommun, framträder ett delvis annat mönster. Bland de sysselsatta ålänningar som jobbar i Mariehamn finns det flera kvinnor än män. På landsbygden totalt sysselsätts flera män, men Lemland, Finström och Sund är undantag med något flera kvinnor på sina arbetsplatser. I skärgården som helhet jobbar lika många kvinnor som män. I Vårdö och Föglö är dock en majoritet av de arbetande män, medan kvinnorna är betydligt flera än männen på arbetsplatserna i de östliga skärgårdskommunerna. En faktor som kan förklara detta är att många män arbetar till sjöss, på arbetsplatser som är registrerade utanför skärgården.

Figur 8. Könsfördelning bland de sysselsatta efter arbetsställets kommun 2016

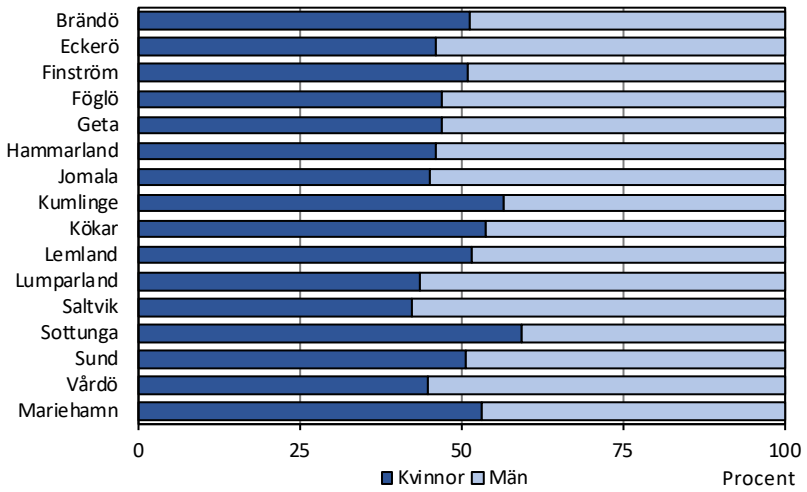

Hälften av såväl kvinnorna som männen arbetar i sin hemkommun, men skillnaderna mellan kommunerna är avsevärda. I Mariehamn har 79 procent av kvinnorna och 73 procent av männen sin arbetsplats i staden, eller på fartyg registrerade i Mariehamn. På landsbygden är andelen som arbetar i hemkommunen en dryg fjärdedel för kvinnorna och en tredjedel för männen. I alla landsbygdskommuner är andelen män som jobbar i hemkommunen högre än för kvinnorna. I skärgården arbetar två tredjedelar av kvinnorna och över hälften av

männen i sin hemkommun. I Föglö och Vårdö är andelarna ganska lika för kvinnor och män, men i de övriga skärgårdskommunerna är det en betydligt större andel kvinnor som arbetar hemma i den egna kommunen.

Figur 9. Andel av de sysselsatta som jobbar i hemkommunen efter kommun och kön 2016

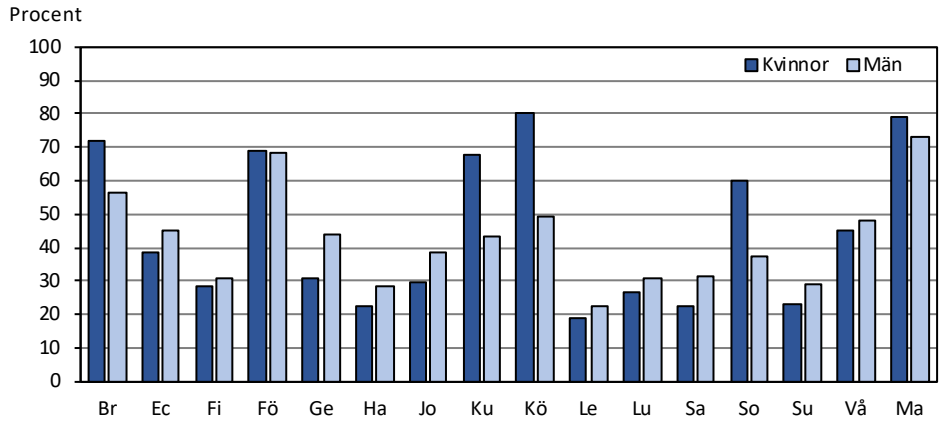

Bland företagarna råder en stor manlig majoritet, både inom jordbruket och andra branscher. På Åland som helhet är 70 procent av företagarna män och 30 procent kvinnor. Könsfördelningen är något jämnare i Mariehamn än på landsbygden och i skärgården. I Kumlinge är ungefär lika många kvinnor som män företagare och även i Lumparland och Vårdö är andelen kvinnor högre än för Åland i genomsnitt.

Figur 10. Könsfördelning bland de sysselsatta som är företagare efter hemkommun 2016

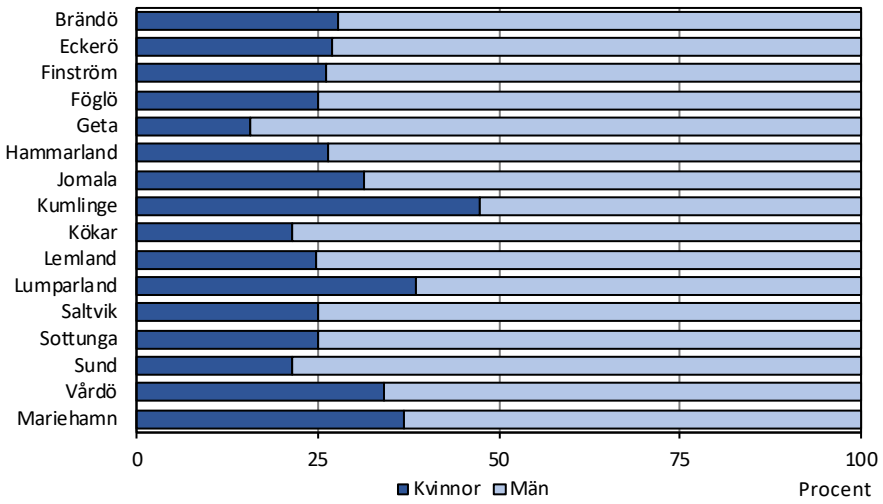

5.2 I alla kommuner är fler kvinnor än män sysselsatta i tjänstesektorn

Könsfördelningen på de sysselsatta varierar avsevärt mellan olika näringsgrenar. Inom primärnäringarna är tre fjärdedelar av de sysselsatta män och en fjärdedel kvinnor. Andelen kvinnor i primärnäringarna är högre i skärgården än i de övriga regionerna, drygt 30 procent, i vissa kommuner upp emot 40 procent.

Inom industrin (inklusive byggsektorn) är den manliga dominansen ännu större, 85 procent. I vissa kommuner är andelen över 90 procent, i några kring 80.

Inom transport och kommunikationer är könsfördelningen lite jämnare, drygt 30 procent kvinnor och knappt 70 procent män. Här finns en tydligare regional skillnad såtillvida att kvinnornas andel är lägre i skärgården, under 20 procent. Där är dock Föglö och Vårdö undantag med en könsfördelning som ligger nära Åland som helhet. Eckerö har den högsta andelen kvinnor inom denna bransch, 37 procent, och även i Jomala och Lemland är andelen över en tredjedel.

Inom övriga tjänstesektorn, som omfattar närmare två tredjedelar av de sysselsatta, är kvinnorna i majoritet med 63 procent mot 37 procent för männen. Proportionerna är desamma i alla regioner. Inte heller mellan kommunerna finns några större variationer. Kvinnornas andel är högst i Sottunga och lägst i Föglö.

Tabell 2. Könsfördelning bland de sysselsatta efter bransch och hemkommun 2016

Kommun	Kvinnor				Män			
	Primär-näringar	Industri	Transport, kommunik.	Övr. tjänste-sektorn	Primär-näringar	Industri	Transport, kommunik.	Övr. tjänste-sektorn
Brändö	28,1	13,0	16,7	64,1	71,9	87,0	83,3	35,9
Eckerö	10,0	16,0	37,3	60,9	90,0	84,0	62,7	39,1
Finström	24,4	17,2	27,6	66,8	75,6	82,8	72,4	33,2
Föglö	15,8	13,6	31,0	56,9	84,2	86,4	69,0	43,1
Geta	22,2	10,4	11,5	66,4	77,8	89,6	88,5	33,6
Hammarland	22,7	19,0	26,9	64,3	77,3	81,0	73,1	35,7
Jomala	24,1	13,8	35,7	63,0	75,9	86,2	64,3	37,0
Kumlinge	37,5	16,7	10,3	62,6	62,5	83,3	89,7	37,4
Kökar	25,0	21,4	19,2	63,6	75,0	78,6	80,8	36,4
Lemland	18,2	6,3	34,7	64,7	81,8	93,8	65,3	35,3
Lumparland	33,3	10,5	23,3	59,3	66,7	89,5	76,7	40,7
Saltvik	24,1	17,4	31,5	65,4	75,9	82,6	68,5	34,6
Sottunga	40,0	-	-	77,8	60,0	100,0	100,0	22,2
Sund	25,0	20,7	34,4	64,9	75,0	79,3	65,6	35,1
Vårdö	37,2	3,8	27,3	67,3	62,8	96,2	72,7	32,7
Mariehamn	25,0	16,9	32,4	61,6	75,0	83,1	67,6	38,4
Landskomm.	24,8	14,9	30,5	64,1	75,2	85,1	69,5	35,9
Landsbygden	22,9	15,2	32,3	64,2	77,1	84,8	67,7	35,8
Skärgården	31,0	11,6	18,5	62,7	69,0	88,4	81,5	37,3
Åland	**24,8**	**15,5**	**31,3**	**63,0**	**75,2**	**84,5**	**68,7**	**37,0**

6 Inkomster

På Åland som helhet uppgår kvinnornas andel av alla inkomster till 42 procent och männens till 58. I Mariehamn är fördelningen 44–56, på landsbygden 42–58 och i skärgården 39–61. Då bör man förstås beakta den tidigare redovisade könsfördelningen av regionernas och kommunernas invånare. I alla kommuner är dock männens andel av inkomstsumman större än deras andel av befolkningen.

Figur 11. Kvinnornas respektive männens andel av inkomsterna efter kommun 2017

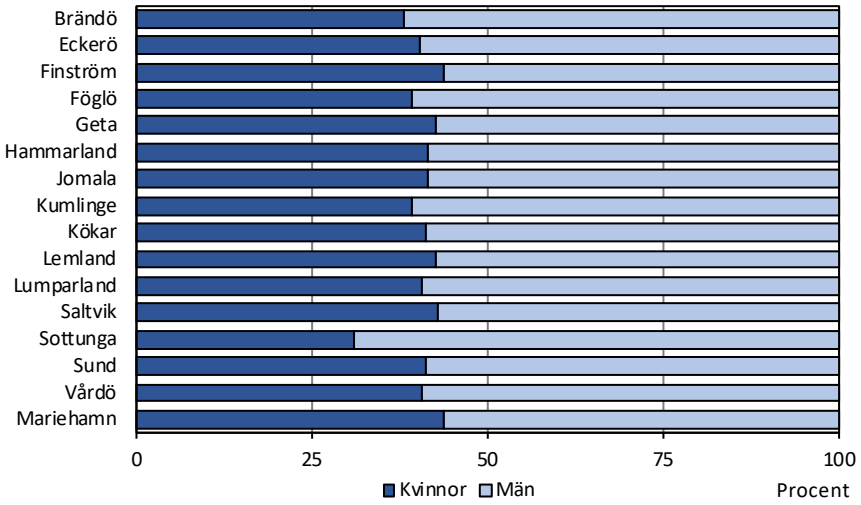

Not: Gäller skattepliktiga inkomster inklusive skattefria dividend- och ränteinkomster.
Källa: Statistikcentralen

6.1 Något mindre inkomstskillnader mellan könen på landsbygden än i Mariehamn

Genom att se på medelinkomsten elimineras effekterna av befolkningsstrukturen. För hela Åland var männens medelårsinkomst 37 100 euro och kvinnornas 26 800 år 2017. För både kvinnor och män var medelinkomsten högst i Mariehamn och lägst i skärgården. På landsbygden var kvinnornas inkomst nästan lika hög som i staden, medan männen låg på en medelnivå ungefär mitt emellan Mariehamn och skärgården.

Figur 12. Medelinkomst efter kommun och kön 2017

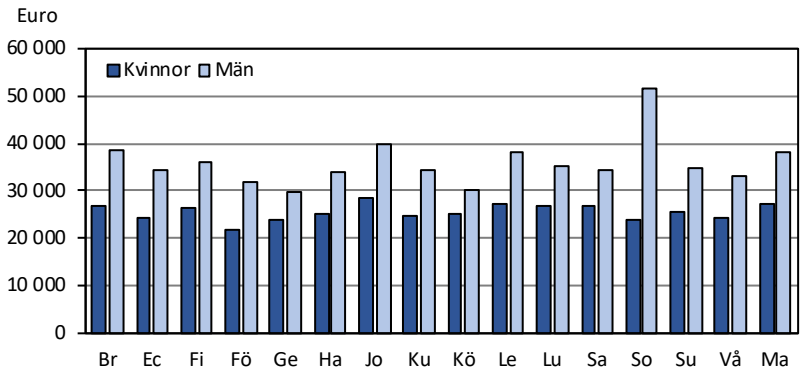

Not: Gäller skattepliktiga inkomster inklusive skattefria dividend- och ränteinkomster.
Källa: Statistikcentralen

För hela Åland utgjorde kvinnornas inkomster 72 procent av männens. Skillnaderna mellan regionerna är inte så stora. För Mariehamn är siffran 71 procent, för landsbygden 73 procent och för skärgården 70 procent. Mellan de enskilda kommunerna är variationerna större, speciellt i de mindre kommunerna, där några få inkomsttagare kan påverka medeltalet i ganska stor utsträckning.

Figur 13. Kvinnornas medelinkomst i förhållande till männens efter kommun 2017

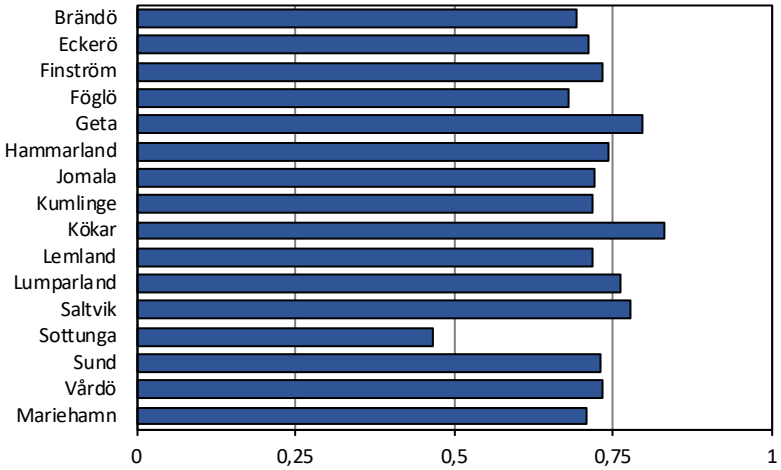

Not: Gäller skattepliktiga inkomster inklusive skattefria dividend- och ränteinkomster.
Källa: Statistikcentralen

6.2 Män i Mariehamn har den högsta pensionen

Pensioner står för en betydande del av inkomsterna. Över en fjärdedel av kvinnorna och en något lägre andel av männen är pensionstagare. I skärgården är 38 procent av kvinnorna och 35 procent av männen pensionärer. I Mariehamn är andelarna 30 respektive 24 procent. På landsbygden är andelen lägst, 24 procent av kvinnorna och 22 procent av männen lyfter pension. I Jomala understiger andelen 20 procent för båda könen.

Figur 14. Andel pensionstagare efter kommun och kön 2018

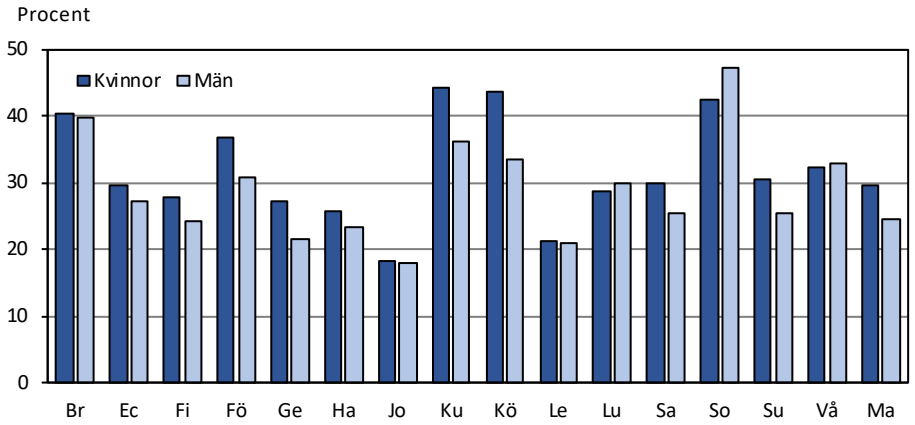

Källa: Pensionsskyddscentralen

Siffrorna som visar kvinnornas genomsnittliga pension i förhållande till männens påminner i stor utsträckning om statistiken för inkomsterna totalt. För Åland som helhet motsvarar kvinnornas pensioner 72 procent av männens. I Mariehamn är siffran 70 procent, i skärgården 71 och på landsbygden 74 procent. Siffran varierar en del mellan kommunerna. Geta, Kökar, Lumparland och Sund har den jämnaste strukturen, medan skillnaderna mellan kvinnor och män är störst i Kumlinge och Eckerö. Genomsnittspensionen i Mariehamn är betydligt högre än i de övriga regionerna, speciellt för männen. Männen i Mariehamn har i medeltal nästan dubbelt högre pension än kvinnorna i Eckerö och Geta.

Figur 15. Kvinnornas genomsnittliga pension i förhållande till männens efter kommun 2018

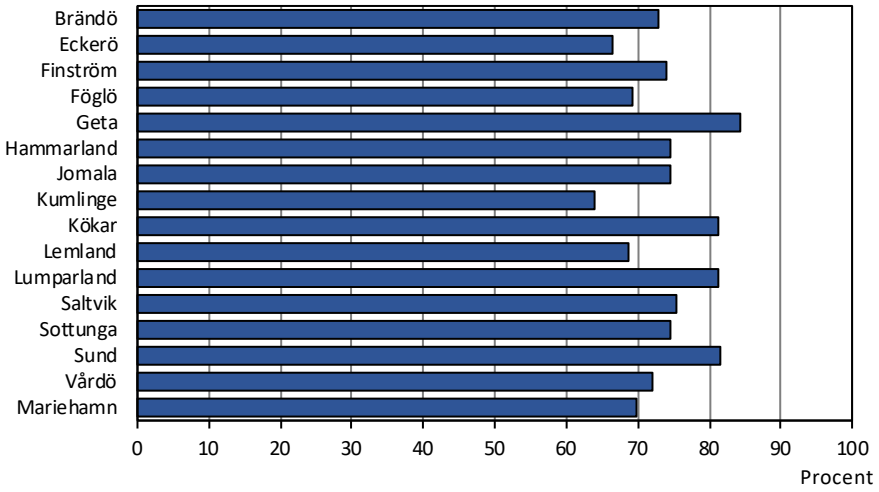

Källa: Pensionsskyddscentralen

6.3 Små regionala variationer beträffande fördelning av föräldradagpenningar och hemvårdsstöd

Kvinnor tar ut över 85 procent av föräldradagpenningsdagarna och männen knappt 15 procent. Andelarna är ungefär densamma i alla regioner.

Figur 16. Antal dagar ersatta med föräldradagpenning efter kön och kommun 2018

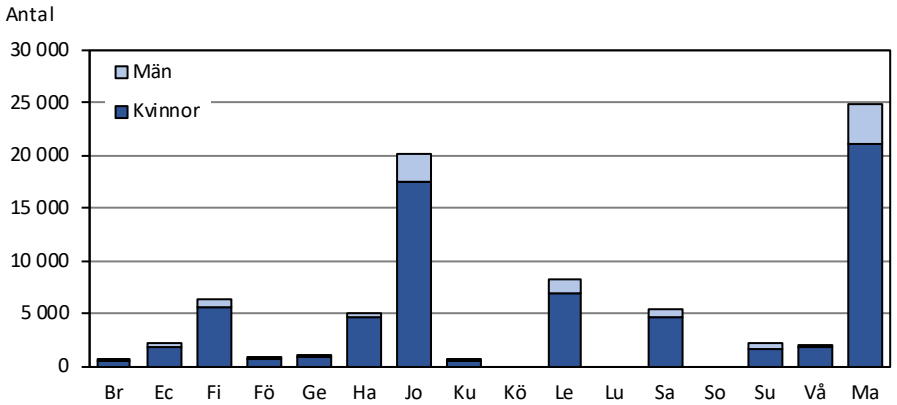

Not: Föräldradagpenning inkluderar moderskapspenning, särskild moderskapspenning, faderskapspenning och föräldrapenning Uppgifter visas ej för kommuner med färre än sex mottagare.

Källa: Folkpensionsanstalten

Hemvårdsstöd betalas till föräldrar som har barn under tre år och inte utnyttjar kommunal barnomsorg. Av de närmare 900 personer som tog emot hemvårdsstöd 2018 var 87 procent kvinnor och bara 13 procent män. Andelen män var lägre i skärgården än i Mariehamn och på landsbygden.

Figur 17. Könsfördelning bland de som lyfter hemvårdsstöd efter kommun 2018

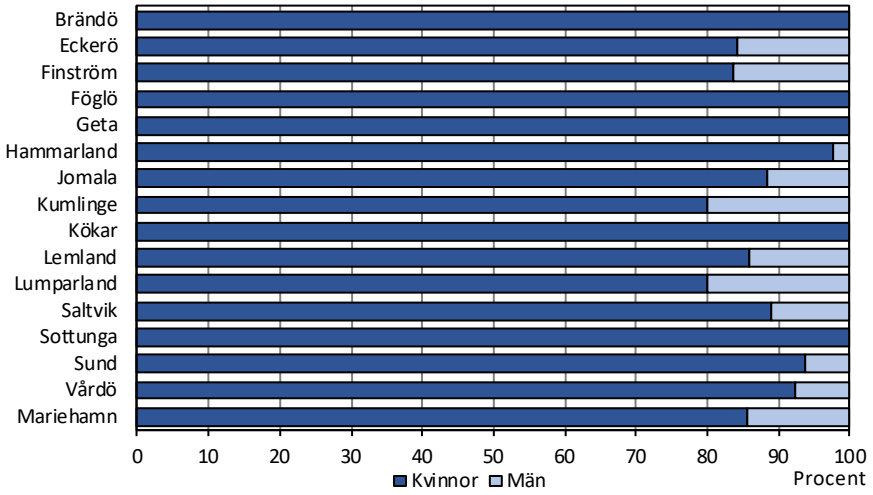

7 Kommunernas verksamhet

När det gäller kommunernas verksamhet kan man studera könsaspekten bland annat beträffande anställda och nyttjarna av kommunens service.

7.1 Fyra av fem kommunalt heltidsanställda är kvinnor

Av de nästan 1 500 heltidsanställda som ingår i den kommunala lönestatistiken är närmare fyra femtedelar kvinnor och bara en femtedel män. Den jämnaste könsfördelningen finns inom yrkesgrupperna experter och chefer med närmare 40 respektive drygt 30 procent män. Störst är kvinnodominansen inom kontors- och kundtjänst samt gruppen övriga anställda.

Figur 18. Kommunernas anställda efter yrkesgrupp och kön 2018

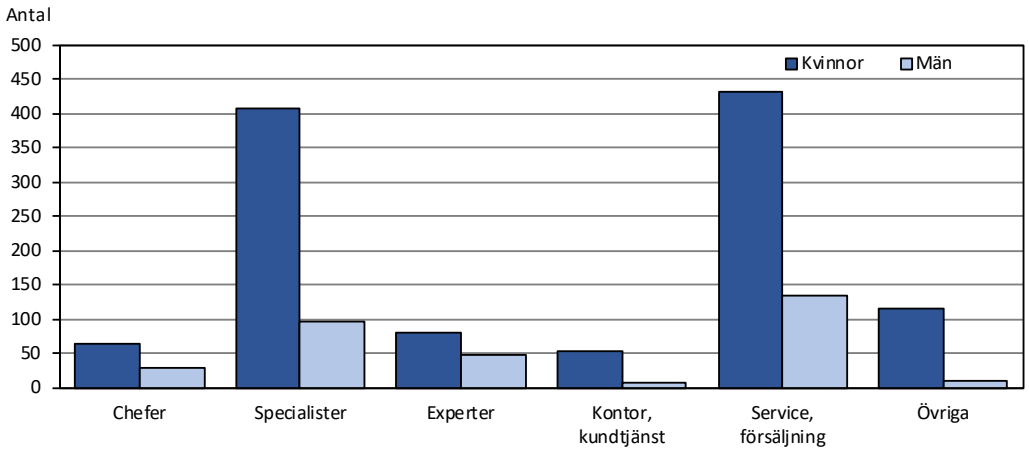

7.2 Störst löneskillnader mellan könen bland kommunernas chefer

Den kommunala lönestatistiken visar uppgifter endast för hela Åland. Totalt uppgår kvinnornas genomsnittliga totala månadslön till 93 procent av männens. Jämnast är fördelningen bland experter, där lönerelationen är 98 procent samt inom gruppen service och försäljning, där kvoten är 106, vilket innebär att kvinnorna i genomsnitt har högre lön än männen. Störst är skillnaden mellan könen för chefer med en relation på 78 procent.

Figur 19. De kommunalt anställda kvinnornas genomsnittliga månatliga löneinkomst i förhållande till männens efter yrkesgrupp 2018

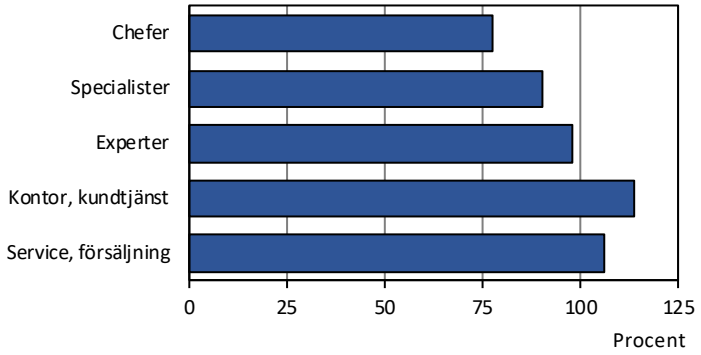

7.3 Stor andel kvinnor bland äldreomsorgens klienter

Uppgifterna om den kommunala äldreomsorgen omfattar institutionsvård för äldre, boendeservice samt närståendevård. Hemtjänsten ingår inte här, eftersom statistiken visar antal hushåll och klienterna därför inte kan redovisas efter kön.

Tabell 3. Klienter i den kommunala äldreomsorgen efter ålder och kön 2018

	Antal personer		Köns-fördelning		Andel av befolkn. av samma kön i åldersgrupperna	
	K	M	K, %	M, %	K, %	M, %
Institutionsvård för äldre, klienter i vård 31.12						
Summa 65 år och äldre	**75**	**45**	**62,5**	**37,5**	**2,1**	**1,4**
-65-74 år	9	9	50,0	50,0	0,5	0,5
-75-84 år	18	17	51,4	48,6	1,7	1,8
-85 år och äldre	48	19	71,6	28,4	9,3	6,5
Boendeservice för äldre, boende 31.12						
Summa 65 år och äldre	**194**	**88**	**68,8**	**31,2**	**5,5**	**2,8**
-65-74 år	13	15	46,4	53,6	0,7	0,8
-75-84 år	55	36	60,4	39,6	5,3	3,8
-85 år och äldre	126	37	77,3	22,7	24,4	12,6
Stöd för närståendevård, vårdade under året						
Summa 65 år och äldre	**89**	**82**	**52,0**	**48,0**	**2,5**	**2,6**
-65-74 år	30	27	52,6	47,4	1,5	1,5
-75-79 år	16	17	48,5	51,5	2,7	2,8
-80-84 år	14	15	48,3	51,7	3,1	4,3
-85 år och äldre	29	23	55,8	44,2	5,6	7,8
Vårdare sammanlagt	178	96	65,0	35,0		
-därav 65 år och äldre	73	44	62,4	37,6	2,1	1,4

Inom institutionsvården utgör kvinnor över 60 procent av klienterna och männen under 40. Bland klienterna som har fyllt 85 är kvinnornas andel över 70 procent, medan könsfördelningen är jämn i de yngre åldersgrupperna. Serviceboendena är

ännu mera kvinnodominerade, nästan 70 procent kvinnor och 30 procent män. Också här är trenden att andelen kvinnor ökar med åldern. Inom närståendevården är könsfördelningen rätt jämn bland de vårdade, men av vårdarna är två tredjedelar kvinnor.

Av de 65 år fyllda invånarna är tio procent av kvinnorna och sju procent av männen klienter i någon av de tre nämnda omsorgsformerna. I åldersgruppen 65–74 år är andelen knappt tre procent för båda könen för att i åldrarna 75–84 stiga till 13 procent för både kvinnor och män. Bland dem som är 85 år eller äldre är 40 procent av kvinnorna och 27 procent av männen klienter.

Hur stor del av de 65 år fyllda som finns inom äldreomsorgen varierar betydligt mellan kommunerna. I skärgården är 17 procent av kvinnorna klienter, i vissa kommuner över 20 procent. På landsbygden är siffran tolv och i Mariehamn sju. För männens del finns mindre skillnader mellan regionerna. I skärgården och på landsbygden är åtta procent klienter, i Mariehamn sex procent. I de enskilda kommunerna varierar andelen mellan 4 och 22 procent. Variationerna kan bero på att äldreomsorgen är organiserad på olika sätt i kommunerna och även på att åldersfördelningen inom gruppen 65+ varierar. I vissa kommuner utgör de som har fyllt 85 en femtedel av pensionärerna och i andra kommuner under en tiondedel.

Figur 20. Andel klienter fyllda 65 år i den kommunala äldreomsorgen av befolkningen i samma ålder efter kommun och kön 2018

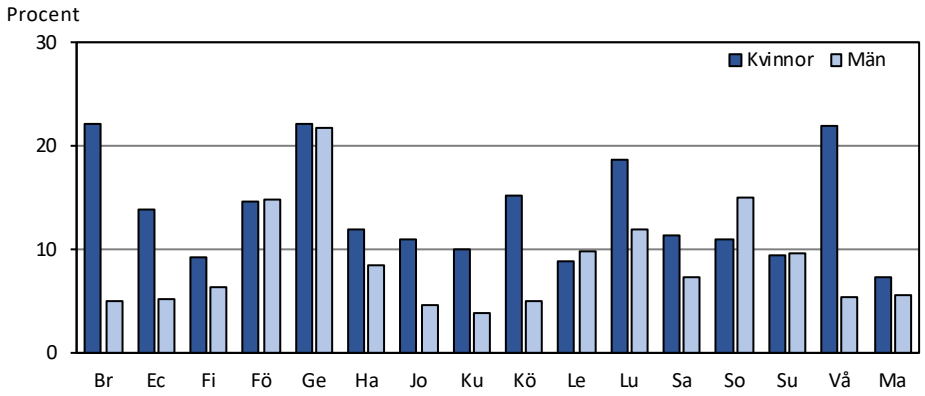

Not: Tabellen inkluderar klienter i åldern 65 år eller äldre i institutionsvård och boendeservice samt klienter som vårdas med stöd för närståendevård.

7.4 Kvinnodominerad personal inom barnomsorg och grundskola

De flesta barn finns i något skede med i den kommunala barnomsorgen och därför finns det i stora drag lika många flickor som pojkar där. Personalen är dock väldigt kvinnodominerad. Av antalet årsverken inom barnomsorgen utförs 96 procent av kvinnor och 4 procent av män. Proportionerna är ungefär desamma i alla regioner. I hälften av kommunerna finns enbart kvinnor i barnomsorgens personal.

Figur 21. Könsfördelning bland personalen inom kommunal barnsomsorg efter kommun 2018

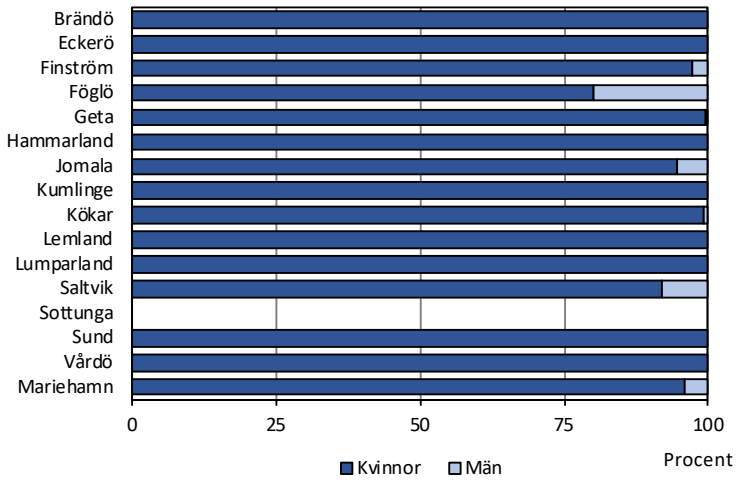

Not: Uppgifterna är baserade på antal årsverken, inte antal personer.

För grundskolans del finns det statistik om lärarkårens sammansättning (inklusive rektorer, elevhandledare och assistenter). Över tre fjärdedelar av lärarna är kvinnor och mindre än en fjärdedel män. Andelen kvinnor är högst bland klasslärare samt speciallärare och elevhandledare, över 85 procent. Jämnast är könsfördelningen för lektorer, 60 procent kvinnor och 40 procent män samt för rektorer och föreståndare, där proportionerna är 65–35.

Figur 22. Lärare i grundskolan efter huvuduppgift och kön 2017

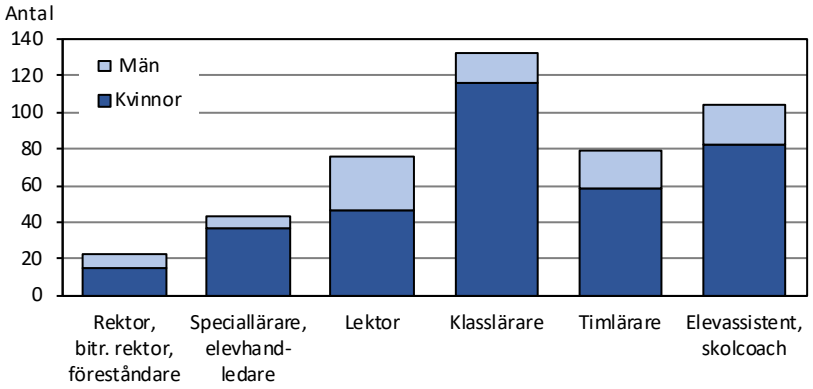

Uppgifterna presenteras inte efter kommun, eftersom det finns endast några få lärare i vissa kommuner, men om man ser på uppgifter för skoldistrikten framkommer vissa skillnader. Könsfördelningen är jämnast på norra Åland, men också där utgör kvinnorna 70 procent av lärarkåren.

Figur 23. Könsfördelning bland lärarna i grundskolan efter skoldistrikt 2017

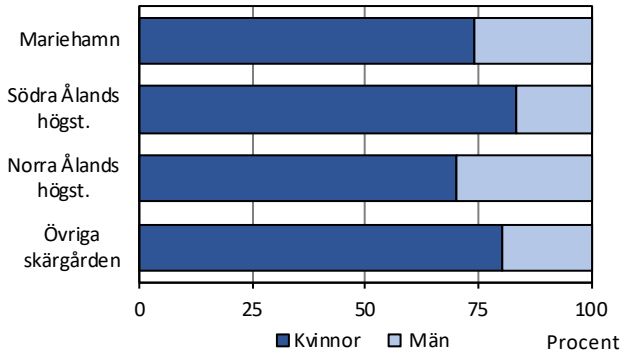

7.5 Flickor läser mera språk, vuxna kvinnor lånar mera på bibliotek

Ett område där könsskillnader kan undersökas när det gäller eleverna är de ämnesval eleverna har möjlighet att göra. Flickor väljer i högre utsträckning än pojkar att läsa frivilliga språk. På sexan studerade 88 procent av flickorna ett frivilligt språk höstterminen 2018 mot 75 procent av pojkarna. Både för flickor och pojkar är andelen högst på södra Åland.

Figur 24. Andel flickor respektive pojkar som läser frivilligt språk i årskurs sex efter distrikt hösten 2018

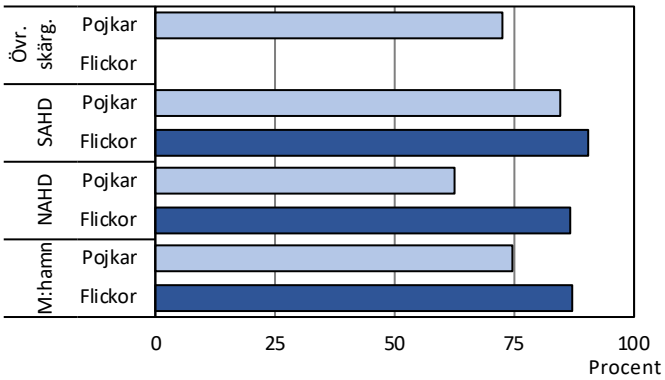

Not: Andelen för flickor i Övriga skärgården visas inte då antalet flickor understiger fem.

I årskurs 9 läste närmare 70 procent av både flickorna och pojkarna något frivilligt språk föregående läsår. Vanligen är andelen dock högre för flickorna än för pojkarna. En större andel av flickorna läste två frivilliga språk. Benägenheten att läsa språk bland niorna var högre för pojkar än för flickor i Mariehamn och skärgården, medan flickorna läste språk i större utsträckning på norra Åland. I Södra Ålands högstadiedistrikt låg könen på samma nivå i detta avseende.

Figur 25. Andel flickor respektive pojkar som läser inget, ett eller två frivilliga språk i årskurs nio efter distrikt hösten 2018

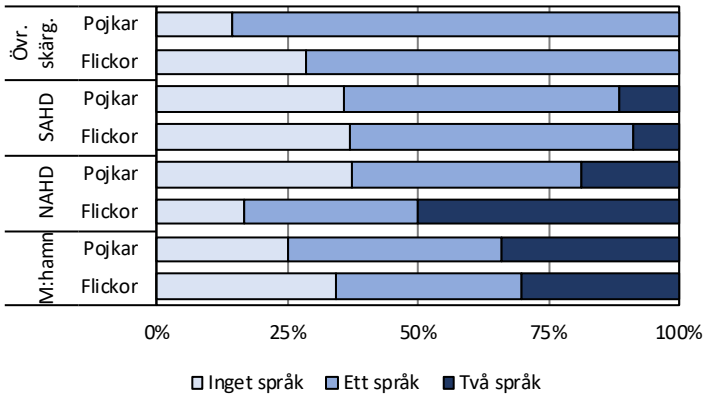

Biblioteken är en annan kommunal serviceform där det finns könsuppdelade uppgifter om nyttjandet. Över 60 procent av låntagarna på de kommunala biblioteken är kvinnor och mindre än 40 procent män. Upp till 18 års ålder är könsfördelningen jämn, men i åldrarna däröver är 70 procent kvinnor.

Figur 26. Låntagare på kommunalbiblioteken efter kön och ålder 2018

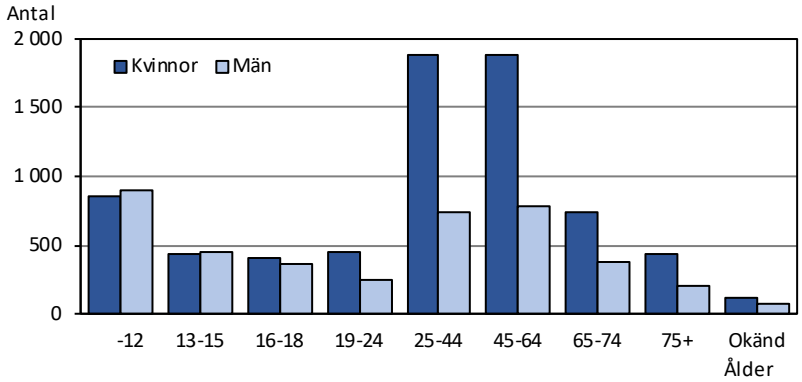

Kvinnorna står för drygt 70 procent av utlåningen och männen under 30. Proportionerna är ungefär desamma för fack- och skönlitteratur.

Figur 27. Utlåning vid kommunalbiblioteken efter typ av litteratur och låntagarens kön 2018

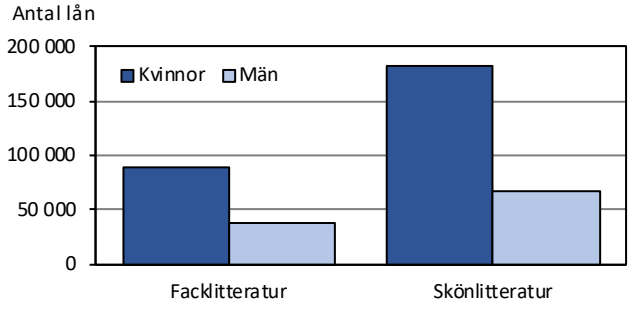

8 Politik

Det politiska beslutsfattandet i kommunerna involverar ett stort antal personer. Vid kommunalvalet 2015 röstade 8 100 kvinnor och 7 300 män. Av de kommunala förtroendeposterna i fullmäktige, styrelser, nämnder och kommunalförbund innehas nästan 360 av kvinnor och 420 av män.

8.1 Störst könsvisa skillnader i valdeltagandet i skärgården

Valdeltagandet har i flera decennier varit högre för kvinnor än för män. År 2015 röstade 70 procent av de röstberättigade kvinnorna i kommunalvalet och 65 procent av männen. Sett till region hade både kvinnor och män det högsta valdeltagandet i skärgården och lägst i Mariehamn. För kvinnorna låg aktiviteten på landsbygden mitt emellan skärgården och staden, medan männen på landsbygden hade ett nästan lika högt deltagande som männen i skärgården.

Figur 28. Valdeltagande efter kommun och kön i kommunalvalet 2015

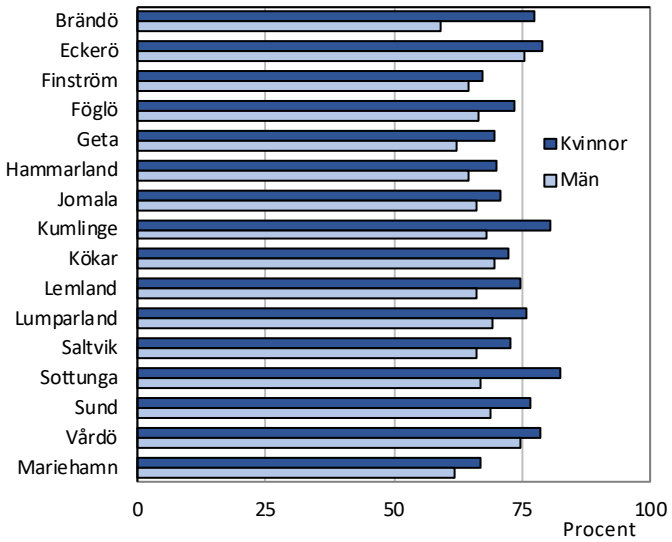

Kvinnornas deltagande var högre än männens i alla kommuner. Skillnaderna var större i skärgården än på fasta Åland. Speciellt i Brändö, Sottunga och Kumlinge var skillnaderna stora, främst på grund av högst deltagande bland kvinnorna, men i Brändö också beroende på att männen där hade det lägsta valdeltagandet bland alla kommuner.

Figur 29. Skillnad i kvinnors och mäns valdeltagande vid kommunalvalet 2015 efter kommun, antal procentenheter med vilka kvinnornas valdeltagande översteg männens

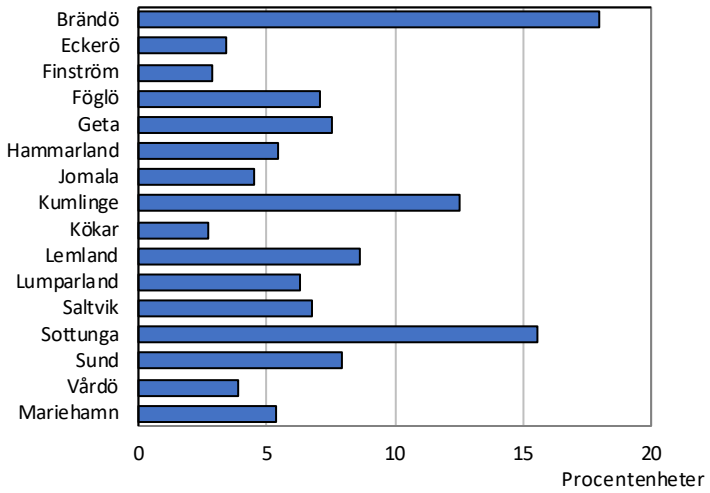

Vid kommunalvalet 2015 var drygt 40 procent av kandidaterna kvinnor och nästan 60 procent män. Bland de invalda blev könsfördelningen något ojämnare.

Tabell 4. Kandidater och invalda efter kommun och kön i kommunalvalet 2015

Kommun	Kandidater				Invalda			
	Antal		Könsfördelning, procent		Antal		Könsfördelning, procent	
	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män
Brändö	6	11	35,3	64,7	5	6	45,5	54,5
Eckerö	10	28	26,3	73,7	2	11	15,4	84,6
Finström	15	30	33,3	66,7	5	12	29,4	70,6
Föglö	8	12	40,0	60,0	2	9	18,2	81,8
Geta	8	10	44,4	55,6	3	6	33,3	66,7
Hammarland	18	24	42,9	57,1	6	9	40,0	60,0
Jomala	21	37	36,2	63,8	6	11	35,3	64,7
Kumlinge	8	7	53,3	46,7	6	3	66,7	33,3
Kökar	7	9	43,8	56,3	5	4	55,6	44,4
Lemland	20	22	47,6	52,4	5	10	33,3	66,7
Lumparland	7	4	63,6	36,4	5	4	55,6	44,4
Saltvik	24	22	52,2	47,8	7	8	46,7	53,3
Sottunga	5	8	38,5	61,5	2	7	22,2	77,8
Sund	16	16	50,0	50,0	5	8	38,5	61,5
Vårdö	6	9	40,0	60,0	4	5	44,4	55,6
Mariehamn	48	78	38,1	61,9	10	17	37,0	63,0
Landskomm.	179	249	41,8	58,2	68	113	37,6	62,4
-Landsbygden	139	193	41,9	58,1	44	79	35,8	64,2
-Skärgården	40	56	41,7	58,3	24	34	41,4	58,6
Åland	**227**	**327**	**41,0**	**59,0**	**78**	**130**	**37,5**	**62,5**

Könsfördelningen bland kandidaterna var ungefär densamma i alla regioner, något jämnare i skärgården och på landsbygden än i Mariehamn. Sund, Saltvik och Lemland hade den jämnaste fördelningen. I Lumparland, Saltvik och Kumlinge kandiderade flera kvinnor än män.

I de valda fullmäktigeförsamlingarna hade skärgården den jämnaste könsfördelningen, 41 procent kvinnor och 59 procent män. I Mariehamn var proportionerna 37–63 och på landsbygden 36–64.

Brändö, Kökar, Lumparland, Saltvik och Vårdö fick en så jämn könsfördelning i fullmäktige som är möjligt med hänsyn till det udda antalet mandat. Kumlinge, Kökar och Lumparland fick kvinnomajoritet i den beslutande församlingen.

8.2 Majoritet män bland de äldre förtroendevalda

Av de 780 förtroendeposter som ingår i denna statistik besätts 46 procent av kvinnor och 54 procent av män. När det gäller kommunstyrelse och nämnder finns lagstadgat krav på att könsfördelningen ska hålla sig inom intervallet 40–60. De flesta kommuner ligger också inom detta intervall när det gäller förtroendeposter totalt. Undantaget är några kommuner med ojämn fördelning i fullmäktige. Sammantaget har skärgården en något jämnare könsfördelning bland de förtroendevalda än landsbygden och Mariehamn.

Figur 30. Förtroendevalda i kommunerna efter kön 2016

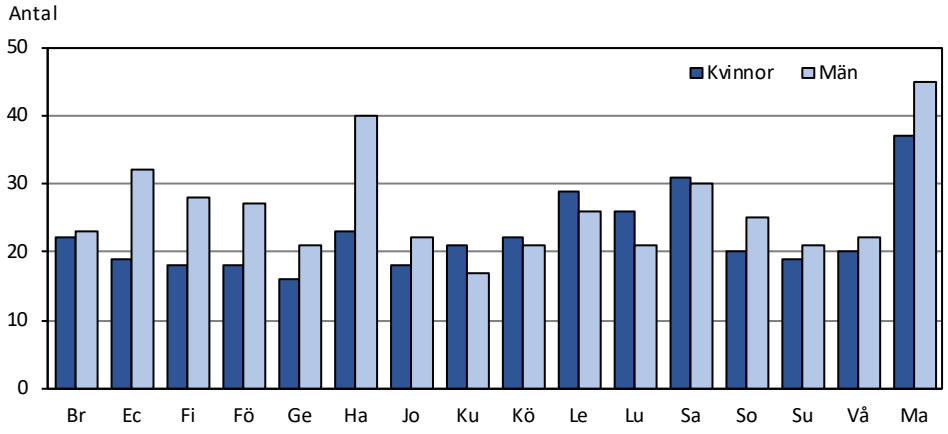

Efter fullmäktigeförsamlingarna, vilkas sammansättning inte omfattas av det lagstadgade kravet, eftersom de är ett resultat av valet, har det tekniska områdets nämnder den ojämnaste könsfördelningen, 42 procent kvinnor och 58 procent män. Ungefär samma proportioner återfinns också i närings- och lantbruksnämnderna. Den jämnaste fördelningen, med en liten kvinnomajoritet finns i biblioteks-, kultur- och fritidsnämnderna samt i skol- och bildningsnämnderna. En något större majoritet av kvinnor finns i social- och omsorgsnämnderna.

Figur 31. Förtroendevalda i kommunerna efter kön 2016

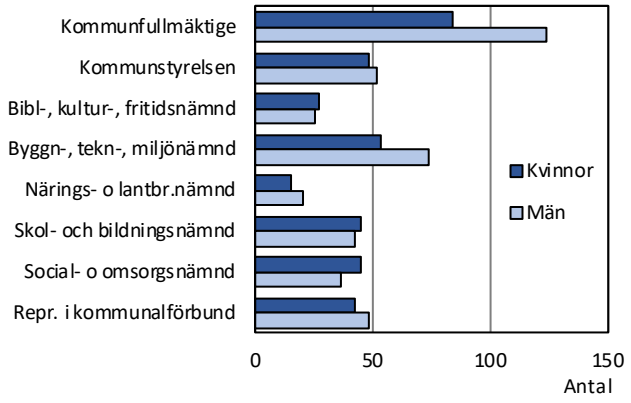

Bland de förtroendevalda i åldrarna 30–50 finns det något flera kvinnor, medan männen utgör en stor majoritet bland dem som är över 50 och under 30.

Figur 32. Förtroendevalda efter ålder och kön 2016

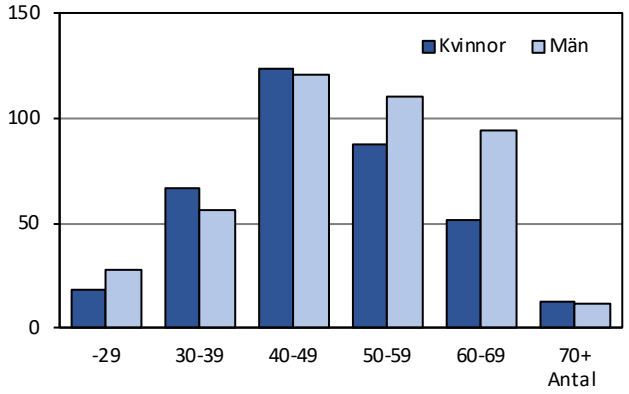

Ovanstående uppgifter gäller de 780 förtroendeposterna. Eftersom vissa personer sitter på flera uppdrag är det 530 olika personer som innehar de olika posterna, nästan 250 kvinnor och drygt 280 män.